

هذه الرسالة لدلائل الموت المنسوبة
الى ... وجد [illegible] زمان القراط
الحكيم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على نبيه محمد وآله [illegible]

اما بعد فهذه الكلمات منسوبة الى بليناس في الكلام [illegible] الامام الفاضل بقراط الحكيم في علامات الموت قد جمعها واخذها [illegible]

وجد هذه الكتابة في قبر بقراط [illegible] الطريق [illegible] انه لما حضر الوفاة بقراط امر ان يجعل هذه المكتوبة

في هذه الكتابة في درج عاج [illegible] لئلا يطلع عليها احد [illegible] ان ينظر الى قبر بقراط فنظر اليه [illegible]

[illegible] وجده [illegible] الكلمات مكتوبة

في درج عاج [illegible] في تابوت [illegible] بقراط [illegible]

[illegible] الطريق [illegible] الكلمة الاولى اذا كان [illegible]

[illegible] الكلمة الثانية اذا كان [illegible]

المريض كأنه بها ورم شديد عظيم فاعلم أنه يموت إلى ثمانية أيام ولا سيما إذا كان في بدو مرضه يعرق عرقاً شديداً الكلمة الثالثة
إذا كانت العرق التي في الرقبة الذي يلي النوم بثرة صغيرة عليها كهيئة الغرة فاعلم أن ذلك المريض يموت إلى اثنين وخمسين
من يوم مرضه وعلامته ذلك أنه يعطش في مرضه عطشاً شديداً الكلمة الرابعة إذا كانت على الأذن بثرة كالعدس والذباب
الذي يدعى ذباب الكلب أو حب الخروع فإن صاحبها يموت من يومه وعلامته ذلك أنه يشتهي في أول مرضه الأشياء الحارة
في طبائعها الكلمة الخامسة إذا كانت على الأصبع بثرة صغيرة سوداء شبيهة بالكرسنة وكان معها وجع فإن صاحبها يموت إلى يومين
وعلامته ذلك أنه يكون في بدو مرضه اختلاف اختلافاً كثيراً الكلمة السادسة إذا كانت على إبهام اليد اليسرى أو إبهام الرجل اليسرى
بثرة حاسية شبيهة بالباقلا كدرة اللون لا وجع فإن المريض يموت لستة أيام من أول مرضه وعلامته ذلك أن يكون في بدو مرضه
اختلاف اختلافاً كثيراً الكلمة السابعة إذا كانت في الأصبع الوسطى من الرجل اليمنى بثرة لونها لون جلد الضفدع فإن صاحبها يموت
باثني عشر يوماً من أول مرضه وعلامته ذلك أنه يشتهي في بدو مرضه الأشياء الحريفة شهوة شديدة الكلمة الثامنة
إذا كانت أظفار الأصابع كدرة اللون وفي الجبهة بثرة دموية فإن صاحبها يموت إلى أربعة أيام من بدو مرضه وآية ذلك أنه
يكثر ذكر العطاس وكثرة التثاؤب الكلمة التاسعة إذا كانت في إبهام الرجلين حكة شديدة ويكون في الرقبة كذا فإن صاحبها
ذلك يموت في اليوم الخامس من مرضه قبل غياب الشمس وآيته ذلك أنه يتبول في أول مرضه بولاً كثيراً أحمر الكلمة العاشرة
إذا كانت على جفون المريض بثرة ... سوداء ... فإن صاحبها يموت إلى سبعة عشر يوماً من أول

مرضه

مرضه وآية ذلك أنه يكون في بدو مرضه كثير الخفقان الكلمة الحادي عشر إذا كانت على جفن أحد العينين بثرة كالحلزونة
اللينة كدرة اللون فإن صاحبها يموت إلى يومين وآية ذلك أنه يكون في بدو مرضه ينام نوماً كثيراً ثقيلاً الكلمة الثانية عشر
إذا كان سال من منخر المريض دم يضرب إلى الشقرة وظهر به بيده اليمنى بثرة تنفس لا وجع فإن صاحبها يموت إلى ثلاثة أيام من
أول مرضه وآية ذلك أنه يكون من بدو مرضه لا يشتهي الطعام الكلمة الثالثة عشر إذا ظهر بالفخذة اليسرى من المريض حمرة شبه قدر
طولها ثلثة أصابع فإن صاحبها يموت إلى خمسة عشر يوماً من بدو مرضه وآية ذلك أنه يحكه في أول مرضه حكة شديدة و
يشتهي أكل البقول الكلمة الرابعة عشر إذا كانت خلف الأذن اليسرى بثرة حاسية تشبه الحمصة فإنه يموت إلى عشرين يوماً
من أول مرضه في تلك الساعة التي ظهرت فيها البثرة وآية ذلك أنه يبول في بدو مرضه بولاً كثيراً الكلمة الخامسة عشر إذا كانت
خلف الأذن اليسرى بثرة سوداء فإن صاحبها يموت إلى أربعة وعشرين يوماً من أول مرضه وآية ذلك أن يشتهي في بدو مرضه
شرب الماء البارد شرباً شديداً الكلمة السادسة عشر إذا كانت خلف الأذن اليمنى بثرة حمراء حارة شبه حرق النار في
عظم الباقلا فاعلم أن صاحبها يموت لسبعة أيام من بدو مرضه وعلامته ذلك أنه يقيء في أول مرضه قيئاً كثيراً شديداً
الكلمة السابعة عشر إذا كانت تحت اللحية بثرة حمراء في عظم الباقلا والحمص فاعلم أن صاحبها يموت إلى اثنين وخمسين
يوماً من بدو مرضه وآية ذلك أنه ينتف في بدو مرضه بلغماً الكلمة الثامنة عشر قد يعرض لبعض الناس وجع شديد في
الخفقة فإن عرض ذلك لأحد ثم ظهرت به في المرفق بثرة كدرة اللون فاعلم أنه يموت في اليوم الخامس من أول مرضه

وآيته ذلك ان يشتهي في بدو مرضه شرب الشراب **الكلمة التاسع عشر** اذا كانت على الجانب الايمن بثرة لا توجع كلون
فاعلم ان صاحبها يموت لتسعة ايام من اول مرضه **الكلمة العشرون** اذا كانت في الابط الايسر بثرة كلون اللون في عظم [illegible] قبل
فان صاحبها يموت لاحدى عشر يوما وآيته ذلك انه يعرض له اول مرضه نوم كثير ثقيل **الكلمة الحادي والعشرون** اذا كانت في الكعب بثرة
كحرة [illegible] فان المريض يموت لثمانية وعشرين يوما من اول مرضه وآيته ذلك انه يشتاق في اول مرضه الى برد الهواء و
الاطعمة الباردة شوقا شديدا **الكلمة الثاني والعشرون** اذا كانت على الصدر بثرة شقراء فان صاحبها يموت لاربعة ايام وآيته
ذلك انه يعرض في اول مرضه حكة شديدة في عينيه ويستغرق في حكهما **الكلمة الثالث والعشرون** اذا كانت في وسط الراس ورم
كالجوزة [illegible] فان صاحبها يموت لاربعين يوما من اول مرضه وآيته ذلك انه يعرض في اول مرضه سبات شديد وقويا
الكلمة الرابعة والعشرون اذا كانت في الصدر ورم اسود كالبيضة فاعلم ان صاحبها يموت لثلثة اشهر من اول مرضه علامة
ذلك انه يعرض له شهوة البطيخ وعسر البول **الكلمة الخامس والعشرون** اذا كانت تحت الركبة بثرة [illegible] الاسفل من [illegible]
اليسرى بثرة [illegible] فاعلم ان صاحبها يموت لاحد عشر ليلة من مرضه وآيته ذلك انه يعرض له بدو مرضه شهوة الحلواء
شديدة قد تمت الرسالة الشريفة من ابقراط الحكيم في [illegible] في دلائل الموت في [illegible] صفر المظفر ١٢٩٠

هذه الرسالة في علامات الردية والجيدة

بسم الله الرحمن الرحيم

وينبغي ان الاد احكام تدبير المريض في الامراض ان يعرف اسليم المريض ام هالك او قصير ام طويل فيقتصر بحران
او لا وفي اي يوم ذلك البحران وباي نوع وما عليه يجري تدبير المريض قبل البحران وعند حضوره وبعد كونه [illegible]
ذلك ونحن ذاكروه من قبل بعضها ثم نذكر ما يحتاج اليه من هذا الفن بقدر قصد كتابنا على غاية الاختصار والايجاز في
في علامة الجيدة حسن اللون [illegible] وخفة الحركة وقوة النبض وحسن التنفس والاضطجاع علامة [illegible]
التام [illegible] وسلامته **في العلامة الردية** هذه العلامات كثيرة ومراتبها ما يدل عليه [illegible]
نحن [illegible] لكن علامته [illegible] تدل على مقدار قوته [illegible]
[illegible]
البدن [illegible] بعض [illegible] حارة [illegible] البطن وبعضها باردة علامة [illegible]

عن حد الصحة علامة ردية الا ان يكون لسبب يوجب ذلك واذا كان زواله عن حد الصحة الى الضمور والانحطاط سريعا
فهو اقوى فان كان العليل قد سهر سهرا طويلا او لم يكن يصل الغذاء او اصابته خلفة قوية او ضرب اخر من الاستفراغ كان اردى
واقتدى والبول الاسود والقيء والبراز الاسود اذا كان مع حميات قوية الاحراق والحرارة فهو علامة ردية
ونتن الفم والنفس علامة مهلكة وكثرة التقلب والسكون باشكال المختلفة وريح خارجة من نفسه علامة ليست بصالحة
تدل على قلق المريض واختلاط عقله واذا احمر العينان وفارت الوجه والعلا الصدغان وبرزت الاذنان واصفرت
وتقلصت شحماتها او تمددت جلدة الوجه واصفرة الوجه مع ذلك او اخضر او اسود ولم يكن بال العليل استفراغات
مفرطة فتلك العلامات مهلكة وان الفم اليابس لا يسمع المريض ولا يبصر فان الموت قريب وصغر احدى حدقتي العين
وتعوج الفم وظهور بياض العين عند تغميض من غير ان يكون ذلك عادة ودوام الشقشقة لا ينطق علامة مهلكة جدا وتحقيق
الاذنين من غير علامات في الامراض الحارة علامة ردية واذا كان العليل في المرض الحاد يوجه غمض الضوء وقد مع عينيه بلا دمعة
وبلغ ذلك صعاف فتلك العلامتان ليستا بصالحتين وحمرة بياض العين وظهور عروق كدرة او سود فيها علامتان رديتان
العين الجامدة التي لا تتحرك والمتعدة التي لا تكون وكانها تدور مع ارتعاش فيه من علامات الهلاك وتعويج العين
او غوره في امراض الحارة علامة غير صالحة فان كان مع مثله ذلك عطاسه يحدث كان يخرج عليه ابدا فانها علامة
مهلكة الهذيان والنوم والعبث باليد في الامراض الحارة ليست بصالحة فان دوم وحدث تزداد قوة

والبدن

والبدن يزداد ضعفا كان ذلك الورم اكثار الغلظ في البطن مع عدم القوة فهو علامة ردية فان سقطت القوة وحدث
الورم فانه مهلك جدا واذا كانت الاطراف في امراض الحارة باردة فليس بصالحة فان افرط بردها وظهر ورم فان كان مع
ذلك البطن توقد حرارة وعطش فذلك مهلك فان افرط وتواتر نفس مع صغره وضعفه فقد قرب الموت واذا كان الانحراف
الاظفار وكانت القوة مع ذلك ساقطة ضعيفها يزيد ويصغر النفس فان ذلك من علامات الهلاك واذا اسودت
الاظفار والاصابع واليد وارجلت جسده ولم يكن القوة ساقطة واذا دبر ذلك فضلا وكان ذلك في يوم البحران فان
ذلك ليست بعلامة ردية بل ربما مع ذلك علامات صالحة يدل على ان المريض يتخلص ويتقرح ذلك الموضع ويتعفن
تعفن ويتغير الا يوضع على ذلك الموضع الادوية المبردة فانه ان تعفن ذلك عادت العلة على العليل واهلكته
وكذلك اذا اشتد الصداع الاذن واحمر فعلامة البرسام او احمر العنق في الخوانيق او بعض مواضع الصدر فعلامة
البرسام او ورم الابط او اليد او نتانة ابيه او حدثان في بعض الصدر وسلام الكاينة في البطن فليس الفنا ان ينفع
ان يرد ذلك الموضع وتقويته بل ينبغي في ذلك ان يكمده ويطلى بالماء الحار ويضع عليه المحاجم ان رايت الاحتياج
فانه بذلك يتخلص العليل ويتخلص الا نثيين وانتفضت في الامراض الحارة من علامات الهلكة عند ترك البحران وكما
سنذكرها فاذا حدث قبل النضج في غير يوم البحران او كانت لم تتبعها البحران الا كانت ردية او كان يسهر
العليل بالليل وينام النهار وكان نومه مفرطا او منقطعا فليس بصالحة فان كان متراوفا في نومه ازداد ضعفا

وكذا حار فان ذلك مهلك عدم تنفع يدل على وفور القوة وعلى طول المرض وعلى سقوطها على الهلاك والامراض
الحارة القوية في المشايخ واصحاب المزاج البارد والازمان والبلدان الباردة ردية ومصاحبة الخطانيق مع حمى قوية حارة
مهلكة جدا واذا عرض في حمى محرقة نافض مرة بعد مرة ولم يعرق بعد ولا خف مرضه ولا يكن يزداد به ضعفا ورداءة
حاله فانه مهلك فاذا الموت الفجأة او الجفن او الانف او الحاجب في مرض الحاد به شدة الضعف فقد العليل الحس
فقد قرب الموت الخفقان الدائم في المرض الحاد وليس ردي وكذلك الفواق فان ضاق مع ذلك النفس وازدادت
حمى حرارته فانه يهلك الوجع الشديد مع حمى الحادة جدا مهلك لاسيما في الراس والاذن والبطن واذا كان في بدن العليل
قرحة ثم احمرت ثم اصفرت او سودت فتلك علامة ردية العين في خصر الشي وتلطف في المرض الحاد فقد جدا اذا عرض
الاذن في صحيح لا يكاد مرض كان من بين فهو [illegible] واذا تمددت الاثنيان وانقبضت في المرض الحاد او خرجت المقعدة مهلك
الضعف الذي يكون قطرات قليلة ليس بجيدة فان كان مع ذلك سعال فهو ردي واذا كان في يوم البحران فهو
مهلك واذا كان في عضو من الاعضاء ورم او وجع فغار الورم او سكن الوجع وهاج بعقبه كرب ولهيب وغشي
وقلق فذلك ردي وان هاج بعد خفقان فهو قاتل المبادرات باساءة الموت علامة ردية اذا اسود انف
او الحلقة في حمى الحادة فهو ردي فان تبعه فواق فهو قاتل واذا اصفر اللون او اسود نعقته وصوت العليل نعقته حمى لسبع
رقيقة فهو قاتل العطش الشديد مع العرق البارد فهو من النفس البارد في حمى الحادة مع سقوط القوة علامة قرب الهلاك

واذا خرج

واذا خرج في حمى الحادة بثور كالحمص في غلظها سود وحمى الحادة حارة قوية والعليل يموت في غد فاذا ورمت الملازم في البرسام فقد قرب
الموت فاذا احدث التشنج مع حمى حارة فانها قاتلة العرق البارد في الراس والعنق والجبهة وشدة السهر والكرب
والغشي والفزع واختلاط وبرد الاطراف ولاسيما اذا لم يسخن بدلك وبرد ظاهر البدن مع شدة الحرارة في الباطن
وتواتر النفس وخضرة الاطراف والبول الاسود القليل والاخضر والاصفر الغليظ الذي يرسب فيه خلط اسود وعطش
العطش مع سكون الحرارة وحمى وورم الكبد والمعدة واحتباس البول والخلفة السوداء او الخضراء وتقطير الدم
من الانف ويرى العليل [illegible] من يشكل باشكال مختلفة وتربد بطنه وتنفخ وورم الكبد والجدري والخلفة السوداء
الحامض [illegible] الاورام مهلكة جدا اذا كان مع ذلك حمى [illegible] ضعف ما الموت قريب وان سال [illegible] العليل
مرار اصفر او اخضر فانه ردي واذا عرق الانسان عرقا قليلا او ندي لاسيما الراس والرقبة الذي باردة بعد نفس
البارد فانه ميت في ساعته العرق في الجبهة بعد شدة الجهد وسقوط النبض والحركة قاتل فان كان شديدا بسقوط القوة فانه
قريب واذا كان العليل يشبه [illegible] يبلغ صدره ثم يرمي بها فانه قاتل جدا واذا كان في انسان حمى محرقة قوية
وضعف نبضه وسكنت الحرارة وبرد النفس وضعف الحركات وحدث له حالة تشبه بالراحة فانه يموت
سريعا واذا اعوج انفه في البرسام ولم يحدث بعقبه خفته ورجوع عقله فانه قاتل فان حدث ذلك فهو جيد واذا حدث
بالعليل يرقان ولم يخف عليه الا كثر سيئات حاله اكثر فانه حالة قاتل [illegible] جيد [illegible] الاخرى

الكثف العلايد بعقب نليس بجيدة والعرق اليابس مع حمى الحارة فانه وان كان تهيج بعقب العرق فشعر ردائة ردي

وينبغي ان تاذن قوة الدلائل بعضها ببعض بان علامة الصالحة وقوة تقاوم علامات كثيرة من جاهلية فلا تهولك ما نعلمات

الرديه جدا مثلا كلامك حجتي مع علامات الغريه الصلاح فاذا كانت قوة النفس جيدة والحركات سهلة والشهوة بطلعام

والشراب باقية دائم تبطل علامة تهول كالاعراض الجوحقة الهايلة فان كان مع ذلك قد تقدم نضج فلا تخف بذ شق

ما سكون سبب البحران ولاسيما اذا ظهرت قبل يوم البحران هذه الكلمات نقلت من جالينوس الكبير محمد بن زكريا

تمت الرساله من علامات الجيدة

والرديه في غره ربيع الاول سنه ۱۲۹۵

در باب صحت و حیات مریض بگیرند سفیده مرغ خانگی که در همان روز که بیضه باشد اولا بکشند ... نمایند

چه قدر است شب بعد از ان بر سر مریض بگذارند فردا انکه مریض بخواند جمیع یکی بردارند بکشند اگر زیاد

از وزن اول شده باشد مریض شفا یابد و اگر ناقص شده باشد هلاک شود اگر بر مثل اول شد و اگر نه کم و نه

زیاد شده باشد مریض به طول انجامد آخر شفا یابد و مکرر امتحان شده است و تجربه رسیده است

اگرکاه

هرگاه کسی بیمار شود و خواهند بدانند که ... او بقرب یا نه با هر کس ... که اسم بیمار را حساب نمایند

بحساب ابجد و روزی که بیمار شده از ماه چند روز از ماه گذشته ...

و مجموع آنچه جمع شده ... طرح نمایند و آنچه باقی ماند در این لوح ملاحظه نمایند حیات ...

لوح حیات						لوح ممات				
۲۹	۲۳	۲۶	۱۴	۱۱		۳۰	۲۹	۲۵	۱۷	۲۲
۱۵	۶	۲۲	۱۰	۱۲		۸	۲۴	۱۹	۲۱	۱۸
۱	۱۶	۳	۴	۲۰		۷	۱۳	۶	۵	۲

و بعضی ... گفته اند که نام بیمار را شمار کنند و از ایام ... از روز که بیمار شده ...

... طرح کنند آنچه باقی ماند در این لوح نظر کنند ...

و ... اگر صیواه ... باید ... نظر نمایند

اما آنچه بیمار زود به شود و برخیزد و غایب بزود به سلامت بیاید باید این خانها نظر کنند

۲	۱۱	۱۶		۳۰	۲۴	

اما آنچه بیمار دیر تر به شود و غایب ... در مقام خود باشد باید این خانها نظر کنند

۱	۳	۷		۴	۱۴	
۹۱۷	۲۹	۲۴		۱۹	۱۳	

اما آنچه بیمار در بلا و سختی بمیرد و غایب ... باشد و ... باید این خانها نظر کنند

۲۳	۶	۸		۱۰	۱۹	
۲۱	۲۵	۲۶		۳۰	۲۷	

۲۴
۱۴
۱۵
۴
۵

ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ

[illegible]

از حضرت امیر المؤمنین سلام الله علیه منقولست که هر کس در ماه رجب بخواند ... بکند ... شر الانجوانه ...

از روز نوروز تا روز ... حساب کنند ... شمارند ... تا ... از روی شش ...

باشد اگر در جدول جیده بود البته ... نفع بر او بود و اگر در ردیه بود ... و اگر در وسط ...

الجیدة	
١	٣
٧	١٠
١٣	١٦
١٩	٢٢
٢٥	٢٩
٣١	٣٤

المتوسط لا یضر و لا ینفع	
٢	٥
٩	١١
١٣	١٧
٢٠	٢٣
٢٦	٢٩
٣٢	٣٥

الردیة	
٣	٦
٦	١٢
١٥	١٩
٢١	٢٤
٢٧	٣٠
٣٣	٣٦

اگر کسی را ... باشند باید این صورت را ... بنویسد و در میان آتش نهند ...

بعد ... بر آن لوح ... چنانچه ... شود ...

محمد	جمع	عصم	هیال	لواد	
مجم	حلم	علام	ناصم		

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

دیگر لدفع ... الانزال یکتب ... فی ...

ه ط ۹ ط ۴ ۹ ۱۱ ع ه ۹ ۴ ط ۴ ۳ ۹ ۱۱ ع

هر کس این طلسم ... بر ... ببندد ... متولد شود اگر ...

ببندد ...

در حمام

٧

در احکام غالب و مغلوب خصمان و مدعیان و دشمنان هر گاه مقاتله و مجادله یا دیوانیان ...

این قاعده ... ارسطاطالیس حکیم از برای حضرت اسکندر وضع کرده است و از این حساب ...

هر کدام یکی از دشمنان یا خصمان عمر ایشان ... و کدام یکی در دعوی غالب شود و کدام ...

... و کدام شکست ... اسکندر ... چون ... دشمن ... از جهت ... سردار ...

... غلبه و ظفر ... هر گاه ... دو کس ... جنگ و مجادله بر میانه ... قوم ...

... میانه دو کس ... حساب کنی اسم هر یکی از خصم ...

... شده ... نه ... بیندازد ... باقی ... باشد در عدد ... پس ... غالب ...

... دعوی ... پادشاه ... کنند ... کسی ... شدند ... سردار ...

... از ... جدول ... در اسم ...

... باشند ... حساب کنند ... داود ... حساب ... کنند ...

... از ... نقصان حساب کنی ... غالب و مغلوب ... حضرت

... حساب ...

مقدمه حضرت داود و جالوت ... اسم حضرت داود ...

یکی از وادیهای وطاهه از نه واز اسم جالوت هشت پس شش را بشکافت ا ابراهیم قیاسی کنند و نگه دارند

جایز نیست در این امر نظر کردن الا وقت طلوع شمس تا وقت زوال و بعد زوال نظر کنند و از این جهالت

تمامی احکام معلوم میشود در فرد و زوج نوبت از اعداد اکثر و مختلف شد نه ظفر زان اکثر

مطلب غالب ... در فرد نیست ... طالب غالب

۱۱۹ غ۱	۱۱۸ غ۱	۱۱۲ غ۱	۹۲ غ۹	۸۲ غ۲	۲۲ غ۲	۹۳ غ۳	۸۳ غ۱	۲۳ غ۲
۱۱۴ غ۱	۱۱۵ غ۱	۱۱۳ غ۲	۶۲ غ۶	۵۲ غ۵	۳۲ غ۲	۶۳ غ۲	۵۳ غ۳	۴۳ غ۴
۱۱۳ غ۱	۱۱۲ غ۱	۱۱۱ طالب غ	۳۲ غ۳	۴۲ مطلوب غ	۱۰۲ غ۱	۳۳ طالب غ	۲۳ غ۳	۱۳ غ۱
۶۳ غ۶	۱۳ غ۳	۲۳ غ۲	۶۵ غ۶	۱۵ غ۵	۲۵ غ۵	۵۶ غ۵	۱۶ غ۶	۲۶ غ۲
۴۳ غ۳	۵۳ غ۵	۳۴ مطلوب غ	۵۴ غ۶	۵۵ طالب غ	۴۵ غ۵	۴۴ مطلوب غ	۵۶ غ۶	۳۴ غ۳
۳۴ غ۳	۲۳ غ۲	۱۴ غ۴	۳۵ غ۳	۲۵ غ۵	۱۵ غ۱	۳۶ غ۶	۲۶ غ۲	۱۶ غ۶
۴۲ غ۲	۱۲ غ۱	۲۲ طالب غ	۴۱ غ۶	۸۱ مطلوب غ	۲۱ غ۱	۹۹ طالب غ	۱۹ غ۹	۶۹ غ۲
۲۴ غ۲	۵۲ غ۵	۴۲ غ۲	۴۱ غ۲	۵۱ غ۱	۳۱ غ۳	۹۴ غ۹	۵۹ غ۵	۳۹ غ۹
۳۲ غ۳	۲۶ غ۶	۱۲ غ۱	۳۱ غ۱	۲۱ غ۲	۱۱ غ۱	۳۹ غ۳	۲۹ غ۶	۱۹ غ۱

یا مستکیا یا معطاون یا قصورون اهیا شراهیا

از جهت راه زنی هرکس این طلسم را بنویسد و در ساق پا بندند از راه زنی مانده نشود

هرکس این طلسم را با خود دارد از بلاها ایمن گردد و از جمیع حوادثات آسوده باشد

هرکس این طلسم را بنویسد با خود دارد توانگر شود

هرکس این اسم را با خود دارد در سفر از دزد ایمن گردد

دائم

فال نامه خواجه نصیر طوسی رحمة الله علیه

بدین ترتیب بشمار بعد از آنکه مطلب خود یا قصد نمود بهر کدام ازین حروف که خواهد انگشت بنهند شروع در شماره کند ده ده بشمارد و حروف دهمی را مرتب به مرتبه بنویسد تا بدان حرف رسد که اول انگشت نهاده بود و حروف دیگر نوشته بود آنها را زند مقصود که در خاطر گذرانیده است بدین آید

ف ا ا ز د ش ب ب ا ب ا ح ی و

ف ر ک ج خ م ی ت ن د ر و ر ق د ی ب ب ب

ع د ی ش ص ه ا ف د د خ ش ک خ و ب ط ا س س و ن ب

د س و ف ت ت ب ک ی ب ب ی ا ع ا ا ا د ا ا د ا

ج س ی غ س د ب س س د ب ت د د ت ی ی ی ی

الفشت حروف درین حروف نهانست ث ذ ض ظ غ ل لا والله اعلم

هذا دعای وباء و طاعون

اللهم صل على محمد وال محمد وعافنى من البلاء كله ايضاً مرتبه بخواند

الحمد لله الذى عافنى مما ابتلاك به ولو شاء الله لفعل بى ايضاً بخواند

اللهم نعوذ بك من الطعن والطاعون وعظيم الوباء فى الاهل

والنفس والمال والولد الله اكبر الله اكبر عدد ذنوبنا حتى تغفر اللهم شفع

نبينا محمد صلى الله عليه وآله فينا وعمرنا ولا تدمرنا يا ارحم يا كوكج يا كوكج

ايضاً بخواند اللهم يا الله يا ولى الولاء يا كاشف الغم والبلاء

يا الله يا الله يا الله الامان الامان الامان من الطاعون و

الوبا بحق محمد المصطفى وبحق على المرتضى وبحق فاطمة الزهراء وبحق

الحسن المجتبى وبحق الحسين الشهيد كربلاء الامان الامان الامان من

الطاعون والوباء يا الله يا الله يا الله احفظنا من كل شدة و

محنة ومن شدة مثل الطاعون والوباء بفضلك وجودك يا

كريم يا ارحم الراحمين ايضاً بخواند يا من لطيف لم يزل الطف بنا

فيما نزل انت القوى نجنا عن قهرك بوم الخليل احمد المحى حر الوباء الحالك

المصطفى والمرتضى وابناهما والفاطمة ما من بقيا الا ما انت العزيز ربنا

ادفع بهم حر الوباء بحق هؤلاء العبا انى اسئلك بحق هؤلاء الخمسة الذين ساهم

جبرئيل وهو محمد وعلى وفاطمة والحسن والحسين ان تحفظنى من آفات

الدنيا والآخرة بحق محمد وآله الطاهرين ايضاً هنگام سال تحويل

از مكاره ومقاصد وبلاها ايمن باشد بخواند بسمله اللهم هذه سنة جديدة

وانت ملك قديم اسئلك خيرها وخير ما فيها واعوذ بك من شرها

وشر ما فيها واستكفيك مؤنتها وشغلها يا ذو الجلال والاكرام

در تحويل اين فقرات را سيصد و شصت و شش مرتبه بخواند يا مقلب القلوب

والابصار يا مدبر الليل والنهار يا محول الحول والاحوال

حول سوء حالنا باحسن حال ما الله ۳ مر

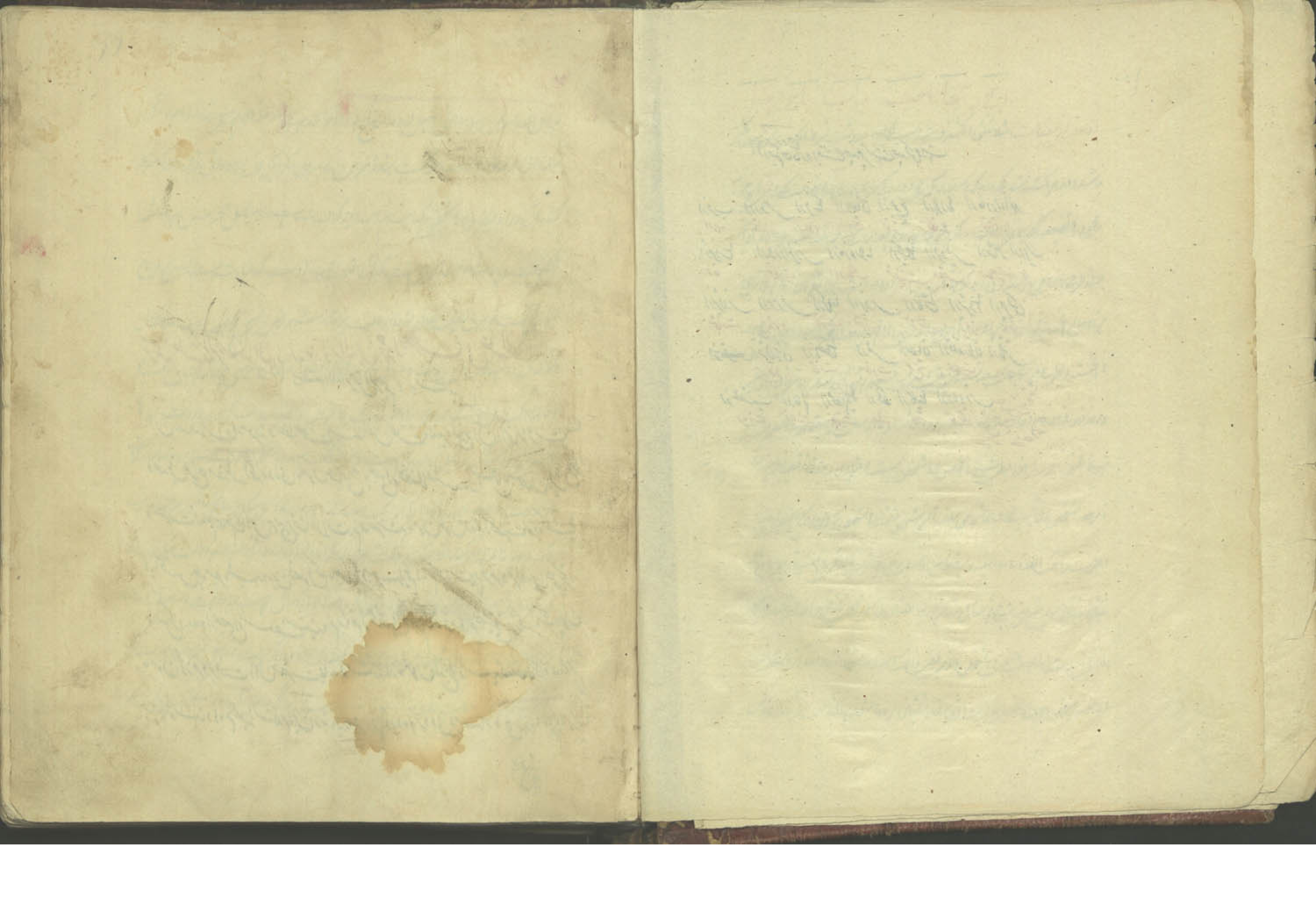
ابج بجا اجب جاب باج جبا

در بعضی از مغیبات مثلا شش انگشتر در سه دستگاه باید داشت بشرط آنکه در دست چهار انگشتر
نباشد و در هر یک نباشد بلکه در یکی یکی و در دیگری دو و در دیگری سه اول یکی را مضاعف کند و آنچه باشد بر او زیاده کند
و مجموع را تضعیف کند تا سیزده را اضافه باید کرد و مجموع اینها را چندان [illegible] طرح باید کرد
بعد از طرح باید جمیع رشته فوق باید کرد تا معلوم شود نسخه دیگر اذا اردت ان تعلم ان الخاتم فی ای اصبع
من الاصابع الخمسة فمر ان یعد من الابهام الی الاصبع الذی فیه الخاتم و تضعیف ذلک العدد و یضرب الحاصل
فی الخمسة و یطرح من الحاصل تسعة تسعة حتی یبقی اقل من التسعة ثم تسال عنه عن الباقی فان بقی
واحد فهو فی الابهام او الاثنین فهو فی السبابة او الثلثة فهو فی الوسطی او الاربعة فهو فی البنصر او الخمسة
فهو فی الخنصر نسخه دیگر اذا اعطی شیء فی المجلس الی شخص بحیث لا تعلم و اردت ان تعلمه فطریقه ان
تامر شخص ان یحسب عدد الاشخاص مبتدیا من شخص منتهیا الی شخص یکون ذلک الشیء عنده
و یضرب ذلک العدد فی الاربعة و یسقط من الحاصل ربعه و یضرب الباقی فی العشرة و یطرح منه
ثلثین ثلثین حتی لا یبقی منه شیء ثم تسال منه عن عدد الثلثین و تاخذ لکل ثلثین واحدا و تحسب من الشخص
الذی ابتدات الحسیب منه والشخص الذی ینتهی ذلک العدد فالشیء عنده مثلا اذا اسقط ثلثین
مرة فعند الشخص الاول الذی ابتدا به و ان اسقط ثلثین مرة فالشخص الثانی و هکذا الباقی

از حکیم خاقانی روایتست چه چیز است از چه کس عبارت

از عرب	از رومی	از فرنگ	از افغان	از بلوچ	از ترک	از ماوراء النهر
ادب	غضب	سلام	صدق	ناز	کلاه	یقین
از خراسان	از دار المرز	از هندوستان	از کشمیر	از قزوینی	از شاعر	از ابراز
وفا	مروت	ادراک	شفقت	عقل	صلاحیت	[illegible]
از شیراز	از مروی	از کرمان	از یزدی	از کاشی	از شوشتر	از چرکس
شجاعت	ناموس	تقویت	تعجب	ملاحت	پرهیز	وفا
از [illegible]	از قزلباش	از اصفهان	از قمی	از ملایان	از قلندران	از [illegible]
	رحم	قناعت	سخاوت	کرم	عبرت	عدل
از عقب	از عالم	از [illegible]	از کرد	از کلیما	از درویش	
دیانت	خیانت	طهارت	حیله	ایمان	نمک شناسی	

[illegible]

ترجمهٔ طب الرضا علیه السلام از ملا نور الدین محمد اصفهانی علیه الرحمه

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

این رساله ایست در معرفت و حفظ صحت و شناختن علت و تدبیر و علاج آن و آنچه مؤثرست در بدن و تعدیل مزاج مقدمه آنکه روزی مأمون عباسی با جمعی از فضلا نشسته استماع سخنان ایشان مینمود و حضرت امام همام علی ابن موسی الرضا علیه السلام حاضر شد مأمون ملعون رو به آنحضرت نموده گفت یا ابا الحسن چه میفرمائید درین فصول که ما میرانیم و میرائیم امام علیه السلام فرمود مرا درین علم تجربه حاصل کردیده و از بعضی از سلف شنیده ام بنام تو مختصری جمع کنم که قائم مقام تصنیفی بزرگ باشد چون مأمون آخر از مرو برفت و آن حضرت بماند نوشتهٔ از مأمون از بلخ رسید که رساله که وعده فرموده اند بما بفرستاد امام علیه السلام این رساله را فراهم آورده بنزد وی فرستاد و هی هذه اعلم یا امیر المؤمنین ان الله تعالی

لم یبتل العبد

لم یبتل العبد المؤمن ببلاء حتی جعل له دواء یعالج به الی آخر الحدیث خلاصهٔ کلام معجز نظام امام ع آنکه بدان ای امیر که خدا ابتلا نساخته است بندهٔ مؤمن را بدردی مگر اینکه آن را دوائی قرار داده که معالجه کند به آن دوا و شفا یابد به تحقیق که اجسام انسانیه که عبارتست از هیکل محسوس بر مثال مملکتیست و پادشاه جسد بجریست که آن قلب محیط اوست که عبارتست از روح و روح حیوانیست جوهری لطیف که جیراقه از قلب بر تو شط شراین بجمیع اعضا برسانند و عمال و کارکنان و بندگان این پادشاه عروق و پیوندها اند بعضی آشکار و بعضی پنهان و دماغ است و خانهٔ ملک و ال اوست و زمین او جسدست و اعوان و انصار و عساکر او هر دو دست و پاها و چشمان و گوشها و زبان و لبهای اوست و خزانهٔ ملک معده و شکم اوست و سراپردهٔ او صدر اوست هر دو دست او معین و مددکار اوکه نزدیک میسازند و میکردانند و عمل میکنند بدانچه مأمور میشوند از جانب ملک و پاها بمنزلهٔ مرکبند نقل میکنند ملک را هر جا که خواهد و اراده کند و هر دو چشم دلالت میکنند و راه مینمایند بر آن چیزی که از او غایب شود برای آنکه پادشاه از ورای حجاب بی دلالت و راهنمائی ایشان بچیزی نمیتواند رسید و چشمان بمنزلهٔ دو چراغند و نگهبان او هر دو گوش است و داخل نمیکردانند بر خدمت ملک مگر کسی که موافق و دوست ملک باشد از برای آنکه قادر نیستند بر آنکه داخل کردانند شخصی را بر ملک مگر

اگه مأمور و مأذون شوند از جانب او و هرگاه خطاب کند بسوی ایشان ملک ساعتی تأمل
نماید پس زبان را که ترجمان است فرمان دهد بجواب و این زبان مستغنی نیست مگر بمعاونت
لب و بمساعدت دندان و آلات و ادوات بسیار که بعضی از آن سوای دهن است و بخار
معده و موونه و یاری لبها و لبها را نیست قوتی مگر بیاری دندان و هیچکدام ازین ادوات
مستغنی نیستند از یکدیگر بلکه هر یک بدیگری محتاج است در انتظام سخن و کلام نیکو نشنید
و سخن زینت نگیرد مگر بگردیدن او به نغمهٔ بینی که بمنزلهٔ دمیدن است در نای از برای آنکه الف
زینت میدهد کلام را همچنانکه نفخ و باد کردن در نی و این هر دو منفذ در جوار زبان است بر مثال دو دست
وزیر و دست بر مثال دو در باشند و هرگاه رایحهٔ طیبه وزید با دو دست میدارند و میل میکنند و میرسانند بملک
و هرگاه رایحهٔ کریهه آید در حال آن در را بگیرند و مانع شوند تا آن بوی نشنت بحجرهٔ پادشاه نرود و مر این ملک را
ثوابی و عذابی هست پس عذاب او اشد است از عذاب ملک ظاهرهٔ قاهره در دار دنیا و ثواب او
افضل است از ثواب ایشان اما عذاب او حزن و غم است و ثواب او فرح و شادی است و اصل و
منبع آن حزن در طحال است که سپرز باشد و اصل فرح در زهره است که عبارت است از شحمی که
که پوشیده باشد کوششرا و کلیتین که عبارت است از گرده که خانهٔ شادی است در دو درکت که

متصلند

١٣

متصلند بسوی وجه پس از آنجاست که در وجه آثار ظاهر میشود و علامت فرح و خون و هر یک ازین ارکان را
راهی است و مرجعی است از عمال بسوی ملک و از ملک بسوی عمال دلیل و مصداق این کلام آنکه
هرگاه شخصی دوا تناول کرد میکشند این عروق دوا را الی جانب داء که درد باشد بیاری و اعانت
آن حضرت فرمود که بتحقیق بدانکه جسد آدمی بمنزلهٔ ارض طیبه است هرگاه متعهد میشوی بعمارت و در
معموری و آب دادن او بروشی که آب را زیاده ندهی بطریقی که غرق شود و کم ندهی بطریقی که تشنه بماند
و چون همیشه بعمارت او مشغول باشی ریع او بسیار شود و حاصل او پاک و پاکیزه گردد و مرغزارش سبز و خرم
و درختانش تازه باشند و جویهایش روان گردد اگر اهمال و تغافل نمائی از آنچه مذکور شد آن ارض فاسد
شود و در و گیاه نروید پس جسد آدمی ازین قبیل است و بسبب تدبیر در غذاها و در مقتضی باشد اصلاح مییابد
و صحیح میشود و عافیت مییابد و پاکیزه میشود جسد پ پس نظر کن و ملاحظه نمای امیر که آنچه موافق مزاج
و معدهٔ تو باشد و تقویت بدن بمعتدل کند و موافق طبع تو باشد طلب کن و غذا چون بسیار خوری
درد آرد و چون اندک خوری دوا او ترتیب خوراک نگاهدار هم در وقت و هم در مقدار و بگردان او را غذا پس
بدان ای امیر که هر یکی ازین طبایع انسان دوست میدارد مشاکل و مماثل خود را پس غذا ده آن
چیزی که مشاکل و ممد به جسد تو باشد و اگر فراگیرد از طعام و تناول نماید زیاده از قدر و اندازه آن زیادتی غذا

غذا نمی شود وجزو بدن نمی گردد واگر بقدر واندازه تناول نماید چنانکه زیاده باشد ونه کم در غذا نفع نمیدهد وفایده
میرساند او را وهمچنین طریق او باشد که فرا گیرد از طعام وتناول کند بقدر کفایت خود در روزها وهنوز
میل باقی باشد که دست از طعام بکشد پس بتحقیق که این اصلح است بمعده وبدن تو واشیاء
معتدله تناول نما بر قوة ومیل خود رابسته اگر در طعام بیشتر غذاها که غذا میدهی بدن خود را
بقدر عادت خود بحسب طاقت ونشاط وعیش خود در زمانی که دوست داری آنکه تناول کنی
دران زمان پس تناول کن در آن وقت که از هشت ساعت گذشته باشد یکبار یا آنکه در
دو روز سه بار طعام تناول نما باین طریق که در اول روز طعام تناول نماید بعد از ان در شب یک
لقمه دیگر بجا آورد پس هرگاه روز ثانی در آید صبر کند تا هشت ساعت بگذرد وبعد از ان یکبار
تناول نماید واصلح نیست که در عشاء این روز دیگر طعام تناول نماید همچنین امر کرده است جدّم امیر المؤمنین ع
که در روزی یک دفعه ودر فردای آن دو دفعه تناول نماید وهمچنین باید که زیاده وکم تناول ننماید وهنوز اشتها
باقی باشد که دست از طعام بکشد وباید که آب خوردن بر از طعام باشد وباید که از آب صاف
رحیق باشد واز ان شرابی باشد که حلال باشد آشامیدن آن وکیفیت شراب بعد از این
مذکور خواهد شد انشاءالله تعالی واز ین زمان ذکر میکنیم انچیز را که سزاوار است ذکر آن از تدبیر فصلهای سال و

وماههای رومیه وواقع است در آن سال در فصل علیحده وانچیزی که استعمال کنند
از جامه ها وشرابها آنکه مناسب باشد آن فصل را واجتناب کنند ودوری جویند از
چیزهائی که مناسب آن فصل نباشد وکیفیت حفظ صحت که از اقوال قدما در این فن وارد
شده بار گشتیم بقول ائمه ع در صفت شرابی که مباح وحلال است آشامیدن آن واستعمال
میکنند ومی آشامند بعد از طعام ویاد کردن فصول سال **اما فصول** پس بهار ستی که فصل
ربیع هروح میسازد زنان را وفرح می افزاید واول آن آذر ماه است که اول بهار است وآن
عبارت است از رفتن آفتاب ببرج حمل وایام آن به اعتبار تعداد سی روز است وشب وروز
ها دران به اعتبار هوا خوش است ونرم میکردانند زمین را ومی پروازند کس سلطنت را وسوزه بلغم را
وخون در بدن زیاده میکردانند وبر میانگیزانند باید که استعمال کنند وبکار دارند از غذاهای لطیف و
گوشتهای خفیف وبیضه نیم پخته وباشامند شربتی بعد از انکه مزج وتعدیل کنند بجرعه از آب
وپرهیز کنند وباز دارند خوردن پیاز وسیر وترشی را ومحمود است در این فصل مسهل آشامیدن
وفصد وحجامت کردن نیسان ماه برج ثور سی روز است دران دراز میشود روز ومزاج فصل قوة
پیدا میکنند وخون بحرکت میآید واز جانب مشرق بادهای معتدل موافق میوزد باید استعمال کنند

درین ماه از خوردن طعامهای بارده و آنچه از خل ساخته باشند مثل ترشیها و گوشتهای شکاری دور حمام

روغن بکار دارند و آشامیدن آب ناشتا و بوکردن گلهای خوشبو و بوهای خوش ، ایار ماه رومی

برج جوزا که آخر ماه بهارست سی روزست صاف می شود درینماه بادها و نهی واقع شده درینماه از خوردن

چیزهای شور و گوشتهای غلیظ همچو کراع یعنی کله پاچه و گوشت گاو و شتر و نافع است درینماه حمام رفتن

در اول روز و مکروه است پیش از خوردن غذا ریاضت کشیدن مثل تردد و حرکت عنیف حزیران ماه

برج سرطان سی روزست بر طرف میشود و میرود درینماه سلطنت و صولت بلغم و کم می شود حدت

و تلخی صفرا باید باز دارند خود را از تعب و مشقت کشیدن و خوردن گوشت و مداومت نمودن

بر آن و بوکردن مشک و عنبر و نافع است درینماه سبزیها و باید نخورند آن را چنانکه در حدیث واقع شده

که لا تغسل الهندبا فان فیها طلّ من طلال الجنة که هندبا کاسنی میباشد و در حدیث نبوی ص وارد

شده که هرگاه شخصی تناول نماید که قطرهٔ آن آمده و ورق کاسنی باشد از این میشود معاف و نوع بلا از بدن

او و در هر ورق از ان قطرهٔ از قطرات بهشت است و بقلة الحمقا که خرفه است و قثاء که خیار درازست و

شیرخشت و میوه های تر استعمال نمایند و میوه های ترش همچو آلو و از گوشت بزغاله که در سنهٔ ثانیه داخل شده

باشد و صبی که از ان صغیر تر باشد و از طیور مرغ خانگی و تیهو و دراج و کبک و شیر ماهی و ماهی تازه تموز ماه برج اسد

کی باد از

سی یک روز است درینماه حرارت شدت پیدا کند و آبها فرو میرود و کم شود باید استعمال کنند و بیاشامند

آب سرد بناشتا و بخورند درینماه غذاهای لطیف که سریع الهضم باشد و اشیاء بارده رطبه و اندک آبی

مزج نمایند در شراب و آن تعدیل وقت است و بخورند غذاهای لطیف که در ماه حزیران ذکر شد و

استعمال کنند درینماه از بوهای خوش و ریاحین خوشبوی بارده رطبه آب ، برج سنبله که

آخر ماههای تابستان است سی یک روزست درینماه اشتداد میبابد بوبها و بر انگیخته میشود زکام و میوزد باد شمال

و به اصلاح میاید مزاج بسبب تبرید یعنی استعمال اشیاء بارده و استعمال اشیاء رطبه و نافع است درین ماه

آشامیدن شیر تازه و باید که اجتناب کنند و دور شوند از جماع و مسهل خوردن و ریاضت بسیار نکشند

و بو کنند چیزی که بالطبع بارد باشد ایلول ، برج میزان که اول ماههای پائیز است خزان است سی روزاست

درین ماه هوا خوش و تازه میشود و تقویت میبابد سلطنت و شدت و حدت سودا مصلح است شرب

مسهل و نفع میرساند درینماه خوردن شیرینیها و حلواها و اقسام گوشتهای معتدله همچو بره که از

میش تولد کرده باشد و اجتناب کردن از گوشت گاو و مداومت نمودن بر خوردن بریان و دخول

حمام و استعمال کنند بوی خوشی که معتدل باشد و اجتناب نمایند از خربزه و خیار دراز تشرین الاول

برج عقرب سی یک روز است درین ماه بادهای مختلف نفس میزنند و باد صبا میوزد اجتناب باید کرد

دران از فصد و حجامت کردن و شرب دوا محمودست دران جماع و نافعست خوردن کرنب و فربه
و انار شیرین و ترش و خوردن میوه‌ها بعد از طعام و استعمال کوشتهای مطبوخه بتوابل که آن تابلها
که در دیک میاندازند مثل کشنیز و نعناع و زیره و شبت و باید درینماه آب کم بیاشامند محمودست در
درینماه ریاضت کشیدن تشرین الاخر برج قوس که آخر ماههای خزانست خشکی درینست درین ماه
و موسم باران باید ببارد باز دارند خود را درین ماه از آشامیدن آب در شب و کم در حمام داخل شوند و
مرتکب جماع شوند و هر صباح جرعهٔ از آب گرم بیاشامند و اجتناب نمایند از خوردن بقول و کرفس
و جرجیر که تره تیزکست کانون الاول برج جدی که اول ماه زمستانست سستی بکمر و رفت قوه پیدا
میکند دران سرما و نفع میدهد دران هر چیز که ذکر کردیم در تشرین الاخر و حذر باید کرد درینماه از خوردن
طعام سرد و باید پرهیز کرد از فصد و حجامت و استعمال باید نمود درینماه غذاها و طعامها که گرم باشد
در اصل قوه و طبیعت و بالفعل که بجنب حرارت آتش گرم شده باشد کانون الاخر برج دلو سستی کمر و رفت
قوه میاید دران غلبهٔ بلغم سزاوارست آشامیدن جرعهٔ از آب گرم ناشتا و جماع کردن و نافعست دران
خوردن سیرها که دران بقول حاره داخل باشد همچو کرفس و جرجیر و کراث و نافعست درین ماه دخول حمام در اول روز
و مالیدن روغن در بدن و آنچه مناسب باشد و حذر باید نمود درینماه از سر زائیدن و خوردن ماهی تازه و شیر

شباط ماه

شباط ماه برج حوت که آخر زمستانست بیست هشت روزست دران بادهای مختلف میوزند و باران بسیار
و درینماه ظاهر میشود گیاه از زمین و جاری میشود در عود که شاید از درختان باشد نافعست درینماه خوردن گوشت مرغ
و سیر و صیدها و میوه‌های خشک و شیرینیها باید کم تناول نمود و محمودست درینماه حرکت بسیار و تردد و ریاضت
کشیدن **اما صفت شراب عسل** شرب آن و بسیارست نفع آن اگر استعمال کنند و شرب
نمایند بعد از طعام جهة حفظ صحت و بتحقیق که ذکر فواید آن گذشت در پیش قبل از فصول سنه و آن اینست
که فرا گیرند از مویز منقی ده رطل و بریزند و بخیسانند در ظرفی به آب صاف که بقدر چهار انگشت آب زیاده باشد در
زمستان سه روز واگذارند و در تابستان یک شب و یک روز بعد از آن بگردانند آنرا در دیک پاکیزه و اگر آب
باران یافت شود بهتر والا آب شیرین و صاف و براق سبک و این آب آنمقدار لطیف باشد که
قبول کند هر چیزی که عارض او شود از سخونت و برودت و این قبول حرارت و برودت دلالت میکند بر
خفت آب و بپزند تا آنگه از بلغمها منفخ برآمده باشد و نضج یابد بعد از آن بفشارند و صاف سازند آب آنرا
و سرد کنند پس دیگر در دیگ کنند در نوبت ثانی و فرا گیرند چوبی و اندازه کنند که معیار آن باشد که ثلث باقی ماند
با قیمشان و بجوشانند بر آتش گرم جوشیدن بر روشی که تند نباشد تا آنکه ثلثان او برود و باقی ماند یک ثلث
آن بعد فرا گیرند از عسل که از نحل حاصل شده باشد یک رطل و آن عسل مصفی باشد پس بیندازند بر آن و اگر کنند

وفرا گیرند بقدر عسل خود از آب و بجوشانند تا بقوام آید و فرا گیرند خرقهٔ سخت محکم پس بگیرانند در ان زنجبیل
یک درم و از قرنفل نصف درم و از دارچینی مثل قرنفل و از زعفران درمی و از سنبل نیم درم و از کاسنی عود خام نصف درم
و از مصطکی نصف درم پس بباید هر یک را علیحده و بهم بزنند و بریزند در میان خرقهٔ محکم که ذکر شد و بپیچند آنرا
بریسمان قائم محکم و بیندازند در دیگ خرقه را و بمالند و بفشارند در شراب کو بجنبش که نازل شود قوهٔ عقاقیری
که در ان خرقه است و همیشه حرکت ده این شربت را به آتش نرم برفق تا آنکه برود از او مقدار عسل بعد
از ان بردارد و سرد کنند و باقی گذارد تا شش ماه تا آنکه داخل شود مزاج بعضی از ادویه و اجزای آن مر بعض دیگر را
و بعد از ان بیاشامد و مقدار آنچه میاشامد باید که یک وقیه از ان با دو وقیه از آب خالص ضم سازد یعنی یک پیاله
از ان شربت و دو پیاله از آب خالص با آن ضم سازد و تعدیل نماید پس هر گاه تناول نمائی یا امیر مقدار اکل غذائی
که وصف کردم و بیان نمودم از طعام پس شربت نمای و بیاشام از این شراب سه قدح بعد از طعام خود پس
هر گاه چنین کردی بتحقیق که ایمن شدی تو به اذن الله تعالی در شب و روز از وجعها و دردهای مزمنه بارده همچون نقرس
و بادها و غیره از اوجاع عصب و دماغ و معده و بعضی از اوجاع کبد و طحال و سرد و بحیث آن و درد اندرون و پس
اگر ترا شکست حاذق بر تو طاری شود پس بیاشام از ان بمقدار نصف آنچه گفتم که بیاشام بدرستی که آن اصلح
ببدن تو است یا امیر و نفع آن اکثر است جهت جماع و باه و حفظ و ضبط آن بدرستی که صلاح و اصلاح بدن و

و هم حفظ قوام طعام و شراب و فساد و خرابی نیز بطعام و شراب محول است و بدان یا امیر که بدرستی که قوت
نفوس انسانی تابع مزاجهای بدن است بدرستی که مزاجها تابع هوا است و متغیر و متبدل میشوند از حیثیت هوا و مکانها
و بلدان و نواحی پس هر گاه بارد شود هوا او سرد گردد و بار دیگر گرم شود و حرارت پیدا کند مزاج ابدان نیز به تبعیت هوا متغیر
و متبدل میشود و بواسطهٔ تغیرات تغیر در مزاج حسی پیدا میشود پس هر گاه هوا معتدل شد معتدل میشود مزاجهای بدن و حالت
اعتدال صبر سقوطری پیدا میکند و هر تصرفی که مزاج در بدن میکند در حرکات طبیعیه در غایت بمثل هضم و جماع کردن و
و خواب و حرکت و سایر حرکات ضروریه از برای آنکه خدای عز و جل بنای اجسام را بر چهار طبیعت نهاد که آن مرتبت است
که عبارت از مرهٔ صفرا و مرهٔ سودا و خون و بلغم و این را اخلاط اربعه گویند در ابدان و این بمثابهٔ عناصر اربعه است
صفرا بمثابهٔ نار از برای آنکه حار یابس است و سودا بمثابهٔ ارض است از جهت آنکه بارد یابس است یعنی سرد خشک و بلغم
بمثابهٔ آب است از برای آنکه بارد رطب است یعنی سرد و تر و خون بمثابهٔ باد است از جهت آنکه حار رطب است یعنی گرم و تر
با آنکه دو حاره اند و دو بارده و گاه است که میان ایشان اختلاف پیدا میشود پس گردانیده است این را تر و خشک و
همچنین بارد را تر و خشک بعد از ان متفرق ساخته آنرا بر چهار جزو از جسد که آن سر است و سینه است و شراسیف که
غضروفی است که بر سر استخوان شانه است از گوشت سخت تر و از استخوان نرم تر و اسفل قدم و بدان یا امیر
که اصل سر هر دو گوش و هر دو چشم و منخرین و دهن و بینی از خون است و اصل سینه از بلغم است و باه و شراسیف

از مره صفراست و اسفل قدم از مره سوداست و بدان یا امیر که بدرستی که خواب پادشاه دماغ است و قوام جسد
و قوت آن از وست پس هرگاه اراده خواب نمائی باید که اولا بر پهلوی راست خوابی و بعد از آن بگردی بجانب چپ
تا هضم شود هر چیزی از خوراکها و خود بر جانبی که ابتدا نموده بودی بخواب و عادت نمائی نفس خود را بر نشستن بیک ساعت
و بعد از آن داخل شوی بخلا جهت قضاء حاجت و درنگ کنی در او بقدر احتیاج و دراز مکن مکث خود را در آن
بدرستی که مکث طویل در خلا موجب حدوث داء الفیل است و بدان یا امیر بهترین چوبها جهت مسواک کردن چوب اراک است
بدرستی که جلا میدهد و صاف میسازد دندانها را و بوی دهن را خوش میسازد و گوشت بن دندان را سخت میکند
و میرویاند گوشت در آن و نفع میدهد بن دندانها را هرگاه باعتدال باشد و بسیار مسواک کردن که از حد اعتدال
بیرون رود تنک و رقیق کند و خواهد که نجاست محکم باشد سبب رقت و تنگ دندانها و جنبیدن آن میشود و ضعیف میسازد
اصل و بن دندان را پس کسی که اراده محافظت دندانها کند و خواهد که نجاست محکم باشد باید که فرا گیرد شاخ
گاو کوهی را و بسوزاند و گزمازج که نبتی است که از درخت گز حاصل میشود و سعد و گل و سنبل و حب الاثل که حبی است مدوره
در حجاز و در غوطی است و اجزاء مذکوره باید که مساوی باشند در وزن ملح اندرانی ربع جزوی از اجزای مذکوره باشد
پس کوبیده همه را نرم و بر بن دندانها پاشد بدرستی که نگاه میدارد دندانها را و محافظت مینماید اصل و بیخ آنها را
از آفاتی که عارض میشود بدندان و کسی که اراده نماید که سفید گرداند دندانهای خود را فرا گیرد جزوی از ملح اندرانی و مقابل

و مساوی

و مساوی آن زبد البحر که کف دریا باشد و هر دو را بهم بکوبد و استعمال کند بدندان و بدان و آگاه باش که احوال
انسان را بمرتبه قرار داده است خدای تعالی حالتی است که تصرف کننده است بر آن پانزده سالگی است و این سن
شباب و جوانی است و حسن او و بهار و رعونت اوست و سلطنت دم (خون) در جسم اوست بعد از آن حالت
دویم است و آن از پانزده سالگی است تا سی سالگی و در این حالت سلطنت دارد حدت صفرا و قوی غالب باشد
همیشه باقی است تا آخر سن و حالت سیم از سی سالگی است تا شصت سالگی که کمال قوه عمرست و در این سن
سلطنت حدت سوداست و آن سن معرفت و زیرکی و حکمت و فطانت در کارها و انتظام دادن امور
و صحت فکر و نظر در عواقب امور و صدق رای و ثبات الحاس یعنی اطمینان قلب در تصرفات است بعد از آن حالت
چهارم است و در این سن غالب است سلطنت بلغم و این حالتی است که نمیگردد در آن حالت مگر بهرم و ناخوشی عیش و عشرت
و تنگ دل و حیرانی بدان نقصان قوت و فساد در بودن و زیستن و بتحقیق که نشناسد و نرسد بهر چیزی مگر
بتامل و معاودت و باز گشتن بر آن چیز و خواب میکند نزد برخاستن مردم از خواب و بیدارست هنگام خوابیدن مردم
و متذکر و یاد آورنده است وقایع احوال گذشته را و فراموش میکند آن چیزی که عادت میشود و عهد و معهود او و کم میشود
روئیدن موی و ناخنهای او و همیشه چشم او در انعکاس که مراد عکس خوانی و آوار است بواسطه آنکه
در این سن بلغم سلطنت دارد و او بارد و جامد است و برودت و جمودیت موجب فنای هر جسمی است و استیلا

ببايد به قوت طبعی در بيخال بر جسم و به تحقيق که ذکر کردم مرا امير را جمع آن چيزی که محتاج باشد به تناول از غذاها و دواها و

و آن چيزی که واجب است که بفعل آورد در اوقات و محل خود **در بيان حجامت** پس هرگاه اراده کنی حجامت را بايد که

حجامت کنی در ظرف دوازدهم تا پانزدهم که نهايت ترقی و ارتفاع ماه است به درستی که در اين حال اصلح و اصح است از

برای بدن تو پس هرگاه که ناقص شد ماه حجامت مکن مگر در حال اضطرار زيرا که خون نقصان پيدا ميکند به نقصان ماه

و زياد ميشود بزيادتی ماه و کسی که حجامت کند بايد که حجامت کند بقدر و اندازه آنچه از سال او گذشته باشد مثلا اگر بيست ساله

رسيده باشد در هر بيست روز يکبار حجامت کند و کسی که سی سال از عمر او گذشته باشد در هر سی روز يک دفعه حجامت کند

و همچنين اگر بچهل ساله رسد در هر چهل روز يکبار حجامت کند و آنچه زياده باشد برای قياس کند و بدان يا امير که فرا ميگيرد حجامت

خون را کم از رگهای کوچک که گسترده است در گوشت و مصداق اين کلام و آنچه ذکر کردم آنرا آن است که ضعيف نمی شود

قوه در حجامت نوره که آن حجامت پشت گردن است و نافع است از برای ثقل و سنگينی سر و حجامت اخدعين که ميان دوش است

سبک ميگرداند سر و روی و چشم را و اين نافع است از برای وجع دندان و لب و آنچه قائم مقام و نايب مناب حجامت

شود فصد است در جميع مذکورات و گاه است که حجامت ذقن نفع ميدهد قلاع را که عبارت است از جوشش دهن و

فساد لثه که گوشت بن دندان است و غير آن از امراض و اوجاع دهن و همچنين حجامت کردن ميان دو کتف نفع

ميدهد خفقانی را که از امتلا و حرارت حادث شده باشد و حجامت کردن در ساقين بکاهد که امتلا را نفع ميدهد و کم ميکند

کم کردن

کم کردن ظاهر وجعها و مرضهای مزمنه در گرده و مثانه را و دملها را نافع است و خون حيض را

روان ميسازد غايتش آنکه بدن را ضعيف ميسازد و گاه است که بسبب آن غشی شديد

عارض ميشود مگر آنکه نفع ميرساند صاحبان بثور و دماميل را که جوشش و دملها باشد که ظاهر

ميشود بر جلد و کيفيت حجام که سبک کند و کم سازد الم حجامت را آن است که در مکيدن اولا

آهسته بمکد بعد از آن مرتبه بمرتبه و درجه بدرجه زياد کند مکيدن را در نوبت دويم نسبت باول و

همچنين در سيم زياد کند مص و مکيدن را نسبت به دويم و توقف کند در شرط زدن تا آنکه خوب

سرخ شود آن موضع بواسطه تکرير محجمه برود بماله نشتر را بر پوست نرمی پيش از زدن

تيغ آن موضع را بروغن بمالند و همچنين موضع فصد را بروغن مسح نمايند در حين فصد

پس به درستی که تخفيف ميدهد درد الم را و همچنين نيک بماله و نرم کند محل حجامت را و فصد را

پيش از تيغ زدن و آلت را نيز بروغن بماله و بعد از فراغ بايد که بچکاند روغن را بر آن عروق

هرگاه فصد کرده باشد تا آنکه صاحب نشود خون و ضرر رساند مقصود در اضعف فصد بايد که فصد

کننده فصد کند رگی را که باشد آن رگ در موضعی که گوشت کم باشد از برای آنکه قلت لحم بر فوق

عروق باعث قلت الم است و بيشتر عروقی از روی الم در حال فصد حبل ذراع و قيفال است اکحل

الاتصال این دو رگ بفصل که او ماهیست و سختست پوست او و اما باسلیق و اکحل بدرستی
که این هر دو در فصل الم انسان کمترست هرگاه بر فوق لحمی نباشد و واجبست تعمیه
موضع فصد را ~~و واجبست در همه اینها که ذکر کردیم~~ دور به آب گرم تا ظاهر شود از خون خصوصا
در زمستان بدرستی که آب گرم نرم میکند جلد را و کم میکند الم را و آسان میکند فصد را
و واجبست در همه اینها که ذکر کردیم در حال فصد و حجامت اجتناب و دوری از مواقعه زنان به
دوازده ساعت قبل از آن و باید که حجامت کند در روزی روشن صافی که در آن ابری نباشد
و باد تند نجهد و خون بگیرد تا آن وقت که رنگ خون بگردد و تغییر خون کند و در روز حجامت و فصد داخل
حمام نشود بواسطهٔ آنکه مورث دردست و بعد از ساعتی آب گرمی بر سر بریزد و بپرهیزد از حمام
در حین حجامت بواسطهٔ آنکه بسبب آن حادث میشود حمی دائمه پس هرگاه برگشت موضع حجامت
فرا گیر خرقهٔ نرمی و پنبهٔ بر حجامت نه یا جامهٔ نرم ابریشمین یا غیر آن و فرا گیر قدری نخودی از تریاق فاروق
پس بیاشام آن را اگر زمستان باشد سکنجبین و تریاق فاروق را مزج کن و اگر متعذر مزج کن تریاکست
پس اگر نیابد شیئی از این مذکورات پس تناول کن بعد از نرم و ناعم ساختن بدندان و بیاشام بعد از آن
جرعهٔ از آب گرم و اگر در فصل تابستان باشد پس بیاشام بر آن سکنجبین عسلی پس سکنجبین هرگاه بیاوردی

این را ایمن شدی از مرض لقوه و برص و بهق و جذام باذن الله تعالی و بیاشام و بمک انار میخوشی
که تقویت نفس میکند و خون را تازه میکند و باید که نخوری بعد از ساعتی از فصد کردن طعامی نخور زیرا که
بیم آنست که جرب عارض شود و اگر فصل زمستان باشد تناول کن از طبایخ چون حجامت کرده باشی
و طبایخ مرقیست که فرا گرفته شده باشد از گوشت بریان که از روغن طیب بریان کشته باشد و بیاشام
از شرابی که اول ذکر کردیم آن را و نه همین نما بر روغن خیری و شیئی از مشک و گلاب و در حین فراغ از
حجامت بریزانند از گلاب بر هامه خود اما در تابستان پس هرگاه حجامت کنی بخور سکباج و منصوص و
هلام که عبارتست از آن خورشی که ساخته باشند آن را از گوشت بره و گوشت گاو و حامض و بریز بر هامهٔ
خود روغن بنفشه با گلاب و شیئی از کافور و بیاشام از آن شرابی که قبل از این وصف کرده شد بعد از
طعام خود و بپرهیز از حرکت و ریاضت و غضب و مجامعت با زنان در روز حجامت و حذر کن با امیر از آنکه
جمع کنی در خوردن میانهٔ بیضه و ماهی در معده بکوفت بدرستیکه اجتماع ایشان سبب تولید مرض نقرس
و قولنج و بواسیر و درد دندان می شود و شیر و نبید که اهل آن خورند هرگاه جمع شود در معده سبب تولید نقرس
و برص می شود و مداومت نماید در اکل پیاز موجب کلف میشود در روی و تناول نمودن اشیاء شور و
گوشت نمک سوده و ماهی نمک پرورده بعد از فصد موجب حدوث و عروض بهق و جربست خوردن

کلّه گوسفند واندرون او علت مثانه حاصل میشود و داخل شدن در حمام در حالتیکه ممتلی باشد از طعام
موجب تولد قولنج است و غسل کردن به آب سرد بعد از خوردن ماهی مورث افلیج است و خوردن ترنج
در شب موجب تغلیب چشم و احول است و دخول کردن با زن حایض موجب مرض جذام میشود در ولد
و جماع کردن که بر اثر آن آب نریزد موجب حدوث ریگ مثانه می شود و جماع بعد از جماع بلافاصله غسل
حاصل میشود جنون در ولد و بسیار خوردن بیضه و مداومت نمودن متولد میشود مرض سپرز و نفخ معده و پر
خوردن از بیضه پخته مورث ربو و انبهارست و آن مرضی است که صاحب آن نفسها در پی زند همچه نفس صاحب
تعب و خوردن گوشت تازه موجب تولد کرم است در بطن و مداومت نمودن بر اکل الخبز موجب پیدا شدن
شپش است در بدن و آشامیدن آب سرد عقب اشیاء حار یا شیرین موجب نقص و ضعف دندان است
و بسیار خوردن و مداومت بر گوشت وحش و کاو نمودن موجب تغییر عقل و خیرهٔ فهم و بلادت ذهن
و بسیاری نسیان است **در دخول حمام و صفت آن** و هرگاه اراده در رفتن به حمام بکنی باید که در حال امتلاء
نباشد و چون داخل شوی پنج کف آب گرم تناول کنی یا بر سر بریزی تا از درد سر و شقیقه ایمن باشی و
بدان یا امیر که ترکیب حمام بر نظیر و مثال ترکیب جسد آدمی است و آنرا چهار خانه است اوّل سرد دوّم سرد و تر
سیم گرم و تر چهارم گرم و خشک است و منافع حمام بسیار و فواید آن بی شمار است یکی آنکه طبیعت را تازه کرداند و ثقل

و عفونت را دفع کنند و باطن را آسایش دهد ظاهر را آرایش دهد و پاکیزه کند و اعصاب
و عروق را نرم گرداند و باید که استعمال کند در هر بیت از بیوتات اربعه آبی که مشاکل و مشابه
آن بیت باشد پس استعمال کند در خانهٔ حارّه آب بارد اما نه چنان که بسیار گرم باشد
زیرا که سبب حدوث اقشعرار و لرزیدن بدن میشود و بهترین حمام آن است که معتدل
باشد در هوا و آب شیرین داشته باشد و روشن و قدیم البناء و واسع الفضا باشد
و باید که در حمام بتدریج درآید و بمبادرت حظهٔ تمام بیرون رود چه نقل از ضد بضد بدن را
ضرر رساند و در حمام بسیار بودن موجب غشی و اندوه درون و خفقان گردد و کسانی
را که مزاج خشک بود باید که بسیار آب بریزند و در حمام اندک توقف کنند و مردم مرطوب را
گرم خانه مطلوب است و هر که خواهد بر بشرهٔ او بثره بیرون نیاید و نه غیر آن از علتهای دیگر باید
که چون بحمام رود پیش از غسل روغن بنفشه بر خود بمالد **صفت نوره** و هرگاه اراده نوره کنی
و خواهی که نرسد ضرر بر تو از تشقق و دمل و جراحت و نه سرایت در بدن پس باید که ابتدا بشوئی
بدن را به آب سرد و بیش از تنویر و باید که پیش از نوره احتراز نمائی از جماع کردن بدوازده ساعت
که عبارت است از روزی تمام و اخذ نمائی در نوره حضض را مگر بعد از آب گرمی که در او حل نشده

بابونج ماء مغز بجوشش پخته باشد باین مقدار که آب الکتاب را لخلخه از و نموده باشد و میباید که
زرنیخ سوده سر نوره باشد و بعد از نوره لا باید که طلا کنند بجهت شنبی را که زایل کند رایحهٔ آنرا
همچه برگ شفتالو و سعد و حنا و ورق گل و نیل خواه متفرق و خواه مجتمع و اگر از احراق و سوختن
نوره ترسد پس مبادرت نماید بشستن و مالیدن بدن روغن گل و اگر بسوزد العیاذ بالله عدس مقشر
نرم سابیده که ممزوج باشد بسرکه و گلاب طلا کنند به آن موضع که سوخته باشد بصحت مبدل میشود
باذن الله تعالی و هر که از درد مثانه ترسد باید که حبس بول نکند اگرچه بر او بار باشد زیرا که حبس بول
و نگاه داشتن آنرا آفتها بسیارست و در میان طعام آب نخورد که معده را زیان دارد و اگر خوردن
آب در اثنای طعام عادت سازد رطوبت در بدن عادت شود و ضعیف گردد معدهٔ او و عروق
و در کما وقت طعام را نتوانند گرفت و در معده فجی پیدا شود بواسطهٔ رسیدن آب و اگر خواهد که
حادث نشود او را ریگ مثانه و دشواری بول پس حبس منی نکند نزد نزول شهوة و دراز نکشد و
مکث نکند بر مجامعت زنان و اگر خواهد که ایمن باشد از مرض و وجع سفل مثل نقرس و ظاهر نشود
بر او ریاح بواسیر پس تناول کند هر شب هفت خرما که پرورش یافته باشد بروغن گاو و روغن زنبق
بینی با اینه خود طلا نماید و اگر خواهد که زیاده شود حفظ او و کم شود نسیان و فراموشی او باید که تناول نماید قطعه

از زنجبیل

از زنجبیل بعسل پرورده و بطعام خود اضافه نماید خردل در هر روز و اگر خواهد که زیاده شود و بیفزاید عقل او پس
تناول کند هر روز سه هلیلهٔ بشکر پرورده و هر که خواهد که ناخن او تباه نگردد و زرد و سیاه نباشد باید که
که نه چیند الا روز پنجشنبه و هر که خواهد از رنج درد گوش ایمن گردد باید که بوقت خواب کرد و سوراخ گوش
به پنبه محکم کند و هر که خواهد از زکام ایمن گردد در وقت زمستان باید هر روز سه لقمه شهد تناول نماید
و بدان یا امیر که مر عسل را دلایل بسیارست و نشانها که و السنه میشود و نافع آن از مضر آن بعضی از
از عسل آنست که مستی آورد و آن در وقت چشیدن تیزی و تندی داشته سخت بدانکه میرساند
و این دو نوع از عسل قاتل و کشنده است گویا که از اثر سمیت است و نکتهٔ قاعدهٔ زایده در تحقیق اشیاء
که در آن سم باشد هر یکی را علامت و نشانه ایست بدانکه هر طعام که مشک و زعفران و عنبر داشته
باشد ملاحظهٔ لازم است چه بواسطهٔ بوی خوش بسیار رایحهٔ ناخوش زهر ظاهر نشود و در شناختن
طعام و لباس زهرناک علامت آنست که آتشی که در آن زهر بود لعاب ناک و رنگ آن مایل
بسیاهی بود و زرد و سبز شود و بر آن خطها پیدا آید و براق و برنگ پر طاوس بود و گویند زهر را
که در گوشتی قدیده نمکسود کباب بود مثل دود و غباری بر بالای او پیدا شود و اگر زهر بر بریان زنند متشقق
عنکبوت ظاهر شود مایل بسبزی و زردی و گویند علامت زهر در شربت و شراب آنست که

بر آن خطها پیدا میشود مایل بسیاهی و گویند علامت زهر در شراب و مثل حلوای شکر و
عسل آن است که بر آن کرج سیاه و سبز پیدا شود و علامت زهر در شراب آن است که
بر آن کف بسیار پیدا شود و محکم و متغیر گردد و بالجمله گویند طعام زهرناک اگر سفید بود سیاه گردد و
اگر سیاه بود سفید گردد و گویند علامت زهر در تاج و دستار و لباس و فراش آن بود که از آن احساس
غباری برآید برنگ پشم و هر کس آن را بپوشد یا بر آن بنشیند خارش بدن و اعضا عظیم
پیدا شود و سوزش و عرق پیاپی آورد و این اعراض زیاده گردد و خراج اعضا را سست کند گویند که اگر
علاج نیابد در هفته هلاک کند و اگر زکامی پیدا شود پوشیدن آن را تأخیر مکن بواسطه آنکه تأخیر سبب زکام
زکام میگردد و در زمستان تناول نمودن حبة السوداء که شونیز است نیز ایمن میگردد از زکام و در تابستان
هر روز خیاری تناول نماید و باید که حذر کند از نشستن در آفتاب و هر که از درد شقیقه و شوصه ترسد
که ورمی است در پهلو بهرسد باید که در زمستان و تابستان بر خوردن ماهی تازه مداومت نماید و اگر
خواهد که جسم او خفیف باشد و بامداد سبک برخیزد در خوردن طعام و شراب شبانگاه احتیاط کند
و اگر خواهد که درد ناف نیابد باید که روغن بر سر مالد و اگر خواهد که تشنج نشود لبهای او و بیرون نیاید در و ناخن
باید که جای ناف خود را روغن مالد و اگر خواهد که ایمن گردد از درد دل و رنگ کردن و تباه گشتن بکام و لبهای باید

که بعد از خوردن شیر

که بعد از خوردن شیر ماهی سرکه غرغره نماید و ثنایا نجنبد و هر که ترسد از جنبش و تباه گشتن دندان باید
که بعد از شیرینی و طعام آب سرد نخورد و هر که بعد از حجامت ترسد از درد جگر ترسد باید که پوسته کاسنی
با سرکه خورد و هر خانه گرم که در تابستان در بسته باشد در آن ننشیند و چون در آن را بگشایند
فی الحال در آنجا نرود و در زمستان از خانه گرم ناگاه بیرون نیاید و اگر خواهد که از بادهای مختلف در
بدن ایمن بماند باید که در ماهی هفت روز روزه باشد و اگر خواهد که طعام در معده اش زود هضم شود باید
که بعد از اکل در دست راست بخوابد و بعد از آن منقلب شود بر جانب چپ و چنین عادت کند و هر که خواهد
که ایمن بماند از بلغم و کم گردد باید که بر گوارش زیره و رازیانه مداومت نماید و بسیار بحمام رفتن و مضاجعه
زنان و نشستن در آفتاب و از غذاهای بارده اجتناب نماید به درستی که میبرد بلغم را و میسوزاند و اگر خواهد
که آتش و حدت صفرا فرو نشاند باید که طعامهای شیرین و چرب کم تناول نماید و آسایش کم نماید و حرکت
کم کند و جامه های نرم بپوشد و بسیار نظر کردن بسوی چیزی که دوست داشته باشد موجب مسرت
و فرح است و مؤید این است قول محققین حکما که گفته اند از معالجات جیده که مشترک است میانه
اکثر امراض فرح است و لقای کسی که سبب او مسرت و خوشی حاصل گردد همچو لقای محبوب
ای نسبت بمدنف از عشق که بزیارت معشوق صحت یافته اند و بری از مرض شده اند و هر که خواهد که سودای او

سوخته شود باید که قی بسیار کند و مداومت نماید بر لرزه و اگر خواهد که باد سرد از و دفع شود باید که حقنه کند و
روغن در بدن مالد و باید که بر آب بن نشیند و آبزن عبارت است از بعضی حشایش که میجوشانند مثل بابونه
و اکلیل الملک و امثال آن نماید از هر بار دو یا سه و مداومت نماید بر چیزی که حار و ملین باشد و اگر خواهد که زایل شود
از وی بلغم باید که هر صباح یک مثقال اطریفل صغیر تناول نماید **در تدبیر مسافرت** بدان یا امیر که اول از امور سفر
که سفر کند این است که باید معدهٔ او از طعام ممتلی نباشد و خالی نباشد از طعام و بجهة اعتدال باشد و هوا
بغایت گرم و سرد نباشد که این هر دو حال موجب خطر است و باید که تناول نماید در وقت حرکت از
غذاهای بارده مثل قریص که نان خورشی است مرکب میسازند از گوشت ماهی تازه و سکنجبین و ماء حصرم و [illegible] که
نان خورشی است که فرا گرفته از گوشت بره و گاو و همچنین سرکه و زیت و آبغوره و امثال آن از اطعمه های
بارده و بدان یا امیر که سفر کردن و سیر نمودن در گرمای گرم ضرر رساننده است بدن محرور را و بعضی صاحب
سل و لاغر هر گاه خالی باشد از طعام و همچنین سفر در شب زیان دارد خاصه در زمستان خصوصا کسانی را
که لاغر باشند و برودت دارند نه آنها که فربه باشند و دیگر از صلاح مسافر و دفع ضرر از آب است که
آب منزل بمنزل دیگر برد و به آب آن منزل که نزول میکند ممزوج سازد و بتدریج مناسب مزاج او باشد از ترشی
و شیرینی بگذرد و دیگر شرط مسافر آن است که قدری خاک پاکیزه از شهر خویش بر دارد و به هر منزل که نزول کند

قدری از آن خاک در آب (آن منزل) اندازد و ظرف را اندک حرکت دهد تا درد آب او صافی پیدا کند و فایده
در محافظت آن آب آن است که تا آب آن منزل را موافق طبع او سازد و بهترین آبها از جهة شرب
برای مسافر و مقیم آن است که باشد چشمهٔ آن از جانب مشرق و سبک و صافی و ابیض باشد و
از جبال گل و از جبال سنگ [illegible] که در زمستان گرم است و در تابستان سرد و ملین و نرم است
و مر اصحاب حرارت را نافع و نیز باه او افع و آب شور و ثقیل طبع و شکم را خشک گرداند و آب برف و یخ
زیان کار و ناسازگار است و کثیر الضرر و اما آب چاه که سبک و خوش طعم و شیرین و صافی باشد
بسیار نافع است اگر دایم کشند و محبوس نباشد در زمین و اما آب ایستاده در حوض یا غدیر و کوهها و شوره
زارها که بد رسیده گرم و گران است در تابستان بواسطهٔ توقف و سکون آن و دوام تابیدن آفتاب
بر آن مداومت بر شرب آن مادهٔ صفرا زیاد میشود و سپرز بزرگ گردد و بدان یا امیر که مقاربت و
مجامعت نمودن بزنان در اول شب در زمستان و تابستان در حینی که از طعام معده پر باشد و عروق
ممتلی پسندیده نیست و متولد میشود از او مرض قولنج و فالج و لقوه و نقرس و ریگ مثانه و تقطیر بول و
با دفتق و ضعف بصر و رقت رو و پس هر گاه اراده دخول نماید باید که در آخر شب باشد بنا بر آنکه اصلح است
از برای بدن و امید وارتر است بحصول ولد و ولدی که حاصل شود از آنگاه باشد از روی عقل و فهم و باید که

قبل از مجامعت ملاعبه نمائی و حرکاتی که موجب شوق و اشتیاق باشد بفعل آوری و سخت بگیری
پستانهای او را زیرا که این فعل موجب غلبهٔ شهوت می شود در زن و سبب جمع شدن آب او است
چه آب او از پستانهای او بیرون میاید و شهوت ظاهر میشود از روی خشم او را و میل و اشتها
پیدا میکند بتو مثل میل و اشتهای تو باو پس هرگاه این فعل بجا آوری مالبت و منشین ولیکن میل کن
بجانب یمین هرگاه فارغ شدی ایمن باشی از حصاة و امراض مزمنه باذن الله تعالی بعد از ان غسل کن
و بیاشام شربت عسل که در ان مومیائی باشد و مومیائی مانند صمغی است که در کوه دارابجرد حاصل میشود و بعضی
گویند عرق کوه است و در درجهٔ دویم حارست یا بیاشام عسل کف گرفته بدرستیکه باز میگرداند مثل آن
آبی که از تو جدا شده و بهمان قوة باقی میماند و در احادیث نبوی صلعم وارد شده که بحضرت امیر المومنین ع فرمود
باید اختیار کنی از زنان زنی گندم گون بزرگ سرین فراخ چشم میانه بالا شهوتپس اگر مکروه داری و
نخواهی بر من است صداق و دیگر وارد شده که اختیار مکن زن ازرق چشم دراز باریک و نه کوتاه بالا
و نه تیره دل شب نشنده دار عجوز مدبره و نه زنی که فرزند از شوهر دیگر داشته باشد و نیز وارد شده که زنان بر چهار
نوعند اول جامع مجمع یعنی زنی که بسیار باشد خیر او و عفیفه باشد دویم ربیع مربع یعنی که در دامن او ولدی
و در شکم او ولدی دیگر باشد سیم کرب مقمع یعنی زنیکه بدخلق باشد با زوج خود چهارم غل مقمع یعنی زنیکه

نسبت بشوهر خود

نسبت بشوهر خود همچون غل قمع است یعنی غلی که از پوست ساخته باشند و خود او را و شوهر او را قوة
وقوع آن نباشد و بدان یا امیر که بدرستی که مجامعت نباید نمود در وقتی که قمر در برج حمل یا دلو باشد از
بروج زیرا که از بروج آتشی است و شرف شمس جهت محبت و وداد نیکست و افضل و بهتر آنست که
که قمر در برج ثور باشد که شرف قمر است و برج ثابت است و از برای تزویج و مجامعت نیکست و قرار
نطفه و بدان یا امیر که آنچه درین رساله ذکر کردم هر که نگاه دارد و محافظت نماید و بدان طریق عمل نماید و بجا آورد
از انواع بیماریها و علل و مرض صحیح و سالم و ایمن باشد و مزاجش معتدل گردد و سالها در عیش و رفاهیه
و بدان یا امیر که باید الشقات ننمائی بسخن کسی که علم ندارد و از عاقبت دور است و از عاقبت اندیشه ندارد
و در همه احوال متابعت و پیروی شهوة مینماید و عمر را بغفلت میگذراند و روزگار ضایع میگرداند و میگوید که این اشیاء
متضاد که شنیده میخورم و هیچ مضرت نمیابم لکن بصفت بهیمه است که معطل بر مرغزار شهوت است باد دارد
بر میخیزد و قصد چرا میکند و شب و روز غافل میخسبد مانند دزد که در اول بار که خیانت کند معاقب گردد و دزدی پیشه
نکند اما چون عقوبت نیابد دلیر گردد و دزدی کند و از عقوبت نیندیشد تا ناگاه گرفتار گردد و دست و پای او ببرند ناگاه
ضایع کردن عمر خود را معلوم کرده و سودی نبخشد و چون آدمی بدین منوال باشد که چون صحت از دست خود بدهد و نقص حق
در معرض تلف انداز د آن زمان پشیمان گردد که کار از دست رفته باشد و پشیمانی سود نداشته باشد تم تم الکتاب بعون الملک الوهاب

رساله موسومه به برء الساعة

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

چنین گوید عادل فاضل و فیلسوف کامل فاضل ابن محمد الزکریا تغمده الله بغفرانه که روزی بخدمت ابو القاسم
ابن عبد الله که یکی از وزراء عصر بود نشسته بودم و سخن از طب میگذشت و جماعتی نیز از اطبا حاضر
بودند و هر یک بقدر دانش خود حکایتی میگفتند در اثناء آن جمعی از اطبا گفتند که بعضی از امراض و
علل که بواسطهٔ مرور ایام و شهور حادث میشود ازالهٔ آن میسر نیست الا بمرور ایام و شهور که آن
مرض حادث شده باشد و این کلام را متطببین که حاضر بودند استماع نمودند و آن جماعت را
غرض آنکه بر سر مریض آمد شد بسیاری کنند و در معالجهٔ آن تواتی بکار دارند و انتفاع کلی
یابند پس مقارن این حال فقیر وزیر را مطلع ساختم که بعضی از امراض که بمرور ایام بهم رسیده باشد
علاج آن بیک ساعت میسر است از این سخن جماعت اطبائی که حاضر بودند تعجب نمودند و هر
لحظه حیرت میفزودند تا آنکه آصف از بنده التماس کرد که کتابی تالیف کنم مشتمل بر جمیع علل و امراضیکه
که بیک ساعت ازالهٔ آن میسر تواند شد فقیر باندک زمانی بتوفیق الله تعالی این مختصر را باتمام رسانیدم
و به برء الساعة موسوم ساختم و این کتاب فی الحقیقه مثل کتاب سر الاسرار است در صنعت
آنکه مثل دستوریست از طب والله الموفق و الیه المرجع و المآب بدانکه از زبان من آنچه مذکور سازم

علی را که

عللی را که ممکن است میشود از فرق تا قدم و چون هر علتی را در ساعت واحده علاج ممکن نیست
بعضی از اعضا که ممکن بود ذکر کردم **باب اول** در صداع و صداع دردیست در اعضای سر که
در پیش سر و حوالی پیشانی بوده باشد چون باعثش غلبهٔ خون است درین هنگام همینکه خون از بینی
بفصد و حجامت اخراج کند در ساعت ساکن گردد یا آنکه افیون مصری با زه بوبیه و قدری آب بیده
در بینی و پیشانی بمالد درد زایل گردد و اگر چند عدد عناب و قدری از گشنیز را شربت نماید بعد از
بخورد در لحظه صداع برطرف شود و هرگاه در وسط دماغ بوده باشد چون دال است بر غلبهٔ حرارت باید
که خرقهٔ کتان را بروغن گل سرخ و سرکه تر کنند و بر سر گذارند یا خرقهٔ مذکوره را بشیر دختر تر کرده بر سر
گذارند در حال ساکن گردد و هرگاه نیلوفر را ببویند و خیاری که در سرکه گذارده باشند تناول نمایند و از
ربوب مثل رب انار ترش و رب غوره و رب زرشک و رب ریواس که اطفاء صفرا میکند
بخورند درد در حال ساکن گردد و روغن بنفشه با دام با نمک هرگاه که در کف پای صاحب این صداع بمالند
درد ساکن گردد و هرگاه صداع در پس سر و حوالی قمحدوه که عبارت از استخوانیست که در پس سر
میباشد چون از غلبهٔ بلغم است طریق علاج آن آنست که علیل را بفرمایند که سکنجبین و آب
ترب بخورد و قی کند بعد از آن آب شبت بیاشامد تا هر بلغمی که بوده باشد اخراج شود و در حقن

به آب گرم جهد کند که در حال ساکن شود و صاحب این صداع اهلیله مربا و آمله مربا تناول کند در حال
ساکن گردد و نیز چون به ایارج فیقرا غرغره کند در حال برطرف شود اجزاء ایارج مذکور مصطکی و
سنبل الطیب زعفران عود بلسان حب بلسان اسارون سلیخه گل سرخ و دارچینی
از هر یک یک مثقال و صبر سقوطری هشت مثقال اجزاء را کوبیده و بیخته در ظرفی با عسل سرشته
بسرشند و بقدر احتیاج بکار برند **باب دوم** در شقیقه و آن دردیست که در یکی از دو طرف سر
بهم رسد علاجش آنکه آذریون و بخور مریم نیز گویند با استخوان کلب در پیش دماغ بخور کنند و اگر لقوه عارض
شود باید که یک کف از جو کوفته در ته خم گذارند و آب قطره قطره بر آن چکد و نرم شود بعد از آن بفشرند و بقدر
نصف وقیه از آن کوفته نیم دانگ اشق و دو دانگ جاوشیر داخل کنند و از یک دانگ تا دو دانگ سعوط کنند
یعنی به دماغ بکشند (بر کشند) و اگر احیانا درد سر بسبب آنکه حادث شود خواه در زمستان و خواه در تابستان چون
آب سرد بر سر ریزند در حال ساکن گردد **باب سیم** در صرع علتیست بادی که در دماغ بهم میرسد و مانع اعضاء
نفسانی میشود از افعال حس و حرکت بسبب سده که در تجاویف دماغ بهم میرسد منع غیر تام طریق
علاج آن آنکه افتیمون و عاقرقرحا و اسطوخودوس و بسفایج فستقی اجزاء را مساوی کوفته بکوبند
و از موئینه بیرون کنند و بمساوی گرد کالی بوقت نوبه تناول نمایند در زمان صفت صرع زایل گردد بعون الله

باب چهارم در زکام

باب چهارم در زکام که عبارت از ریختن رطوبت بمجری بینی و علاج زکام آنست از سایر
امراض همین که عارض میشود باید که آب را در غایت گرمی بوده باشد بر سر ریزند چنانکه دماغ احساس
نماید حرارت آن را در ساعت زایل شود و چون خرقه کتان را بحرارت آتش گرم کنند و بر یافوخ
که عبارتست از استخوانیکه میان سر است بگذارند چنانکه استخوان مذکور حرارت آن را دریابد
در حال ساکن شود و اگر در روز اول که زکام بهم میرسد آب گرم را به دماغ برکشند نفع بلیغ ظاهر شود
باب پنجم در طنین و آن صوتیست که همیشه صاحب العلت می شنود و در خارج وجود ندارد چون شخصی
را آن مرض عارض شود افیون تازه در آب حل کنند و در گوش و بینی وی چکانند در ساعت
زایل شود **باب ششم** در سبل عین و آن آمدن آبست در چشم هرگاه بواسطه نزول آفتاب
بهم رسیده باشد چون افیون مصری بسوده و قدری در حوالی چشم طلا کنند در حال برطرف شود و اگر بسبب
نشستن بکنار آتش باشد یا خوردن اطعمه که مولد بلغم بوده باشد مثل ماهی تازه و غیر آن در لحظه زایل گردد
و اهلیله کابلی را هرگاه صلایه کنند که چون غبار شود و بمیل نقره در چشم کشند آب رقیق از چشم
باز دارد **باب هفتم** در رعاف که آمدن خون است از بینی همینکه شخصی را عارض شود باید که
شب یمانی یعنی زاج سفید را بکوبند تا مثل غبار شود و بعد از آن با نیچه در بینی او دمند در لحظه ساکن شود و اگر

مجمجه بهمچنین آتش بروی شکم وی از آن جانب که خون میآید بگذارند در ساعت بر ایستد
باب هشتم در وجع الاسنان و آن دردی است که در دندان بهم رسد طریقهٔ علاج آن است که علیل را
بفرمایند تا دو حبه مومیایی بگیرد و در پارهٔ پنبه بپیچد و به آب بزنند بر بالای سنگی که انشسته و سنگی
دیگر آنرا خوب بکوبد پس بر دندانی که ماوف بود بگذارد و هم در زمان تسکین یابد و اگر وزن یک قیراط
سکر عشر که عبارت از طلبیت که بر برگ عشر که یکی از نبتوعات است می‌نشیند و اگر آدمی دست بدان
درخت نشیند در حال هلاک شود آنرا بگیرد و بر اندکی پنبه بپیچیده بر دندانی که درد میکند بگذارد در حال ساکن شود
و گاه هست که بمثل غالیه و قطران و ورق فانیه که بر دندان میگذارند درد ساکن میگردد و اگر به آتش
داغ کنند درد ساکن میشود و طریقهٔ داغ کردن آنست که ماسوره را گرفته میل آهنی را در آتش
گرم کنند چنانکه سرخ شود بعد از آن آنرا از اندرون ماسوره بدندانی که درد میکند بگذارند همان
لحظه درد ساکن گردد **باب نهم** در خلع الاسنان است یعنی کندن دندان بغیر آهن بگیرند قرقرحا
و یکماه در سرکه بگذارند تا بسان خمیر شود و بر دندانیکه میل کندن دارند بگذارند در حال بآسانی کنده
شود و اگر ریشهٔ درخت توت سیاه را بگیرند و در ظرفی کرده در آفتاب بگذارند تا خوب خشک شود
بعد از آن بردارند بر دندانیکه خواهند بگذارند در ساعت کنده شود **باب دهم** در بخر که بوی بدست در دهن

در دهن شخ

در دهن شخصی بهم رسد باید که مویز طائفی را یا مروی با برگ مورد بکوبند و غلوله‌ها کرده هر یک بقدر
فندقی بخورند هم در آن لحظه بدبوئی برطرف شود **باب یازدهم** در خناق و آن عبارت است از امتناع
نفوذ نفس بجانب ریه و قلب چون شخصی را عارض شود همیشه گلو بسته است باید بگیرند غرغره
کنند و ورم رفع شود و سرگین سگی که سفید رنگ بگیرند و در موضعیکه الایی است بهبندند و سه روز
سوای استخوان چیزی بر او ندهند بعد از آن زبل او را بصاحب خناق دهند تا غرغره نماید نفع بلیغ دهد
باب دوازدهم در علق و آنرا بپارسی زلو خوانند چون شخصی را در گلو بچسبد باید که بسرکهٔ کهنه غرغره
کند در حال از گلوی او بپائین آید **باب سیزدهم** در قولنج و آن مرضی است مولم که در امعا بهم میرسد و محتبس میشود
با این مرض خروج آنچه بیرون میاید بالطبع چون شخصی را قولنج عارض شود بخورد اندکی از معجون ملوکی اگر
تناول نماید نفع بلیغ ظاهر شود صفت معجون ملوکی قرنفل جوزبوا بسباسه لسان العصافیر
اذخر زنجبیل مصطکی دارچینی عود زعفران از هر کدام سه مثقال قاقله کبار از هر یک یک مثقال
اشنه دو مثقال مسک نیم مثقال قند و گلاب هر یک ده مثقال قند را در گلاب حل کرده عسل بقدر
کفایت اضافه نمایند و بعد از قوام ادویه را در آن بسرشند و قدر شربت آن یک مثقال است و معجون
مذکور بجهت قوة باه و اشتها نیز نافع است و مجرب و اگر حنظل بگیرد و تخم آنرا بیرون کند و مساوی نخودی

فسیله کرده علیل بخود برکیرد در حال بتحلیل رود و اکر احیانا بسبب استعمال تا فی و پیچش در ناف بهم رسد باید که کف آب از گشنیز و اندکی از زیره و کرویا و کفی از سعتر و انجدان خالص و یک کف از رازیان مجموع را با قدری آب در دیکی کرده خوب طبخ دهند و مقدار نیم رطل از آب آن کرفته و یک وقیه آب کامه اضافه نمایند و برهم زنند و بخورند در حال ساکن کردد

باب چهاردهم در استهال و آن اسهالیست که بحسب لون مختلف بوده باشد چون صاحب این مرض صندل و کافور و آب سیب بر شکم طلا کنند از غظیم دهد و آقراص کندر که در منصوری در حلقه مذکورست براو دهند بغایت نافع است

باب پانزدهم در صبیان و آن هیجیست که کودکان را عارض میشود چون یک مثقال تخم تره تیزک و سه مثقال زیره کرمانی بکوبند و از موی نرمینه بیرون کنند و بروغن کاو کهنه خمیر کنند و با شیر مادر بطفل دهند فی الفور ساکن کردد

باب شانزدهم در بواسیر و آن بثره چندست که بر سر سعوه ظاهر میشود چون یک درم لوف که آنرا فیل کوش خوانند در زیر دامن وی بخور کنند وجع در حال ساکن کردد و اکر بلید انک مقل ازرق با یکدرم لوف حب کرده در زیر دامن دود کنند در حال درد وی ساکن کردد

باب هفدهم در خروج مقعد یعنی بیرون آمدن مقعد چون این حال طفل را عارض شود باید که سنک بر آب سوزند و شاخ آنرا کرفته بسوزانند و بعد از آن بکوبند و از موی نرمینه بیرون کنند پس جفت و کل انار و شب یمانی و مازو و قرص کل سرخ و پوست انار و برک مورد اجزا در ا

بلادر

مساوی هم کوب کنند و به اندک آبی در دیکی کرده بکذارند که چند جوش بزند و وقت ادویه در آب داخل شود و طفل را وقتی که مقعد بیرون میاید بفرمایند تا زمانی در آن آب بنشیند بغایت سودمند بود و اکر بطفل آمقعد شر اضماد نمایند و بانکشت اندرون کنند در همان ساعت البته و بیرون نیاید

باب هجدهم در عرق النسا و آن وجعیست که در محل نشستنگاه شروع میشود و بران فرو میاید و بجانب خصیه و بر زانو منتهی میشود و کاه است که بکعب نیز میرسد و این علت علتیست عظیم و کثیر الخطر و خلق بسیار بسبب قلت معرفت بدان تلف شده اند و طریقه معالجه آن آنست که صبر سقوطری و هلیله زرد و سورنجان از هر یک یکدرم بکیرند و بکوبند و به اندک آب خمیر کنند و حبها ساخته تناول کنند چون پنج مجلس یا شش مجلس اطلاق شود در حال آن وجع ساکن کردد و به تحقیق شخصی مدت یکسال به این علت مبتلا بود و اصلا قدرت برخواستن نداشت و از پهلو بپهلوی دیکر نمیتوانست برکردید بدین معالجه عمل نموده بالکلیه کوفتش برطرف کردید

باب نوزدهم در جراحات یعنی جراحتیکه تازه بهم رسد صمغ بلوط را بکوبند و بر جراحت کذارند در حال ساکن شود و اکر هلیله کابلی را بکوبند تا چون غبار شود و بعد از آن به آب کافور با روغن زیت یا عسل خام درهم زنند و بر زخم کذارند هم در زمان ساکن شود

باب بیستم در جراحات عسره و انخراصیست که عسر البرء باشد طریق علاج آن آنست که روغن کاوی که سه سال مانده باشد بهم رسانند و فتیله

از پنبه سوخته بر آن روغن بمالایند و در دهن انجراحت نهند در حال الم آن چرک باز دارد و تا سه روز انجراحت بهم آید
به میشود **باب بیست یکم** در نواسیر و آن زخمی چند است و غایر است که همیشه چرک و خون از آنجا می آید
همیگه توتیای سبز بر آن پاشند چرک و آب خون باز ایستد و دردش ساکن شود **باب بیست دوم**
در حرق یعنی سوختن عضو آدمی از آتش و چه شیر از سوختن بهم میرسد باید که مرداسنج اصفهانی و لیورد انگی
و برگ گل سرخ و حنا اجزا همه مساوی سابیده و بیخته بعد از آنکه موم چرب صنع جراحت را برگل خالص آلوده باشند
دارو بیخته کرده را بر آن محل پاشند و هر گونه الکال [illegible] ساکن گردد و تا سه روز جراحت بالکلیه برطرف شود
باب بیست سیم در سقطه و آن عبارت است از آنکه عضو یکی از اعضای آدمی که برجای خود بود ماوف گردد و ضربه آن است که
چیزی بر عضوی زنند و ماوف گردد در هر صورت اقاقیا و صبر و نبات و ماش و گل ارمنی همه را مساوی گرفته
بکوبند و به آب برگ مورد تر کنند و پر مرغ را تر کرده بر آن بمالایند و بر آن عضو طلا کنند در حال درد ساکن شود
و آن عضو بجای خود باز آید **باب بیست چهارم** در اعیا و اعیا یعنی در ماندگیست هرگاه شخصی را که معتاد نباشد دور تر جای
یا بیشتر برود بعد از آن تغییر شده در حال او بهم رسد و در مفاصل او وجع بهم رسد و آن حالت که چون شخصی را آن حال بهم رسد
بدان حال باقی بماند خواه ایستاده و خواه نشسته و او را قدرت بر حرکت نباشد علاج آنکه ناخنهای پای او را بگیرند و بروغن گرم [illegible] کرده
چرب کنند در حال ساکن شود و قدرت راه رفتن بهم رساند بپای خود و اگر تابستان باشد در آب سرد بر البندد و در زمستان در آبی که گرم است
[illegible]

گرم باشد و نفخ کردن عجیب النفع است و در حال ماندگی و تعب زایل گردد تمد الکتاب بعون الملک الوهاب

رساله در کیفیت منافع و مضار بسم الله الرحمن الرحیم بعضی ماکولات و غیرها

چون حکم پادشاه جهان فرمانروای روی زمین از عون بر انجمله نفاذ یافت که بنده کمترین ابن الدین [illegible]
در هر گونه از انواع حکمت دفترها ساخته عرضه دارد واجب دید این مختصر را ساختن در خاصیت و
طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت که ع علامت نفع است و ض علامت ضرر و دض
علامت دفع ضرر از نانها و آبها و آشها و میوه ها و لباسها و غیر ذالک از قول ارسطاطالیس و افلاطون
و بقراط و جالینوس و دیگر حکماء هر چند در منافع هر چیزی کتابها ساخته اند اما به این ترتیب که منفعت و مضرت
و دفع مضرت با هم باشد کسی نساخته و نپرداخته اند الا که در نظر کیمیا اثر پادشاه جهان گیر کشورگشای
بشرف قبول افتد والله الموفق و علیه التوکل **انجیر تازه** بالطبع گرم و خشک و بعضی گفته اند گرم و تر نفع آن
سنگ و ریگ مثانه پاک کند و تن فربه کند و سده را بگشاید مضرت آن باد در شکم افتد و خون را غلیظ
کند و شپش تولد کند و دفع ضرر آن آب کامه با سکنجبین گرم مزاجان را محل و دفع مضرت کند **انگور شیرین**
معتدل و بقول بعضی گرم و تر **ع** طبع را نرم دارد ~~مضرت آن نفخ~~ تن را فربه کند و روده را فربه کند و سفید از سیاه بهتر است

ض تشنج آورد و چون اسب خورند باد در شکم پیچد دض انار شیرین شفتالو سرد و تر ع گرم مزاجان را قوة باه
بیفزاید و تبهای گرم را سود دارد ض تبهای قریب را زیان دارد و باد در شکم افکند دض شراب کهن آلوی سیاه
سرد و تر ع طبع را نرم دارد و صفرا و تشنگی را بنشاند ض معده را سست گرداند دض سکنجبین قندی
امرود سرد و خشک ع معده را قوة دهد و دل گرم را سود دارد ض قولنج را زیان دارد دض زنجبیل پرورده
انار شیرین گرم و تر و بقول بعضی معتدل ع سرفه را سود دارد و درد پشت دهد ض صفرا تولد کند و باد در شکم افکند
دض انار ترش انار میخوش سرد و خشک لطیف ع جگر گرم را سود دارد ض معده را خشک کند دض
حلوای عسل به سرد و تر ع دل را خوش کند و معده را قوة دهد و بول بسیار آورد ض قولنج را زیان دارد دض
گل شکر و خرمای معسل پرورده سیب شیرین گرم و تر در گرمی معتدل ع دل را قوة دهد و خون را خوش کند ض عصب را
سست کند دض گل شکر شکری سیب ترش سرد و خشک ع زهر گرم را سود دارد و صفرا بنشاند ض درد مفاصل
را زیان دارد دض شراب ریحانی زردآلو سرد و تر ع معده را سود دارد ض چون ناشتا خورند ضررش کمتر است دض آب گرم
و قی کنند و گلشکر خورند لودمغیه سرد و تر ع درد دهن و گلو را سود دارد و پوست دهن سخت کند ض درد شکم آورد
دض اطریفل کوچک مویز گرم و خشک و بقول بعضی گرم و تر ع قوة باه را ض معده را دض نبات مصری پنیر گرم و
خشک ع طبع را قبض کند ض دندان و دهان را دض سکنجبین ساده خربزه گرم و تر ع رنگ روی را تازه کند و ریگ مثانه را پاک کند

و گرده پاک کند ض معده را سست کند دض سکنجبین سماق سرد و خشک ع اسهال صفراوی را
ض معده دیر گذرد دض انگبین تازه سنجد سرد و خشک ع شکم ببندد و صفرا کشد ض
معده را خشک کند دض فانیذ شکری عناب گرم و تر ع خون را صاف کند و سینه را نرم سازد دض
باد در شکم افکند و سست کند معده را دض کشمش سبز شاه بلوط سرد و خشک ع قوة مثانه و امعاء دهد
ض سر خمار زنان را باز دارد دض بریان کرده با شکر خورند خرنوب سرد و خشک ع اسهال
خون و صفرا را ض از معده دیر گذرد دض فانیذ شکری و جوارش مصطکی و عود الجبن خشک گرم و تر
ع تریاک همه زهرهاست سینه و حلق را نرم کند ض ششپش تولد کند و سده آورد دض مغز جوز
و مغز بادام خرمای تر گرم و خشک ع معده سرد را ض جگر و آواز را دض خشخاش بریان کرده
جوز هندی گرم و تر ع خواطر را تیز کند و زیرک و ادرار بول کند ض از معده دیر گذرد دض فانیذ شکری
رشته بقول بقراط گرم و تر ع غذای بسیار دهد و زود گوارد و سینه را نرم کند ض از معده دیر
گذرد دض روغن بادام و انگبین جو سرد و تر ع سینه را نرم کند و تیزی اخلاط را باز دارد
ض درد شکم را دض بریان کرده خورند پست گندم سرد و خشک ع معده و امعاء را ض
سینه را خشک کند و باد در شکم افکند دض قند و انگبین نشاسته سرد و خشک ع تیزی صفرا را باز

بنشاند وطبع را بند کند ض دیر گوار باشد دض شیر بنهها گندم گرم وتر ع چون بخایند وبر دملها گذارند نه
فائده دهد ض دیر گوارد دض شیر بنهها جوز گرم وخشک ع معده را قوة دهد ودندان را تیز کند تریاق همه
زهرهاست ض دهن وگلو را بجوشاند وزبان را سنگین کند دض خشخاش ومغز بادام باقلای مصری
گرم وخشک ع کرم شکم را بکشد واگر آرد وی را طلا کنند رنگ روی را تازه کند ض دیر گوارد دض سرکه
وآنگاه با نان کاک گرم وخشک ع زود گوارد وخون [illegible] دهد ض گرمی [illegible] زبان دارد دض
با روغنها خورند نان فطیر بقراط گوید که غلیظ است وموافق تن آدمی نبود ع رودگران ومسافران وکشتی
گیران را نیک بود ض باد در شکم افکند دض شراب کهن وزنجبیل پرورده نان [illegible] سرد وخشک ع روده
را نیک بود وطبع را بسته دارد ض دیر گوارد وبر معده گران باشد دض با روغن بادام ودنبه خورند نان حاج
گرم وخشک ع مرد بیمار را نیک بود ض مرد تندرست را زیان دارد وعمر کوتاه کند دض با شراب کهن خورند مویز
گرم وتر ع درد امعا را ساکن کند ورطوبات از تن باز دارد ض خون را بسوزاند دض خیار تازه وسبزی
برنج بعضی گرم وبعضی سرد وخشک دانند ع غذای بسیار دهد ومعده گرم را نیک بود ض قولنج را زیان
بود دض با روغنها وشیرینیها خورند باقلای تر سرد وخشک ع سرفه وتب را ض چشم وگوش را
ضعیف کند دض حسن با نمک وسعتر ماش سرد وخشک تری معتدل ع تبهای سرد وگرم را سود دارد

واستخوان را سستی

واستخوان سست میکند ض دندان را ضعیف کند دض روغن بادام لوبیا سرد وخشک
ع بول بسیار آورد وتن را فربه کند ض روشنائی چشم را دض روغن زیت وانگاه
وخردل عدس خشک ودر سردی وگرمی معتدل ع خون را ساکن کند وقوة معده دهد ض
مالیخولیا ودیوانگی آورد دض با چغندر پزند خردل گرم وخشک ع بلغم را بگدازد وباد را بشکند ض
دماغ را زیان دارد ودرد سر آورد دض سرکه شبت بعضی از سرد وخشک وبعضی سرد وتر
گفته اند ع معده را پاک کند وقی آسان آورد ض دماغ را دض لیمو کندنا گرم وتر ع آب پشت را
زیاده کند وبواسیر را سود دهد ض دماغ ودندان را دض لیمو کاهو سرد وتر ع بیخوابی را نیک بود و
خون را صاف کند ض قوة مردی وروشنائی چشم را دض با کرفس خورند کاسنی بعضی گرم
خشک وبعضی سرد وتر دانند ع جگر گرم را ض دیر گوارد دض با سپندان خورند کرفس
گرم وخشک ع سده را بگشاید ض درد سر آورد دض با کاهو خورند بادنجان ترخون گرم وخشک ع
با طعام پزند خوش باشد ض تشنگی را غالب کند دض با کرفس خورند نعناع گرم وخشک ع قوة دل دهد
ومعده وبلغم را هضم کند ض چشم را تاریک کند دض با کاهو خورند سپندان گرم وخشک ع آب پشت را
زیاده کند وقوة دهد ض درد نیم سر آورد دض سرکه وکاسنی خورند نان ارزن بقول بقراط معتدل

ع تن را قوة دهد و فربه کند ض سدهٔ جگر آورد دض خمیر را بسیار گذارند برسد و با شیرینیها خورند
پیاز بعضی گرم و خشک و بعضی سرد و تر دانند ع اشتهای کهنگان خورد و آب پشت افزاید ض درد سر
آورد دض سرکه با ماست خولنجان گرم و خشک ع درد پا را نیک بود و معده را قوة دهد ض دل را ضعیف کند
دض با گوشتهای فربه خورند روغن بادام در سردی و گرمی معتدل ع سرفه و سینه و جگر را که گرم باشد
سود دهد و قولنج را بگشاید ض دل را ضعیف کند دض مصطکی روغن جوز گرم و خشک ع معده و گرده را
ض دماغ و صلب را دض با خشخاش و مغز بادام و سکنجبین خورند روغن زیت گرم و خشک ع همه اندامها
گرم کند ض درد سر آورد دض با کاهو و سرکه خورند روغن شیرج گرم و تر ع غذا بسیار دهد ض معده را
سست کند دض دارچینی و مصطکی آبغوره سرد و تر ع صفرا را ساکن کند ض سینه و عصب را دض
چربها و شیرینی خورند انجدان گرم و خشک ع قوة دل و معده دهد و بلغم هضم کند ض چشم را دض با دندان آسیا
خورند دندان آس سرد و تر ع دندان را تیز کند ض قوة مردی را دض با اسپندان خورند نخود گرم و تر
ع آب پشت را زیاد کند و طبع نرم سازد ض گرده و مثانه را دض با خشخاش خورند سیر گرم و خشک ع
تریاق همه زهرهاست و بادها را بشکند ض دماغ را دض با روغن بسیار و با ترشی خورند لیمون گرم و تر
ع سدها را بگشاید و آب پشت زیاد کند ض معده را دض آب کامه اسفناج سرد و تر ع سرد سینه را

سودا را و غذا

و سودا را و غذا را زیاد کند ض معده را از گوارش باز دارد دض آب کامه کشنیز گرم و تر ع
آب آن صفرا را ببرد و قوت پشت دهد ض خون را ببوزاند دض سرکه و خردل کدو سرد و تر
ع تشنگی ساکن کند و معده گرم را سود دهد ض بلغمی را بود دض آبکامه و خردل اشترغاز گرم و
خشک ع بلغم را بگدازد و قوت معده دهد ض دماغ و عصب را دض با سرکه خورند سرکه
سرد و خشک ع صفرا را ساکن کند و اشتها آورد ض عصب و دماغ را دض با حلوای
عسل خورند خیار و خیار زه سرد و تر ع تبهای گرم و گرده و مثانه را ض درد معده و پشت آورد
دض با عسل و مویز خورند بادنجان گرم و خشک ع معده را قوة دهد و اشتها آورد ض دهن را
ریش کند و خلط سودا تولد کند دض با روغن بسیار و با سرکه خورند کبر گرم و خشک ع معده را
قوة دهد و سده را بگشاید ض مثانه را دض با سرکه و انگبین خورند کماج گرم و خشک ع اشتها را
زیاد کند ض تشنگی آورد دض با گوشت چرب خورند شیراز گرم و خشک ع اشتها را زیاد کند
ض هضم را سست کند دض با قلیهٔ چرب خورند زیتون شور گرم و خشک ع قوة معده دهد و آتش
هضم کند ض درد سر و خواب آورد دض با آشهای خوب خورند خایه مرغ گرم و تر ع نیم بخته
آن آب پشت را زیاد کند ض چون تمام پخته شود دیر گوارا گردد دض شراب کهن سرخ فلفل

گرم خشک ع بلغم را بگدازد و جگر گرم را زیانکار بود ض چون بسیار خورند خون را بسوزاند دض شراب
حماض یا شراب ریواس خورند زنجبیل گرم خشک ع معده و جگر سرد را گرم کند و قوة پشت افزاید
ض کلو را خشک کند دض سکنجبین قندی یا عسل زعفران گرم خشک ع اندکش رنگ روی را تازه کند و فرح
آورد و قوة پشت افزاید ض چون بسیار خورند اشتها را باطل کند دض عظیم اندک خورند ماست [تازه] سرد و در گرمی
سردی معتدل ع سینه و شش را ض تب لرز آورد دض کشمش سبز ماست ترش سرد و تر
ع تشنگی را بنشاند ض گوشت دهن و دندان را دض دهن را با انگبین و یا آب بشویند پنیر تازه
سرد و تر ع طبع را نرم کند و تن را فربه کند ض سده آورد دض با مغز جوز و با انگبین و با مویز خورند
گوشت ماهی گرم خشک ع قولنج و فالج و لقوه را ض پیها را خشک کند دض با روغنها خورند گوشت کلنگ
سرد خشک ع معده قوی را سازگار بود ض بدگوار باشد دض با زیره و کشنیز و زنجبیل خورند
بط و قو گرم تر و غلیظ ع لاغران را فربه کند ض خلطهای بد تولد کند دض پیش از کشتن قدری بوره
در گلوی مرغ و بط و قو افکنند خایه بط معتدل و غلیظ ع جهة کشتی گیران و کشتی بازان و مزدوران
نیک است ض قولنج بارد انگیزد دض سعتر و نمک و شراب کهن گوشت گوسفند گرم تر ع
آدمی تن درست را هیچ چیز موافق تر ازین نیست ض چون بسیار فربه باشد شورش معده آورد دض

همی ازان [illegible]

بزرگ و سماق پزند گوشت بره سرد و خشک ع بدبو را تازه و گوارا بود ض چون کباب کنند قولنج آورد
دض حلوای عسل گوشت گوساله سرد و تر ع معده گرم را موافق بود ض سپرز را قوی کند دض
با فلفل و دارچینی خورند گوشت گاو سرد و خشک و بیزگوینه مایل بسردی ع اسهال صفراوی و معده قوی را بکار بود
ض خلط سودا تولد کند دض با زنجبیل و فلفل خورند قدید گرم خشک ع غذاها هضم کند و بکار رود ض
دماغ و چشم را دض با روغن گاو و یا با ماست تازه خورند جگر تازه [گرم و تر] ع سینه و گلو و مثانه را ض معده را
سست کند دض با عسل یا قند خورند گوشت شتر گرم و خشک ع خون گرم و سودا تولد کند ض
قولنج و مالیخولیا آورد دض زنجبیل پرورده و شیرینیها ماهی بزرگ سرد و تر و غلیظ ع قوة پشت و باه و تن را
فربه کند ض تشنگی آورد دض شراب کهنه و مویز ماهی کوچک سرد و تر ع قوة باه و جگر گرم را
سود دارد ض چشم را دض شراب کهن و فالوذج ماهی شور گرم و خشک لطیف ع بلغم را
از سینه بگدازد و برطرف کند ض لقوه سیاه آورد دض شراب کهن گنجشک گرم و خشک
ع قوة پشت افزاید ض تن را خشک کند دض با روغن بادام خورند مرغ خانگی معتدل و لطیف
ع مغز سر آدمی را پر کند و آب پشت افزاید ض زور آزمایان را دض ماهی شور گرم خروس خانگی
گرم خشک ع آبی که در آن پخته باشند قولنج را دفع کند ض بر معده بسیار نقصان است دض

دض شراب کهن کبک و دراج گرم و تر و لطیف ع از جهة بیماران که نیک شده باشند
ض معده را که قوی باشد دض با گندم و ابریشم خورند گوشت اسب گرم و خشک ع خون گرم
تولد کند ض بسیار خوردن بواسیر آورد دض با هلیله پرورده و زنجبیل پرورده بخورند گوشت
خرگوش گرم و خشک ع فربهی عظیم کم کند و قوة افزاید ض بیخوابی آورد دض با زیره و کشنیز و زنجبیل
خورد آب یخ سرد و خشک ع معده را قوة دهد ض تن را خشک کند دض بشراب نوشیرین
دفع کند غوره با سرد و خشک ع دفع صفرا کند ض سینه رنجور را دض با مغز بادام و شیر تازه
شیر برنج معتدل ع ریش روده را ض سده و جگر را و معده را دض نبات مصری قلیه
گرم و تر ع عقل و فهم را ض معده را دض سرکه با آب لیمو یا غوره خایه مرغ گرم و تر ع آب
پشت زیاد کند ض بدگوار باشد دض نعناع خشک جگر گرم و تر ع شب کوری را ض بر معده
گران بود دض بروغن زیت و نمک خورند پیه و دنبه گرم و تر ع قوة پشت زیاد کند ض معده را
سست کند دض خولنجان و زنجبیل مغز سر سرد و تر و غلیظ ع مغز سر را زیاد کند ض
قی و استفراغ آورد دض نمک و خردل و سعتر چشمان گرم و تر ع آب پشت را زیاد کند
ض سوزش معده را دض بسعتر و نمک خورند کله و پاچه معتدل ع شکستگی استخوان را

قوی کند

ض قولنج را دض با سرکه و زعفران خورند هلیله پرورده گرم معتدل ع قوة معده دهد ض
مثانه گرم را دض شراب انار شیرین سکنجبین سرد و خشک ع بسیار فایده دهد ض
اسهال و قولنج را دض گلشکر و گل انگبین گلشکر گرم و خشک ع تبهای گرم و بلغمی را ض
دض گلاب و قند گل انگبین گرم و خشک لطیف ع دل و معده را قوة دهد ض
حلق را بسوزاند دض بذر قطونا و تخم ریحان برف سرد و خشک ع غذا را هضم کند ض
سرفه انگیزد دض بشراب کهن خورند آب گرم گرم و تر ع معده را از بلغم پاک کند ض
معده و جگر را دض با گلاب و عرق بید مشک خورند کباب گرم و تر ع قوة دل دهد و کسی را که خون بسیار
رفته باشد نفع دهد ض معده را دض انگبین و هلیله پرورده بریان گرم و تر ع
گوشت اندامها را قوة دهد ض دیرگوار باشد دض جوارش مصطکی آب حنچه سرد و تر ع
جگر گرم را ض اعضا را سست کند دض شربت قند و عرق بید مشک آب باران
در وی اندک حرارتی هست ع سینه و سرفه را ض گلو را دض با سکنجبین خورند هوای بهار
گرم و تر ع جمله آدمیان را موافق بود دض تن کسی را که پر خلط باشد دض رگ زنند و دواهای کاری خورند
هوای تابستان گرم و خشک ع تن مردم را خشک کند ض صفرا و ضعف پیدا کند دض شربتهای خنک

هوای پائیز سرد و خشک ع هیچ جانور را موافق نبود ض سستی را دض گرمابه و روغن مالیدن
هوای زمستان سرد و تر ع قوة هاضمه دهد ض بلغم را دض در خانه های گرم بنشیند مونتیه
گرم و خشک ع تریاق همهٔ زهرهاست ض صفرا را دض زردآلوی شیرین مغز فندق گرم و تر
ع دماغ را قوة دهد ض بر معده گران بود دض با نبیذ و انگبین مغز بادام گرم و تر ع منی در آورد
ض ناگوار بود دض شراب کهن نخاع النخل معده سرد را گرم کند خ صفرا را دض شراب
انار ترش بنفشه پرورده گرم و خشک ع سینه و گلو پرورد را ض معده را سست کند دض شراب
نارنج و لیمو زنجبیل پرورده گرم و خشک ع معده و گرده و مثانه را ض گرم مزاجان را دض سکنجبین و شراب
حماض فالوذج گرم و تر ع سینه و شش را ض سده و سپرز و جگر را دض شیر بزی تازه کنند
قطایف قبیط عظیم گرم و تر ع معده و گرده را ض درد سر آورد دض با کاهو و خشخاش خورند
جامهٔ ابریشم گرم و لطیف ع تن مردم را نرم دارد و فربه کند و فرح آورد دض پوست تن نازک کند
دض با پنبه بافند بهم جامهٔ پنبه بیرون را گرم کند و اندرون را سرد ع جهت سرما نیک بود دض
شپش وا کند دض زیبق کشته مالند جامهٔ کتان بیرون را سرد و اندرون را گرم کند ع خون را گرم کند
ض دض با ابریشم بهم بافند جامهٔ خز گرم و لطیف ع سرد مزاجان را موافق بود

ض خون را گرم کند

ض خون را گرم کند دض با ابریشم بهم بافند جامهٔ صوف گرم و لطیف ع سرد
مزاجان را موافق بود ض خون را گرم کند دض با ریسمان بهم بافند و پوشند جامهٔ قصب
معتدل است ع قوة دل را بیفزاید و اشتها را زیاد کند ض درو هیچ مضرتی نیست دض
در همه وقت نیک است شکر و قند گرم و تر ع جگر و گرده و مثانه را ض تشنگی آورد و صفرا را
بنشاند دض انار ترش و شیرین گوارش عود گرم و خشک ع معده و جگر را ض معده گرم را دض
شراب حماض و شراب انار ترش گرمابه گرم و تر ع تمامت آدمیان را ض رنجوریهای گرم را
دض شربتهای خنک و خشک گلاب سرد و تر ع تبهای گرم دل و دماغ گرفته را ض
در استسهال نباید بکار داشت دض شراب ریواس و شراب حماض عرق بید مشک سرد و تر
ع عظیم ض دروی هیچ مضرت نه دض چندانکه خورند نفع دهد عرق کاسنی سرد و تر ع جگر را
خنک کند ض سرد مزاجان را دض بگلاب قند و نبات و جوارش خورند بنفشه سرد و تر ع
بوئیدنش دل و دماغ را قوة دهد ض دماغ سرد را دض بوئیدن نرگس نرگس گرم و معتدل
ع سده دماغ را بگشاید ض دماغ گرم را دض کافور و بید سوسن گرم و تر ع بلغم را و دماغ را
ض درد سر گرم را دض صندل سفید بوکنند عود گرم و خشک ع دل و دماغ و جگر را ض

دماغ گرم را دض کافور قیصوری عنبر گرم تر ع پیران را ض صفرا مزاجان را دض
کافور قیصوری و خیار تازه مشک گرم خشک ع قوة دل و دماغ و جلای چشم دهد ض دماغ
گرم را دض کافور قیصوری انگبین گرم خشک ع طبع را نرم دارد و گوشت دندان را سود دارد
ض تشنگی آورد و صفرا را بسوزاند دض سبب ترشش گوارش مصطکی گرم خشک ع معده را
قوة دهد ض جگر گرم را دض شراب حماض گلشکر پرورده گرم تر ع قوة پشت افزون کند و معده
را قوة دهد ض خون سوخته تولد کند و جگر گرم را زیان دارد دض سرکه و خردل عود گل و زنجبیل
سرد تر ع دل را قوة دهد و قوة شراب صرف کنند ض آواز را دض جلاب نبات و گلاب
سمور گرم تر ع خناق را ض گرم مزاجان را دض در زیر آن قز پوشند سنجاب گرم با اعتدال
ع جوانان را ض پیران را دض در زیر آن قز پوشند برگ گرم با اعتدال ع کودکان را
ض پیران و بیماران را دض در زیر آن قز پوشند برطاس عظیم گرم ع پیران را در دیار را ض
خون جوانان را بسوزاند دض در زیر آن ابریشم پوشند [و شتمل] گرم تر ع قوة پشت دهد ض
خون را بسوزاند دض در زیر آن ابریشم پوشند صندل سرد خشک ع دل گرم را
ض آواز را دض جلاب نبات و گلاب گل سرخ بویش گرم و خودش سرد ع بوئیدنش

دل او را

دل را خوش کند و خوردنش طبع را نرم دارد ض زکام آورد دض صندل سفید و کافور
و عنبر شراب انگبین گرم خشک ع رنجهای سرد را ض صفرا و تب را دض بخورهای هندی
و الوی سیاه خورند شراب جماع غلیظ ع طبع را نرم دارد ض در همه تن سده پیدا کند دض
انار شیرین و لیموی پرورده شراب انار ترش سرد خشک ع قی کردن را باز دارد و صفرا را بنشاند
ض قولنج را دض زنجبیل و هلیله پرورده شراب انار [امرود] معتدل و لطیف ع قوة پشت را زیاده کند
ض صفرا را دض شراب حماض شراب لیمو سرد خشک ع سرفه را نیک بود
و معده را قوة دهد ض اعصاب [سرد طبیعتان را] قولنج را دض گلشکر و هلیله پرورده [زنجبیل پرورده] شراب حماض [سرد خشک] معتدل
ع دل را قوة دهد ض صفرا را [اعصاب و قولنج را] دض شراب حماض [گلشکر و هلیله پرورده] و شراب لیمو شراب ترنج [معتدل] سرد
خشک ع معده گرم را ض قولنج را دض با گلاب و قند و گلشکر خورند شراب سیب [ترش] سرد و
ع استسقا غالب کند ض حلق را خشک کند دض لعاب بزر قطونا و گل شکر و گل انگبین
شراب نیلوفر سرد و تر ع سرفه را ض سرد مزاجان را دض گل انگبین و گل شکر
گزانگبین کرم معتدل ع سستی براورد و فاره را نیکو بود ض تن را خشک کند دض
شراب کهن زرد کباب مرغ گرم تر ع دل را قوة دهد و نشاط افزاید ض معده ضعیف را

دض با شراب خوشبو خورند شراب سنج گرمی دارد اما کمتر از همه ع تریاق همه زهرهاست
ض سپرز و جگر ضعیف را دض انار ترش و شراب ریواس و آب غوره شراب زرد
عظیم گرم ع تن را فربه کند و دل را قوت دهد ض چون ناشتا خورند قوت مردی دهد دض آب سیب شیرین
و انار شیرین و آبغوره شراب کهن گرم خشک ع درد چشم کهن را ض چون اسراف خورند
جوانان را مضر بود دض سیب شیرین و ترش و آبغوره و لیمو و نارنج شراب نو گرم تر ع سده
کهنه را ض سده جگر پدید آورد دض سکنجبین و شراب انار ترش شراب گندم سرد غلیظ ع
تن را فربه کند ض سده انگیزد و دماغ را سده و امتلا کند دض با گل شکر و گل انگبین
خورند آق قمز سرد تر ع قوت باه را زیاد کند ض سده انگیزد دض زنجبیل پرورده خورند
قراقمز گرم تر ع گرده و مثانه پاک کند ض بواسیر را دض هلیله پرورده طراسون گرم خشک ع
قوت پشت زیاد کند ض دهن و دندان را دض هلیله پرورده زیره با معتدل ع جگر گرم را
ض قولنج را دض حلوای شکری هریسه سرد تر ع قوت پشت و آب پشت افزاید ض معده
ضعیف را دض انجام دهد سرکه سماق آب سرد خشک ع سستی معده را ض سینه را
دض با روغن بادام خورند نخود آب سرد تر ع صفرا را بنشاند ض معده را دض حلوای عسل

مشمش

مشمش سرد تر ع معده را ض معده را از طعام مانع نکند دض شکر خورند مرغابی
گرم تر ع باد و مار را ساکن کند ض اخلاط تولد کند دض سرکه سکباج سرد خشک ع
صفرا را ساکن کند ض دماغ را دض حلوای شکری آش ترخنه معتدل ع قوت پشت را
افزاید ض صفرا انگیزد دض آب لیمو سموسه غلیظ ع قوت افزاید ض دیرگوارد دض
شراب کهن خوشبو ترشیها معتدل ع قوت پشت زیاد کند ض صفرا انگیزد دض
آب لیمو گوشت خر و گاو غلیظ گرم خشک ع سودای آن دردهای بلغمی را ض دیرگوارد دض شراب
کهن و عسل گوشت خوک معتدل ع قوت پشت دهد ض چون بسیار خورند بلغم غلیظ تولد کند
دض شراب کهن اربیان گرم تر ع قوت پشت افزاید ض خواب ظلم کند دض خار
کنبر با روغن جوز یا شیر بخچی ترنج گرم خشک ع اندکی ناشتا بخورند طبع را براند ض
سپرز و معده را دض با روغن بادام پزند شلغم پرورده سرد و خشک ع معده گرم را ض سطبری
میان را دض با سرکه و خولنجان پزند سپرز سرد خشک ع غذای غلیظ تولد کند ض سرد مزاجان را
دض با سرکه پزند دله گرم خشک ع معده های قوی را ض معده ضعیف را دض با روغن بسیار خورند زرشک با
سرد خشک ع جگر گرم را ض کودکان را دض حلوای شکری تمّ تمّ تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

رساله در باب بسم الله الرحمن الرحیم **نسل و ولد**

این خلاصه ایست در خصوص توالد و تناسل مشتمل بر چند فصل **فصل اول** در معرفت عدم
فرزند که از جانب مرد باشد یا از زن و علاج و علامات آن باید که قدری از خاک در تغاری کرده
از جو و از گندم و باقلا در وی پاشند روزی یکبار مرد در آن بول کند اگر آن حبوبات سبز شده خشک شوند
از جانب مرد نبوده باشد و اگر خشک شود و سبز نگردد از جانب مرد علت باشد و زن نیز
بهمین طریق عمل کند و اگر هر دو سبز شوند و خشک شوند یا هر دو خشک گردند بطریقی که ذکر شد معالجه
باید کرد نوع دیگر باید زن چیزی تند و تلخ بخود برگیرد چون صبر و شحم حنظل و مانند اینها اگر تندی و
و تلخی آن بر ذائقه و دماغ زن برسد از جانب زن نبوده باشد نوع دیگر زن چیزی خوش بو در فرج خود
گذارد اگر بوی آن در دماغش رسد از جانب زن نبوده باشد نوع دیگر سیر را کوفته بالته در فرج خود
گذارد و پس شخصی دهن زن را بو کند اگر از دهنش بوی سیر آید از جانب زن نبوده باشد **سفوف**
از جهة بهم رسیدن فرزند که چون زن سه روز بعد از آن مداومت نماید فرزند بهم رسد بعون الله تعالی مروارید
ناسفته کهربا طباشیر صندل سفید گاوزبان کتیرا عود قماری سفوف کرده هر روز یک مثقال
از آن با بیست مثقال شیر الاغ بیاشامد زن و از خوردن ترشی و مالحات اجتناب نماید **سفوف مجرب ناس**

بجهة ام الصبیان

از جهة بهم رسیدن فرزند در رنج بهمین کتیرا سقنقور خولنجان مروارید خردل از هر یک
پنج مثقال کوفته و بیخته با عسل کف گرفته سرشته و سه روز بامداد بقدر مثقالی تناول نمایند
معجون دیگر کثیر الفواید که در این باب نفع عظیم دارد و مکرر بتجربه رسیده باید مرد چند روزی از
خوردن ترشی و مالحات و دهنه دانه و خیار و سبزیها اجتناب نماید و غذاهائیکه مقوی باه و تقویت
اعضای رئیسه باید میل کند و سه روز پیش از خوردن معجون جماع نکند چون مرد سه روز معجون را
بخورد و زن نیز سه شب متعاقب یکدیگر فرزجهٔ که مقررست بر گیرد و بعد از آن بنحویکه مذکور
میشود جماع واقع شود تا مدت سه روز دیگر بزن نزدیکی نکند صفتش اینست خصیة الثعلب مصری
دارچینی زنجبیل کبابه قرنفل دار فلفل مغز پسته مغز بادام شیرین مغز
نارجیل مغز فندق ابریشم مقرض خولنجان بهمنیه اشتراغرابی تخم کرفس تخم
انجره تخم هلیون تخم گندنا تخم شلغم تخم کلم تخم خیار تخم جرجیر یعنی ترهٔ تیزک بوزیدان
جدوار خطائی جلغوزه تخم ترب خولنجان خرفه تودری سرخ تودری سفید تخم زردک مغز
حب القلقل مغز دانه بن فلفل لسان العصافیر پیاز مشتوی خشک مرمکی خردل عاقرقرحا
مشک خطائی عنبر اشهب زعفران ورق نقره ورق طلا قرص رفیع ادویه را نرم ساییده که

با دو وزن اجزاء مذکور عسل کف گرفته معجون نمایند اما در مدت سه روز ملاحظهٔ تمام از خوردن
غذاهائی که مذکور شد باید کرد غذا نخود آب خوردن بهتر است **معجون دیگر** تخم جزر تخم
کرفس تخم شبت رازیانه مغز تخم خربزه مغز تخم خیار پوست بیخ کرفس عاقرقرحا خرفه
زعفران مصطکی عود بسباسه قرنفل فلفل از هر یک یک درم نیم عنبر اشهب کبابهٔ چینی
ابریشم مقرض بهمن از هر یک یک درم با عسل سفید دو وزن اجزا معجون کنند خوراک یک مثقال نیم
از خوردن اغذیهٔ غیر مناسبه احتراز کنند **معجون دیگر** که بی‌نظیر و مکرر به تجربه رسیده است
بهمن سفید بهمن سرخ قاقلهٔ کبار دارچینی فلفل زنجبیل قرنفل جوز بوا از هر یک دو درم که میم علامت
آن است جلوزه ۴۲ مروارید ناسفته ام بسته از زعفران نیم درم عسل سه وزن ادویه تا چهار روز
در میان جو گذارند و بعد از آن چهل روز مرد و زن در وقت خواب تناول نمایند قدر خوراک نیم درم و از
شیرینها و لبنیات که شیر باشد از هر قسم از اقسام آنها احتراز نمایند و از جماع تا یک ماه اجتناب نمایند
بعد از آن در شبی که معدهٔ هیچ یک ممتلی نباشد بعد از ملاعبهٔ بسیار و حرکات خواهشمندی
انگیز از طرفین و نزدیکی واقع شود آنچه واقع شدنی است **معجون دیگر** مسمی بلولوی بهمن سرخ
کتیرا خردل فلفل سفید هر یک پنج مثقال سقنقور زهرهٔ گاو و درونج مروارید ناسفته هر یک ده مثقال

با دو وزن ادویه

با دو وزن ادویه عسل معجون کنند هر روز نهار یکمثقال تناول کنند تا منی ادرار کرده و از خوردن
ترشی و امات اجتناب نمایند تا سه روز هر روز از این معجون یکمثقال تناول کنند و اگر
سقنقور یافت نشود دو وزن آن خصیة الثعلب بدل میشود باید که نشارهٔ عاج را از هر کنند اسیده
مدت سه روز هر یک مثقال با یکمثقال نیم عسل بخورد مناسب است **حلوا ایکه بر آبستنی یاری کند**
تخم ریحان قندرت کلکون تخم بادیان تخم شبت نیم و شکر آن قدر که حلوا شود و اندک عنبر
داخل کنند شکر را در میان گلاب بقوام آورده ترتیب دهند و هر صبح زن قدری ناشتا تناول کند
و از خوردن امات و ترشی اجتناب نمایند غذا قیمه شوربا یا شله یا نخود آب **دوای دیگر** سگ بچهٔ
شیرخواره را پوست کنند چنانچه از همه اعضای او پوست باز شود پس احشا او را بیرون کرده
در دیگ سنگی انداخته چندان بجوشانند که مضمحل شود و به آب یکسان گردد پس در آن
آب یکچاریک ساده گندم بریزند و اگر استخوان بعضی مانده باشد که آب نشده باشد از گندم جدا
کنند پس مرغ جوانی را اگر سیاه باشد بهتر است در جائی که تاریک باشد بسته هر چند که آب
کمتر دهند بهتر و چندان صبر کنند که آن مرغ گندمها را بخورد بعد از آن مرغ را بکشند و کباب
کرده در یک روز و یا دو روز تناول نماید زن و باید که کباب بسیار بریان نشود و هر چه دل و جگر و

وسنگدان ست باید که خورده شود وچیز دیگر بغیر از کباب نخورد وچند روز پیش از خوردن
کباب وچند روز بعد از آن پرهیز تمام باید کرد ودران روز که کباب میخورد هیچ چیز دیگر
تناول ننماید واز سبزی ورترشی وماست اجتناب نماید ودر حین خوردن کباب سکر ورجبر
نموده وجماع نکند وبعد از کباب نیز دو سه روز از جماع ممنوع ست بلکه قبل از خوردن هم سه روز
وبعد مقاربت ننماید **فرزجه** کند یک مثقال گلنار جاوشیر سرمه اقاقیا زاج سفید
از هر یک یک مثقال کوفته وبه آب برگ مورد ممزوج نماید با پشم پاکیزه بخود برگیرد **فرزجه**
مقل ازرق در سرکه کهنه حل کرده بیخ جاوشیر بیخ کرفس عسل روغن بلبان واگر یافت نشود
روغن نرگس اول شب فرزجه را با پشم آلوده کرده بخود برگیرد ووقت صبح آنرا بیرون آورده
جماع کنند مطلب حاصل شود اما باید زن سه شب فرزجه بردارد ودر شب سیم آنرا برداشته جماع
کنند **فرزجه دیگر** شجره مریم را زن بعد از حیض بخود برگیرد آبستن شود واگر آبستن باشد
وبخود برگیرد فرزند او بیفتد **فرزجه دیگر** لبتا ندهری مشک زعفران زهره گرگ اجزا را مساوی کوفته
بهم بیامیزد وپاره پشم به آن آلوده کنند وبخود برگیرد وچون جماع کند مطلب حاصل شود **فرزجه دیگر**
زهره آهو وپنیر مایه خرگوش مشک سنبل الطیب خصیة الثعلب هر یک یک مثقال با روغن بلبان

چرب نموده بپارچه صوفی بخود برگیرد وجماع کنند **فرزجه دیگر** سنبل الطیب ام
زعفران ام مصطکی سوده با روغن نارون آلبسته شده وبه پشم آلوده بخود برگیرند
وجماع کنند **فرزجه دیگر** زهره گرگ را سائیده بلته پنبه بخود برگیرد
روغن خرگوش را بعد از آنکه سر از حیض شسته باشد فرزجه نماید **فرزجه دیگر** مایه خرگوش
را با مشک وزعفران مساوی بخود برگیرد **فرزجه دیگر** مقل صاف عنبر اشهب
سنگ همه را با مالسوته درشته آب خیسانیده فرزجه نماید **فرزجه دیگر** مغز قلم گاو پیه مرغابی
وپیه مرغ وزعفران وسنبل الطیب مساوی با هم بیامیزد وبخود برگیرد **فرزجه دیگر** شب یمانی زاج سفید سنبل
وسماق وچشم خرگوش وروغن گل سرخ وزنبق سفید همه را بهم بیامیزد
وبخود برگیرد **فرزجه دیگر** جندبیدستر تربد میعه سائله جاوشیر خصیة الثعلب حب الغار
روغن زنبق اجزا را جوشانیده بخود برگیرد **فرزجه دیگر** ماء العسل ودندان فیل و
نبات را فرزجه نمایند **اما الطلیه وضمادات** حب بلبان جاوشیر کوفته وبیخته در
شراب خاص صلایه نموده در قضیب ذکر بمالند وبگذارند تا خشک شود پس جماع کنند
نوع دیگر الطلیه روغن کنجد را بر ذکر مالیده جماع کنند **نوع دیگر** ذکر گرگ وزهره گرگ وعسل در قضیب بمالند

وجماع کنند **اطلیهٔ دیگر** حب بلسان مقل ازرق جاوشیر هر یک یکمثقال
جدا جدا کوبیده صلایه نموده بهم مخلوط نموده با شراب سرشته در قضیب مالد و بگذارد
و چنان کند که پیش از انزال دواهای مذکور حل شود **اطلیهٔ دیگر** سرگین روباه را در روغن
کنجد حل نموده در قضیب مالد و جماع کند **طریقهٔ مقاربه** چون مرد و زن را انزال بیکدفعه
متحرک نگردد نطفه منعقد نشود پس باید که هر یک از ایشان قضیب و فرج خود را به آب
سرد بشویند و این در وقتی باشد که سه روز از پاک شدن حیض زن گذشته و حمام
و فرزجات و اطلیه و ضمادات چنانکه مذکور شد بکار برده باشند و شرابهای
مناسب تناول نموده باشند و بعد از ملاعبه و ملامسه از روی تأنی و اطمینان
دخول واقع شود و باید که مرد انزال را پیش از زن واقع نسازد که باعث هلاک نطفه
خواهد بود و در هنگام دخول دست راست پستان راست زن را آهسته آهسته بمالد
و در آخر محکمتر بمالد چون انزال طرفین بیکدفعه سر زند نطفه منعقد شود ان شاء الله
و علامت انزال زن آنست که چشمش خمار آلود و انگشتان پایش متحرک و
دندانهایش نیز بجنبد بهم سائیدن صدا کند و باید که از نگاه داشتن منی مرد بعلاجهای

معززو دواهای مذکوره باشد پرداخته زن نیز بفرزجهای مذکور عمل نماید و بعد از آنکه زن متحمل جماع
باشد از حرکتهای مختلف چون رفتن بر فراز و برداشتن چیزهای سنگین احتراز نماید و
در آفتاب بسیار ننشیند و به آب گرم اندام را نترساند بلکه به آب سرد نیز و از خوردن
ترشی و تلخیها احتراز نماید و در هوای سرد برهنه نشود و از برف و حرارت و عرق کردن و مسهلات
خوردن و حجامت و فصد اجتناب نماید و بغیر از شرابی که در این باب مفید است از غذاهای
قابض و مؤثر پرهیز باشد **فصل دویم** در مجامعت و خواص بعضی از اطلیه که در این باب
نفع تمام دارد و مکرر به تجربه رسیده است اگر خون عقاب بر ذکر مالند و جماع کند زن بآن شخص
گرفتار شود و دیگری نتواند به او جماع کند و اگر پیه خصیهٔ بز را با اندک غرطینیثا مخلوط کرده بر قضیب مالد
و جماع کند آنقدر زن را نشاط بهم رسد که عاشق مرد شود و از وی جدا نتواند **فصل سیم**
در ادویه که مو رویاند استخوان شفتالو را بسوزانند و نرم صلایه کنند پس لادن خوشبوی نیم
جرم را در روغن زیتون و مقداری لادن حل نمایند و بر روی آتش گذاشته بعد از حل نمودن
لادن قلیل از آن شفتالوی سوخته را اضافه کرده چنان برهم زنند که یکسان شود پس موی سر را
یا هر جا را که خواهند مو بر آورد به آب شسته از روغن مذکور بمالند **نوع دیگر** که در این باب بی نظیر است

وبهترین دواها است و مکرر به تجربه رسیده کلاغ سیاه را گرفته پرهای آنرا تمام بکشند
و در زیر سرگین اسب پنهان کنند که متعفن گردد و کرم در او افتد چون کرمها یکدیگر را بخورند کرمی
که در آخر بماند آنرا در نعلبکی کرده در آفتاب گذارند که خشک شود بعد از آن صلایه کرده با روغن
زیتون در موضعی که خواهند مو بروید بمالند و باید که روغن را با پنبه مالیده بمالند چرا که مبالغه در این باب
شده که مبادا الی الابد انگشت یا کف دست بمالند مو بروید **نوع دیگر** جو مقشر و آمله از هر یک
پنج مثقال در آب چندان بجوشانند که مضمحل شود پس آب را صاف نموده بضعف وزن
آب مذکور روغن بنفشه مخلوط کنند و لادن سه مثقال و برگ کنجد و برگ خطمی و برگ [illegible]
از هر یک هفت مثقال صاف نموده چندان بجوشانند که آب تمام و روغن بماند پس استعمال
نمایند **نوع دیگر** روغن مورچه و تخم مرغ و روغن عنبر و روغن حصالبان و روغن فستق و
روغن فندق همه و آب هلیله و آب آمله را با هم جمع نموده بر موضعی که خواهند مو بروید بمالند **نوع دیگر**
زنبور البحر (کف دریا) و قیصوم مساوی یکدیگر نرم صلایه نمایند و با روغن زیتون کهنه مخلوط نموده چند
روزی پیش آتش یا آفتاب گذارند و نیم گرم بر عضوی که خواهند (موی آید) بمالند **نوع دیگر** کلاغ سیاه را
زنده در کوزه نموده در زیر سرگین اسب دفن کنند تا کرم در او افتد پس کرمها را گرفته در سایه

خشک کنند

خشک کنند و نرم صلایه نمایند هر گاه که خواهند قدری از آن با روغن کنجد مخلوط کرده
بمالند و این به تجربه رسیده

فصل چهارم

در ادویه که قطع شهوت و باه کند کشنیز خشک
بو داده تخم خیار تخم کاهو تخم خرفه گلنار سماق خردل پنج مثقال زاج سرخ و سفید با ادویه
سایی از هر یک یکمثقال بگیرند هر چه تخم است همه را بریان کرده پس نرم صلایه کرده از زلال آبکه زنند
و به آب گل سرخ که تازه افشرده باشند و به آب خرفه خمیر کنند و حبها سازند و در
شیشه نگاه دارند هر گاه احتیاج افتد یکی از آن حبها در بند قطرنا حل کرده بر قضیب بمالند
و جماع کنند و در یک هفته سه بار عمل نمایند و هر گاه چند روز متعاقب یکدیگر از این دوا بر مهره کمر
گاه بمالند قطع پیوند و شهوه نموده جماع بالکلیه طرف شود **نوع دیگر** تخم سداب سه مثقال
اصل السوس گلنار تخم کاهو نیلوفر ادویه را نرم صلایه نموده مخلوط سازند با یکمثقال سکنجبین
ساده تناول نمایند هر گاه چند روز بدین مداومت نمایند قطع شهوت و رجولیت گردد
نوع دیگر شونیز و مرزنجوش و بزر کرمانی و خردل و تخم خرفه و تخم سداب و سفیداب
و تخم کتان و زراجات و قرنفل و صندل سفید و تراب و کنار و برگ کاسنی و آب کاسنی
ترشیها و میوه‌ها از هندوانه و خیار و شفتالو و امثال آنها بخورد و خوردن آمله و هلیله و اطریفلات

دوخوردن مسهلات و فصد و حجامت بسیار نمودن و بول را نگاه داشتن و زنی
که او را نخواهد بالتکلف جماع کردن و با پیرزنان مکرر جماع نمودن و با زن حایض و بکر مباشرت
نمودن قطع شهوة مینماید اما باید دانست که اگر طبع گرم باشد غذاهای سرد و خشک نیز
نقصی نرساند بلکه نافع است و غذاهای گرم خشک بیشتر ضرر میرساند و در طبع سرد و خشک
هم غذاهای سرد و خشک بد است **فصل پنجم** در دانستن جنین که پسر است یا
دختر پنبه را با شیر آن زن تر کرده و بر آب اندازند اگر به آب فرو رود پسر باشد و اگر در روی
آب ایستد دختر باشد و اگر پستان راست زن از آن چپ بزرگتر از پستان چپ باشد
بر پسر الستن است والا بدختر و اگر زن بجماع حریص باشد دختر باشد والا پسر و دیگر شیر
زن را به پنبه باید دوشید اگر هیچ مروارید بست پسر باشد و اگر پراکنده شد دختر و دیگر چون
زن از کسی بطرف خود طلب نماید اگر پای راست پیش گذاشته بطرف چپ نگاه کند پسر باشد
و اگر بر عکس این کند دختر و دیگر چون پستان چپ زن را بدوشند با آنکه دست به پستان
به پستان راست زنند اگر شیر از پستان راست آید پسر است والا دختر و دیگر نبض حامله را
لاگر تند و قوی باشد پسر باشد والا دختر و دیگر اگر زن در وقت جماع حمل کاهل و دلگیر بود و پیوسته

نه گفته

در کنج خانه نشیند و از نکر ... و راه رفتن محظوظ نباشد بنی خوش نباید دختر باشد چون
والا پسر و دیگر اگر زن در وقتی که از جا برخیزد سبک باشد و تند راه رود پسر باشد
والا دختر **فصل ششم** در محرز کرنا نقل شده که در هر روز از روزهای ماه شهوة زن
در عضوی جلوه گر باشد پس باید که آن عضو را خارید و مالید **اول ماه** در زیر ناف است ۲
در کف دست ۳ در کعب پا ۴ در ساق پا ۵ در ران ۶ در فرج ۷ در ناف ۸ در پستان
۹ در گردن ۱۰ در لب ۱۱ در رخساره ۱۲ در چشم ۱۳ در شقیقه ۱۴ در پیشانی ۱۵ در فرق
۱۶ در زیر پشت پای راست تا فرق سر باز عود نموده بهمان طریق ترتیب مذکور از اول ماه الی
آخر ماه سیر میکند باید که آن عضو را بمالند و جماع کنند تا زود انزال شود و از زن **فصل هفتم** در ادویه
و غیرها که در این باب نشانه بخشند از جمله معجونی است منسوب بجالینوس که قضیب را سخت کند
و اعصاب دماغ را قوة دهد و شهوت را زیاد کند و در چون نغیر عظیم پیدا شود چنانکه منی بلذت
بیرون آید و مکرر به تجربه رسیده مروارید ۳ نخ مرجان ۳ انیسون ۲ بهمن سفید ۲ گل کاجیره [illegible]
شکوفه ۲ اذخر ۳ کرنباز خ ابریشم سلیخه ۳ دار چینی ۳ اسارون ۲ مصطکی ۲ صمغ عربی ۲ کتیرا
۲ دانگ اجزاء را کوفته و بیخته بقدر مجموع عسل کف گرفته سرشند و در وقت خواب یک مثقال

باب نیم گرم بنوشند **جوارش** که باه را زیاد کند و تقویت معده نماید و اشتها آورد و هضم

طعام کند و قطع بلغم نماید دارچینی ۳ هل ۳ گل سرخ ۴ عود قماری ۳ مصطکی ۲ قرنفل ۲

جوزبوا ۴ زنجبیل ۴ نانخواه ۴ تودری سرخ ۴ تخم شلغم ۴ مشک زعفران اعنبر ا

حل کرده بروغن بادام اجزا را مجموع سائیده با دو وزن ادویه عسل کرفته سرشته در وقت

خواب یکمثقال نیم با آب نیم گرم بنوشند یک ساعت نیم بعد از طعام یا یک ساعت پیش از طعام

معجون جهة تقویت باه حب صنوبر بمقدار مثقال یک شبانه روز در مثلث بخیسانند و بعد

از آن نرم بسایند دارچینی ۳ خرفه ۳ تخم زردک ۳ تخم شلغم ۳ مغز نغل چ ابه کش ۳ خرما ۲

لسان العصافیر ۳ حب الزلم ۳ شقاقل ۲ بهمن سرخ ۳ بهمن سفید ۲ قسط شیرین ۳

زنجبیل ۳ مغز کردکان ۳ سقنقور ۲ فانیذ ۳ شیره مربای خصیة الثعلب با عسل سفید بقوام

آورده اول حب صنوبر را داخل کرده بعد از آن ادویه های دیگر را بریزند و یکمثقال عنبر اشهب اضافه

نمایند و هر وقت که خواهند بقدر سه چهار مثقال با شراب العسل قابض یا شراب

شیرازی شب بنوشند **معجون** مقوی باه و دل و دماغ و جگر که نشاط آورد و قضیب را محکم

کرداند و رنگ و رخسار را نیکو کند مداومت بر آن و استعمال آن بعد از جماع بجهة ایمنی از عرق النسا

ونقرس و نقصان

ونقرس و نقصان منی و سایر امراض اعضا مفید است شربتش از سه درم

تا سه مثقال باشد خولنجان شقاقل خصیة الثعلب هر یک ۳ بهمن سرخ ۲ بهمن سفید ۲

اکر ترکی تودری سرخ تودری سفید لسان العصافیر هر یک ۲ حب بلبان ۵ فلفل سفید مغز

تخم سیبا تخم پیاز هر یک ۱ سقنقور ۳ تخم شبت ۴ تخم تره تیزک ۱ تخم شلغم ۵ تخم ترب تخم

خربزه تخم خشخاش تخم خشکوا تخم بیدک تخم کزر شامی تخم هلیون هر یک ۱ خنک ا

مربی نارجیل مغز بادام مغز پسته مغز حب صنوبر مغز ابهل موجه الکریف مغز کنجد هر یک

دارچینی قرنفل سنبل الطیب اسارون سنبادک کبابه چینی سعد مصری خرفه

دار فلفل جوزبوا مشک عود عنبر زعفران هر یک ۱ بوزیدان زنجبیل قسط شیرین مغز

حب الزلم درونج عقربی هر یک ۲ با عسل سرشته معجون کنند بسیار مجرب است **معجون**

مقوی باه و منی و اشتها و معده سنبل الطیب خرفه دارچینی قاقله کباب هر یک ۲

قرنفل انیسون هر یک ۱ تخم کرفس ۱ زیره ادرک که پرورده کرده بریان کنند مصطکی

نعناع خشک عود فلفل هر یک نیم با سه وزن عسل سرشته هر روز دو مثقال تناول نمایند

معجون جهة قوة باه و خفقان و قوة معده و سایر امراض سوداوی را نافع و مجرب است

آمله هلیله کابلی بادرنجبویه قرنفل هریک ۴ تخم خرفه تخم کدو قسط شیرین بهمن هر یک ۲
یاقوت سرخ مروارید کهربا هر یک ۱ مشک عنبر هر یک ربع کرم روغن پسته چرب کنند و بشربت
سیب سرشته ونیم مثقال تا دو مثقال تناول نمایند **معجون** جهة قوة باه و دل واشتها
ودفع اعراض بلغمی وسوداوی وضعف دماغ وجگر وگرده وبدن وجنون ونسیان ووسواس
وسل وسعال قدیم ودق وصرع وبرص وبهق ودرد معده وسپرز وجگر ویرقان و
زحیر ودماميل اجزاء را جدا جدا کوفته باهم بیامیزند جنطیانا قردمانا انگشت جند بید ستر
جوز بوا هر یک ۲ نارمشک ۵ حب الغار زراوند طویل انیسون حب بلسان سلیخه
تخم کرفس هر یک ۱ اکرترکا مرصافی درونج لک مغسول هر یک چهار دانگ زرنباد نیم درم
زعفران دارچینی هر یک دو دانگ صبر سقوطری ۱ تربد سفید ۴ عود قماری ۷ قرنفل ۸ ریوند چینی
سنبل الطیب گل سرخ سعد مصری حب القلقل هلیله سیاه پوست هلیله آمله
مقشر تخم تره تیزک تخم پیاز تخم گندنا زرغاد سنبطرج پیاز مقشر افلجه نرم صلایه کرده
بروغن بادام چرب نموده با دو وزن عسل سرشته ودر شیشه درمیان جو گذاشته بعد ازان
استعمال کنند خوردنش از دو مثقال تا چهار مثقال **معجون** که قوة جماع دهد سه قیراط برش

عصارا هر صباح

عصارا هر صباح از نیم رطل شیر گاو حل نموده بازنجبیل بخورند دارچینی نیم خصیة الثعلب
شقاقل بهمن خولنجان مغز بهدانه سقنقور مغز کنجد لسان العصافیر نارجیل هر
یک ۵ بوزیدان فندق ۷ قضیب ثور مایه شتر اعرابی هر یک ۱ اسبیاز سفید عسل
دو وزن ادویه معجون نمایند **معجون دیگر** که دراین باب نفع عظیم دارد دل ودماغ وجگر
را قوة دهد ونشاط هرچه تمامتر آورد وقوة باه ومعده دهد واورام جگر وسپرز وا وجاع آنها و
ضعف معده واشتها را نافع ومجرب است ودفع ضرر سموم کند عنبر اشهب مشک ۲
اسنس تجکهان ۲ بادام شیرین ۲ قرنفل ۲ خرفه ۲ زرنباد جوزبوا ۲ بسباسه ۲ قاقله کبار قاقله
صغار ۲ اذخر بلوط ۲ زرنیج کبابه چینی ۲ اکرترکی ۲ تخم بادرنجبویه ۲ تخم بالنگو ۲ تخم فرنجمشک ۲ تخم
سپندان مرزنجوش ۲ کهربا بسد ۲ ساذج هندی ۲ فلفل سفید دارفلفل ۲ اشنه ۲ سلیخه ۲
جدوار خطائی ۲ صندل سفید ۲ جاوشیر میعه سایله ۲ اشق ۲ انیسون ۲ عود بلسان ۲ بیخ نرگس ۲
خولنجان ۲ قصب الذریره ۲ دارشیشعان ۲ تخم کرفس ۲ مرمکی ۲ قسط شیرین ۲ زراوند مدحرج ۲ یاقوت
بیرون پسته ۲ شیطرج هندی ۲ قسط تلخ ۲ حب الغار ۲ سیاه دانه ۲ کزمازج ۲ سالوس ۲
نمک هندی ۲ حب السنبل ۲ بوزیدان ۲ زعفران ۲ بهمنین ۲ ریوند چینی ۲ افتیمون ۲ بسفایج ۲ تربد سفید ۲

مغز نارجیل مغز جلغوزه ۲ مصطکی ۲ سعد کوفی ۲ آمله منقی ۳ عود هندی ۲ دارچینی ۲ ابریشم مقرض ۲
حنطیانا ۱ کتیرا ۱ خشک ۲ تخم کاسنی سنبل الطیب مغز تخم خیار ۲ تخم خربزه ۲ سکبینج ۲ هلیله
سیاه ۲ هلیله زرد ۲ زیره کرمانی ۲ به پرورده غاریقون ۳ درونج عقربی ۲ اکلیل حلبه ۲ روغن بسان ۲
روغن حب البان ۲ ورق طلا دویست عدد ورق نقره سیصد عدد شربت فواکه و عسل

دو وزن تمام ادویه **جوارش** بجهة تقویت باه و ضعف دل و اشتهای نظیر سنبل الطیب
خولنجان مصطکی زعفران قسط بحری عنبر اشهب مایه شتر اعرابی هر یک شش مثقال
تخم شبت ۲ دارچینی جوز هندی زنجبیل تخم خربزه جوز بوا تخم شلغم تخم پیاز تخم فرنجمشک
خصیة الثعلب شقاقل مصری تخم انجره لسان العصافیر تخم هلیون هر یک ده مثقال
زرنباد نبات یاقوت رمانی قاقله کبیر قاقله صغیر عود قماری پوست بیخ فلفل هر یک هفت مثقال
قرنفل ۱ فوفل ۲ کبابه چینی بهمن سفید بهمن سرخ مغز فندق راس مشک روغن بادام هر یک
پنج مثقال ورق نقره دویست عدد ورق طلا صد عدد مغز نارجیل پنجاه عدد عسل کف گرفته سه برابر
وزن ادویه معجون سازند **معجون** بجهة باه و دو فرمنی مغز نارجیل مغز جلغوزه مغز پسته مغز فندق
مغز حب [illegible] خصیة الثعلب از هر یک سه مثقال جوز بوا بسباسه قرنفل دارچینی تخم [illegible]

جل جدوار خطائی زعفران هر یک ده مثقال مشک ۱ ورق طلا ده عدد ورق نقره
بیست عدد عنبر اشهب ۱ نبات و عسل و مغز بادام بقدر کفاف معجون نمایند
نوع دیگر که مقوی دل و دماغ و جگر است تخم رازیانه تخم خرفه هر یک پنج مثقال [illegible]
در شیر گاو تر بسرشند **جوارش** مسمی مظفری که دل و دماغ را قوة دهد و نشاط
آورد و باه را زیاد کند و مزاج گرم را نافع باشد بهمن سرخ بهمن سفید درونج عقربی و
صندل سرخ و صندل سفید پوست ترنج هر یک پنج مثقال تخم خربزه تخم
خیار هر یک ده مثقال ادویه را کوفته و بیخته مغزها را جدا بکوبند و بیامیزند و یک مثقال
عنبر اشهب داخل نمایند پس یک چهاریک شکر خام در نیم من شیر گاو بجوشانند تا یک چهاریک
بماند صاف نمایند و با دوازده سیر عسل صاف با آن شیر بقوام آمده ادویه ها را
بسرشند روزی سه تناول نمایند **معجون دیگر** بجهة قوت باه بگیر و آب پیاز یک من و عسل
دو من و به آتش آهسته آهسته بجوشانند تا بقوام آید و هر صبح ده درم تناول نمایند
که دوا سیر باشد **معجون دیگر** که باه را زیاد کند و قوة دل و دماغ و جگر و معده دهد و منی را
غلیظ کند قرنفل سنبل الطیب دار فلفل دارچینی قاقله کبار زیره کرمانی هر یک ۲ مثقال

مصطکی ۴ مثقال نعناع خشک ۴ عود قماری ۱ مشک ۳ سکر سفید ۳ ادویه ها را
نرم صلایه نموده با عسل کف گرفته که بسیار بقوام آمده باشد بسرشند و در سینی
پهن کرده بطریق حلوا ریزه ریزه نموده روزی یک تناول نمایند **معجون دیگر** که بواسطهٔ کسی
قطع رجولیت او شده باشد سود دهد و منی را زیاد کند تخم تره تیزک تخم پیاز تخم شلغم
تخم خشخاش تخم الجزر تخم کرفس خصیة الثعلب از هر یک سه مثقال ناف سقنقور
علک البطم بصل الفار از هر یک ۱ کوفته و بیخته قسط شیرین عسل کف گرفته دو برابر
ادویه بهم سرشته و هر صبح ۲ تناول نماید **معجون دیگر** که قوهٔ جماع دهد تخم جرجیر که تخم گندنا باشد
تخم خرفه از هر یک ده مثقال کوفته بعسل کف گرفته بسرشند هر روز سه درم تناول نماید
معجون بجهة تقویت باه عود اسطوخودوس جوزبوا زعفران قرنفل دارچینی خارخسک
ساذج هندی شیطرج هندی پوست بیخ کبر خربق سیاه از هر یک ۲ مثقال قند
هم وزن ادویه را کوفته و بیخته عسل کف گرفته برابر مجموع کرده بقوام آورده بسرشند و در
ظرف چینی نگاه دارند و شربتی یک مثقال تناول نمایند **معجون دیگر** بجهة تقویت باه عاقرقرحا
الجزر فلفل از هر یک ۴ دارچینی شقاقل تخم تره تیزک زنجبیل از هر یک ۸ مثقال

تخم جرجیر تخم گندنا گویند

مجموع را نرم صلایه کرده با عسل کف گرفته بسرشند و هر روز ده مثقال تناول نمایند
معجون تخم شلغم را کوفته با عسل مثل بسرشند نافع است و قوهٔ باه دهد **فصل هشتم**
در استمساک منی و خواص حبها که قوهٔ جماع دهد و نعوظ آورد و صفت علک و طریق
ساختن آن بگیرند بلادر رسیدهٔ اعلا را و مغز کنند و دانه آتش را دور اندازند و پوست آنرا
نرم کوفته ده مثقال از آن در دیگ سفالی کنند و روغن حب الحنظل را بر بالای آن
ریزند و بیست و یک درم کندر [?] کرده بر سر آن اضافه نمایند و به آتش آهسته آهسته
بجوشانند چندانکه منعقد گردد آنگاه هر یک وقیه آنرا نیم دانگ محموده ازرق داخل کرده برهم زنند
تا مخلوط گردد یک دو جوش داده تا [?] آن تمام گردد آنگاه در ظرف شیشه کرده نگاه دارند
و هرگاه ارادهٔ جماع کنند برابر نیم باقلا حب کرده در دهن نگاه دارد مادام که آن علک در دهان او
باشد نعوظ بحال خود باشد و تحریص جماع فرماید **حب دیگر** گل سرخ صندل سرخ سعد
سلیخه عود قماری هر یک ۲ مثقال سنبل قرنفل خرفه جوزبوا پوست بیخ از هر یک
چهار مثقال صندل سفید دواء المسک مصطکی هر یک پنج مثقال کوفته و بیخته با برگ ترنج
بسرشند و حبها سازند بقدر نخودی و در هنگام جماع در دهن گیرند انزال بسیار دیر کند

ودهن را خوشبو سازد ولذت عظیم دهد حب دیگر قاقله جوزبوا بسباسه هر یک
چهار مثقال صندل سفید قرنفل دارچینی هر یک سه مثقال فوفل گل سرخ هر یک دو مثقال
صندل سفید مشک هر یک دانگی بهم کوفته و بیخته بگلاب سرشته کنند و حبها سازند و چون
خشک شود هنگام جماع در دهن گیرد حب دیگر بیخ زنبق را با سرکه کهنه در هاون کرده
خوب بسایند تا حل شود پس سه مثقال نمک اضافه نمایند و در ظرف آهنی کرده آنقدر
را پر از سرکه کهنه نمایند و بر سر آتش گذارند و با دسته هاون برهم زنند بعد از آن به
درمیان کرباس ریزند و بفشارند آنچه در کرباس مانده آنرا جمع نمایند و چند بار به آب سرد
بشویند تا چرکی که داشته باشد بیرون رود و آنچه در کرباس ماند خوب پاک شود پس آن
مجموع را یک حب کنند و میان آنرا سوراخ کنند و بریسمان آویزند و یک شبانه روز
درمیان آب لیمو بگذارند پس بیرون آورند و درمیان روغن نارگیل بجوشانند
و هرگاه اراده جماع کنند یک حب از آن در دهان نگاه دارند حب دیگر کبابه را کوبند
و حب سازند و در دهن گیرد و لعاب آنرا فرو برد لحوظ آزار دهد حب از دهان بیرون
آورند این بهترین همه حبهاست فصل نهم در ادویه که فرج زنان را تنگ سازد

وگرم کند

وگرم کند و رطوبت را زایل کند مازو قرنفل گلنار مشک بیکدیگر سائیده
صاف کنند و زن بخود برگیرد نوع دیگر از برای تنگی فرج او تر و پوسته
رطوبت داشته باشد کبابه سنبل خون سیاوشان مازو گلنار سعد و
فلفل زنجبیل دارچینی مشک سائیده در شراب کهنه بجوشانند و فرزجه سازند نوع دیگر
کندر با گلنار مشک بیکدیگر سائیده صاف کنند و زن بخود برگیرد و سنبل
از هر یک دو دانگ نرم بکوبند و با پیه ترکرده بخود برگیرد و اگر غالیه با روغن رازقی داخل کنند
بهتر خواهد بود نوع دیگر عصاره لحیة التیس یعنی ریش بز نرهش رو گلکو سعد مازوی سفته
پوست انار عود هندی پوست ترنج از هر یک پنج درم نرم بسایند و از والا بگذرانند
با پیازرد سفوف بجوشانند و سفوف را بر وار دنجه بشنید هر روز جمعت بسیار غالب آید
دلکارت او را بر دچنان لذت باید که دست از او نتواند برداشت نوع دیگر
مازوی ناسفته پوست انار و قرنفل همه را مساوی کوفته بشراب بجوشانند و پاره پشم
به آن ترکنند و زن بخود برگیرد زن دوشیزه مطلق گردد نوع دیگر مازوی خام فقاع اذخر
از هر یک جزوی بگیرند و نرم بکوبند و خرقه پاره را بشراب ترکنند و ادویه را مساوی بیالایند

ورن بخود برگیرد **نوع دیگر** مردارسنگ سرمه قرنفل مشک را باهم نرم بکوبند
و در شراب افگنند و پارچه کتانی را در و غوطه دهند و زن بخود بردارد **نوع دیگر**
که بسیار مجربست و بی النظیر اندکی ارمنگ و زعفران در شراب بجای قابض افکنده
چند بار بجوشانند و کتان پاره دران افکنند چند دفعه خشک کنند و باز در وی افکنند و در وقت
حاجت آن کتان پاره خشک کرده بخود برگیرد **نوع دیگر** شب یمانی مازوی ناسفته برابر
بکوبند و ببرکه با شراب بسرشند و زن بخود برگیرد و پس شربت میل نماید
نوع دیگر منقول از جالینوس و از مجربات حکما سداب سبستان مرزنجوش
سقز بری پوست انار ترش کندر فقاع اذخر گل سرخ از هر یک [illegible] مجموع را
نرم کوبیده صلایه نموده با روغن بسرشند و قدری از ان به پشم آلوده نموده زن
بخود برگیرد و شب بیرون آورده باز و مباشرت کنند **نوع دیگر** پوست درخت صنوبر
زاج سفید و سیاه سعد کوفی مجموع اجزا را مساوی کوفته نرم صلایه کنند و بجوشانند
با شراب بعد پارچه کتانی را به آن آلوده بخود بردارد **نوع دیگر** مرزنجوش سقز کندر
سبستان سنبل الطیب دارچینی زهره گاو و [illegible] خشک کرده از هر یک مساوی

بسیار نرم صلایه کر

بسیار نرم صلایه کرده قدری از ان با روغن بسرشند و زن برگیرد **نوع دیگر**
مردارسنگ با شراب بسایند و قدری گل سرخ را از حریر بگذرانند و به او ضم
کنند و زن برگیرد **نوع دیگر** اناری را بجوشانند و در آب آن نیم گرم تا کمرگاه زن را بگیرد و بعد
نیم ساعت در ان مکث نماید **نوع دیگر** عاقرقرحا لحیة التیس ریش بز خرفه تخمی دانه مورد
انجدان جمله را بجوشانند و در ان آب بنشیند مجربست **فصل دهم** در انچه قضیب را سخت کند
بوره ارمنی را در نیم من روغن گاو بجوشانند و نیم گرم بخصیه و زهار مالند با قضیب چنان گردد
فلاد **نوع دیگر** که مثانه را گرم کند عصاره انجره که فراسیون باشد با روغن یاسمین
بجوشانند و نیم گرم بخصیه و زهار و اگر روغن نرگس هم باشد بهتر بود **نوع دیگر** زهره گاو
و عاقرقرحا هر یک پنجدرم کوفته و بیخته در روغن نرگس بجوشانند و در محل حاجت بخصیه و
و قضیب مالند **نوع دیگر** فرزدق زنجبیل عاقرقرحا هر یک یکمثقال کوفته و بیخته در روغن یاسمین
[illegible] بجوشانند و بر ذکر مالند حکم دارد و مجربست **نوع دیگر** کنجشک نر را زنده بگیرند
و پرهای او را جمیع بکشند و او را بر در آشیان زنبور بگذارند تا زنبور ها القصه او را نیش بزنند
تا بمیرد او را گرفته در روغن گاو بجوشانند تا محرا شود در وقت حاجت بذکر مالند **نوع دیگر**

سوسمار را در روغن نخجیر یاسمین بجوشانند و در محل حاجت بر ذکر مالند از
مجربات است **نوع دیگر** دو درم قسط با چهار درم گوشت سقنقور با هم کوفته در روغن
زنبق بجوشانند و در قضیب مالند **نوع دیگر** مورچهٔ پردار را در قاروره کنند و در آفتاب
بگذارند تا همه آب شود و در وقت حاجت بر قضیب مالند **نوع دیگر** شاخ بزکوهی را بسوزانند
افیمون عاقرقرحا از هر یک یکدرم با هم کوفته و بیخته در شراب اسحل نموده در وقت حاجت
ضماد نمایند بهترین ضمادهاست **نوع دیگر** عاقرقرحا کبابه دار فلفل از هر یک دو
مثقال موم و قند را در روغن نرگس حل نموده ادویه‌ها را نرم نموده داخل روغنهای مذکور
بجوشانند تا با هم مخلوط گردد هرگاه حاجت افتد بهنگام جماع بر قضیب و زهار مالند **نوع دیگر**
فراسیون را در روغن گل یا نرگس بجوشانند و بمالند **نوع دیگر** خفاش را و مغز سر او را
مضمحل نماید و بر کف پا بمالد و لیکن مشغول شود تا کف پا را بر زمین نگذارد منی نیاید **نوع دیگر**
خاکستر قضیب گاو کوهی را با عاقرقرحا و فرفیون و فلفل سفید از هر یک یکجزو نرم صلایه کرده
با شراب آسکنه داخل نموده بر قضیب و حوالی خصیه بمالد **نوع دیگر** زهرهٔ گاو و پیاز نرگس و عاقرقرحا
و صمغ تر همه را برابر گرفته خوب بکوبند و بر قضیب طلا کنند و اگر خواهند که مفعوله هم محظوظ باشد

[اندکی در موضع مخصوص ...]

اندکی در موضع مخصوص یعنی زاویهٔ فرج **نوع دیگر** حب القطن را مغز کرده یکدرم
سعد نیم درم روغن زنبق ده دانگ گرم کرده داروها مخلوط کرده بعد از کوفتن در روغن مذکور
ریخته بر قضیب مالند چندانکه خواهد مباشرت نماید **نوع دیگر** تخم سپندسته درم نرم کوبیده
و با روغن یاسمین مخلوط کرده بیامیزد و به آلت خود بمالد بغایت سطبر گردد و چون
فرو نشیند پیه شتر و تخم انجزه کوبیده و با هم بیامیزد و بر خصیه مالد **نوع دیگر** بورهٔ ارمنی
نیم درم در عسل بگذارند و روغن بلسان در وی چکانند و بر قضیب مالند چنان برپا
خیزد که بمعالجه فرو نشیند و هرچند جماع بیشتر کند شدت او بیشتر ظاهر شود
نوع دیگر روغن بلسان یکدرم با قدری سکسلبه و در قضیب و خصیه بمالد چندانکه
خواهد جماع کند **نوع دیگر** زهرهٔ گرگ را در روغن نرگس یکدرم نیم بیامیزد و بر قضیب مالند
نوع دیگر خردل یکدرم کوبیده با روغن گاو بیامیزد و ذکر را اگر ذکر بمالد **نوع دیگر** جند بیدستر
بورهٔ ارمنی حلیتت با حلتیت ادویه را با هم کوفته و بیخته با روغن یاسمین بجوشانند و بکار برد
نوع دیگر بورهٔ ارمنی را نرم بسایند و با عسل آغشته در ذکر و خصیه و حوالی طلا نمایند ذکر را
سخت کند و چون خواهد که فرو نشیند به آب گشنیز سبز طلا نماید یا بشوید **نوع دیگر** که از همه

قوی‌تر است باید که بر خصیتین و ذکر و گرده و ناف و دست و پا بمالند چون از جماع فارغ شود ذکر را
به آب سرد بشوید و اگر نه همچنان بر پای باشد و فرو نشیند و آزار دهد **دیگر** زهرهٔ چکارت
و هم‌وزن آن روغن زیت را گرفته بر قضیب مالد و جماع نماید قوت عظیم دهد اگر نیم گرم کنند
بهتر است **نوع دیگر** عاقرقرحا و میویزج را نرم بسایند و با عسل سرشته بر قضیب مالند
پیش از جماع به یک ساعت به پارچه کتانی پاک کنند قوت عظیم دهد و زن را آن‌قدر
لذت بهم رسد که بیهوش شود و نزدیک به دیوانگی رسد **فصل یازدهم** در احوال زنان و امتیاز
ساختن بدان آن هر زنی که گرد رو و پیوسته ابرو و نرم آواز و گوشت او بحد اعتدال باشد و درشت
پای وی دلیل باشد که آن زن شهوة غالب باشد و مخصوص موضع او گرم نرم و بالذت
باشد و در مباشرت او طپیدن دل و ضعف بهم رسد **زنیکه** که باریک و بلند بالا و
کشیده ابرو و جعد مو و فراخ پیشانی و فراخ کام و خرد دندان و خورد لب باشد دلیل بود که
بشهوة حریص بود و موضع مخصوص او دلپذیر و نرم باشد و از مباشرت او زردی روی و
حرارت جگر و علت استسقا بهم رسد و چنین زنی سخن بر درد و فریفته یکرد و دو از راه برود
که گرد روی و گشاده ابروی و فربه و کوتاه قامت و سرخ و سفید و بزرگ سر و کوتاه بینی

بشهوة حریص بود

لیکن پارسا باشد و فریفته نشود اما از صحبت او ضعف دل بهم رسد و در علاج باید کوشید
مهرزنیکه که فراخ روی و پهن سلسله بینی و بسط لب و پیوسته ابرو و خرد دندان
تنگ چشم و ارزش و کوچک ذقن و نار پستان و باریک میان و نرم گوشت
و خود مفصل بود دلیل کند بر آنکه موضع مخصوص او گرم و بشهوة حریص باشد و از جماع
سیری نداشته باشد و از مباشرت او سیری نباشد **مهرزنیکه** و مهر زنی که تنگ
چشم و گشاده ابرو و باریک مو و چشم سیاه و معتدل القامه بود پارسا و مستوره
و دوربین کار و شایسته بود و از مباشرت او مرد از زیان نباشد **مهرزنیکه** که کوتاه قامت
و فربه و سیاه چشم و سیاه مو و خرد دندان و باریک میان و بزرگ پستان و بزرگ
ابرو و گرد رو و سبک روح باشد دلیل است که موضع مخصوص او گرم نرم باشد و از
صحبت او هیچ مضرت به مرد نرسد **مهرزنی** که سرخ و سفید و پیوسته ابرو و سیاه چشم
و دراز بالا و پستان کوچک و فراخ سینه باشد دلیلیست که موضع مخصوص او نرم و پاکیزه
بود زود فریفته شود **فصل دوازدهم** در سقوط فرزند چون این عمل در شرع مذموم است
و ناپسندیده به ذکر آن مبادرت نمی‌رود **فصل سیزدهم** در اوقات جماع و تأثیرات آن

اگر در وقت غروب و طلوع روز جماع کند فرزند کور بوجود آید و در هنگام جماع نظر بموضع
مخصوص زن کردن چشم را زیان دارد و مکرر نگاه کردن چشم آن بسیار آورد و
فرزند نابینا و بد چشم متولد شود اگر قصد کرده جماع کند فرزندی که بوجود آید کل باشد و اگر بی
اشتها و افسرده و دل مرده جماع کند طپیدن دل خیزد و فرزندی که حاصل شود ضعیف و
ناتوان بود و بدانکه جماع کردن در هیچ وقت بهتر از فصل بهار نیست زیرا که هوا در
نهایت اعتدال و کمال صحت میباشد مادامی که مایل بگرمی باشد و بعضی گفته اند
که این کار روا البته بوقت شب است زیرا که چون کسی را اشتها غذای لایق و
مطلوب موافق و نعوظ طالب باشد و در دل نشاط و قضیب در نهایت استحکام
و خوف و ضعفی نباشد بکار مشغول شود ولیکن افراط نیکو نبود هر چند جماع مضرت
نداشته باشد و در آخر عمر ضرر او ظاهر میشود اما در روز تابستان بسیار گرم و در زمستان
بسیار سرد جماع بسیار بد است هر چند نفس طالب باشد اعضا را رنج و ضرر رساند
مگر کسی که دموی مزاج باشد و شراب خوار بود که عادت بجماع کرده ضبط خود نتواند
کرد گاهی میتواند جماع کرد اما در فصل پاییز جماع بدتر باشد و مضرت آن بیشتر

از همه اوقات

از همه اوقات شب و در روز جماع بهتر از شب است و اینکه بعضی گفته اند که
مجامعت در روز نباید کرد نه از اقوال حکماست و نه موافق احکام شریعت غرا
و نه آنکه در جماع چند چیز باید قوت باه و قوت دل و قوت دماغ و مثانه و گرده که اگر یکی
از اینها ضعیف باشد محظوظ نشود و اما هر چند در جماع افراط شود نقصان بیشتر دارد لکن
چون اسباب آن بر حسب دلخواه باشد نباید تقصیر نمود چه در کوتاهی مضرت بسیار باشد
و اگر در جماع باغذیه باهیه و بانواع معاجین و تراکیب و داروها عمل نمایند هیچ خلل نرسانند بلکه
لذت طرفین زیاده گردد و آنانکه بتکلف اکتفا رکنند ضرر بسیار تا اعضاء رئیسه
ایشان راه یابد و نقصان کلی رسد چندانکه تدارک آن بد میسر نشود و حکما گفته اند
که در سه چیز غافل نباید بود اول کسی که اشتهای صادق داشته باشد و هضم غذا
به آسانی کند و خود را از غذا نگاه دارد و عادت کند بکم خوردن و افزون خوردن نیز
نقصان دارد و فساد کند و غذا را کم خوردن و خود را گرسنه داشتن که هر یک اعضا عصب
خود را نتوانند گرفت تمام اعضا را نقصان عظیم بهم رسد و چون مدتی جماع نکند و عادت
نشود بوقت احتیاج نیز نتوان کرد و اگر جماع کند در دم انزال شود و قضیب او سست گردد

فصل ششم در غذاهائیکه قوت باه دهد و منی افزاید بگیرند گندم مقشر را هر وزنی که خواهند
و از نخود و باقلا و لوبیا بقدر حمص گندم و مجموع را بجوش نند تا مهرا شود پس صاف نمایند
و از آن آب دو جزو و شیر تازه یکجزو و زنجبیل بقدر ربع شیر و از گوشت مرغابی و کلنگ و
قاز و پیه آنها بقدر احتیاج اضافه نموده مجموع را طبخ نموده بسیار بهم زنند تا یکسان شود و اگر
نمک نمک سقنقور باشد بهتر خواهد بود اما مربائی که بجهة امر مذکور ترتیب دهند با چاربیکه
این ادویه را اضافه نمایند زنجبیل دارصینی قرفه قرنفل هل جوز بوا مصطکی عود هندی از
هر یک هفت مثقال و نیم زعفران یکمثقال مشک یکمثقال ادویه را نرم صلایه کرده در
پارچه بسته در میان مربائیکه ترتیب میدهند در حین جوشش میندازند و باید که به ازاء هر نود
مثقال مربا چهار مثقال ادویهٔ مذکوره اضافه نمایند مربای زردک که قوة باه دهد و منی بیفزاید بگیرد
زردک بزرگ بقدر نود مثقال و بعد از پاک کردن در آب بخیسانند پس بجوش نند پس از
آب بیرون آورده با عسل بجوش نند و از ادویهٔ مذکوره بقانون گذشته اضافه نمایند بقدر اشتها
تناول نمایند فصل یازدهم در آنچه دهن را خوشبو گرداند و بوی بد را برطرف کند و بن دندان را
سخت و دندان را مصفی سازد سبوس جو و نعناع و مرزنجوش و برگ و پوست درخت سیب

از هر یک یکجزو گرفته در ظرفی نموده آنقدر آب بر آن ظرف بریزند که ادویه را بپوشاند
پس به آتش نرم بجوشانند تا ثلث آن آب تمام جذب شود پس صاف نموده بدن را
طلا نمایند با بن دندان نوع دیگر برگ مورد و مرزنجوش سعد از پوست بیرون آورده
صندل سفید اجزاء را مساوی کوفته بسیار نرم صلایه کرده اندکی بر بدن بمالند نوع دیگر
که بدن را نرم و ملایم کند و قوة دهد و مفاصل را برطرف کند صندل سفید سائیده خشک کرده
پنج مثقال و نیم بهار نارنج ریشه و الا هر یک سه مثقال و اگر و الا نباشد عوض آن حصالبان
بگیرد و جمیع را باید و گل خطمی سفید و کبود شش مثقال داخل کرده خوب بپزند پس بهم
آمیخته قدری در پیاله کرده در میان گلاب بخیسانند و صباح در حمام رفته در بدن بمالند
و ساعتی صبر نموده بشویند فصل سیزدهم در بزرگ نمودن ذکر بدانکه ذکر عضویست عصبانی
از اعضاء تناسل تمام آن رگ و پی است و سبب بزرگی آن بمالیدن و مباشرت
کردن شود هر چند بیشتر بمالند و جماع بیشتر کنند بزرگتر شود محمد زکریا گوید که کرم سرخی
که آنرا خراطین گویند خشک کرده از و الا بگدازانند و با روغن شیرگجت بر قضیب بمالند
نوع دیگر سوسمار را در میان تابه اندازند از آن روغن سیاهی ظاهر و جدا گردد آنرا بگیرد

برقضیب مالند سطبر و دراز کند و پیش از مالیدن قضیب را آب گرم مالند که خوب سرخ
شود نوع دیگر دوازده عدد خراطین را گرفته خشک کند با بورهٔ ارمنی ۲م سنبل الطیب ۲م
صلایه کرده از وا الابکذرانند عسل واصل کرده ذکر را در آب گرم سخت مالند که سرخ شود
شب ادویه را ببندد صبح عضو مخصوص را در حمام سخت مالند تا سرخ شود الفقاه ادویه را
مالند تا چند روز چنین کند مطلب حاصل شود نوع دیگر خون خفاش را مکرر بر ذکر مالند
بزرگ شود نوع دیگر سرطان را با روغن کنجد چندان بجوشانند که سرطان سوخته شود پس
سرطان را دور اندازند و روغن را نگاه دارند و در هنگام حاجت بر قضیب مالند و شب
را برین دارو طلایه نمایند هم قوه باه دهد و هم ذکر را سخت کند نوع دیگر قطران شامی بر
ذکر مالند سخت و بزرگ شود فصل ۱۷ در آنچه منع سرعت انزال کند و قوه جماع دهد
مویز طایفی در قوه جماع نظیر ندارد دیگر بذر آنرا یکصد عدد بیخ شوکران ۳م بذر البنج ۳م هر دو را
نرم صلایه کرده در صد و پنجاه درم آب بجوشانند با مویز به آتش ملایم تا مویز آب را جذب نماید
پس چون خواهد یکعدد تا دو عدد میل نماید حب دیگر جهت منع سرعت انزال قرنفل ۲م
جند بیدستر ۳درم کبابه چینی ۳درم ورق گل ۳م زعفران ۴م البابسه ۲م جوزبوا ۲درم حب بلسان ۲

عود قری

عود قاری ۲م انیسون ۲م مصطکی ۳م کندر ۳م فلفل ۳م دار فلفل ۲م افیون ۲م
مشک دانگ ورق طلا ۱۰م تمام اجزا را با عسل کلهر سحق نموده مقدار نخودی حب کرده
تناول نماید فصل ۱۸ در آنچه بیهوشی آورد گوشت گوسفند که آنرا پیه نبوده باشد
گرفته شرحه شرحه نمایند و میان شرحه ها را بذر البنج کوفته پر سازند
و در کوزهٔ سفالین کرده در سرگین اسب دفن کنند تا کرم از آن حاصل آید
پس کرمها را در شیشه کنند و بگذارند تا خشک شود و در وقت حاجت استعمال
دو جزو از آن و یکجزو افیون ساییده در بینی شخصی که خواهند بدمند نوع دیگر
افیون بذر البنج پوست بیخ لفاح جوز ماثل که آنرا داتوره گویند تخم کاهو اجزا را
جدا جدا نیم کوب کرده بجوشانند و صاف نمایند در ظرف پاکی ریخته در جائی گذارند
که غبار بر آن ننشیند و قدری گندم در آن کنند و بار دیگر بجوشانند و فاصله بدهند
تا چهار نوبت اینقسم نماید بعد از آن گندمها را خوب خشک نموده در شیشه کنند
و چون احتیاج افتد به بزرگان دو دانگ و بطفلان یکدانگ دهند فصل نوزدهم

در آنچه بدن را فربه کند و رنگ را صاف سازد مغز بادام شیرین مغز فندق
مغز پسته مغز تخم هندوانه حب صنوبر کبار هر یک مساوی هم خوب صلایه کرده
وهم وزن ادویه عسل داخل کرده و حبها سازند به بزرگی گردو یکعدد تناول
نمایند و هر روزی یک حب زیاده نمایند تا به ده عدد برسد و در عقب آن قدحی شراب
بیاشامد دو سه پیاله شیر و شکر داخل کرده نیم گرم بخورد بهتر است و از خوردن
ترشیها و شیرینیها و ماست و ادویه بسیار تند اجتناب نماید غذا شیربرنج
و هریسه بگوشت بره و گوسفند و غاز فربه و مرغابی و مرغ جوان و قلیه ها نیکو
کرده و باقلا و لوبیا و گندم داشته باشد و چون پنج شش ساعت از غذا بگذرد
بحمام رود و در آب نشیند و اعضا را بمالد و بعد از آنکه از حمام بیرون آید بدن را
خشک کرده باشد بروغن کدو و روغن بادام و موم روغن که اندکی عنبر داشته باشد
بدن مالند نوع دیگر بجهت امر مذکور بتجربه رسیده باقلا برنج سفید نخود عدس مقشر
کنجد مقشر گندم مقشر از هر یک یکجزو و قند سفید دو جزو و مجموع را در میان شیر

چندان

چندان بجوشانند که مهرا گردد و مانند عسل غلیظ شود پس هر صبح و شام
یک پیاله آنرا با آنقدر قند که بسیار شیرین شود داخل نموده بنوشند نوع
بجهت فربهی بدن نخود سفید ۲م نان میده خشک کرده ۲م خشخاش و خصیة
الثعلب و بهمن و مغز فندق و مغز بادام و جوز مقشر هر یک ۱م مجموع را
با شکر سفید آمیخته هر صبح یکمثقال کف کرده شیر گاو که اندکی شکر داخل نموده باشند
از عقب آن بخورد غذا گوشت بزغاله و غاز فربه و هریسه و گوسفند و بره
مداومت نمودن و شیربرنج مناسب است و اگر اندکی دارچینی داخل غذا
کنند بهتر باشد ادویه بجهت صاف نمودن رنگ و برطرف کردن لکه های سیاه
و زرد باقلا تخم ترب کرسنه ترمس مغز تخم خربزه نشاسته مصطکی نخود
مساوی هم صلایه نموده شب در آب گرم بخیسانند و روز روی خود را
به آن بشویند نوع دیگر آرد عدس آرد نخود نشاسته مصطکی بوره ارمنی
انزروت هر یک را برابر هم نرم صلایه کرده بر رو مالند نوع دیگر که رنگ
رخساره را سرخ و شفاف نماید زعفران روناس کندش مصطکی هر یک

مساوی مجموع را نازک صلایه نموده به آب پیاز خمیر نمایند و شب بر روی ماند
و صبح به آب گرم بشویند فصل بیستم در آنچه تقویت باه دهد و ضعف را زایل کند شیره
خرما نخود پسته فندق فستق حب البن حب الخضرا انجک مغز بادام
نارجیل مایه شتر اعرابی مایه فیل دارچینی زنجبیل قرنفل هل باقلا
عدس کنجد پیاز زردک شلغم گندم کرفس تخم لوبیه تخم پیاز تخم تره تیزک
کنکر زرنباد شقاقل روغن گاو ماهی تازه دراج کبک بسباسه الجزر زرد
مغز تخم خیار گوشت فاخته و قمری و گوسفند و بره و خصیه گاو و قضیب گوسفند زرده
تخم مرغ عنبر فاوه زهر بهمن خشخاش تخم گل سرخ پیاز عنصل مغز خروس
اجزا را کوفته و با عسل سرشته و هر صبح تناول نمایند فصل ۲۱ در گذشتن از
تریاک و کوکنار باید که هر روز از افیون کم کنند و از معجون زیاد کنند تا آنکه افیون
تمام بر طرف شود (بعد از آن) تا مدت بیست روز یا یکماه از این معجون بخورد و هر روز دانگی
اضافه نماید تا قدر معجون یکمثقال نیم تا دو مثقال برسد شوکران بسفایج نانخواه هر کدام
عسل کف گرفته یکسیر به دستور معجون کنند و روزی ۵ دام که ساخته شود میتوان خورد

و احتیاج بمزاج گرفتن نیست ا معجون دیگر کهربا ۲ سلیخه ۲ بسباسه ۲ درم
قصب الذریره ۲ عود الصلیب ۳ مصطکی ۲ زرنب ۲ سعد کوفی ۲ حماما ۵
جندبیدستر ۲ عود ۲ مغز نارجیل ۵ شیره آمله پرورده سه وزن ادویه معجون
ساخته میل نمایند فصل ۲۲ در امراض ذکر و خصیه و رفع آن بدانکه سبب
اورام در ذکر و خصیه یا از مواد صفراوی یا دموی باشد و در اکثر اوقات اورام
از عقب جماع بهم رسد از جهة آنکه بعد از جماع اکثر آن اجزاء منی قدری در فضای
مجرای ذکر و خصیه محتبس شود و تعفن بهم رسد و سبب ورم گردد و هرگاه در بدن
خون غالب باشد ورم دموی باشد و اگر صفرا غالب بود ورم صفراوی باشد
و اگر ورم در نفس بیضه باشد در اکثر ورم آن گرم خواهد بود و علامت آن است که
بلمس ا و ظاهر توان نمود و ورم در جلد بیضه است یا در نفس علاج آن فصد
ساقین و حجامت را نهادن است و اگر ورم در یکطرف بیضه باشد فصد و
حجامت هم از آن طرف نماید که ورم دارد و اگر از دو طرف باشد از هر دو طرف فصد و
حجامت باید نمود و تملیین طبیعت بسیار باید نمود که ماده میل بطرف مقعد نماید

که انفع است و از گوشت و صحبتها و ادویهٔ حاره و شراب و عرق و امثال
آنها اجتناب باید نمود و بغذاهای لطیف مداومت باید کرد و پارچهٔ کتانی
با سرکه و گلاب و آب کاسنی و آب عنب الثعلب آلوده کرده بالای ورم
طلا نمایند دوائیکه بعد از فصد و حجامت مفید است آرد جو آب گشنیز باقلا
هر یک قدری زعفران قلیل روغن گل بقدر احتیاج بر پارچهٔ کتانی کرده ضماد نمایند
نوع دیگر خایهٔ کشف را به آب گشنیز بر خصیهٔ ورم کرده ضماد نمایند

فصل ۲۳

در علاج بواسیر بدانکه از هر قسم آن رگ باسلیق و حجامت مقعد مفید
باشد نوع دیگر تیواج خطائی حب الآس کوفته نرم صلایه نمایند بعد ازان بآب
خشک کنند که نمک نداشته باشد و حب نمایند به بزرگی نخودی و هر روز
صبح پنج عدد تناول نمایند غذا چلاو و روغن داغ کرده بر روی آن ریخته و
میل نمایند و از ترشیهای تند و ماست و ماهی شور و کلم و پیاز تازه
و شیر و کرمک و امثال اینها احتیاط نمایند و خوردن کندنا و بورانی هر قسم که
باشد مناسب است مرهم بجهت ورم مقعد و سوزش و خوشها که در ظاهر

مقعد باشد

مقعد باشد بوتهٔ پیاز سفید در زیر خاکستر گرم پخته در روغن گرهٔ گاو مساوی
یکدیگر در هاون نموده بکوبند تا یکسان شود و نیم گرم ضماد نمایند علاج بستن
خون بواسیر تیواج خطائی را داخل ماست گاو و بی نمک کرده خون بواسیر را
باز دارد و بدانکه بواسیر و نواسیر هر دو یکیست تمیز آنکه بواسیر داخل مقعد
گاه است که در گوشهٔ چشم و بیخ گوش بهم رسد و نواسیر اگر خارج باشد
و اگر داخل و اگر خون رود و اگر خون نرود علاج مجموع فصد باسلیق و صافن
باشد و اگر خون نیاید بخور مریم و زهرهٔ گاو و آب پیاز و مقل ازرق و قند
و روغن و دانهٔ زردالو استعمال کنند تا خون روان شود و درد ساکن گردد
و تلیین طبیعت کنند بمطبوخ هلیله و اگر خون آید قرص کهربا و آب سیب
غذا آش سماق یا ناردان و خروس بچه و مرغ بچه دهند و علاجیکه
نفع بهر دو رساند از شروب و معجون پوست هلیلهٔ زرد و کابلی و آملهٔ
مقشر مصطکی از هر یک چهار درم تربد سفید ادرم مقل ازرق ادویه را
حل کرده به آب گرم معجون نمایند نوع دیگر که خوردن و حقنه کردن و طلا

نمودن آن نافع است بگیرد آب کنند تا یکرطل حرمل پوست بیخ کبر
هریک ۱ درم با سه آب تازه طبخ دهند تا پخته شود و صاف کرده روغن گل سرخ
نیم رطل اضافه نمایند بجوشانند تا آب برود و روغن بماند مرهم و ضماد دیگر
که مخصوص ناسور است دم الاخوین شب یمانی گلنار فارسی هریک
۱۰ درم صبر کندر سرب انزروت هریک ۳ درم زنگار نیم دانگ بروغن
بنفشه آمیخته بکار برند فصل چهارم در علاج نواسیر اول دارو
و رگ باسلیق و حجامت مقعد و زلو باشد دیگر صبر کندر انزروت
هریک ۱ درم زنگار ۱ درم به آب کنند و قرصهای مثلث بسازند و در
وقت حاجت ضماد نمایند فصل پنجم در علاج درد گوش و صدائی که
در گوش ظاهر گردد و گرانی گوش علاج درد گوش که از حرارت باشد
و از برودت نیز باشد و مادهٔ آن ورم داشته باشد در علاج حاره
روغن گل سرخ در سرکه آنقدر بجوشانند که سرکه جذب و
روغن بماند روغن را در گوش چکانند و حمام انفع اشیاء است

مشروط

مشروط بر آنکه با زورم نداشته باشد هرگاه ورمی بوده باشد علاج
آن بمعالجات است بشرط حکیم حاذق و اگر از حرارت و غلبهٔ خون
باشد فصد قیفال کنند و بعد از نضج ماده بشربت بنفشه تنقیهٔ
دماغ نمایند بمطبوخ هلیله باین نحو پوست هلیلهٔ زرد و هلیلهٔ کابلی از هریک ۷ درم
تخم کاسنی بنفشه نیلوفر هریک ۳ درم مویز منقی ۱ درم عناب ۱۰ سپستان ۲۰ عدد
سنا مکی ۵ درم جوشانیده صاف نمایند ترنجبین فلوس خیار شنبر هریک ۱ درم
اضافه نموده بنوشند و سفیدهٔ تخم مرغ و شیر زنان و آب کدو و روغن گل سرخ
در گوش چکانند نفع عظیم دارد فصل ششم در علاج خناق اگر
مادهٔ قوی و خناق پر زور باشد در همان دم رگ بدن باید زد و حجامت باید
نمود و زلو چسبانید و اگر ورم از طرف چپ باشد از طرف چپ و اگر از
طرف راست باشد از طرف راست و اگر از هر دو جانب باشد از هر دو دست باید
فصد نمود و حجامت از خوردن شیرینیها و چربیها و ادویهٔ حاره و شرابهای
حار و میوه‌ها که زود صفرا شود اجتناب باید نمود و سوای آش جو چیزی نباید خورد

تا ماده به تحلیل رود و غرغره های مناسب با اطلیه و ضمادات موافقه بعمل آورد
غرغره مجربه حلبه ۲ درم جوشانیده صاف نموده غرغره نماید نوع دیگر
رب توت با گلاب غرغره نمایند نوع دیگر تخم کتان ۲ حب الرشاد ۵ هر دو را
نیم کوب کرده بجوشانند و غرغره نمایند و بحمام رفتن در خناق سم است
و خوردن قهوه نفع عظیم دارد و اگر خناق قوی شود باید که سگ را گرسنه
استخوان بدهند پس سرگین آن سگ استخوان خورده را بر نی
گذارند و سر نی را بر دهن خناق شده پف کنند چنانکه آن سرگین خشک
کرده بمحل خناق برسد نوع دیگر که بهترین دواها و از مجربات است
افعی را گرفته دندانهای او را بکنند و در گردن صاحب خناق ببندند و آنقدر
صبر کنند تا افعی بمیرد نوع دیگر که انفع اشیاء است آرد جو آرد باقلا
نشاسته عنب الثعلب با هم آمیخته بعد از صلایه ضماد نمایند نوع دیگر که مجرب است
کاغذ را بسوزن سوراخ نمایند نمک سیاه را که بترکی قارا قوروت ماست نشاسته
گرم کرده بر روی کاغذ تنک نموده و بر گردن صاحب خناق که ورم داشته باشد ببندند

فصل ۲۰۱

فصل ۲۰۱ در علاج سوزنک و آتشک و حبس البول و حرق
البول سوزش اگر بسبب آن چرک و قروح بود فصد باید کرد از
رگ باسلیق و هر صبح شربت خشخاش و قرص کاکنج و شیره تخم
خربزه و خار خسک و ریشه خطمی و فلوس و خیار چنبر و ترنجبین و روغن بادام
نافع است و از جماع باید احتراز باید نمود و شیاف ابیض سائیده در
احلیل چکانند و این سفوف نافع باشد تخم خیار تخم کتان تخم خشخاش
کتیرا از هر یک جزوی نشاسته دو جزو کوفته با هم و بیخته هر روز پنج درم
با شربت سیب بنوشند و شیاف از برای سوزنک انفع اشیاء این است
مغز آلو بالو مغز تخم کیلاس مغز تخم هندوانه شیر خشت دم الاخوین ۲۵
صمغ عربی کتیرا انزروت گل ارمنی کوفته و نرم بیخته و به آب شیافها سازند
باریک سوزنی و بعد از بول یکی از آن شیافها را در سوراخ احلیل گذارد تا [illegible]
حبس البول هرگاه بول بند شود و نیاید باید که اول تخم خیار و مغز کدو و مغز تخم
خربزه را بکوبند و شیره بکشند و تخم کاکنج ۱ درم قند ۱ درم شربت کرده بنوشند

و در میان روز همین شربت بنوشند غذا آش لوبیا و خروس بچه
و اسفناج نافع است نوع دیگر ریشه زعفران بر قضیب بمالند و شبیش بر
سر آن نهند نوع دیگر تخم کشوث ۲ م بجوشانند و صاف کرده بیاشامند
و اگر بول کسی مسدود شده باشد که بهیچ وجه نیاید باید که نفت سیاه
نیم گرم کرده ذکر مریض را در آن نهند گشاده گردد نوع دیگر جدوار خطائی را
بسایند و بر عانه طلا کنند و یک قطره بر احلیل چکانند نوع دیگر ده مثقال شکر
بانبات سفید داخل کرده بخورند نوع دیگر حجر الیهود را با شیره تخم خربزه در روی
سنگ سماق سائیده دانگی از آن را بخورند و نیم مثقال شکر تناول نمایند
سبیل پلنگ در مجرای بول بگذارند بول بر آید اگر سر قضیب را بمکد
بول گشاده گردد فصل بیست هشتم در آنچه موجب حملهٔ زنان شود
بمرتبه که تا آب نیاورند اقحوان و ابهل و اشنه و انجدان و بیخ درخت
فندق و اشنان و شیر و مغز گنجشک و مربای جوز از هر یک مساوی
یکدیگر کوفته و از حریر بیزند پس با شیر خمیر کرده و هر روز دانگی از آن را زن بخورد

بردارد

بردارد

تا شش روز روز هفتم درد خارش پدید آید و تا شش روز باقی باشد
ادویه که حمله را زایل کند نعناع خشک نسترن خشک بارزد روغن نیلوفر
برگ سرو و بید سنگ لاژورد یاسمن از هر یک ۲ م نازک صلایه
نموده از حریر بگذرانند و مجموع را با ادرم روغن زیتون سرشته با شیره آلوده
کرده بردارند و در وقت استعمال باید که خون حیض در جریان باشد و
یکمثقال دیگر را به آبی که در آن برنج جوشانیده باشند خمیر نموده بر پشت زهار
طلا کنند و در بقیه از خوردن آب بسیار و شراب و آنچه درنگ
ادرار آورد اجتناب نمایند که دوا در رحم بماند و اثر آن ظاهر گردد علاج
قولنج و خواص معاجین و روغنها حبی که بجهت قولنج و درد معده نظیر ندارد و مکرر
به تجربه رسیده هرگاه بعد از طعام کند یکمجلس تا ده مجلس اطلاق میکند
و بجهت معده و امعا بسیار نافع است هرگاه از آن سه عدد تناول نمایند
از هفت هشت زیاده اطلاق نمینماید و در ابواب دیگر نفع عظیم دارد
و این حب از اسرار اطبا است و در صحبت بی نظیر است سقمونیا

زنجبیل مصطکی قرنفل دار فلفل سنبل الطیب از هریک ام بابات
سفید و قند ادویه را بسیار نرم سایند مساوی هم و به آب خمیر نموده و
حبها سازند بقدر نخودی و پیش از طعام و بعد از طعام بخورند نفع است
علاج خمار شراب که افراط نموده باشند بحمام رفتن و بندهای اعضا
محکم مالیدن و سخن شنیدن از شخصی که موافق مزاج او باشد
و او را دوست دارد و خوابیدن و مالیدن و با آدم صاحب حسن دستبازی
و ملاقات نمودن و آواز خوش شنیدن و جماع کردن و رب سیب
موافق است گلاب و کافور بوئیدن و مغز بادام و برنج خوردن حلیه نیک است
و خوردن ماست بجهت دفع خمار و بخاری که از افراط شراب بهم رسیده باشد
تحلیل دهد و شربت گاوزبان نیز در این باب نفع است و اگر در خمار ضعف
بسیار و غش تا بتپش دل بهم رسد اندک قند داخل عرق صندل کرده
میل نماید طریق عرق صندل صندل را اندک تراشیده دو شبانه روز
در گلاب و گاوزبان و بادرنجبویه و عرق بید مشک بعوض آب بخیسانند

وعرق بکشند

وعرق بکشند و در هنگام عرق کشیدن اندک عنبر و مشک بر نی بندند
و هرگاه خمار بسیار آزار کند و عرق مذکور یک پیاله قهوه خوری اندک نبات
یا شکر داخل نموده بنوشند علاج جرب و شقاق و جوشش که در خصیه
و قضیب بهم رسد طریق سلوک آن است که اگر جرب قوی و ماده پر زور باشد
بول طفل را با نمک بجوشند مالند نوع دیگر موی سر را تراشیده و سوزانیده
داخل بول طفل کرده در حمام بر کل اعضا مالند نوع دیگر گل سرخ را با سرکه
و مردار سنگ القدر بجوشانند که سرکه جذب و روغن باقی بماند در حمام
بر بدن مالند نوع دیگر تخم خرفه با سرکه شیره کشیده با آرد جو و خطمی بر اعضا مالند
نوع دیگر تخم ریواس را صلایه کرده داخل ماست گاو تازه با نمک در آفتاب
بگذارند تا ترش شود و بعد از آن در حمام بر بدن مالند نوع دیگر ریواس و
شاهتره و برگ گل خطمی و آرد جو با ماست و سرکه بر بدن مالند علاج شقاق
اگر در دست راست باشد رگ بدن بزنند و اگر در دست چپ باشد رگ
باسلیق یا اسلم باید زد از دست چپ که نفع عظیم دارد و بعد از آن دست خود را

بدو و چوب تاک نگاه دارد و مکرر چنین کنند شقاق برطرف شود نوع دیگر عضو را
که شقاق و خشکی باشد در حمام کیسه بسیار مالد و از حمام برآمده روغن بید
انجیر بمالد نوع دیگر زاج سیاه و صبر سیاه داخل هم کرده بمحلی که شقاق و خشکی داشته باشد
نیم گرم کرده بمالند و اجزا باید که مساوی باشد نوع دیگر نفت سیاه نفت سفید
زاج سفید هر یک دو درم بوره ارمنی ۲ با روغن گل و موم سفید مرهم ساخته سه روز
متعاقب یکدیگر طلا کنند و در روز چهارم اشق صلایه کرده داخل روغن نموده بمالد
نوع دیگر جهت شقاق و قوبا کتیرای آلوی سیاه را با سرکه بمالند نوع دیگر دارصینی را
با سرکه بهم سائیده بمالد علاج ثقل بچه سروا کردن ثقل بوره ارمنی و سرگین
کبوتر هر یک ادرم با روغن زیتون خمیر کرده بر ناف بسته بندند نوع دیگر که در بچه
کردن بی نظیر است مویز را دانه بیرون کرده کوبیده بوره ارمنی داخل نموده ضماد
نمایند نوع دیگر جهت منع ثقل بیرون آوردن ادرم مازو را صلایه کرده با اندکی خمیر
داخل کرده نان بپزند و سه روز عقب هم بخورند دیگر بهم نرسد نوع دیگر که ثقل
و جمیع ورمها را به تحلیل برد سبوس گندم گل خطمی گل بابونه آرد حلبه تخم کتان و شبت

مساوی یکدیگر

مساوی یکدیگر نرم صلایه کرده با آب کلم خمیر نمایند و به بندند نوع دیگر جهت
بچه نمودن و سروا کردن بسیار مجرب است دانه تمر هندی را بکوبند
و قلیلی پیه در آن بگذارند تمر را داخل آن کرده برهم زده ضماد نمایند
دواء جهت تحلیل شکم و درد او و بلغمی باشد ناخواه کنند زجوز شکر از هر یک ۳ درم
همه را کوبیده باهم و سه حصه نموده هر روز ناشتا یک حصه بخورد تمام شود

منتخب از کتاب تحفة المؤمنین بسم الله الرحمن الرحیم **در باب تریاقات**

باب اول در معاجین و در آن پنج فصل است فصل اول در
تریاقات تریاق کبیر و آنرا تریاق فاروق و تریاق اکبر و تریاق مادی
نامند از مؤلفات اندروماخس قدیم که اندروماخس ثانی تکمیل آن
و اجزاء آن لغیر اقراص بهفتاد رسیده و جالینوس ده جزو را که حب الغار
و شحم حنظل و مصطکی و مقل و عود لبان و عود هندی و افتیمون
از هر یک ۴ درم و اشق و سورنجان و بیخ کبر از هر یک ۲ درم کم نموده و

وشیخ الرئیس تجویز نموده خصوصا داخل نکردن حب الغار واقراص و
وزن آن که صحیح ترین نسخهاست مذکور میشود ومتاخرین این هفت جزو را
که عود هندی وافتیمون واشق وسورنجان وبیخ کبر ومصطکی ومقل ازرق است
داخل نکرده اند وهریک تصرفی نموده در اوزان بعضی تغییر داده اند وحکیم محمد باقر
هفت ونه جات اضافه که شصت وشش جزو باشد وبجای شراب عرق مختلفه
وبجای عسل جات نموده وتغییر اوزان وتبدیل بعضی نیز است که از نسخه
آن مرحوم ظاهر میگردد وتریاق اکبر تا سی سال قوی الحراره است چون سن [illegible]
وتا شصت سال مثل سن کهولت وبعد از آن مثل سن پیری واثر او
مانند سایر معاجین است وقبل از شانزده ماه استعمال آن باید نمود واگر بعد از
هفت سال که حکم سن اطفال دارد مستعمل شود بهتر است وباید که جنب و
حایض مس او نکنند وآن مفتح سدد ومدر بول وحیض وعرق وشیر وپادزهر
جمیع سموم ومقوی همه اعضاء ومانع عفونت اخلاط ودافع آن ومفرح
ومنوم ومنقی وجاذب ومحلل ومخرج جنین وطریق ساختن وامتحان واستعمال

وقد رسم نبی

وقد رشته بتفصیل مذکور میشود بجهة امری اما صفت آن قرص اسقیل ۴۸ م
قرص افعی قرص اندروخورون فلفل اسود افیون از هریک ۲۴ م دارصینی ورد احمر
تخم شلغم اسقوردیون اصل سوس آسمانجونی غاریقون رب سوس و
دهن بلسان از هریک ۱۲ م زعفران زنجبیل زراوند بنطافلن فودنج و
فراسیون اسطوخودوس قسط فلفل ابیض دارفلفل مشکطرامشیع
کندر فقاح اذخر فطراساليون صمغ البطم سلیخه سیاه حب الغار سنبل الطیب
جعده هریک ۶ م لبنی بذر کرفس سیساليوس حرف نانخواه کمادریوس
کمافیطوس عصاره هوفسطیداس سنبل رومی ساذج هندی خنطیانا
رازیانج طین مختوم قلقدیس محرق حماماماوج حب بلسان هیوفاریقون
صمغ عربی قردمانا انیسون سوفوقو اقاقیا سکبینج هریک ۴ م دوقو قنه و
قوالیهودجاوشیر قنطوریون رقیق زراوند طویل جندبیدستر هریک ۲ م واوزان
نه دوای دیگر که در نسخه اندروماخس ثانی است بموجبی است که مذکور شد عدد اجزاء
بغیر اقراص هفتاد میشود اما طریق ساختن آن است که هرچه چوب وبیخ وبرگ

دشکوفه وتخم وقرص باشد بنهجی علیحده سابند که غبار او بیرون نرود
وازپرویزن بسیار باریک مثل غبار بیرون کنند وبعد ازان هریک مساوی الوزن
درآورند وهرچه صموغ ورئوب وعصارهاست نیم کوب ساخته شبانه روز
درشراب جمهوری یا مثلث یا عسل بخیسانند تا خوب حل شود
وهرچه مایع است مثل عسل وشراب وروغن بلسان باید در وقت ساختن
همه را برروی آتش نرم کنند بعد از قوام عسل مخلوط کنند وهرچه از عصارهاست
تازه باشد محتاج بخیسانیدن نیست در روز ترکیب داخل کنند وباید هریک
از ادویه تازه وبر تمغهای مخصوص باشد ودو وزن ادویه عسل بقوام آورده وکف گرفته
را با دو وزن ادویه مثلث یا شراب جمهوری یا مطبوخ عتیق ریحانی
اضافه نموده مخلوط کنند واول ادویه یابسه را در مقابل آفتاب در عسل ریزند
بعد ازان مخلوط را وکفچه معجون سازی را بروغن بلسان چرب کنند
وهر روز برروی خاکستر گرم گذاشته تا دولیست بار برهم زده بگذارند واورا
بپارچه نازک بپوشانند تا چهل روز وبعضی گویند که بعد از چهار روز برهم زده

تا دو ماه

تا دو ماه پس در ظرف طلا یا نقره یا چینی یا قلعی کنند بقدریکه محل تنفس بماند
باشد وبعد از یکماه سرپوش را بردارند ویکروز بگذارند تا ترویح او شود
وروز دیگر باز مستحکم کنند اما امتحان او چنانست که بشخصی دواء
مسهل مثل محموده داده در حین عمل آن از تریاق بقدر باقلائی بدهند
اگر در حال منع عمل مسهل نماید وبدستور حیوان یابس المزاج را از تریاق
بدهند وبعد ازان افعی او را بگزد زهر در او اثر نکند وبدستور خروس یا حیوانی
دیگر را دوای قتال داده بعد ازان تریاق بدهند آن حیوان نمیرد وبدستور
در دهن افعی ومار کنند آنرا بکشد اما طریق استعمال وقدر شربت آن
تا سی سال او را در مداوای سموم از یک بندقه تا یکمثقال باید داد واز
سی ساله تا شصت ساله را از یک مثقال تا سه مثقال استعمال نموده
بحسب قوت وضعف سموم وما دامیکه از سی سال نگذشته باشد در
امراض نباید استعمال نمود واگر استعمال کنند بقدر اقل شربت
جایزست جهة جذام وبرص واختلاط عقل وفالج ولقوه وتشنج واختلاج

وصرع و رفع هم بعد از تنقیه به اماء الاصول بقدر بندقه تا نیم مثقال و تا چهل روز
هر روز به آن سعوط نمایند و طلا کنند و بجهة اختناق رحم و اخراج جنین مرده
یک قلا با مطبوخ سداب و مشکطرامشیع و امثال آن و جلاب و بجهة
گزندگی افعی از یک مثقال الی دو مثقال با شراب یا مطبوخ و بجهة دواء سمی
مثل افیون و فرفیون و ذراریح از نیم مثقال الی یک مثقال با یک اوقیه سرکه
و بجهة گزیدن سگ دیوانه و امثال آن یک مثقال و زیاده از آن با خاکستر
سرطان نهری و بجهة عقرب نیم درهم با شراب نبید و بجهة زنبور
نیم مثقال با سرکه و ضماد نیز با سرکه کنند و بجهة سرفه و درد سینه و درد
پهلو یک ترمسه با عسل و بجهة نفخ معده و امعا تا دو دانگ با آب زیره
و بجهة جوع کلبی بقدر بندقه با شراب ممزوج به آب و بجهة لرزیدن تبهای
بارده دو دانگ تا نیم مثقال با آب گرم و بجهة مثانه با قدری مثل ازرق و بجهة
قولنج با طبیخ رازیانه و کرفس و روغن خروع و اصل سوس و عناب و سپستان
بقدر بندقه و بجهة استسقاء و امراض جگر با ادویه مخصوصه آن بقدر یک دانگ

تا دو دانگ

تا دو دانگ و در کهنه او یک مثقال و بجهة قرحه امعاء و اسهال نیم مثقال
با آب سماق و آب به و بجهة سنگ مثانه و گرده تا چهار دانگ با طبیخ کرفس
و در اورام باطنی و عسر البول تا نیم مثقال با سکنجبین عنصلی و بجهة نیکوئی
رنگ رخسار بقدر یک باقلا با طبیخ افسنتین و بجهة سپرز یک باقلا
با سکنجبین و بجهة کرم معده تا نیم مثقال با عسل و بجهة هر یک از امراض
بارده عموما با ادویه مخصوصه آن مرض استعمال نمایند مترودیطوس
اندروماخس گوید که مؤلف آن اقلیمون است بجهة پادشاه رومیه که
بهمین بوده ترکیب نموده و از تریاق اکبر بسیار مقدم است و در رفع سموم
نایب مناب تریاق فاروق است و در رفع علل بعضی بهتر از تریاق
فاروق دانسته اند و در جمیع خواص مذکوره در تریاق مثل اوست و در تحلیل
سده و اورام صلبه و آنچه در مفاصل باشد و تحریک باه اقوا از اوست و بحرارت
او نیست و قوت او تا دوازده سال باقی است و طریق ساختن و استعمال
و قدر شربت مثل تریاق اکبر است صفت آن موافق نسخه قدما و بهتر از

سایر نسخه‌ها مرصاف زعفران غاریقون زنجبیل دارچینی از هر یک ۱۰ درم
سنبل الطیب خردل سفید کندر عود بلسان اسطوخودوس اذخر
قسط شیرین سیسالیوس کمافیطوس قنه راتینج دارفلفل عصاره
لحیة التیس جند جاوشیر ساذج میعه سائله از هر یک ۸ درم سلیخه فلفل
سیاه و سفید سورنجان جعده ثوم بری دوقو اکلیل الملک حنطیانا روغن
بلسان قرص قوقیون مقل ازرق هر یک ۷ درم تخم سداب ۴ درم اشق باردین
مصطکی صمغ عربی فطراسالیون قرومانا افیون رازیانه کحل سرخ بنفشه
مشکطرامشیع هر یک ۵ درم اقاقیا ناف سقنقور هیوفاریقون هر یک ۴ درم
نیم انیسون وج فو سکبینج هر یک ۳ درم صموغ را در سرکه یا شراب ریحانی
مثلث خیسانیده باشند وزن ادویه عسل بسرشند و قدر شربت اگر
قدر باشد که صموغ را بپوشد و بدل سقنقور ماهی روبیان بوزن او بگیرند که
صید او و بدل ~~روغن بلسان~~ و حقیر قرص افعی را بهتر میدانم و بدستور سیر مایه
ستر و بعد از شش ماه استعمال نمایند و چون حب بلسان روغن ترب کرده

بغایت موثر یافته

بغایت مؤثر یافته اند نسخهٔ دیگر مرصاف کثیرا زعفران زنجبیل
دارچینی هر یک ۱ درم سنبل الطیب کندر خردل ابیض اذخر عود بلسان
صمغ البطم قسط شیرین اسطوخودوس سیسالیوس دارفلفل جند
عصاره هوفسطیداس که لحیة التیس است میعه یابسه جاوشیر ساذج
هندی از هر یک ۲ درم سلیخه فلفل سیاه و سفید اکلیل الملک جعده ثوم بری
دوقو که تخم جزر بری است روغن بلسان قوقیون مقل هر یک ۶ درم اشق
باردین تخم کرفس حلبه مصطکی فطراسالیون افیون رازیانه کحل سرخ
حنطیانا مشکطرامشیع هر یک ۵ درم تریاق الافاعی که رفع سمیت
هوام میکند و به اجماع اطبای سابق در وبا بقدر نیم درم آن با گلاب یا
شراب و قایم مقام آن در بعضی اوقات تناول نمودن بی شک و شبهه
رفع اذیت وبا و تب وبائی میکند صبر زرد دو جزو مرصافی زعفران
هر یک یک جزو تریاق اربعه اول ترکیبی است از تریاقات در سیم گرم و در
دوم خشک محلل ریاح غلیظه و مصلح جگر و سپرز و مفتح سده و مدر فضلات

وآنچه از جهة برودت محتبس شده باشد وتریاق سم مار وعقرب و
مورث صداع ودمعه ومصلحش کثیره خرفه وقدر شربتش تا یک مثقال
وقوتش تا دو سال باقی وبدلش نصف وزنش مثرودیطوس ص خنطیانا
حب الغار مر صاف زراوند طویل با البتویه با عسل سه وزن ادویه
تریاق کشف الهموم معتدل مایل بحرارت وقوتش تا بیست سال باقی باشد
شربتش از ۱ تا ۳ م منقی دماغ وبا وزهر سموم ومقوی باه وجهة جنون وصرع
ومالیخولیا با آب مرزنجوش استعمال نمایند وجهة لقوه وفالج وامراض بارده
دماغی وعسر البول وسنگ مثانه با آب کرفس یا آب ترب وجهة
ضیق النفس وسرفه ونفث الدم وخفقان وضعف معده که از
حرارت باشد با آب کاسنی واگر از برودت باشد با گلاب وجهة استسقاء
وسپرز ویرقان وقولنج با آب انیسون وجهة بواسیر وامراض مقعد با آب
عناب وجهة مفاصل ونقرس با آب بیخ کبر و رازیانه وجهة سموم وجذام
با شیر تازه دوشیده وجهة بهق وبرص با ماء العسل بنوشند وطلای او در امراض
مذکوره

مذکوره وجهة اورام نافع است پوست ترنج وتخم آن وبرگ آن از هر یک ۱ م
حب الغار جنطیانا سنبل الطیب مر با فلفل هر یک ۷ م زرنب ودرونج
اطریلال بهمن سرخ وسفید انیسون هر یک ۳ م زمرد کهربا هر یک ۲ م
عود هندی ۷ م پادزهر معدنی ۳ دانگ مروارید ۴ م عود را در ۴ م با گلاب
بپزند وپادزهر را در او حل کنند وهفت روز بگذارند ومروارید را در شیشه کرده آب
ترنج را بر روی او بریزند وسر آنرا محکم کرده در حمام بگذارند تا حل شود وبعد از حل شدن
با عود وپادزهر محلول مخلوط سازند وسه وزن ادویه عسل بقوام آورده
به آتش نرمی بگدازند ومحلول را کم کم در او ریخته بر هم زنند بعد از آن ادویه
را اضافه کرده بعد از شش ماه استعمال نمایند وآتش آن بقدری باید که بجوش
نیاید واگر پادزهر معدنی بهم نرسد پادزهر حیوانی بدل او سیزده قیراط کنند

فصل دویم در ایارجات ایارج لوغاذیا یعنی دوای الهی بلغت یونانی
ومتقدمین شرط دانسته اند که آتش به او نرسد وبا عسل سرشته شوند قوتش
تا چهار سال وبعضی گویند تا سی سال باقی است قدر شربتش از نیم تا ۴ م

باآنکه در وسفایج و زوفا و افتیمون و هلیلهٔ کابلی و گل گاو زبان
واسطوخودوس از هریک بقدر حاجت جوشانیده باشند باید که درم
ملح نفطی استعمال نمایند گرم و خشک و جهة جذام و برص و بهق و صرع و جنون
وداء الثعلب وداء الحیة و عسر نفس و احتباس حیض وداء الفیل و درد معده
و جگر و گرده و مفاصل و عرق النسا و نقرس و فالج و تشنج و رعشه و لقوه
و وجع کلی و درد و قروح او و ثقل سامعه و درد سر مزمن نافع و مسهل
خلط محرق و لزج و مواد بلغمی و سوداوی را مفید است و آنچه در حب
هریک نوشته شده موافق نسخهٔ کامل و بهترین نسخهاست و حب الغار
ندارد شحم حنظل ۵م غاریقون ۲ونیم اشق ۲م خربق سیاه ۲ونیم سقمونیا
۲ونیم هیوفاریقون ۲ افتیمون ۳ بسفایج ۳ مقل ۳ صبر ۳ کمادریوس ۳
فراسیون ۲ سلیخه ۲ دارفلفل ۳ فلفل سیاه ۲ سفید ۲ دارچینی ۲ زعفران ۲
جاوشیر ۲ سکبینج ۲ جندبیدستر ۲ قطراسالیون ۲ زراوند طویل ۲ باعسل سرشند
و بعد از شش ماه استعمال نمایند و در بعضی از نسخ عصارهٔ افسنتین

حب الغار

حب الغار از هریک ده مثقال ثوم بری ۲ فرفیون ۲ سادج ۲ اسقیل ۲ونیم
مشوی جعده مرصافی سنبل هندی جنطیانا اسطوخودوس زنجبیل
حماما حاشا از هریک دو مثقال نیم اضافه نموده اند **ایارج ثیادرلطوس اکبر**
قوی تر از سایر ایارجات و اعدل از ایارج لوغاذیا و قدر شربتش الی
۴م با مطبوخ غاریقون و سایر ادویهٔ مناسبهٔ هر علتی و آن مسهل
نافع است از برای سوء المزاج بارد و اوجاع کبد و معده و طحال و گرده و
مثانه و احتباس حیض و قولنج و امراض عتیقه و جهة فضول غلیظهٔ لزجهٔ بارده
و نسیان و ظلمت بصر و عسر نفس و جهة تنقیهٔ بدن از اخلاط فاسده
و تشنج و تقویت و تعدیل آن آزموده و جهة تحلیل ریاح و سدهٔ جگر و سپرز
و درد سینه و پهلو و جشاء حامض و استسقا که از ضعف و برودت جگر باشد
و وجع گرده و جمیع انواع درد سر و جهة جذام و برص و خناق بلغمی و لقوه و رعشه
و فالج و تقویت حرارت غریزیه نافع است و بغایت ضعف آور را مانع
و دافع سودای سوخته و بلغم متعفن. فاسد و گدازنده اخلاط غلیظه از رگها

وجهة نیکو کردن رنگ و رخسار که از نقصان خون باشد و احتباس خون
که از سرما در عروق بهم رسد وجهة اصلاح و تقویت بدن آنها مفید است
و مرکب از ادویهٔ کبار و مختار آن و سعوط او بمقدار عدسی از برای صرع و
لقوه با آب شاهدانه بی عدیل است و آنچه موافق نسخهٔ قدما است بشرحی
نوشته شده به اضافهٔ مرصاف ص صبر سقوطری غاریقون سفید
زعفران دارچینی وج مصطکی دهن البلسان ملکه ۳ فرفیون دار فلفل
فلفل ابیض و اسود حنظیانا فقاح اذخر ملکه ۲ قسط المر کمادریوس
افتیمون ملکه ۴ اسارون سلیخه عود بلسان حب بلسان ملکه ۲
راوند ۲ نیم سقمونیا ۴ سنبل الطیب ۳ و نیم مو ۲ مصطکی درم با عسل سرشند
و بعد از شش ماه استعمال نمایند و در مختار ابن هبل مرّ بجای مو واقع
شده **ایارج فیقرا** بلغة یونانی فیقرا بمعنی تلخ است و از تالیفات
بقراط نافع است در امراض سرد و دافع ابخرهٔ دماغی است و منقی معده
و مواد بلغمی و مادهٔ حبوب مسهله و کوبیده مصر کرده و مصلحش عناب

وقدر شربتش دو

وقدر شربتش تا دو مثقال و قوتش تا دو سال باقی است کل شرح
مصطکی سنبل الطیب عود بلسان حب بلسان سلیخه
دارچینی اسارون از هر یک جزوی صبر زرد دو چندان مجموع کوفته
و بیخته و اگر به تنهایی استعمال نمایند با عسل شهد سرشند
و اگر مادهٔ حبوب کنند بدون عسل استعمال نمایند **ایارج جالینوس**
در منفعت چون ایارج لوغاذیا است و جهة قولنج و استرخاء و سلس البول
و تقطیر البول انفع از اوست و در بقاء قوت و قدر شربت و
طریق استعمال بدستور او موافق کامل شحم حنظل غاریقون
پیاز عنصل مشوی اشق سقمونیا خربق اسود هیوفاریقون فرفیون
از هر یک ۱۰ بسفایج افتیمون مقل ازرق کمادریوس سلیخه فراسیون
از هر یک ۹ مرصاف سکبینج راوند طویل فلفل ابیض و اسود دار فلفل
دارچینی جاوشیر جند بیدستر فطراسالیون هر یک ۴ و در بعضی
نسخ زعفران و صبر را ۴ اضافه نموده اند با سه وزن عسل سرشته با مرطوخ

موافق میباشد **ایارج ارکاغانس ابن داود** جهة امراض رطوبی
ودشواری نفس ودوار ومره سوداو بجوصه که از رطوبات باشد ودرد گلو
وتشنج وفواق ووجع مفاصل ونزداب وقروح ریه وحکه وگزیدن سگ
دیوانه چون از آب ترشد مخلوط سازند باشربتی از عصاره قثاء
الحمار وعصاره حنظل وزن چهار قیراط وباآب قیصوم بنوشند وتا از آب
نترسیده باید باسرطان محرق داد وجهة درد شکم ورحم باآب سداب
وسه قیراط جند بیدستر مخلوط سازند وجهة درد گرده باآب کرفس
ودرسایر علل باطبیخ افتیمون ومویز دانه بیرون کرده وقدر شربت ومدار
مدت مزاج بدستور ایارج سابق است **نسخه** شحم حنظل ۲ م فراسیون
اسطوخودوس خربق اسود کمادریوس سقمونیا فلفل ابیض دار
فلفل هریک ۲ اوقیه است ودرمختار ابن هبل ۴ اوقیه بصل الفار
مشوی فربیون صبر زعفران حنطیانا فطراسالیون اشق جاوشیر
هریک ۱ اوقیه جعده دارچینی سکبینج مرصاف سنبل الطیب اذخر

فودنج

فودنج زراوند مدحرج هریک ۲ درهم باعسل سرشته بقدر حاجت
استعمال نمایند **ایارج دوفس** موافق نسخه کامل الصناعه جهة رفع
سوداوبلغم وداء الثعلب وامراض بارده دماغی وعصبانی باطبوخی که در
ایارج لوغاذیا مذکور است باملح نفطی استعمال نمایند وصموغ را در شراب
یاثلث بخیسانند وقدر شربت ومدت مزاج بدستور سابق است
نسخه شحم حنظل ۲ درهم صبر ۲ درهم خولنجان ۱ کمادریوس ۲ سکبینج جاوشیر
زراوند مدحرج ۲ فطراسالیون فلفل ابیض واسود مکه سنبل سلیخه ۲
دارچینی ۲ زعفران زنجبیل ۲ مرصاف ۲ جعده ۲ مکه ۲ ودر بعضی نسخ ما
فیطوس فراسیون غاریقون از هریک ۱ درم زیاده نموده اند بقدر حاجت
باعسل سرشته استعمال نمایند **ایارج البقراط** وایارج ابوقراطیس
نیز نامند جهة رطوبت ودرد سر که از بخار فاسد متولد شده باشد وجهة
غم وخوف وسایر علل سوداوی وبلغمی نافع وقدر شربت ومدت
مزاج بدستور ایارج سابق است حنطیانا سنبل زراوند مدحرج

سلیخه دارچینی از هر یک نیم ۱م فطراسالیون کما دریوس اسطوخودوس
فلفلمون کتیره هر یک ۱م مر عصاره البان زعفران هر یک یک و نیم
صبر ۱م نیم شحم حنظل ۴م با عسل بقدر حاجت بسرشند ایارج
اندروخس جهت امراض بارده دماغ و معده و مفاصل و تشنج و صدمه و ضربه
و شکستگی اعضا و درد پهلو و معده و نفث الدم و درد زهدان نافع است
قدر شربتش دو درم یکی تا چهار درم و در اورام صلبه با سکنجبین بنوشند
و ضماد کنند و جهت ورم چشم با آب عنب الثعلب و جهت ورم مقعد با
روغن گل سرخ و جهت قروح سر انگشتان با سرکه ضماد نمایند و در
امراض دموی غرغره و طریق شرب مدتت مزاج بدستور ایارجات
سابقه است ص دارچینی سلیخه اسارون قصب الذریره عیدان البلسان
فقاح اذخر قشور الطلع ۳ اوقیه نیم کوفته در ظرف دیگ سفالین کرده
با آب باران شش ورق که هر دو رقی سیصد مثقال است بجوشانند
تا به نصف رسد پس صاف نموده نگاه دارند و صبر سقوطری یک رطل را
با آب باران

با آب باران در آفتاب بسایده بشویند و چندان در آفتاب بپاید
تا خشک شود پس با آب ادویه سابقه بدستور در آفتاب صبر را بسایند
تا تمام آبها را جذب نماید و در سایدن خشک شود پس باز دیگر آن را با زعفران
و مر و کبر از هر یک ۳ اوقیه و در بعضی نسخ یک اوقیه و در ظرف شیشه نگاه دارد
و قدر شربتش یک درهم است فصل سیم در جوارشات و آن
عبارت است از ترکیبی که مقوی معده و محلل ریاح و مصلح اغذیه باشد و
بعد از سرشتن ادویه با شکر و امثال آن در صحن پهن کرده تا پاره و بندقی
جهت امتزاج آن منظور نیست جوارش الملوک و دواء الشعره و مذکور میشود جوارش لؤلؤ
مقوی اعضاء رئیسه و معده و مصلح حال رحم است و در حفظ جنین از
اسقاط بغایت مجرب است نسخه لؤلؤ عاقرقرحا هر یک ۱ زنجبیل مصطکی
هر یک ۴ زرنباد درونج تخم کرفس شیطرج قاقله جوز بوا بسباسه
قرفه هر یک ۲ بهمن سرخ و سفید کندر فلفل دارفلفل هر یک ۳ دارچینی ۵
شکر سلیمانی مثل همه ادویه قدر شربت یک ملعقه و در حفظ اسقاط

چنین مداومت شرطست جوارش عود جهة تقویت معده و
تجفیف رطوبات و خفقان و ضعف جگر و هاضمه نافعست ج عود
هندی سنبل الطیب رومی مصطکی قرنفل دانهٔ هل جوز بوا از هریک ۱ جزو
هلیلهٔ کابلی فرفه تخم کرفس انیسون زرنباد پوست ترنج بادرنجبویه هریک
یکجزو زعفران کبابه زنجبیل هریک نیم جزو مشک ۱ اداء هرسه
مثقال از ادویه نیم بایکوزن نیم ادویه شکر بقوام آورده بسرشند شربتی تا
دو مثقال جوارش زرعونی معتمد علیه تخم الیون شقاقل تودری ناف
سقنقور لسان العصافیر هریک ۱ زنجبیل تخم کزر تخم شلغم تخم شبت تخم
تره تیزک تخم جرجیر تخم پیاز تخم کندنا خولنجان جوز الطیب دارچینی دار فلفل و
بوزیدان هریک تخم الجزر ۲ با فانیذ بسرشند و قدر شربت از ام تا ۲ م
واین نزدیکست بجوارش سقنقور و اگر ناف سقنقور بهم نرسد بدل آن
دو وزن آن خصیة الثعلب با قدری خردل کنند بغایت نافعست برای
تقویت معده و باه و اعضاء رئیسه و گرده و کمر و آلات بول جوارش التفاح
نافع للمعده

جهة تقویة معده و احشاء و دماغ و هاضمه نافعست ص یک رطل سیب شیرین
را از پوست و تخم پاک کنند با شراب ریحانی بجوشانند تا مهرا شود
و از پرویزن بیرون کنند با نیم رطل شکر سفید و نیم رطل عسل بقوام آورند فلفل
و دار فلفل و قرنفل هریک ۲ زنجبیل ۴ زعفران ۵ عود هندی ۵ کوفته و بیخته بسرشند
جوارش العقد جهة قولنج و بادها که در معده عارض شود و بادبواسیر المقعد ۱
سقمونیای مشوی تربد هریک ۲ و نیم فلفل قاقله صغار ۱ مکه ۲ زنجبیل دارچینی
آمله مقشر قرنفل بسفایج جوز بوا مکه ۳ شکر سفید ۳ وزن ادویه همه را
کوفته و بیخته با عسل بسرشند قدر شربت ۴ و این در تحفه مذکور نیست
جوارش عود الصلیب عود الصلیب ۱ م عاقرقرحا زنجبیل سنبل الطیب هلیلهٔ کابلی
مکه ۳ اسطوخودوس دارچینی قرنفل زرنب درونج عقربی مکه ۲ کوفته و بیخته
با عسل مصفی البسرشند قدر شربت یک الی دو و نیم و این نیز در تحفه
مذکور نیست و نافعست برای انواع صرع جوارش بلادر جهة ریاح بواسیر و تقویة
باه و هاضمه بغایت نافع و موافق مزاج مبرودین است ج زنجبیل دار فلفل هریک ۱

سنبل الطیب هندی ۲ اشق قله فانیذه ۴ مغز کردکان سفید کرده کنجد هر یک ۱
ده عدد بلادر را کوبیده و درست اوقیه روغن کنجد خیسانیده دست مالیده
صاف نموده ادویه را با آن چرب کنند و یکوزن نیم فانیذ را بقوام آورده

لبسند جوارش شکر جهة تسخین معده و تقویه هاضمه و رفع بلغم
و رطوبات نافع است ح کبابه قاقله صغار و کبار قرنفل دارصینی زنجبیل
دارفلفل زعفران مکه ۱ عود فلفل نیم شکر سفید را به قوام آورده لبسند

جوارش کافور جهة ضعف معده و هاضمه و بلغم غلیظ و خفقان ح زنجبیل
فلفل دارفلفل دارصینی قرفه ساذج هندی سنبل الطیب جوزبوا
صندل زرد عود بلسان حب بلسان قرنفل نارمشک سعد طباشیر
عود هندی از هر یک ۳ نیم کافور مشک ۱ نیم قند ۹ بقوام آورده
لبسند معجون مفرح جهة رفع حزن و تقویه بدن و معده و نیکو کردن
رخسار و بوی دهان و عرق بغایت موثر گل سرخ ۴ قرنفل مصطکی
سنبل الطیب اسارون مکه ۳ قرفه زرنب مکه ۲ م بسباسه ۳ جوزبوا

قاقله کبار و صغار مکه

قاقله کبار و صغار مکه ۱ تم بوزن ادویه آمله مقشر را در ست رطل آب
بجوشانند تا بثلث رسد و از پرویزن بیرون کرده با یک رطل شکر سفید
بقوام آورده لبسند و این نسخه بعضها نوشته اند رومی و هندی است مکرر
وزن آمله جوارش سفرجلی بدستور جوارش تفاح است و بجای سیب
به شیرین باید کرد و در تقویه معده ابلغ از آن **فصل چهارم** در معاجین
کبار و صغار و باهیه و مسهل آنچه متضمن تعدیل و تلطیف و تفتیح
و تقطیع و تسمین و جلاء عین و حفظ صحت و تحلیل باشد آنرا معجون نامند
و هرچه از آن جمله مشتمل بر ادویه قوی الترکیب و ذوات الخاصیه باشد و مدة بعیده
از مزاج بیفتد آنرا کبار و عکس آنرا صغار نامند و آنچه متضمن ثوران حرارت
غریزی و قوت دار باشد که باعث سرور ند آنرا مفرح گویند و شروط
ترکیب معاجین به نهجی است که در تریاق مذکور شد و باید با عسل سرشته
شود و در فصل زمستان عسل ۳ وزن ادویه و در تابستان دو وزن
ادویه فرموده اند و جایز نداشته اند و بعضی بوزن ادویه و بعضی تراکیب قایلند

سنبل زمستان دو وزن

واکثر در همه فصول لبته وزن قائلند خصوصا معاجین کبار را
چه غلبهٔ عسل مانع تعفن وموجب امتزاج ونفوذ قوت ادویه در بعضی
اعضا وقبول طبیعت وحافظ قوت اوست وسبب اینکه کیفیت
عسل را در مزاج تراکیب اعتبار نکرده اند ظاهر نیست ونزد حقیر اولی
در مزاج مرکب اعتبار اوست **معجون سقراط** جهت امراض بلغمی وسوداوی واز
برای صداع وضعف دماغ وضعف گرده وجنون وضعف بدن و
نسیان ووسواس وسل وسرفهٔ قدیم ودق وبرص وبهق ودرد
معده وجگر ویرقان وسپرز ودمامیل وزحیر وقوت باه مفید است
حنظل نانخواه قردمانا نارمشک تخم بنجنگشت حب الغار زراوند طویل افیون
جند بیدستر حب بلسان اسارون سلیخه مکدام مر صاف ام ٤ دا
اکر ترکی ام ٤ دانک درونج زرنباد تخم کرفس مکدام ٤ دانک زعفران
دارچینی لک مغسول صبر سقوطری تربد سفید عود جوزبوا قرنفل ریوند
قافله اشنه کبابه سنبل الطیب گل سرخ سعد حب المحب

بلیله

هلیلهٔ سیاه پوست هلیله آمله مقشر مکدام ٤ دانک تخم جرجیر تخم پیاز
تخم کندنا مکدام ٢ دانک زرنب شیطرج پیاز عنصل مشوی افلیخه مکدام
نرم صلایه کرده بروغن بادام چرب نموده با سه وزن عسل لبه شند
وشش ماه در جو گذاشته بعد از آن استعمال نمایند شربتی از ٢ تا ٤
معجون الارسطولس جهت سل ودرد شکم وتبهای مختلفه وربع ورفع قولنج ودرد رحم
فربیون افیون سلیخه زعفران حماما اقاقیا مر قسط المر سنبل صمغ عربی
تخم خندقوقی تخم الجزر حب الخروع المقشر مقل ازرق لبان سماق
بیدانه دلق بیدانه کبریت اصفر مسیغهٔ باسته فلفل ابیض مکدام ٤ گل سرخ
عاقرقرحا تخم عرطنیثا تخم سداب تخم کرفس مکدام ٤ بزر البنج حب الاترج
نانخواه تخم طرشقوق تخم بادروج اقراطم زنجبیل مکدام ٢ م وبعضی اطبا فلفل سیاه
را ٢ م ٤ دانک میکنند صمغ را در شراب ریحانی یا جمهوری یا مثلث
یا نبیذ زبیب وعسل خیسانیده وباشراب وغیره مذکورات خمیر نرم نموده
سه روز بگذارند وروغن بلسان یک کف در او مخلوط نموده حرکت دهند

تا خوب ممزوج شود و بعد از دو ساعت جوش از آتش بردارند و در
ظرف پاکیزه از شیشه بگذارند و بعد از شش ماه استعمال نمایند

معجون کاکنج جهت درد گرده و مثانه و بول الدم تخم کرفس رازیانج هر یک ۱۲ درم تخم خیار
مقشر ۱۲ تخم شوکران تخم حماض بری افیون مغز صنوبر مقشر مقلو ۳
زعفران بندق کمثری مقشر بادام تلخ مقشر ۳ نیم حب الکاکنج الجبلی الکبار
۲۵ عدد با مثلث قوام داده سرشته شود شربتی ۲ درم **معجون الاصطمخیقون**
جهت فساد مزاج و ضعف و برودت معده فطراسالیون اسارون
افسنتین انجدان سیاه فودنج بری نعناع ۴ درم باشد وزن ادویه
عسل سرشته شود **معجون قباد الملک** جهت وجع مفاصل و نقرس و تسکین
درد آنها و جهت منع حدوث درد مفاصل و نقرس و جهت سپرز و بادهای
غلیظه و تبهای کهنه و درد قولنج و گشودن سده و گداختن سنگ گرده و مثانه
و جهت عسر النفس و قروح امعاء و تاریکی چشم و درد گلو هرگاه دو روز
بنوشند و جهت حفظ بدن نافع و مانع است از حدوث بیماری از امراض

تخم سداب

تخم سداب بری فراسیون انیسون اسقولوقندریون کمافیطوس
جاوشیر جنطیانای رومی اسطوخودوس قردمانا میعه سائله هر یک ۵ درم و
قسط المر زعفران فلفل ابیض اذخر مرصاف سنبل الطیب فربیون
فقشور اصل اللفاح اشق قودنج جبلی تخم رازیانج تخم جزر بری گل سرخ
ناردین اقلیطی سنبل رومی حب البلسان هر یک ۳ درم دارچینی ۲ سلیخه ۱
عصاره غافث کاشم بذر حندقوقی قنه صمغ اللوز یعنی کترای بادام ۴ درم فربیون
بذر البنج الابیض هر یک ۶ ادویه را کوفته و بیخته و آنچه حب نمی شود در شراب
ریحانی یا جمهوری یا نبیذ زبیب و عسل خیسانیده باشد وزن عسل کف
گرفته سرشته شود و بعد از شش ماه در وقت حاجت استعمال نمایند
و قدر شربت او وزن یک درهم است به آب گرم و جهت سنگ مثانه و گرده
با آب کرفس و رازیانه و جهت درد معده و کبد بماء الاصول و جهت نقرس و درد
مفاصل بقدر یک نخود هر روز قبل از طعام به آب گرم بنوشند **معجون سنجرنیا**
یعنی کثیر النجاح جهت درد معده که از برودت باشد و سوء الهضم و درد قولنج

و عسر البول و مرضهای بلغمی و بادهای غلیظ و از برای صحت بدن
از علل بسیار بی‌عدیل است جند بیدستر افیون دارصینی یکدام مرصاف
فلفل دارفلفل قنه قسط حلو یکه ۶ زعفران ام و در بعضی نسخ سنبل قیر اطیب
موقو دوقو اسارون یکدام ادویه را کوفته و بیخته با عسل کف گرفته سرشند
و بعضی از اطبا با عسل یک سکرجه مثلث داخل کنند قدر شربت
از یکدانک تا ۲ دانک و بعد از شش ماه بقدر حاجت استعمال نمایند
دواء الکبریت جهة تبهای کرم بالرز و سرما و بلغمی و سوداوی کهنه و سرفه
کهنه که از ماده برودت و رطوبت باشند و دردهای مزمن و کهنه نافع است
و جهة گزیدن مار و عقرب و ادرار بول و ریختن سنگ گرده و مثانه
و فعل او نزدیک بفعل تریاق است فلفل ابیض بزر البنج قردمانا
لبان ذکر مرصاف یکه ۲ ام افیون زعفران یکه ۱ و در بعضی نسخ سلیخه
دورق سنداب یکه ۱ کبریت اصفر خام دارفلفل قسط مر زراوند طویل
قشور اصل اللفاح فربیون یکه ۳ ادویه را کوفته و بیخته و صمغ را در شراب کهنه
یا جمهوری

یا جمهوری خیسانیده و باشد وزن عسل کف گرفته سرشند و در
وقت حاجت استعمال نمایند قدر شربت ام با آب نیم گرم و به آب
کرفس و رازیانج و حمیات سوداوی و بلغمی **نسخهٔ دیگر** مسمی به یارج
معده جهة تقویه معده و جگر و احشاء و تشنج و فالج و نسیان و القوه و
تقویه باه و رفع سموم و حفظ حرارت غریزی و تحلیل ریاح و درد احشاء
و ضعف بدن بی‌عدیل و در اول سیم گرم و موافق مبرودین و قدر شربتش
از نیم الی ام قسط تلخ سنبل الطیب زرنباد سلیخه مصطکی حب الغار
زنجبیل قرنفل بسباسه کبیر ام که ۲ زراوند طویل فلفل سیاه بذر کرفس
انیسون نانخواه زیره کرمانی فطراسالیون اسارون کبریت زرد انجدان
پودنه نعناع بذر الجزر کندر یکه ۴ حور بواء م دوقو فقاح اذخر مرصاف افیون
یکه ۳ عود هندی فلفل سفید یکه ۵ زعفران ام نیم مشک فرفیون یکدام با دو
وزن ادویه عسل کف گرفته سرشند و اگر بدل گوگرد جدوار کنند اولی است
نسخهٔ دیگر جهة ضعف جگر و ابتداء استسقاء و برودت معده

و تفتیح سده و ادرار بول و ریختن سنگ مثانه و گرده و بهترین
دواها ست از برای جگر لک مغسول ۱۸ اوقیه بادام تلخ مقشر دارچینی
قرنفل مکه ۵ اوقیه کمافیطوس متوقوزوفای خشک مکه ۱۴ اوقیه دوقو فطرا
سالیون زیرهٔ کرمانی زنجبیل مکه ۱۸ اوقیه سنبل الطیب یکمرطل جعده یانانی
رومی زراوند مدحرج مکه ۱ اوقیه صبر سقوطری ۱۴ اوقیه زعفران ۳ اوقیه اسارون
۱۱ اوقیه فوه عیدان البلسان مکه ۵ اوقیه حب البلسان سلیخه مصطکی
قصب الذریره مقل ازرق مکه ۱۲ اوقیه رب السوس یکمرطل نیم زراوند
چینی جعده اذخر مکه ۲ فلفل سیاه قسط تلخ مکه ۱ اوقیه سیسالیوس ۳ اوقیه نیم
روغن بلسان ۳ اوقیه ادویه را کوفته و بیخته با روغن بلسان چرب کرده
با سه وزن عسل کف گرفته سرشته و بعد از شش ماه استعمال نمایند
نسخهٔ دیگر منافع این قریب به اول است ریوند چینی یک اوقیه نیم
لک مغسول ۱ قسط المر فقاح اذخر حب الغار ترمس حلبه فلفل سیاه
مکه یک اوقیه ادویه را کوفته و بحریر بیخته با سه وزن ادویه عسل کف گرفته سرشته

و در وقت

و در وقت حاجت استعمال نمایند نسخهٔ دیگر جهت درد معده که از
مادهٔ بارده باشد و هضم طعام کند و جهت تحلیل ریاح و درد جگر و سپرز و ضعف
بدن تخم جزر بری زیرهٔ کرمانی عیدان البلسان سلیخه فرودمانا فقاح
اذخر تخم کرفس مکه ام دارفلفل قسط تلخ فلفل ابیض مکه نیم مرصافی ۳ حب الغار
اعلی و ج زعفران مکه ۲ با عسل کف گرفته سرشته و قدر شربت
بندقه به آب گرم و بماء الاصول معجون دیگر که در تمام سال استعمال
میشود و گویند از خواص او آنست که چون مدة یکماه خورده شود موی سفید
سیاه میگردد و چون تمام سال مداومت نمایند جهت تقویهٔ معده و
باصره و رفع لکنت زبان و برودت اعصاب و عروق و تقویهٔ گرده
و باه و قوت حافظه و رفع امراض بلغمی و سوداوی و جذام و بهق و برص و بواسیر
و حفظ حرارت غریزی بی عدیل است صح پوست هلیلهٔ کابلی هلیلهٔ سیاه
املهٔ مقشر مکه ۱۸ سم پوست هلیلهٔ زرد پوست بلیله شونیز مکه ۲۴ فلفل سیاه
دارفلفل مکه ۲۴ فلفلمویه زنجبیل نارمشک قاقلهٔ صغار مکه ۲ کبابه بلادر منقی املج

از علک بز غنج و مویز و تخم خیار مفقود است و در بعضی نسخ اشق و شونیز بنظر
رسیده و در بعضی سعد ۱۳ افسنتین رومی ۱۲ افزوده اند **اطلیه**
جهة درد گلو و ورم گلو و انواع خناق و ورم سینه و تشنج که از رطوبات باشد
انیسون تخم کرفس نانخواه اذخر بیخ سوسن آسمانجونی شب یمانی
تخم حرمل اصل السوس محکوک سلیخه دارصینی مرصاف زراوند طویل مکه یک اوقیه
اقراص اقرودو معاً ورد یابس منزوع الاقماع مکه ۱۲ اوقیه قسط المر رماد
الخطاطیف سوخته مکه ۳ اوقیه زعفران یک اوقیه نشاسته الکندم سنبل الطیب مکه نیم
مازوی سبز تازه ۱ عدد ادویه را کوفته و بیخته با عسل کف گرفته سرشته قدر شربت
بقدر مازوئی بماء العسل یا ماء الشعیر یا آبی که پخته باشند درو عدس و گل سرخ
و اصل السوس و طلا نمایند با پر مرغ از داخل گلو سه مرتبه یا چهار مرتبه در روزی
و بدستور در روزی سه چهار بار غرغره با یکی از آبهای مذکور باید کرد و قرص اقرودو
معاً در اقراص مذکور شد **نسخه دیگر** از جهة دردهای کهنه جگر و سپرز و
برودت و غلظ آن و مفتح سده جمیع آلات غذا را و ورم کهنه میکند بادهای
غلیظ را

غلیظ را و ادرار بول مینماید و جهة جمیع دردهای مثانه و گرده و رحم که از
مواد غلیظه باشد و از برای صلابة رحم و مثانه و جهة استسقا و غیر آن
نافع است ص زعفران ۲ سنبل الطیب ۴ فو مو انیسون دوقو اسارون
راوند فطراسالیون مرصاف مکه ۴ سلیخه قسط شیرین فقاح اذخر حب
البلسان فوه رب سوس مکه ۱ عصاره غافت اسقولوقندریون
جعده مکه ۳ روغن بلسان نیم اوقیه کبر رومی ۲ با عسل سرشته و
قدر شربت یکدرهم با شراب عسل **معجون**
جهة درد معده و جگر و سپرز و ضعف معده و امراض شکم و زردی نافع
و رنگ رخسار را نیکو گرداند **ص** سنبل الطیب ریوند زعفران سلیخه
مکه ۲ دارصینی مرصاف قسط المر فقاح اذخر مکه ۱ ادویه را کوبیده و بیخته
با سه وزن عسل کف گرفته بقوام آورده سرشته و در وقت حاجت
بکار برند و در اکثر نسخ اجزاء مذکوره مساوی اند و مقدار مثقال ۳
خیسانند **معجون دیگر** و آن معجون بلادری است جهة استرخای عصب

ودوار ونسیان وخیالات وصرع ودرد سر ودرد معده ودرد سینه
وجمیع دردها نافع سنبل الطیب ساذج هندی مر صافی سلیخه
زعفران مکه ۲ وبعضی اطبا شیخ ترکی ودر بعضی نسخ شیح رومی اضافه
نموده اند افیتمون اذخر ریوند چینی حب البان المقشر قرنفل مکه یک اوقیه
مصطکی وعل القرو یا که عبارت از بلادر باشد مکه ۲ حب البان
زنجبیل صبر سقوطری مکه یک اوقیه غاریقون ۸ اصل السوس الاسمانجونی
۲ اوقیه پوست بیخ رازیانه ۳ رطل خل خمر سته قسط که دو من نیم باشد
ادویه یابسه را کوفته و بیخته غیر از بیخ رازیانه که او را سه روز در سرکه
خیسانیده باشند بعد از ان در دیک پاکیزه کرده دو سه جوش داده
از آتش بگیرند و صاف کنند و باز در دیک نموده سه رطل عسل بر او ریخته
به آتش نرمی بپزند تا بقوام غلیظ برسد پس ادویه مسحوقه را به او
ریخته مخلوط سازند و بعد از شش ماه استعمال نمایند قدر شربت یک درهم
به آب نیم گرم و جهة فالج ولقوه واسترخا با آب شبت بنوشند

تمّ تمّه

جهة سده کبد وسپرز و برودت رحم و ادرار حیض و بول و تحلیل ریاح
غلیظه که در شکم متولد شود و جهة تبهای که از ماده بارده باشد مثل ربع و
مواظبه و سرفه که از رطوبت باشد و سستی اعضا و انقطاع النفس
تخم حرمل بکمن تخم لبان ذکر ۱ ریوند چینی زراوند طویل و مدحرج مکه ۲ زرنباد
درونج مکه ۴ مصطکی حب البلسان زعفران اکلیل الملک سنبل الطیب
مکه ۱ انیسون زنجبیل قسط المر سلیخه مکه ۳ استاتیر قرنفل ۴ خردل سفید
ورد احمر شونیز مکه ۴ استاتیر سعد ۱ استاتیر صبر سقوطری ۱۴ فلفل سیاه
۱۰ ادویه را کوفته و بیخته با عسل کف گرفته سه وزن ادویه بسرشند
و در وقت حاجت استعمال نمایند سعوط صبیان بگیرند کفتار لنگ ماده
پیر بپزند زنده را و ببندند دست و پای او را بعضی ببعضی و بیندازند
در دیک مس پر آب جوشان و بریزند بالای او آب ترس ابیض و
شبت از هر یک یک کف و آب شیرین بقدر حاجت و سر دیک
را بپوشانند و به آتش نرم بپزند تا مهرا شود و بعد از ان از آتش بگیرند

وسه دکنند و شوربای او را از پوست و استخوان و موی او پاک
نمایند و باز شوربا را در دیک پاکیزه بریزند و بر او از روغن بلسان و روغن
ناردین از هر یک یک سکرجه و به آتش نرم بپزند تا ثلث باقی ماند
بعد از آن عسل بقدر شوربا بر او ریخته بپزند تا آنکه قوامش همچه قوام عسل
غلیظ گردد پس بریزند بر او ادویه معجونه و از آتش برداشته در ظرف
چینی گذاشته وقت حاجت بعد از شش ماه استعمال نمایند
و اگر قبل از شش ماه استعمال شود مهلک خواهد بود
حب البلسان کندش حماما پوست بیخ لفاح اشنه سلیخه انق
لبان ذکر اصل السوس محکوک عیدان البلسان تخم حنظل زنجبیل سکبینج
جاوشیر دارصینی جند بیدستر هزار چشان ششبندان شیطرج هندی
تخم اترج کرویا زراوند مدحرج قاتل ابیه سکر حب الغار دم الاخوین مکه ٢
زعفران فلفل بذر البنج مکه ١ فربیون ٧ بذر الحرمل قرنفل ساذج هندی
شحم الکرکدن خربق ابیض مرارة الفیل قسط المر مکه ٤ طلا و نقره

ساییده ١٢٥ ز

ساییده ٢ دانگ قرنفل اسم عربی لیدست زرنباد درونج کافور
مکه ٣ سنبل الطیب مشک ٤ دانگ افیون ١٥ ابریشم خام ملح هندی
اشنان ذکر کبریت بحری سوخته قنه خیار شنبر که از دانه و چوب
پاک کرده باشند قرنفل طالیسفر بیخ سنامدانه برنج کابلی نانخواه صعتر
فارسی بیخ زوفا حب الکبر مکه ١ ام کوفته و بیخته و صمغ را در شراب
ریحانی کهنه خیسانیده باشد وزن ادویه عسل کف گرفته
سرشته و بعد از شش ماه استعمال نمایند
جهت مره و بلغم سودا و وجع الضبیان و درد رحم فلفل ابیض زنجبیل
ملح هندی قسط المر مکه ٤ افیون فربیون جند بیدستر زعفران
قرنفل مصطکی عاقرقرحا مکه ٥ سعد هزار چشان فاشرستین که
ششبندان است زرنباد درونج زراوند طویل مکه ٢ دهن (روغن) البلسان
ماء الکافور مکه ٤ ادویه را کوفته و بیخته بروغن بلسان و ماء الکافور سرشته

باسته وزن ادویه عسل کف گرفته ببسته و در وقت حاجت بعد از
شش ماه استعمال نمایند و سعوط او مثل عدسی با آب مرزنجوش جهت علل دماغی
نافع است جهت درد معده و تبهای کهنه و غشی و عسر البول
و برص و بهق و ربو و سرفه رطب و قروح شش و عطش و زهرها و برودت
بدن و بواسیر و درد سپرز و دمامیل و قولنج و زرداب و امراض زنهای آبستن
و اشتهای طعام نافع و قوتش تا پنجسال باقیست هلیله سیاه
بلیله ... آمله دانه بیرون کرده ابریخ فلفلمویه تخم کرفس شیطرج هندی
فلفل سیاه لسان العصافیر زیره کرمانی و هندی که شونیز است سنفیفل که
بقول بعضی سعاقل است ملح درانی و هندی و نمک ملح العجین سیاه و
سرخ نانخواه مکه ... تربد سفید یک رطل ادویه را کوفته و بیخته سنبر آمله دانه بیرون
کرده سه رطل در بیست و چهار رطل آب شیرین به آتش معتدل بپزند تا ثلثش
باقی ماند و از آتش گرفته صاف کنند و ثقلش را بیندازند و شکر سفید چهار
رطل ... او ریخته به آتش بگذارند و به آتش هموار بپزند و حرکت دهند تا شکر

که داخته شود

که داخته شود و غلیظ گردد مثل عسل و روغن شیطرج تازه سه رطل بر او ریخته حرکت
دهند تا آب ممزوج شود از آتش گرفته ادویه کوفته شده را بر آن بپاشند و بهم
زنند تا ممزوج شود و در ظرف چینی که آنشسته وقت حاجت استعمال نمایند
قدر شربت از سه مثقال تا چهار مثقال منافعش مثل اکبر است
اهلیلج هندی بلیلج سنبر آمله دانه بیرون کرده فلفل دارفلفل شیطرج هندی
صبر زنجبیل حب النیل ابریخ تخم گشنیز خشک نانخواه فلفلمویه تخم کرفس
لسان العصافیر زیره کرمانی و اطمطا از هر یک ... خیارشنبر از دانه بیرون کرده
ملح هندی قرفه ساذج هندی ایل ... که شونیز است و اگر یافت نشود عوض
آن قاقله کبار است حجر التوداء از هر یک ... تربد سفید روغن شیرج از
هر یک ... استار شکر سفید ... استار مویز دانه بیرون کرده ... استار آب
آمله ... رطل طریق ساختن سنبر آمله دانه بیرون کرده ... مویز دانه بیرون کرده با چهار
رطل آب بپزند تا ربعش بماند و آبش را صاف نموده و در دیگ پاکیزه بریزند
و شکر را بر او انداخته به آتش نرم بپزند تا شکر گداخته و مثل عسل غلیظ شود پس

ادویهٔ مسحوقهٔ مدقوقه را بر او ریخته بر بالای آتش حرکت دهند
بعد از آن روغن شیرج را نیز ریخته بهم زنند تا خوب ممزوج شود و
مثل خمیر گردد و از آتش بگیرند و سرد کنند در ظرف شیشه یا چینی
گذاشته وقت حاجت استعمال نماید

شخصی را که بخوشی فالج مبتلا شده باشد هنوز بار ناخوشی در بدن او باقیست هر وقت حمام
برود این اجزاها را گرفته در میان دیگ بسیار بجوشانند بعد آب را صاف نمایند آن آب را
در حمام قبل و بعد بخزانه بردن بالندها لیش زنانا بدن [illegible] تمام شد [illegible] خزانه [illegible]
عود صلیب [illegible] ریخ [illegible] اکلیل الملک گل [illegible] برگ سداب

معجون مجرب [illegible]
مروارید [illegible] زهر کاو [illegible] صمغ عربی [illegible] مومیائی [illegible] زهر مهره [illegible] قوت [illegible] طباشیر [illegible]
عنبر [illegible] مشک [illegible]

ان کان معده [illegible]
ان کان [illegible] جالینوس ان کان [illegible]
[illegible]
ان کان ناقصا فکمله الشیخ ابو [illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

هذا فی رسالة حفظ صحة بدن الانسان المسما بحافظ الصحة میباشد

والحمد لله رب العالمین به شکر آنکه تعلیم و ارشاد موجب علم [illegible] سعادت [illegible]
[illegible] الحمد لله رب العالمین [illegible] اعتراف بعجز و قصور [illegible] و صلوات [illegible]
[illegible] بر مرکز دایرهٔ [illegible] و قطب الاقطاب افلاک [illegible] خاتم الانبیاء
علی المرتضی صلوات الله علیهم اجمعین اما بعد [illegible]
و با حصول صحت [illegible] متعلقه [illegible]
[illegible] لهذا حفظ صحت بر هر کسی لازم است [illegible]

[illegible] ابو [illegible] اجمعین

شاید نزد بعضی لزوم و وجوب داشته باشد و چون تکون بدن و بقای آن تا اجل معلوم منوط به تغذیه موقوف
بر اعتدال طبایع و امزجه و استوای ترکیب مستلزم صحت است بر صاحب نفس مجبول است که حفظ صحت نماید و دفع
و رب از خطر آن بعد از تمیز در حالی که ممکن بود و اگر چه در راه ملایم و ناقص و دافع کرده ممکن است شاید
سایلیکه بدافع نشاید گفت و صحت بدنش در اکثر برقرار بماند خواه قصد انکه بشی که وقت رسیده باشد
خواه تواند ادراک کند هر طریق حفظ صحت احتیاج این است یا نه تواند ادراک کند یا غافل بود شد خلاصه
چندان محتاج به دانستن طریقه حفظ صحت نباشد و اما در بهبود و برگردانیدن صحت شاید محتاج به دانستن
طریقه برگردانیدن صحت شاید نیست حتی اینکه صاحب نفس حیوانیه به تعلیم الهی اکتساب از اشیا نموده
شان طریقه برگردانیدن صحت شاید از خود شان مجملا میدانند چنانکه گربه در وقت درد سر از خوردن علف شفا میابد
و در وقت درد شکم به خوردن چیزی دفع میکند و اکثر طیور خواه مرغ خانگی در وقت ... از خوردن ریگ و سنگ
میکنند و یا به منقار آب را از راه دبر داخل میکنند تا رفع قولنج و درد شکم ایشان شود که رفع آن شاید مفید
یکسر در دوار المر شهور بود که رفتن خوردن ماز و کرم شکم خود را میکشد و دفع میکند چنانچه مشهور شده
و احتیاج انسان که اشرف حیوانات است بمراتب ... داخل تقوی با و اعتدال ترکیبا و الطف مزاج بیشتر به دانستن طریقه برگردانیدن
صحت شاید به علت آنکه بیشتر از سایر حیوانات است زیرا که آثار مترتبه بر صحت بدن انسان زیاده از صحت سایر حیوانات و امراض
عارضه بر بدن او بسیار زیاده از امراض عارضه بدن سایر انواع است و بسبب زیادی بدن امراض لطافت

بدن

بدن انسان و کثرت اختلاف اغذیه و اشربه و عوارض بدنیه و نفسانیه است و کثرت امراض قسمت مستلزم
اختلاف علاجات است و اقدام به علاج امراض موقوف است بر تمیز و تشخیص امراض و ترجیح علاجات موافق به آنست پس شناخت
صورت دفع نمودن مرض بعد از شناختن آن بر مخصوص و وارد ساختن اشیاء مفیده به بدن لازم دارد تا صحت شاید
برگردد و دانستن این امور متعلق است به علم طب و روشن است که بسیار مهم است و دانند و علما طب گفته اند
پس مقصود از طب امر حفظ صحت حاصله و زایله مرض را برگردانیدن صحت زایله باشد و نسبت ام در این است
به بقای صحت حاصله موقوف بر لابدیت خوردن غذای ملایم و مناسب بدل ما یتحلل از بدن تواند بود
و تعدیل امور ستة دیگر و مجموع سته ضروری که ما لابد است پس غیر مناسب و غیر ملایم را نباید و او را لابد است تا توکل
صحت زایل شود و اعضا و ارواح و قوی در بدن قمع کرده قوت طبیعت مدبر بدن نتواند آن مرض را باید و انحراف را
رفع نماید و در این وقت لازم است که اعانت بر قوت طبیعت شود تا تواند دفع مرض کند و یا اصلاح انحراف
نماید پس اگر این اعانت به قسمی ممکن باشد که به فهم خصم آوردن چیزی به استعمال خود بعد حصول پذیرد شدت ...
مانند حرکت و حرکت دادن و فرو بردن انگشت بحلق از برای نزول لقمه و دفع آن بعد از استفراغ که حاجت به دانستن طب نباشد خورده
شده در این گاه و دفع فضول برای تحریک شده و اما ... آب گرم و روغن بادام و رفع استفراغ شود لازم نیست که
بر همین اکتفا نماید و نباید بر آن حالت نشود ... و چنانکه اعانت نتواند بدین امور کرد و یا عدم ملایم
طبیعت بر آن اثر گرم افزاید و یا قوت ایشان تن بر داند و زاید از سکون لازم شود بشیره ...

و آب ترب و آب طبیخ ریشه خربزه با سکنجبین و یا عسل اکتفا نمایند هر قلیل المنافعات است و از استعمال امثال از این

و انیسون که کثیر المنافعات است و با همیشه احتراز نمایند و کثیر از علاج عدول کنند و در جوع احتیاط کنند

و در جمیع مرجع ... راجح صحیح است عقلاً و نقلاً به تهلکه انداختن حرام است شرعاً کما قال تبارک و تعالی

و لا تلقوا بایدیکم الی التهلکة **فصل** در بیان چگونگی عادت کردن طبیعت

و آن بر دو قسم است یکی تقویت کردن از قوتهای بدن هر مقصد را که طبع ... شود و تقویت افعال مورث حصول

می‌پذیرد و دیگر عادت کردن طبیعت بر دفع موذیات از اشیاء منافیه و داخلیه و خارجیه بدن و قسم اول

نیز بر دو قسم است یکی مراعات سته ضروریه هوای محیط به بدن و ماکول و مشروب و حرکات بدنی و نفسانی و استفراغ

و نوم و یقظه و حرکات بدنیه و حرکات نفسانیه و دیگر استعمال ادویه و اشتغال با موری که تقویت کننده

قواهای بدن و قوتی ساری شده باعضا باشد **اما قسم اول** که مراعات سته ضروریه باشد پس باید اول هوا را

بقدر امکان ... کنند و همواره در هوای معتدل در حرارت و برودت و رطوبت و یبوست و صاف از

غبار و دود و روایح کریه ... متعفنات ... باشد ... بدتر از هم ... است

دور ... ماکولات ... و ... اشیاء متعفنه ... و استخوان و فضلات ... و ...

از بلاد ... و در ... مقیم شوند و ... کنند ... روز ... را شمار

کرده ... و ... **و ثانیاً** ... غذا ... و ...

در سته ضروریه

رعایت

رعایت کنند در شب و روز به شام و نهار اکتفا نمایند در بیست و چهار ساعت دو دفعه غذا خورد و تا ممکن نشود

از غذای هر وقت عدول ننمایند و نفخ از غذاها چون میوه‌ها و ... ترشی پرهیز دارند و غذای هر وقت

از جنس نان و پنیر و آبگوشت و کباب و پلو و چلو و خورش و امثال آن و گوشتهای ... پوشیده ... کرده

باشند و غیر از اینها هم باشد و غذای ... چغندر ... و کلم ... و انجیر و انگور و امثال اینها ... از آن

شام و نهار قرار دهند و در تشخیص ... غذا ... هضم شده ... دار ... از

شروع بخوردن غذا ... شوند و در هضم غذا هم اگر معده ... باشد ... نیست ... فقره

نیز ... منفعت ... عادت ... بخصوص ... قوه ... معده

ضعیف باشد ... در خلال خوردن غذا ... افزودن ... غذا ... در معده‌ها

کم ... و ... میوه‌های ترش مزه مانند انار و آلوچه و نارنج و ... امثال آنها

هیچ در ... معده از غذا ... حرارت معده و کبد ... در معده‌ها

... هضم ... میوه‌های شیرین مانند انگور و خربزه بلکه ... و امثال آن ...

دارد ... نهار و شام ... بعد ... انجیر و توت و هندوانه ...

هیچ در خلاء معده خوردن ... هندوانه و انگور و خربزه ... با نان و پنیر ... خوردن

بلکه در ... از غذا ... و ... معده باید خوردن

در احتباس و استفراغ

و رطب در بلاد دیگر خوردن عادت باشد در تغیر اغذیه خوردن تدبیر است خصوصاً به حالتی که در سیر و غیر
بالکلیه خورده شود **اما در احتباس و استفراغ** باید طبع را در [illegible] کی باشد در شب [illegible]
یک دفعه یا دو دفعه فراغ از فضول غذا اساس لازم میباشد [illegible] اگر از یک دفعه شود لازم است [illegible] ملینی و دیگر [illegible]
ملین مثل آلوی [illegible] هندی و [illegible] ترش [illegible] زرد [illegible] دانه [illegible] و میوه های ملین [illegible]
غذا خورده طبع را لازم گیرد و به عادت [illegible] باید و [illegible] [illegible] باید
[illegible] و [illegible] و [illegible] رفع آن [illegible] و ادرار بول [illegible]
رعایت [illegible] پس اگر کسی از عادت [illegible] ناید [illegible] و [illegible] اشتها [illegible]
از [illegible] و یا حرکت [illegible] و یا شکم [illegible] و [illegible] و یا [illegible] [illegible]
بدانکه سبب [illegible] این [illegible] تغیر [illegible] معتاد [illegible] کرد [illegible] و [illegible] و [illegible]
و انواع [illegible] زیاد [illegible] [illegible] [illegible] بول [illegible] [illegible] مقتضیات [illegible] کم
باید [illegible] در توقف [illegible] و یا [illegible] سبب [illegible] و یا [illegible] سبب [illegible]

در نوم و یقظه

در باب نوم و یقظه خواب و بیداری را از جمله [illegible] باید در شبانه روز [illegible] معتاد
یعنی عادت شده هر کس بخواب [illegible] [illegible] اگر از [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و ارواح [illegible] [illegible] [illegible] لازم است [illegible] از [illegible] تیقظ در [illegible]

اگرچه

اگرچه کمتر از [illegible] عادت [illegible] کند و [illegible] [illegible] موجب [illegible] ضعف و [illegible] خصوصاً
در [illegible] و [illegible] اراده خواب کند و خواب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible]
[illegible] روح و [illegible] [illegible] روح و غیر [illegible] موجب [illegible] [illegible]
باید [illegible] از [illegible] و [illegible] [illegible] و [illegible] و تفریق [illegible] و غیر [illegible]
موجب [illegible] خواب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

حرکت و سکون بدنی

[illegible] یا دو کم [illegible] بیدار [illegible] از [illegible] معلوم [illegible] در باب **حرکت و سکون بدنی**
باید حرکت باندازه [illegible] و کم [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ضعف قوة و [illegible]
لازم [illegible] و در [illegible] و [illegible] حرکت [illegible] و هم چنان [illegible]
رطوبت غذا [illegible] حرکت [illegible] و سکون هم [illegible] [illegible] [illegible] حرکت
[illegible] رطوبت غلبه کند و [illegible] بدن و اعضا [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible]

حرکت و سکون نفسانی

در باب **حرکت و سکون نفسانی** باید [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] در فکر [illegible] [illegible] و [illegible]
و کارها [illegible] اقدام [illegible] و کارها [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] از [illegible]
[illegible] [illegible] و [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و [illegible] باز [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] گذشته از [illegible]

اگر دافع رطوبات رده غریبه و ذهن و شعر را ذکیه میگردانند و غرغره‌ها با عسل اعتدال آنکه [illegible]
از فضول پاک میکنند و دفع حبس و تنگی نفس به تسکین نفس بعد از روز گرم و دفع از برای [illegible]
ارواح و قوای لازم و گرم شده است از کثرت فکر و وسواس و مالیخولیا عارض شده و [illegible]
از استعمال امور مفرحه تقویت کننده قوتهای بدن است و از امور اسباب خارجه که بدن مثل
یافته و بهانه‌ها که در تحلیل‌ها و حمام رفتن و غسل به آب گرم و سرور روح [illegible]
تقویت قوتهای بدن و جهت [illegible] طبیعت [illegible] و یا اسباب واردهٔ اخذ بدن [illegible] تغذیه [illegible]
و ادویه مطلقه و یا بزور و معاجین و یا ادویه سمیه و یا تریاقیه و یا اشربه و غیر آنها و اما تقویه امور [illegible]
پس [illegible] بواسطه تحلیل فضول و حرارت غریزیه [illegible] را [illegible] میکند [illegible]
[illegible] لازمه [illegible] صورت [illegible] تحلیل [illegible] قوتهای [illegible]
قریبه از جلد [illegible] و تحلیل فضول قریبه از موضع [illegible] فضول بعیده از موضع [illegible]
فضول تحلیل [illegible] و بعد از توجه [illegible] تحلیل [illegible] بتدریج هم فضول مستعده [illegible]
[illegible] حرارت [illegible] و غیر آن [illegible] روغنها [illegible]
معتدله مرطبه در صورت اول تحلیل فضول [illegible] و در صورت ثانیه ترطیب و رفع خشکی
اعضا و خشکی‌ها [illegible] میکنند و یا روغنهای [illegible] رطبه و یا [illegible] تحلیل [illegible]

[illegible]

نرم نه بلکه عضو را از سوء مزاج میرهانند به نحوی که او را قبول عمل طبیعت را ممکن سازند و فضلات عضو زیاده ننماید
بدون ضعف یا تحلیل قوت [illegible] اما استحمام [illegible] حمام [illegible] بر استعمال آن تقویت قوتهای بدن [illegible]
استحمام
بواسطه تحلیل فضلات [illegible] تحلیل [illegible] باشد و بواسطه تلطیف [illegible] ظاهر بدن و ترطیب اعضا و رفع خشونت
ظاهر و توسیع منافذ [illegible] تغذیه و تقویت قوتهای بدن است و اما [illegible] سرور روح [illegible]
و بهجت انبساط روح [illegible] بواسطه انبساط [illegible]
[illegible] طبیعت [illegible]
غذا [illegible] شده [illegible] یا قوه [illegible] اعضا و با [illegible]
شده [illegible] و یا [illegible] اعضا و یا [illegible] روح حیوانی و یا تلطیف کننده [illegible]
استعداد [illegible] روح حیوانی [illegible]
[illegible] طفولیت و جوانیت [illegible] انسان لازم [illegible]
دارچینی و زنجبیل و پودنه و [illegible] و قهوه [illegible] و غیر [illegible]
طباشیر و مروارید و عنبر و مشک و جدوار و تریاک و غیر آنها [illegible] بطریق [illegible]
خواهد استعمال آنها بطریق سفوف و یا بطریق جوارشی و معجون و یا [illegible] در غذاها [illegible]
[illegible] و یا [illegible] و یا شربت [illegible] و یا [illegible]

گلاب تقطیر نمایند و در بعض از افشره و در غیر افشره ممغون و یا روح آن ادویه را بعد از تدبیر نمایند عرق خمر خشخاش

و یا روغن آن را [illegible] جوز [illegible] گرد [illegible] و اقسام جوز هندی **اما** آن [illegible] بدستور طبیعت را بر دفع موذیات

داخل [illegible] نشده و رطوبات عفونت و اشغال غذائیه و اغذیه متداخله ناشده در فم معده و قعر معده باشد بیکدیگر

غذا از [illegible] رطوبات [illegible] و اغذیه بلغم در فم معده باشد [illegible] انگشت [illegible] فرو برد تا دفع شود [illegible]

حاجت [illegible] عمل [illegible] ادویه مقویه [illegible] زرشک و سکنجبین و ماء العسل و روغن بادام [illegible] شربت

هیچ [illegible] معمول داشتن [illegible] و ترجیح مرجوح است چنانچه [illegible] تا گویند [illegible] شربت سکنجبین

از [illegible] بدون آن فراغت [illegible] تقویت و عدول از ضعف [illegible] ترجیح مرجوحات

و اغذیه و اشغال و غیره در قعر معده [illegible] باشد بسهلات [illegible] از [illegible] و یا حقنه از [illegible]

سکنجبین **روغن** **کره** **خاک** **نمک** قراغت [illegible] شامیدن [illegible] و از [illegible] حقنه

جات و فتیله [illegible] ترجیح مرجوح است [illegible] و حقیر [illegible] تعرف [illegible] مبتلاات

موجبه [illegible] و امراض تابعه برای مبتلا [illegible] دفع آن [illegible] زوال [illegible]

برای مبتلا [illegible] عدم وقوع در امراض تابعه انها و طریق علاج آن امراض بعد از وقوع [illegible]

مختصر [illegible] اجمال جامع تفصیلات [illegible] بتوفیق و استعانت خداوند متعال [illegible] تحصیل العلاج

تمت [illegible] یوم [illegible] شنبه بیست چهارم [illegible] ۱۲۹

هذا الرسالة علاج الامراض الوارد

علی بدن الانسان المسماة بتحصیل العلاج

بسم الله الرحمن الرحیم

وبه نستعین

بدانکه جمیع امراض مبتلا بیته و سبب عروض و حدوث آن بر اجزاء بدن میشود از شش چیز است [illegible]

چهار چیز [illegible] اخلاط اربعه است پنجم انجره و ریاح ششم [illegible] از اخلاط و غیر اخلاط که بهم رسد در بدن

و [illegible] در [illegible] در [illegible] در بدن ششم از فضول [illegible]

[illegible] بدن از غذاها و فضول غذاها و رطوبات [illegible] از شربت [illegible] و غیره [illegible]

[illegible] ترتیب [illegible] رنگ [illegible] و از اجتماع و تراکم و عفونت [illegible]

[illegible] و یا [illegible] رطوبات [illegible] اجتماع میاه و رطوبات [illegible]

و غیرها [illegible] بالجمله آنچه [illegible] جمع شود در ظاهر و باطن بدن [illegible] از آن

تشنج خارج نیست پس بر طبیب لازم است دفع علتهای امتلائیه به استفراغ نماید و ان امتلا و پری را از شکم

اخراج نماید تا بدن از ان امتلاء خالی شود و عوارض ان امتلا و پری زایل شود بنابر این لازم است چون اعلام

امتلاها را و اسباب جمیع انها و علامات مخصوصه هر امتلائی را ذکر نماید و علاجات مشترکه و مخصوصه هر یک

با اختصار بنگارد تا بر جمیع ازاله هر یک آسان شود و این مطالب در ذیل پنج فصل است و خاتمه چنانچه مشخص

الفصل الاول در بیان امتلاءات

فصل اول در تفصیل امتلاءات بدانکه هر امتلائی که اول در معده و امعاء حادث میشود یا از زیادتی

مقدار غذا است یا از تناول اغذیه و یا خوردن آن پیش از هضم غذای اول و یا بر روی غذای اول جمع نمودن اطعمه

با میوه های مختلفه با اغذیه و یا آشامیدن آب یخ در غیر حاجت و ضرورت طبخ غذا و یا ناآشامیدن مشروب

که موجب طبخ غذا و گواریدن آن است و یا جمع میان اغذیه مطلقه یا اغذیه لطیفه با حرکات عنیفه بلا

فاصله و غیر اینها از مفسدات اغذیه مانعه از قبول اغذیه صورت انطباخ طبیعی را در معده و امعاء

در این صورت خالی از این نیست که اتفاقا یکی از اینها عارض شده یا مکرر بوده از هضم و بدگواری بهم رسیده در صورت

اولی ضعیف و اکثر انست که همان قوه طبیعت اصلاح می نماید و در صورت ثانیه جهت اصلاح طبیعت بدفع ان بر مخصوص

ممکن نیست که فساد آن بروز میکند یا بدرد شکم یا تولید ریاح و قراقر امعاء و فساد در هضم یا تهوع و گاهی بروز رسیده

یا بدفع طبیعت یا تغییر رو یا تنها یا قی و اسهال بر همین قسم یا چند روزی دیر از معتاد و رفع آن فساد یکی چند روز میشود

باز از دیست انها حبشی تهیج دارد و گاه دهنها از ان در فم معده پیدا نموده باز مانند که بعد از تدبیر بروز میکنند و بیشتر

اینکه

اینکه از آن معا بهم تعفن بر شود و تعفن ببول بر آید در خروج است اگر گاهی از اعضا علیل شود و جمع ان فضول فاسده

نفخ جنبی در سینه و زیر بغل میشود یا تقویت یابد یا حرارت میکند و یا همان فضول عفونت پیدا میکند و حمیات

از سینه و نزله و یا جلب صداع و شقیقه است یا نزله کرده یا کرمهای کدو درد الخ که کنند شقیقه یا کرم سرکه تولید شود

و یا ان فضول بمفاصل و رگهای قطنی و سلسله اعصاب و اطراف هم ریزد و درد کمر و وجع مفاصل و یا وجع ورکین

صورت تکه بمقصد در رگ آید و یا نزول میکند و عرق النسا و درد دندانها و ورم و پهلو ورم یا اینکه بمفاصل

و ابهام و انگشت بزرگ پا مثل کزاز و نقرس و ورم پا بمدت ورم عارض میشود و یا سودا تولید شده جذام

یا شقاقلوس میشود یا اینکه عفونت ان فضول از راه شریانات در رگها جستن نموده در تب قلبیه میکند و یا

بهم میشود اگر یکروز و دو روز از آن تب خلاصی شده باز تب بر میگردد و یا ماده ها بعد از ان بامتلا رسیده

لکن چون اسباب حمیات بسیار است تا پنج و چهار و بیشتر در کتب مبسوطه مسطور است و اکثر از ان اسباب بنظر

دقیق ملاحظه شود یا بسبب سابقه و اصلش امتلا سبب شده حقیقت لکن حمیات عفنیه و غیر آن که از رسیدن

غذا و مشروب عارض میشود باز از جهت بخار فضول متعفنه بر تنفس حادث میشود و گرنه با ضعف ان اجزاء

با حرارت ساذج یا هیئت تعفن شود و تب دق بروز کند و اکثر ان فضول متعفنه موجب حمیات سابقه

شده استعداد قبول عفونتش بیشتر باشد در اعضای معده و امعاء عفونتش مستعد در ابتدا است اگر صفرا

غالب باشد آن صفرای متولده در معده یا بحرارت مزاج باشد آن غالب میشود و اگر بلغم متولده در معده

در معده بشبه بطور مواظبه نوبتی آید و اگر ماده عفونت مرکب باشد بطور شطر الغب [illegible]

در کبد یا در طحال یا در مفاصل یا در دماغ و سایر اعضا و قرحه بروز کند همان حمیات نایبه و دایره [illegible]

از مستوقد نیز [illegible] نیکه این فضول در آنجا بهم رسیده از عوارض و علامات که در فصل [illegible] ذکر خواهد شد [illegible]

می شود یک تفاوت دیگر از این فضول متعفنه [illegible] باشد در غیر معده و امعا می شود و از اخلاط اربع متولد گردد

واقع در آن قرحه خارج عروق [illegible] عفونت نماید و تبهای نایبه [illegible]

[illegible] تولید کند و نوبتها باقسام متعدده عارض شود و [illegible] اسباب عفونت [illegible] متعدد و مفصل نوشته [illegible]

در معده و امعا [illegible] شقیقه [illegible] از اخلاط [illegible] و [illegible] اتفاق [illegible]

عفونت ابتدا بعد از حصول در معده و امعا [illegible] اخلاط محصوره در عروق [illegible]

[illegible] و غیرها بروز میکند و یا آنکه ابتدا اخلاط محصوره در عروق عفونت سرایت میکند بلکه

بعد از عفونت اخلاط یا رطوبات [illegible] از عروق از مستوقد [illegible] باشد

با اخلاط محصوره در عروق سرایت میکند و موجب [illegible] عروق [illegible] از فضول [illegible]

باشد [illegible] از قبول علاج [illegible] باشد و اسباب [illegible]

استفراغ [illegible] و اگر مواد [illegible] بدماغ [illegible] سرسام [illegible]

ورم [illegible] و اگر [illegible] دماغ [illegible] سرسام [illegible]

پلا

[illegible] باشد و در هر صورت اگر مواد [illegible] کنند [illegible] از ورم و خفقان معده

و [illegible] عارض میشود و اگر [illegible] اضلاع و یا خارج [illegible] ورم کند [illegible]

ذات الجنب [illegible] و اگر ماده [illegible] چشم [illegible] معلوم [illegible] اعضا [illegible]

خواهد کرد و اگر مواد [illegible] توجه نماید [illegible] میشود [illegible]

خلاصه سخن اینست که جمیع امراض [illegible] امتلائیه ابتدا بروز امتلاء [illegible] از معده و امعا میباشد

خواه اسباب خارجه [illegible] امتلاآت [illegible] شده و خواه اسباب داخله [illegible]

بواسطه [illegible] و علت [illegible] در بدن بروز میکند [illegible] فضول از معده و امعا

بلکه [illegible] در شقیقه [illegible] باشد [illegible] در علت [illegible] از [illegible]

باشد [illegible] از [illegible] فضول [illegible] باشد [illegible] اتفاق [illegible]

از [illegible] شده [illegible] **فصل دوم** در اسباب موجبه از فساد فضول در معده و امعا و سرایت [illegible]

قریب و بعید از معده و امعا [illegible] در غیر معده و امعا [illegible] فضول [illegible]

یا خارج از بدن [illegible] باشد یا داخل [illegible] بدن [illegible] **اما** اسباب خارجه [illegible] بعد از خوردن غذا

یا در آفتاب گرم یا حمام گرم [illegible] و یا مواقع [illegible] باشد [illegible] فضول [illegible]

بمعده [illegible] صفرا و حرارت [illegible] اخلاط [illegible] باشد بلکه [illegible]

[illegible]

و با طول توقف در هوا بسیار کدورت خاصه اینکه اگر درست احوال از نجره در دیگ الکلفة باشد شعله بخار و غبار از
درب ایوان نسیم رسیدن بخار و گرد و جای ورده در باغچه و سلاخ خانه و شوره زارها و اصطبلهای [illegible] و قبرستانها
و شهرهای انها بسبب تعفن کثیف [illegible] رطوبت و نجره در تنور بودن است چند تاثیر از اسباب خارجیه در ابدان
و شخصهای مختلف است و بحسب استعداد و عدم استعداد از قوه متاثر میشود و بعضی دیر
قبول می‌نمایند و بعضی زود می‌پذیرند | اما بحسب ما ذکر عدم انفعال و تدبیر در بعضی [illegible] و در دایره
جوهر غذا و انسان دیگر و انها هم بحسب استعداد قوه و ضعف قوای نفسانی در غذا کمال اختلاف
دارد و هر چه قسم احکام کلیه در انها رعایت نماید [illegible] اکثر نوع همواره اتفاق می‌افتد
اشارات ما تا بید از جمله تناول اغذیه است بسبب فساد خواه غذاء جیده باشد و خواه ردیه بر حسب
مثلاً [illegible] نان با کوفته با حلیم و روغن یا حلوا و بریانی یا غیره از مطبوخات اغذیه معروفه باشد و بعد از
[illegible] چهار ساعت هنوز [illegible] معده منحدر نشده غذای دیگر وارد سازد خواه لطیف تر از غذای
سابق یا کثیف تر [illegible] وارد سازد صورت فساد [illegible] تفاوتی که دارد در غذای
لطیف سریع الهضم است اگر در وسط هضم غذای اول وارد شود فساد بیشتر کند [illegible] اگر غذای
هضم دیر یا بطیء الهضم [illegible] مطابق شود و یک نحو انهضام نپذیرد در [illegible] شدید الفساد تا غذای
اول نگذشته موجب فساد غذای اول باشد مثلاً نان و گوشت غذای اول باشد غذای دیگر

نان

نان سبکانی باشد یا در [illegible] میوه ترش بر عکس باشد احتمال عدم فساد دارد و اگر غذای اول شیرین باشد مثلاً غذای
دوم نان و ابگوشت ترش باشد زیرا که ترش باشد ممکن نیست [illegible] فساد [illegible] انضمام بپذیرد و بروز فساد علامتش
نفخ و قراقر و حموضت طعام یا تخمه [illegible] تولید [illegible] در معده از [illegible] عفونت
[illegible] وارد ساختن میوه‌ها و بقول بر غذا [illegible] قوت [illegible] اشتها [illegible] اینکه بعضی
مصلح واقع میشود خاصه در معده‌های [illegible] تارنج [illegible] بعضی در معده
[illegible] غذا [illegible] و انها تفاوت اگر داشته باشد
بواسطه قوت حرارت و ضعف معده است و تفاوت دیگر بحسب قلت و کثرت مقدار ازانهاست و خوردن
و [illegible] میوه [illegible] اول فساد [illegible] اغذیه تخمه است [illegible] غذا در معده‌ها قویة الحرارة و در ضعیفة الحرارة
حموضت و ترشح و بدبو کردن [illegible] نفخ و قراقر در امعاء [illegible] در معده و در معده‌ها [illegible] از فضول
بروز [illegible] مثلاً قی [illegible] و پیچ [illegible] و دفع خون و بلغم و اگر در این احوال حرارت
غریبه در انها ظاهر نماید و عفونت در [illegible] فضول [illegible] روز حمیات دائره و نایبه [illegible]
خواهد [illegible] اغذیه با میوه‌ها باشد [illegible] از خارج عروق [illegible] عروق [illegible] حمیات
لازمه [illegible] حادث [illegible] اگر [illegible] فضول [illegible] خون [illegible] غلیان [illegible] سبب [illegible]
خون [illegible] سکته [illegible] یا [illegible] عارض شود یا [illegible] زیرا [illegible]

و درد و ورم در اجزاء حلق و گلو حادث شده باشد و یا باجزاء معده زیر پرده‌ها رسد التهاب شدید متوجه شود مر اعضای آن

اعضا بروز نماید سهل‌ترین مفاسد قطع صعود این فضول یا اجزاء آتشی بروز کند که ام الامراض است

در صورتیکه از سلاله الفضول و بخارات فضولی با تمام دفع شود اگر به بدن عضو ترشح نماید از ... و گوشها

و دماغ شقیقه و معده امراض آن عضو بروز نماید یا نزول ... امراض عصبانی از استرخا و فالج

و تشنج احداث نماید و یا از راه معده و امعاء فضولی بر جای ... کیفیت ترشح و تقدس

نماید و در دیگر عارض میشود کم بود تدبیر ... منصب ... از این نزول ... انسان

نماید و اسباب ... آن موضع میشود و از زمان ... اتفاق ... از این اعضا

نزول ... منصب میکند و ... منصب ... و ... انگشتها

و گاه از راه معده و امعاء ... نماید ... و ... معده و امعا

قوی باشد ... شدید باشد ... در معده و امعاء بروز کند و با فضول

... بلکه ... ضرورت تغذیه

اعضا به کند ... تولید میکند ... و ... میکند و تدریجاً

... اعضا ... ضعیفه ... اعضا قویه باشد فضول ... خلط

... و امراض جلدیه با ... و سایر امراض جلدیه

تولید

تولید میکند و اگر ... حادث شده ... اعضا ... قوت کند ...

ضعیف کند ... و استسقا ... عارض شود و اگر آن اخلاط با اجزاء ... توجه بدماغ نماید ...

و اختلاط عقل و ... و سایر مفاسد دماغ حادث شود و اگر از دماغ بر نخاع ... مغز حرام ...

... فالج و استرخا یا تشنج ... بالقوه ... مذکور شد احداث نماید و بالجمله اسباب امراض ...

... ابتدا ... از ... و ... از ... آب ...

... در ... از ...

... زیرا که ... دانسته اید قسم اول

فصل سیم در علامات امزجه و علامات اخلاط ... قسم اول

در علامات امزجه خلقیه ... در ابتدا ... از ده ...

استدلال میتوان نمود اول لمس جلد ... نرم‌تر از بشره معتدل است ... و زبر تر

... بدون اسباب ... از ... و ...

در حالت ثانیه ... جمع ...

لمس ... گرم‌تر از لمس معتدل باشد ... گرم ... و اگر ...

و زبر ... گرم ... گرمتر از لمس معتدل باشد و ...

فصل الثانی ... علامات ...

سرد و تر است و با خشونت و صلابت بسیار و خشک است و حکم آنچه در جانب ایران کلیه حکم تخلف نماید باید با نظام

ادله دیگر بیان واقع را دانست **دوم** از ادله از بسیار بودن و کمی گوشت و پیه و شحم و سمینی هم

چربی باشد هر گاه این استدلال نمود چنانچه اگر گوشت بدن زیاد باشد دلیل حرارت و رطوبت است و اگر

لاغر و گوشت صلب و سخت و برهم کوفته باشد دلیل یبوست و حرارت است و اگر سست و نرم باشد رطوبت [illegible]

و اگر شحم و سمینی وافر باشد دلیل برودت با یبوست و شحم [illegible] رطوبت و سمینی با اخلاط

به انضمام ادله دیگر حکم صادق می‌کند **سیم** از ادله احوال بسیار [illegible] باشد و کمی الوان سیاه

و زرد و الوان دیگر و چه [illegible] از [illegible] حرارت و یبوست [illegible]

زرد و الوان دیگر و حرارت دلیل [illegible] بر دفع [illegible] برودت [illegible] سفیدی از یبوست و [illegible]

چنانچه [illegible] در اینجا [illegible] **چهارم** استدلال از رنگ بدن است

در بلاد معتدله در حرارت و برودت [illegible] بلکه [illegible] پنجم باشد و [illegible] اقلیم [illegible] خط استوا

مانند [illegible] سیاه [illegible] رنگ [illegible]

[illegible] اقلیم ششم [illegible] بر [illegible] و [illegible]

قطب شمال از سفیدی رنگ بدن مانند گچ و سفیدی [illegible] و [illegible]

[illegible] از اعتدال [illegible] اقلیم [illegible]

فی

فی دارند پس سفیدی رنگ [illegible] دلیل غلبه برودت است و با قرمزی دلیل اعتدال و زردی

رنگ دلیل غلبه صفرا خواهد بود با علامات دیگر [illegible] و کبودی [illegible] دلیل سودا و [illegible]

دارد **پنجم** از استدلال از هیئت اعضاء باشد مثلاً [illegible] و [illegible] رگها

[illegible] و [illegible] دلیل حرارت است و [illegible]

و [illegible] رگها و [illegible] دلیل برودت است **اما ششم** استدلال از سرعت انفعال اعضاء [illegible]

[illegible] مثلاً [illegible] گرم شدن [illegible] از [illegible] آتش و [illegible]

[illegible] دلیل حرارت [illegible] سرد شدن دلیل برودت است **اما هفتم** استدلال از اسباب [illegible]

خواب و [illegible] بسیار خواب [illegible] برودت و رطوبت [illegible] دماغ و کمی خواب از حرارت

و خشکی است و اعتدال [illegible] اعتدال [illegible] دماغ **هشتم** استدلال از افعال [illegible]

[illegible] بدن قوی و سریع باشد [illegible] دلیل [illegible] و [illegible] کردن و [illegible]

هر گاه از حرارت است و از [illegible] از برودت است **نهم** استدلال از [illegible]

[illegible] دلیل حرارت [illegible]

[illegible] از برودت است **اما دهم** استدلال از افعال نفسانی [illegible]

[illegible] دلیل حرارت [illegible]

از بر حدوث رسد و آنچه دانسته نمی‌شود دلالت غلبه و اکثرت و بیشی تخفیف نماید چنانچه پیش دیده نمی‌شود

چه بسیار خوف از خواب زده شده دیگر اینکه بگویم بود او تخم و جوف [illegible] خواب در حوالی

باشد رجوع استفراغ شده و خوف را زایل نموده [illegible] چنان کلیت ندارد در هر جا تعجیل

باشد هیچ تخفیف ننماید بلکه اسباب مختلفی باشد در این کارش و تفصیل نیست **قسم دوم**

علامات امتلاءات

در علامات امتلاءات است ابتدا از راس [illegible] امتلاء است [illegible] دماغ از رطوبات [illegible]

و بخار [illegible] چشم و حنک [illegible] ثقل [illegible] سنگینی و درد [illegible] در این صورت [illegible]

در چشم [illegible] زیاد و [illegible] و چسبیدن پلک [illegible] در خواب باشد دلیل امتلاء [illegible] چشم [illegible] از رنگ [illegible]

در [illegible] و پلک [illegible] از چه خلطیست مثلاً اگر قرمز [illegible] داشته باشد دلیل [illegible] و اگر زرد

باشد دلیل صفرا است و اگر سفید [illegible] و با انتفاخ باشد دلیل بلغم است و اگر [illegible] باشد دلیل

و اگاه با سنگینی سر [illegible] در گوش آوازها [illegible] زنبور و مگس [illegible] صوت [illegible] باشد [illegible]

نماید [illegible] باشد دلیل امتلاء [illegible] ماده [illegible] گوش است و اگاه [illegible]

رطوبات از گلو [illegible] باشد دلیل [illegible] ماده [illegible] و اگاه [illegible] و نفس زدن [illegible]

و سوزش اندرون قصبه ریه باشد دلیل [illegible] سینه [illegible] باشد در این صورت اگاه

روز و در [illegible] باشد دلیل [illegible] بدون آنکه [illegible] نماید [illegible]

بانگ

باید [illegible] استفراغ [illegible] و اصلاح از [illegible] بروز [illegible] و اگر بروز درد و بروز [illegible] بعوارض دیگر

باشد [illegible] بخصوص [illegible] علاج [illegible] و [illegible] در علاج [illegible]

[illegible] از حمام [illegible] حرکات [illegible] باید [illegible] در علاج [illegible] از [illegible]

[illegible] از [illegible] اینکه در [illegible] بروز [illegible] و [illegible] و بالاتر از

اندر [illegible] باشد [illegible] اقتصاد [illegible] و اصلاح آن [illegible] و اگاه در صورت امتلاء [illegible]

و [illegible] در [illegible] و [illegible] باشد [illegible]

و [illegible] در [illegible] و [illegible] دماغ [illegible]

[illegible] و [illegible] و [illegible] از [illegible] در [illegible]

قبول [illegible] و [illegible] و یا [illegible] دم [illegible] باشد [illegible] بروز [illegible]

و اگاه [illegible] مسعده و کبد و [illegible] و [illegible] نماید [illegible] و در [illegible]

[illegible] بروز [illegible] معده و [illegible] و [illegible] رقیق و عرق داخله کبد و [illegible]

و عرق واقعه میان [illegible] علامات [illegible] بعد از جدا [illegible] از خواب [illegible]

دفعه [illegible] و الام [illegible] و یا [illegible] از نوم [illegible] دلیل [illegible]

[illegible] تمام شدن [illegible] معده و [illegible] دلیل [illegible] داخله کبد [illegible] اگر [illegible] مقعر کبد [illegible]

بر معده و امعاء و خصیتین همان تدبیر طحول ضعف و فساد است مرفوع نیز رنگ قلع شدن است چنانچه در طحال

منتشر شود علامات ... واگر سده در سمت تحدب کبد باشد علامت قلت و قصور بول است و تب و تهیج فرو آمد که زیر چشم

علامات سده کبد

و ثقل چشم شود و علامت سده مجاری کلیه همان قلت و رقت بول است با سنگینی کرگاه و تمدد و درد در این موضع

مجاری کلیه

و ... سده طحال اگر در مجاری ... سودا ... معده باشد سقوط شهوت و عدم احساس بجوع و گرسنگی و سنگینی

علامات سده طحال

موضع طحال و علامت ... از امتلاء ... از طرف ... اگر در عروق و مجاری

جاذبه از کبد باشد سنگینی طرف ... از طرف ... روی ... کودت رنگ بدن

و عروق ... و ... در آن سمت ... بسیار رنگ میشود و بوی ترش میدهد و بالجمله

عوارض غلبه سودا بروز نماید ... عروق ... [illegible] ... بدن ...

از [illegible] ... غلیظ ... عارض میشود ... [illegible]

[illegible] ... شده ... [illegible] ... اسباب ...

اورام ... باطنه ... ظاهره ... همان ... [illegible] ... میشود ... از ...

زیادتی ... بروز ورم ... اگر در ... ظاهره بروز کند ... [illegible]

میشود ماده متخذ خون است یا صفرا یا بلغم یا سودا است ... غلیظ ... [illegible] ... در آن

عضو جمع شده ... استسقاء ... ورم در ... باطنه حادث شود ... [illegible]

منتشر و در جاهائیکه ... باشد ... در ... سنگینی موضع ورم ... باشد ... سنگینی

بموضع ورم میکند ... آن عضو ... باشد ... کلیه و درد و سوزش ... و تمدد ...

اورام حادثه از سودا ... تفاوت ... صفرا و سوزش ... و در خون ... صفرا و ... اورام

حادثه از سودا و بلغم ... و ... سودا و ... بلغم و ...

میشود ... اورام حادثه از بلغم ... و سودا ... از صفرا ... خفیف باشد ... در اورام ...

... و خفت موضع و ... در موضع ... اختلاج ... اگر ورم در ... باشد

زیادتی وجع و تمدد و ... اگر در ... باشد ... شکم و ... زیاده بود ... پیدا شده

و گاه از ... باشد ... انفجار ... اعراض ورم ... و ... انفجار

... عارض ... انفجار ... خفیف ... و ... شده

از ... یا ... ناید و ... زردی ... و ... دفع ... و باز ...

... از ... خفیف ... و ... غلیظ ...

... اما اورام که از جمع شدن در ... ورم ...

... ورم ... از ...

یا به ... و یا ... باشد ... اصلاح ... اورام ... غلیظ ...

خالیه و یا از زیر جلد باشد و در خلال اعضا سخیف مثل یک کیسه پر باشد که علامت [illegible] موضع [illegible] در شکم [illegible]

فراقر و در زدن دست [illegible] شود چنانچه [illegible] شده و در این [illegible] در فرود [illegible]

نرم ... و تبع عبارت [illegible] و ... التصاق آنچه در اعضا [illegible] باشد یا [illegible] نمایان است چشم [illegible] بلند

[illegible] در اعضا [illegible] در [illegible] باشد و در اعضا قطع شده باشد [illegible] در زیر [illegible]

و در [illegible] و پرده ها [illegible] فتق [illegible] باشد [illegible] اعضا [illegible] از موقع فتق و آنچه در او [illegible]

در این [illegible] خون [illegible] بهم [illegible] در خلال [illegible] اگر زیر جلد باشد [illegible]

و سواد در زیر جلد و اگر نزدیک [illegible] باشد مانند [illegible] الدم و اگر [illegible] در دماغ باشد [illegible] در [illegible]

باشد [illegible] الدم مانند سیلان خون [illegible] و از [illegible] خون [illegible] از [illegible] از جمله

تفرق اتصال [illegible] شود و [illegible] در جلد [illegible] اتصال [illegible] تفرق [illegible]

انسکه آنچه [illegible] باشد خواه [illegible] باشد و خواه متعدد باشد و در جمیع بدن باشد و یا در یک موضع

باشد از [illegible] و [illegible] از [illegible] باشد [illegible] باشد [illegible]

و [illegible] از [illegible] مختلف باشد [illegible] و جمع [illegible]

[illegible] از [illegible] و انواع و [illegible] اقسام [illegible] و [illegible]

با [illegible] و التهاب [illegible] صفرا [illegible] و در [illegible]

دم [illegible]

دم [illegible] باشد آنچه در [illegible] و یا [illegible] سفیدی رنگ [illegible] و ورم بلغم مائل [illegible]

[illegible] بلغم [illegible] از [illegible] دست [illegible] و [illegible] و [illegible]

[illegible] بیدار [illegible] و اورام و [illegible] مختلف [illegible] و اعراض [illegible] و تخفیف [illegible]

[illegible] نوع [illegible] چهار [illegible] و [illegible] اورام [illegible] تجربه [illegible]

[illegible] انواع [illegible] و [illegible] و [illegible] از [illegible]

اورام شمرده اند [illegible] از روی [illegible] و تحقیق [illegible] علوم [illegible] مثلاً [illegible]

[illegible] دیده ایم [illegible] از [illegible] تجربه [illegible] اتفاق [illegible] تجربه باشد در [illegible]

از ذکر علامات اقتضا [illegible] اطلاع [illegible] **فصل چهارم در معالجات**

[illegible] کثرة الحدوث از [illegible] متعدده [illegible] شروع [illegible] مشهور [illegible]

[illegible] و [illegible] الی [illegible] ده [illegible] از [illegible] شروع [illegible]

مثلاً شخصی در [illegible] و [illegible] باید [illegible] اقدام و در رفع آن باید [illegible]

و [illegible] باشد [illegible] در [illegible] صفرا [illegible] از کبد و غیره [illegible] متعدده [illegible]

علاج انسکه با [illegible] و [illegible] و [illegible] و غیره [illegible] اقدام [illegible]

خصوصها [illegible] در [illegible] اینکه [illegible] باشد [illegible]

فی علاج [illegible] المشعوه

عمل نشود و چنانچه از تشنج [illegible] رفع [illegible] اشتها آنچه معلوم شود که صفرا و غلیظ و مستولی از فضول در معده [illegible]

مداومت [illegible] بود و اکثر [illegible] شربت [illegible] اعانت نماید و اگر [illegible] رفع [illegible] کنند و اگر

از [illegible] داشته باشد [illegible] از قبیل [illegible] تمر هندی [illegible] ترنجبین [illegible]

[illegible] و یا [illegible] از [illegible] از ده [illegible] شده [illegible]

و یا [illegible] احتیاج [illegible] در [illegible] اقدام نماید [illegible] رفع [illegible] نماید [illegible] از سقوط اشتها

نماید و [illegible] در معده [illegible] جمع [illegible] در علاج [illegible] اهتمام نماید و [illegible] در وجع معده [illegible]

[illegible] معده [illegible] تقویت [illegible] احتیاج [illegible] خواهد [illegible] جمع خواهد [illegible] باشد [illegible]

از [illegible] سکنجبین [illegible] و روغن [illegible] و [illegible] از [illegible] آب [illegible] شیره [illegible] سکنجبین [illegible]

[illegible] و روغن [illegible] اگر [illegible] و غلیظ [illegible] باشد [illegible] و [illegible]

[illegible] در [illegible] آب [illegible] شود [illegible]

[illegible] نماید و [illegible] مطبوخ [illegible] قسم که افسنتین [illegible]

[illegible] جوز [illegible] ترنجبین [illegible] باشد [illegible] صفرا [illegible] معلوم [illegible]

[illegible] با [illegible] و افسنتین و [illegible] در [illegible] دم [illegible]

باز [illegible] در مطبوخ اول [illegible] زرد [illegible] شود و در صورت [illegible]

تمل

عمل [illegible] در مطبوخ اول [illegible] از [illegible] شود و این [illegible] از

[illegible] علیه [illegible] شوند و چنانچه [illegible] بکنند [illegible] از

[illegible] نماید و اگر [illegible] مقصود [illegible] از [illegible] و روغن [illegible] نماید و شیره

[illegible] شود [illegible] کشیده [illegible] نماید [illegible] در معده [illegible]

[illegible] نوع [illegible] در [illegible] شود [illegible] از [illegible]

[illegible] خواهد [illegible] در معده [illegible] در [illegible] مطبوخ [illegible]

در [illegible] شود [illegible] باشد [illegible] روغن [illegible] شوند [illegible]

در [illegible] کننده [illegible] باشد [illegible]

باشد [illegible] سکنجبین [illegible] باشد [illegible] افسنتین [illegible]

در [illegible] ترنجبین [illegible] در معده [illegible] باشد [illegible] مطبوخ [illegible]

[illegible] ترنجبین [illegible] در صورت [illegible]

[illegible] افسنتین [illegible] شوند [illegible]

[illegible] شوند [illegible] نماید [illegible] باشد [illegible]

از [illegible] باشد [illegible] و یا [illegible] باشد

پر پشیان زده خشک از هر یک پنج مثقال که بعد از آن اخفاف نمایند و باید دانست که او نقات مذکوره

را شفاعیست از چهارده ساله تا آخر عمر قدح شربت اینها را می خورند و کم تر در صبیان و اطفال نفع می بخشد

فی زلق الرحم والخلفه والزحیر

وزن ادویه باید در دو ساعت اجتماع فضول بجز زلق المعده و الامعاء و خلفه و زحیر شمه ای از امراض و معالجه

ذکر کنند در هضم که توان طبع نیز شربت کنند مرضی در وضع عمود شناخت اینها که تحقیق شدن [illegible] زلق الامعاء

در امعاء بلغم لزج [illegible] و شود [illegible] از معده و امعاء بسبب [illegible] سطح باطن هر یک [illegible] و شود

فی خلفه

و خلفه آنست که گاهی هضم شده و گاهی [illegible] شده و گاهی بسیار رود و گاهی کم و گاهی [illegible] تخلف با پیچ و زور

و گاهی با خون و بلغم و گاهی خون تنها [illegible] بر رودها [illegible] دو دفع می شود [illegible] از اسهال [illegible]

فی زحیر

[illegible] و ذم [illegible] است از امعاء مستقیم [illegible] مقعده [illegible]

[illegible]

فی زحیر الکاذب

[illegible]

[illegible]

[illegible]

العلاج

[illegible] اما علاج [illegible]

[illegible]

خون

خون بعد از [illegible] روغن [illegible]

باشند تفاوتیک هست در زلق [illegible] روغن [illegible] موقوف

دارند [illegible]

[illegible]

[illegible] چهارم و ششم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] زلق المعده و الامعاء [illegible]

[illegible]

مالیده و گاه گاه تا انقضای مدت ضعیف بر آن [illegible] برخی مرضی نشود باید در روز هشتم و دهم و چهاردهم مسهل مزلق مشروب

مبدل نمایند و آن روغن بید انجیر و اگر روغن [illegible] باشد با شکنه کشیده باشند و از فرنگ [illegible] لعاب [illegible]

با انضمام روغن بادام شیرین برای اصلاح و تعدیل [illegible] آب داغ یا عرق بید یا بادیان [illegible] در صورت [illegible]

قرار باید [illegible] بعد از [illegible] بلوط [illegible] عشره و نفع [illegible] با سرکه [illegible] نمایند یا [illegible]

بجهة دیر [illegible] جوشیدن به [illegible] فرو بردن آلتی [illegible] بعد الاول [illegible] تا روغن [illegible] در

فرش [illegible] باید و در صورت [illegible] یا [illegible] و [illegible] روغن بید انجیر

مفلوس [illegible] مسهل اجزا [illegible] خطمی اصل السوس [illegible] و [illegible] از [illegible] شده

[illegible] مفلوس [illegible] مسهل [illegible] و غیره [illegible] تا مفلوس [illegible]

[illegible] در [illegible] بعد [illegible] عرق [illegible] یا [illegible] لعاب [illegible] در صورت

[illegible] روغن [illegible] برای [illegible] خطمی [illegible] و در [illegible]

و [illegible] از [illegible] گرم [illegible] و در [illegible] مسهل [illegible] روغن و [illegible] مفلوس [illegible]

از لعاب خطمی و روغن بادام [illegible] از [illegible] مسهل [illegible] از [illegible]

[illegible] مسهل [illegible] دهم و یا چهاردهم [illegible] مسهل [illegible] روز [illegible]

میان [illegible] و یازدهم و [illegible] را [illegible] و [illegible] مسهل مشروب

لالم

لاله مفلوس دارد نافع علت [illegible] اینکه اسباب مختلفه [illegible] مستقیم و قولون و امور [illegible] باشد

[illegible] مستقیم و قولون [illegible] قوة اجزا لاله [illegible] خطمی اصل السوس [illegible] بانو [illegible]

[illegible] مفلوس [illegible] در [illegible] روغن بادام شیرین [illegible]

[illegible] روز [illegible] چهارم و ششم [illegible] تمام [illegible] قولنج [illegible] اجزا [illegible]

[illegible] از فضول [illegible] مخلوطه [illegible] باید معلوم [illegible] در [illegible] اخلاط [illegible] اجزا [illegible]

و التیام [illegible] از قبیل لعاب [illegible] و [illegible] و [illegible] و [illegible]

و دم الاخوین و روغن بادام شیرین [illegible] آب [illegible] و [illegible]

[illegible] دارد و موجب التیام [illegible] از [illegible] مرهم [illegible]

[illegible] از لعاب [illegible] در [illegible] و قروح [illegible]

[illegible] از دفع فضول [illegible] معلوم [illegible] از [illegible]

باشد [illegible] در [illegible] قولنج [illegible] از [illegible]

باشد معلوم [illegible] از [illegible] صورت [illegible] لازم [illegible]

[illegible] مسهل [illegible] مفلوس [illegible] روغن [illegible]

باشد [illegible] مسهل [illegible] اعاده [illegible] لازم است

به صلاح کنند و تسکین حرارت پرداخته هر روز صبح شیره خشخاش از تخم کشنیز تخم خرفه تخم خشخاش تخم [illegible]
هر یک را بر شیره که در عرق بید یا نیلوفر شیره کشیده با سیاه‌دانه تخم خرفه را با تمام بکوبند و به جای شیر [illegible] زرد کوفته در صباحی
[illegible] و در زیاد [illegible] خون [illegible] و بادام [illegible] و اگر با شیر و [illegible] داخل که [illegible]
در آن خشخاش بکنند [illegible] باشند و در ذوق [illegible] پرورده [illegible] یا [illegible] که [illegible] بسیار از آن
[illegible] با آن شیره [illegible] مصروف دارند بعد از [illegible] و از [illegible] فایده [illegible] از آن پرهیز نشود باید سفوف

صفت سفوف قابض

مقوی [illegible] دارند سفوف [illegible] سفوف [illegible] و غیر آنها و از این سفوف [illegible] اجزائی [illegible]
[illegible] صمغ عربی [illegible] حب الآس [illegible] تخم [illegible] کثیرا [illegible] از [illegible]
نار دانه ترش تخم [illegible] گل سرخ [illegible] مروارید ناسفته [illegible] مصطکی [illegible] آرد [illegible]
همه را بعد از مروارید [illegible] زعفران [illegible] با [illegible] و [illegible] بکوبند مخلوط که [illegible]
هر روز [illegible] مصروف دارند [illegible] عرق بید [illegible] میتوان خورد و یا [illegible]
[illegible] روزها [illegible] تجربه [illegible] بالکلیه [illegible]
یا دو کم میتوان [illegible] مصطکی و تخم [illegible] حب الآس [illegible]
لازم است [illegible] جنیفی [illegible]
و شیر [illegible] و در ایام نقاهت روزها شربت [illegible] و کشنیز و با [illegible]

و به انار دانه ترش که در شیره [illegible] انار دانه ترش یا بسته و یا ترشی سماق شوربا [illegible] و پیاز
آب غوره ترش که با آن [illegible] بکنند و از میوه‌ها انار ترش و شیرین [illegible] با آب جو [illegible]
زرشک و در روزها شربت [illegible] و زیره داده [illegible] و در شبها پلو ماش [illegible]
و کشنیز یا زرده تخم مرغ یا زرشک [illegible] در [illegible] بعد از [illegible] شبها [illegible]
اکتفا نمایند [illegible] خوردن چلو و پلو مناسب [illegible] خلاصه اغذیه ایام نقاهت [illegible]
و بعد از انقضای ایام نقاهت اغذیه مناسبه [illegible] بعد از [illegible] روزها [illegible]
در [illegible] پوست [illegible] زرشک [illegible] آلو [illegible] مخلوط [illegible] میکنند [illegible]
پلو ماش و چلو با [illegible] انار دانه و بادام [illegible] مصروف دارند [illegible] قوه معده [illegible]
و عدم عود مرض [illegible] باید [illegible] سفوف [illegible]
الحدید و غیر آنها و در [illegible]
و [illegible] فایده میکنند و [illegible]
بلوغ [illegible] و در اطفال [illegible] و در [illegible] صلاح [illegible]
خاصه اینکه بعد از [illegible] باید [illegible] قدری باید [illegible]
و [illegible] باید [illegible] باید بکنند [illegible] معلوم شد

فی القولنج

و از جمله نفخ سدیست که در امتلای معده [illegible] و خوردن غذا [illegible] قولنج

اعتبار نفخ اجتماع فضول غذا است یا ماده اکثر ریاح [illegible] یا جهت [illegible] ریاح غلیظه در جوف معده و قولون محتبس [illegible]

عبارت از آن [illegible] و بالجمله علامت آن حبس [illegible]

و دفع نشدن باد و درد زیر ناف و بالای ناف و ضعف نفخ و میانه [illegible] شده سنگینی دارد و قرار

و جا بجا شدن درد [illegible] که با [illegible] در موضعی [illegible] بر جای [illegible] اکثر [illegible]

درد قولنج احتباسی باشد [illegible] شدید و درد بالاتر از ناف [illegible]

العلاج

و فضول [illegible] علاج [illegible] باید [illegible] فضول [illegible]

دیگر احتباس در قولون [illegible] باید [illegible] روغن [illegible] باشد [illegible]

بمقدار [illegible] روغن [illegible] دو [illegible] تنقیه [illegible]

روغن [illegible] بید [illegible] و [illegible] نمک هندی [illegible]

[illegible] احتقان [illegible] باید [illegible]

ابتدا [illegible] گل [illegible] و نمک [illegible] روغن [illegible]

[illegible] دفعه [illegible] تنقیه [illegible]

[illegible] باید [illegible] مطبوخ [illegible]

تم کرم

[illegible] فلفل [illegible] ریحان [illegible]

[illegible] سرد [illegible] دفعه [illegible] باید در صورت [illegible]

با روغن [illegible] باید و لازم است [illegible] از [illegible] سرد [illegible]

[illegible] و روغن [illegible] نیم گرم از ناف [illegible] مقعده [illegible]

[illegible] باید [illegible] لازم [illegible] باید [illegible]

باشد [illegible] احتراز [illegible] روغن [illegible] شیرین

[illegible] مطبوخ [illegible]

[illegible] روغن [illegible] سکنجبین [illegible]

روغن [illegible] چهار [illegible]

[illegible] موجب [illegible]

باشد [illegible] از لوازم [illegible] در موضعی [illegible] علامات غلبه خون

از حمره رنگ [illegible] چشمها [illegible] فصد

[illegible] باسلیق باید [illegible] فصد [illegible]

[illegible] روز [illegible] معمول [illegible]

بعد از فصد [illegible] علیه شود و در قولنج الریحی لازم است در اجلاب مسهل و حقنه و شرب ادویه
کاسره الریاح باشد مثل زیره و بابونه و [illegible] و بوی مادران و سداب [illegible] و [illegible]
[illegible] باشد و در مالیدن [illegible] زیره و سداب و سیاه دانه و بابونه و [illegible] باشد از اکثر اقسام قولنج [illegible]
تدبیر علاج مواد [illegible] دیگر [illegible] تجربه [illegible] و باید دانست که در این [illegible] امراض عارضی
[illegible] از آنکه این احتباس [illegible] از آنجمله [illegible] احتباس عارضی [illegible]
[illegible] رقیقه [illegible] قطعی و [illegible] مخصوص [illegible] خاصه [illegible]
احتباس حرکات ضعیف شود یا [illegible] اتفاق افتد و جمع [illegible] چهار [illegible] کنند عارضی شود
و علاج حبس به تکرار [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] و علاج حبس [illegible] ابتدای روز [illegible]
[illegible]
[illegible]

فی وجع الظهر والورک

وعرق النسا و [illegible]

المفاصل

العلاج

و در این

و در این میانه با علامات [illegible] و باید [illegible] کیفیت باید [illegible] با سیق [illegible]
[illegible] روز [illegible] بعد از روز [illegible] روز بعد از [illegible] بعد از
خوردن [illegible] خوردن [illegible] فصد [illegible]
باشد [illegible] فصد اول [illegible] باید از دست [illegible] فصد [illegible] لازم شود و درد
[illegible] باسلیق [illegible]
[illegible] لازم [illegible] فصد اول لازم [illegible]
[illegible] بعد از روز فصد [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

سنبل الطیب کاسنی [illegible] هر یک [illegible] کوفته و بیخته در طبخ آب [illegible] نیز هم [illegible] اخیر که یاد شد
الکم بروغن الاملیقه از [illegible] فتیله [illegible] از یک مثقال [illegible] قدر [illegible] تا شید
و حبوب [illegible] بکار برده در دفع این [illegible] ترکیب شده است [illegible] از [illegible]
از [illegible] قدر [illegible] تریاق [illegible] همان [illegible] لازم کوفته [illegible]
نا [illegible] و از جمله [illegible] این [illegible] و درد [illegible] عرق [illegible] و [illegible]
تا انگشتها [illegible] باشد [illegible] ابهام [illegible] انگشت [illegible] از [illegible] و فصد از دست
[illegible] موافق و [illegible] درد اعم از اینکه موضع درد [illegible] لازم [illegible] در موضع
با ورم باشد و یا [illegible] ورم [illegible] از [illegible] اینکه از [illegible] اطراف [illegible] موضع در [illegible]
لازم [illegible] در موضع درد [illegible] افزاید [illegible] اینکه [illegible] باشد [illegible]
و دفع [illegible] در [illegible] و [illegible] موضع [illegible]
این [illegible] موضع [illegible] و یا [illegible] رنده در [illegible] و بعد از [illegible]
و بالا [illegible] موضع [illegible] عمیق [illegible] و [illegible] زلو [illegible]
[illegible] عمیق [illegible] بقوة محجمه انداخته و بعد از [illegible] زلو [illegible] موضع زلو [illegible] بقوة
[illegible] تا خون [illegible] و دفع ورم [illegible] موضع [illegible] و در عرق [illegible] موضع

[illegible]

چسبانیدن محجمه و زدن شرط و یا انداختن زلو چهار انگشت [illegible] عضو [illegible] بالا [illegible] زلو [illegible] از سمت
پا [illegible] و هم چنین [illegible] چهار انگشت [illegible] عضو [illegible] بالا [illegible] زلو [illegible] در این جا [illegible] طرف [illegible]
و وضع [illegible] باید [illegible] اعم از اینکه سمت [illegible] باشد یا سمت [illegible] و یا واسطه [illegible] باشد [illegible]
در دوا باید نمود [illegible] از آن در دست بلکه [illegible] از تنقیه و فصد از دستها و [illegible]
از [illegible] بر [illegible] عضو [illegible] و یا انداختن زلو موجب [illegible] عضو [illegible] از آن در [illegible] دفع [illegible]
عضو [illegible] مواد [illegible] و هم چنین است در معالجه البواسیر [illegible] از [illegible]
[illegible] از تنقیه و فصد [illegible] دیگر [illegible] از [illegible]
و [illegible] موضع [illegible] و یا [illegible] عضو و دفع
[illegible] تنقیه [illegible] و یا [illegible]
از [illegible] روز [illegible]
بار [illegible] زیرا که [illegible]
بعد [illegible]
عرق [illegible] روز [illegible] عرق [illegible]
[illegible] و از [illegible] در [illegible]

في علاج البواسير

خون با الکلیه نخود صه از شربتیکه دو دفعه علاج مذکور با سپید و نگی باز فصد از دست چپ با سلیق تا چهل
با نخاع و رقت باشد و باد و نفع حجمه باشد بر موضع عرض جوف علامات چهار بند کم میشد و بعد از بار کشی شرط عمیق
زنند و یا زلو بر همان موضع حجمه اندازند از ده عدد تا بیست عدد و بعد از چسبیدن زلوها بار کشی باشد تا خون
درد هنوز زلو باشد بلا شبهه درد ساکن و خون قطع میشود هر گاه تسکین عوارض بعد از عمل کار زلو و حجامت از
اضطراب حالی مریض تعب از انداختن زلو بر موضع دایر و روی و ارکان باشد زیرا که ماده حاصله در فوق اجتماع
میکند و عوض مسائل نیست تا سیما موضع زیر دو شبهه نیست که این معالج از هم تدابیر چه مایلتر و دافع علت
و خمده از تسکین درد و حصول تسکین اشتکر اشیا که در بار جمیع تر بجلید ه و در زیر آتش پخته در زیر
عصیره دانه فش زده مقدار روغن گل سیاه مقدار زرده و کوبان شیر در آن مدد که چشم تعب با نبات منعوا ازار
اکو تخ و مغز تنها الور تخم و نفشه از ان یکی و ان ترس عصیره با یکدو دانه زرده تخم مرغ سایکره تا مرام تحصه موضع
گذارد و شیاف نافعه کامل در شده و جمع قلیلا تر یک دانه مقدار تخم و هم چنین مسیعی بابه جسته مرغ
و نیلوفر و ثعلوم انیها و در زند متعوان که دوسا یند نیم لعاب درها دون سیب یا بقوب سا یند و قوی تا از
ربستعمل بردارد انقع نیست بالجمله هر چه دافع بسود اء و اخراج ادبستعضون سودا و کرتی تولید کند و دافع
احتراق خون و سیر اخلاط باشد و دافع اذیت بواسیر است میشود خربستعمل جبی و غیر ان برای اخراج
فضول سودا و تنقیه احتیاج باشد مریسه دیگران تقلید بمطبوخ افتیمون و شبیه نرم بدست داغ شود از اکه
تعاون

تعاون و کمک دراز معالج بواسیر باعث مقاله در چند است خاصه اینکه سیلان دم خیلی باشد تخم و ضعف قوا س
کبد شود و موجب استسقاء و غیر ان میگردد و از جمله امراضیکه از فساد هضم و سوء تدبیر در ابدان شیوع
دارد اکثر در اطفال میشود دیده واقع در ماه سارکامت جوامع از لغو و صفوة اغذیه بتکیه
عوارض و قوع شده انهم عروق از جانب مسعده و امعا انفعال مختلف غیر منضبط تغیر و تبیت ثالثه بکمه
بعض آنها بعلاج جشی مذکور شده و از جانب کبد و امعا بر شی بکر بول و التهاب و موضع بواسطه کثرت نفوذ
رطوبات غذا اشاد و ماده و لیفت برازو سلان انست و لیس شود بر از سبزی و دیده میشود
خصوصا در اطفال رضیع از جهت در رنگ ملفه صفوة غذا در ه ساریقا برکشتن از ان بسیار احتیاج
و دفع شد تن علاج شی این سیلان منفعی است از قبیل گل و سماق با نیم کرفس تخم گوشت
نیم کوفته بر حسب ظاهر و دیگر ارات در ورن از او تیر های دو کم باید شده اذخر زوفا و خردل شیاف کل
هم بلاد در عرق های جوش نبرات صافی سلار بار کالی بیاشامند و بعد از ان سکنجبین نافع بعلاج
بیاشامند و یکروز نه یکروز زاله جلا از کلیب یک تخم شنبلیله نیم کوفته حسیان با نوبه خشک
سداب اذخر زرسیاه و تناکل سیاه سبیا و هم بلا جوش دیا کر قسمت منقی کافی در آب صاف پیره
کشیده سکنجبین زکیی از هر یک یک مثقال که صاف منفی در آب قوی کان و نمک طعام داد
و دو از یک و نیم روند چینی بدو از بعد از خوردن ها تا اکثر شراب صافی الهی بنمائید

روغن بادام شیرین در شربت آب اضافه نمایند و اگر طبیعت بلغم در مزاج غالب دیده باشد روغن بید انجیر موافق

روغن بادام تلخ مناسب است و بعد از شربت آب اضافه نمایند و بعد از [illegible] روز [illegible] را معمول داشته باشند [illegible]

مذکوره را [illegible] باید صرف [illegible] از آنجا [illegible] مسهلات [illegible] مسهلات لازم میشود [illegible]

[illegible] در آب [illegible] مسهلات [illegible] بعد از [illegible] مسهلات [illegible]

[illegible] در موضع سده [illegible] مظنون شود [illegible] در یرقان [illegible] باشد [illegible]

لازم است [illegible] مسهلات [illegible] نمایند و با علامات غلبه خون [illegible] بار

[illegible] دست [illegible] لازم [illegible] غلبه خون [illegible] شود [illegible] اتفاق می افتد

[illegible] لازم میشود و باید فصد [illegible] بعد از مسهلات شربت [illegible] معمول شود [illegible]

دلیل [illegible] ورم [illegible] روز [illegible] ورم [illegible] علامات

وجع [illegible] در [illegible] باشد یا وجع [illegible] در [illegible] باشد [illegible]

موجب [illegible] اول [illegible] در صورت [illegible] تغییر [illegible] احوال در صورت

[illegible] قشعریره [illegible] بعد از [illegible] و وجع [illegible] باید [illegible]

[illegible] دلیلست [illegible] این حالت [illegible]

[illegible] این سده [illegible] در مجاری [illegible]

مخصوص

[illegible]

مخصوصه پیدا میکند مثلا اگر سده در مجاری مراره و صفراء بر کناره واقع شود فضول صفراوی بخون

به اقسام عروق [illegible] میرود و ظاهر میشود یرقان [illegible] در [illegible] چشم [illegible] پیدا میشود

این قسم از یرقان [illegible] علامت این سده [illegible] از رنگ [illegible] سفید میشود

بر خلاف یرقانیکه از سده واقعه در مجاری [illegible] مراره و [illegible] صفراء [illegible] سفید [illegible]

و [illegible] غلبه [illegible] و [illegible] صفراوی [illegible]

[illegible] از [illegible] بر خلاف یرقانیکه از ورم مراره یا ورم کبد حادث شده [illegible] لازم [illegible]

و وجع [illegible] کبد [illegible] نسبت [illegible] عطش [illegible] صفراوی [illegible]

قاروره تیره تر از رنگ زعفران [illegible] ورم کبد [illegible] مجاری [illegible] کبد [illegible]

[illegible] باید در این صورت [illegible] و رقیق و کم رنگ [illegible] بر خلاف یرقانیکه از غلبه تولید صفرا

بواسطه [illegible] صفراء [illegible] حرارت [illegible] طول مقام در آفتاب [illegible]

[illegible] از [illegible] علاج [illegible] اقسام [illegible] در [illegible]

صفراء [illegible] روز [illegible] تا [illegible]

و [illegible] شده [illegible] در [illegible] تا [illegible]

از [illegible] یا [illegible] مقام [illegible] باشد [illegible]

یرقان

في اليرقان الاصفر

العلاج

۱۰۴

یا خوابش نشسته باشد علاج در عرضها تنفس باشد که از ریح و عرق نشود زیاده ضعف نیاید باشربت نارنج باید داشت هید

و ما در بعض سده باید سکنجبین داد و در آنها غذا کوها ریوند لازم و در مسهلات شربت آب کاسنی ریوند و

بانقوع کاسنی بابت مسهلات و ریوند از نیم مثقال الی یک مثقال داخل باید نمود و مبردات حالت ضعف بعید الاستعمال …

انبسط نشد اما نیم دانقوع اگر بکار برند و تمر هندی و قلیه پاره زرد اگر ترشی و … اینها داد که از سکنجبین …

بعد از روز بعد از مسهلات و سایر مسهلات … چنانچه خیار شنبر و اگر عطش وافر باشد و در عرضها تنفس علت باشد

ایشان … آب سرد و از مغالبت … اینها در روز شربت … عوض … آب سیب از آن …

عمل باشد … تا از استعمال محفوظ باشد و باقی از شربت … شربت نارنج با آب سکنجبین … بعد از

ساعتی نفع … پیاله … و در کبد باشد و علامات غلبه چون … باشد فصد باسلیق از دست

راست لازم است و در همه … مانع از فصد … و شربت … مسهلات فصد

نمایند تا از غلبه و فساد مواد ایمن شوند و در ورم … احتیاج بفصد … اگر … غلبه چون

و حمره قاروره … غالب … صفره … باشد در این صورت فصد باسلیق … اگر … کو

و از جمله سده‌ها انسداد مجاری سودا است مانع از انجذاب … طحال علامات

این سده عروض یرقان اسود است و … در جانب … موضع کبد و سقوط اشتها … طحال است

این عوارض به تدریج … زیرا که اگر سقوط اشتها … در جانب … موضع طحال … کند

دلیلی

في … الطحال

دلیلی و قوی سده در مجرای است که … از طحال بفم معده … و سایر یرقان اسود … باز بتدریج …

سده در جانب … باشد … و … در علاج … بسبب … کبد و … چنانچه …

طحال تفاوت … در سده او … کبد … طحال و … عرضها

العلاج

… علاج … شربت … از سکنجبین … و …

… مذکور … و ما در اینجا … در اجلاب … شربت … از … شبلیله

… زنجبیل سفید … و … روغن … بادام …

و روغن … با … شاب … در حالت … افسنتین و …

… زنجبیل سفید … با … و روغن … باید دارد

و در … افتیمون … قند … و … زنجبیل سفید … و …

و مصطکی … فصد … باسلیق … است … باسلیق …

و چه … ورم کبد باشد ورم طحال از لزوم … و … موضع کبد یا موضع

طحال و سایر علامات … و حمره قاروره … بعد از معمول … روز

… بر کبد … مسهل … استعمال … طحال از قبیل …

… قند … مستعمله از … عرض

و بر موضع کبد از قیروطی عود و [illegible] سنبل الطیب و صمغ [illegible] ضماد [illegible] در گلاب و سرکه [illegible] از لوازم

جا باید مکرر [illegible] و جلاب [illegible] گرم در روز مسهلات [illegible] خصوصا تا [illegible] ایام شرب منضج و در روز [illegible] مسهلات

حقنه ها نو باید جوجه مرغ یا گوشت بره [illegible] با اسفناج و برگ چغندر شبت نعناع با سکنجبین [illegible]

جالب [illegible] سکنجبین باشد و یا [illegible] ترش [illegible] از [illegible] در غیر روز حقنه

از میوه ها انار [illegible] یا آلو [illegible] رسیده و یا نارنج یا ترنج [illegible] با سکنجبین

در شدت حرارت و با قلت حرارت [illegible] در روز ها شرب مسهلات [illegible] باید بخورد [illegible] و اگر التهاب

و عطش مفرط [illegible] آب [illegible] مسهلات [illegible] مسکن التهاب

و اگر [illegible] در محدب کبد [illegible] [illegible] علاج [illegible]

و حکم [illegible] و تدبیر [illegible] باید [illegible]

غذا [illegible] ضعف کبد [illegible]

و [illegible] استسقا [illegible] ضعف [illegible] کبد [illegible] اگر [illegible]

[illegible] استسقا [illegible] باید [illegible]

عارض [illegible] کلیه [illegible] غذا [illegible] رسیدن خون [illegible] حدوث ورم

در کبد [illegible] اجتماع فضول [illegible] کبد [illegible] ورم [illegible]

فی سدة الواقعة فی محدب الکبد

الامراض العارضة [illegible]

سابقا

١٠٥

سابقا عروض [illegible] کبد [illegible] باید [illegible] بلکه بواسطه همان [illegible] و دفع [illegible]

از جانب مقعر [illegible] برودت [illegible] اقدام بر تنقیه آن [illegible]

[illegible] از [illegible] کلیه [illegible] رسیدن غذا

با [illegible] رسیدن [illegible] کلیه و ضعف قوای کلیه [illegible]

[illegible] در کبد [illegible] علاج [illegible] همان [illegible] تنقیه [illegible]

[illegible] باید اقدام به تقویت کبد و کلیه [illegible]

[illegible] مانند زرشک و انار [illegible] ضعیف [illegible]

[illegible] سنبل الطیب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] و از [illegible]

[illegible] در کبد [illegible]

[illegible] باید [illegible]

[illegible] باید [illegible] مقویات [illegible]

العلاج

فی علاج ورم الکبد

بسیار روغن دلقطین المالک و اشق با بونه با قیطابان بر کیک بیفت حلاج و شیر و حاشا و ذوفا و زنبا دزرنا د و ند ح و غیر انها را در مجموعه
استعمال کنید و اگر سبب داشته باشد بر انهم بنا در حسن کم شود و اعمال نشر رو به نقرسان باشد و اگر خلاف این باشد و حرارتی
در تزاید باشد معلوم شود استعمال نقیا ر با هم بر غیا بات بیخته سر بعضه الادفلاج از خارج میان انضاج داخل شود
و ان ادویه را بسیار با حرارت منضجه تند به دو تقویه در جوارش باشد حالت مخالف مثل ضماد و غیر ذلک را مخصوصه
نایده نمیکند اریسا و بزرگان و بزر المرد و بزر الحیال و حلبه و خاکزو و حنای انها را بعد از کوفتن و پختن بار آب
و یا شیر را بمو ضع و رم گذارند و بر کتلیم پیچ بر ان بنحها بسیار معاین بر سر بسته ضماد بهت قولی خیار شنبر بشود
و مجموع با بار دو ادویه مناسب بهم مفید است و علامت انفجار ان بروز قشعریره و خفقان بعد از ادرار یا اطلاق
مده و حرکت خون میرسی در این صورت بیاید از آب طبیخ اریسا و ابهل و صبر بلیغ حار کاش
را با انها شیر و غیر انها را مجموعه با بو شن و جوش بیفشانند با غبار شود اگر دواشیاء و غلظت باشد با عسل
یا سکنجبین بخورانند قولی در روغن بادام را دا خل مینماید مثل این ادویه میتوان نمود بلکه در بعض دو مرغ
قولی لازم میشود و از قوت تنقیه فضول حرکت جوشان را بنایند و با حرارت مخالف مثله مینماید فوا اگر از قبیل
ها زیر آب خسته و انه هم قبل از ان سکان رسیده باشند و نفوع تر حرکات و یا ترشح نه هم قیصه در ره
زود آوز ترش نزه باشد یا سکر لیا شان و غیره حب با العجله و بخوح بیوتات اعراض مذکوره عارض شد
هم بعد از نفثه که در ورم یا مشقت و غیر انها بروز کند بیان علامات مشترکه مذکوره از نوع فالج

نوع از اوجاع صدر ذات التنفس

انها را نفخه و بالجمله احوالی میکه غالبا بعد از مبتلا ذات الصدر عارض میشود اول اینکه در غشیه
الالتصاق التنفس حادث میکنند خصوصا هر استعمال دمی در کبد و یا عروق باشد و عوارض خارجیه از طرف
هوا و برخوردن سرما و یا حرکات عنیفه از نوا قصه در حالت امتلاء و غیر ان اتفاق افتند و در اکثر در اخلاط
متعدده بر تعرف کارت بی بعد بهم رسیده و ضعف در ان غشیه از امور داخله یا خارجه باشد و تقویت
نفوذ دارد باید بسبب اینکه آن دم نفوذ در پرده مستبطن اضلاع برود که باشد غیر ان پرده یکی از اخلاط
رو ند ها بر نجلانه هم در شی بهم رسیده یا پرده میان تر از ان دو یا بعضی ها در میان نه و یا پرده دوم
دیده با منفعه در جمیع اینها هر اینها را در زیر حجاب حاجز حاصل میشود از اطبا توضیح مینمایند چه از جهت
روانست و هم از جهت میانه نفوذ در حجاب حاجز نفوذ پرده اینکه میانه الالتصاق التنفس میکنند و یا در پرده
مستبطن بر خلاف اضلاع صدر رفته باید مسمی بذات الجنب شمالی و جنوبی باشد و یا نفوذ در غشیه مخاط
واقعه میان دنده های سینه و یا پرده حجاب لحمی جو ند ها میکنند و اینهم را ذات الجنب خالص و
غیر خالص و فرجهای زیر میشوند و یا نفوذ بپرده ضعف صدر مینماید اینکاه طرف متصد بخار قوی
متورم شود مسمی بذات الصدر است و اینگاه طرف متصد بر فقرات ظهر متورم شود مسمی بذات الفقر
خلاصه جمله آنکه جمیع اوجاع در سینه و پهلو ها را ذات الجنب و هم در علامات عوارض مشترکند در
اقسام سرفه و تنگی نفس بهم رسیده و حوادث در دو مختلفه میباشند از در شوصه و درد در زیر دنده های

که در دنده صحاح زیر ناف تا فم معده هست پیدا شده و اگر در میان دنده ها غیب [illegible] شده موضع ورم و وجع از
خارج بدست که از انگشت احساس شود و نفس تنگ و ضیق النفس و سرفه دفع نشود و با کم الم برجهت [illegible] شده و اگر
در اطراف صاحب باشد نفس کشیدن بصعوبت و سرفه بسیار زحمت میکند و بر پهلو خوابیدن دشوار بود و اگر در پرده مستبطن
اضلاع صدر باشد و ذات الجنب [illegible] نفس بیشتر شود و سرفه [illegible] تر و نفس ضیق النفس بیشتر باشد [illegible]
و اگر مخلوط بر غیر [illegible] دم و بار بسیار اختلاط غلبه داشته باشد و اگر در عضلات [illegible] اضلاع و باد [illegible]
عضلات اضلاع باشد جای درد از خارج صحیح بدست که از انگشت نمیشود و میشود ورم با حمرة در ظاهر جلد نیز نمایان باشد
و اگر در [illegible] نصف صدر [illegible] عظیم باشد از میانه سینه تا زیر [illegible] چنبر گردن باشد درد معلوم و شدید [illegible]
فوق [illegible] باشد جای درد در میانه سینه پیدا شده [illegible] از مواضع ورم و نفوذ [illegible]
هم [illegible] در معالجه [illegible] روز اول [illegible]
باید [illegible] بعد از [illegible]
روغن [illegible] در صورت [illegible] روز چهارم [illegible]
باز [illegible] تا [illegible]
روز [illegible] باید معمول داشت [illegible]
[illegible]
و در بسیار

و در بسیاری [illegible] فصد [illegible] در پنجم [illegible] بدکوه و بعد از آنکه فصد اول [illegible]
در [illegible] فصد [illegible] و وجع و ورم در پهلو [illegible] و اگر در پهلوی راست باشد فصد اول [illegible]
ثانیه [illegible] باسلیق [illegible] ثانیه [illegible] و بعد از آنکه تا تقدم [illegible] روز دوم و چهارم فصد روز پنجم [illegible]
[illegible] کند بعد از [illegible] روز ششم فصد روز هفتم [illegible] علت قاطع [illegible] شرح [illegible]
تا هشتم بلکه [illegible] در [illegible] تا [illegible] ثانیه [illegible]
لازم است و بهتر آن است که بعد از فصد اول داده شود [illegible] اگر در پنجم فصد ثانیه در ششم
بعد از [illegible] اول [illegible] و بعد از [illegible] از فم معده [illegible]
[illegible] روز [illegible] ثانیه [illegible]
[illegible] درست [illegible]
[illegible]
[illegible] در معده [illegible]
[illegible] روز [illegible] و در صورت
ضعف [illegible] معده [illegible] ثانیه [illegible]
[illegible] بعد از فصد [illegible] روز [illegible]

عوض برنج [illegible] قند [illegible] ماء الشعیر [illegible] پیاله با [illegible] و قند و نبات [illegible] باشند با شربت [illegible]

تا هشت مثقال ترنجبین و از ده [illegible] با شیرخشت و از ده مثقال [illegible] روز دادن مسهل [illegible] مرتب میشود

و یا عوض مسهل ماء الشعیر با شیرخشت یا ترنجبین مرتب میشود و بعد از آن [illegible] شربت [illegible] معمول [illegible] از [illegible]

بنفشه [illegible] و [illegible] از مسهل [illegible] از [illegible] امراض از [illegible] از خارج [illegible]

موضع ورم از قیروطی [illegible] موم [illegible] روغن [illegible] با [illegible] زرد [illegible] زرد [illegible]

اینها [illegible] پیشه [illegible] تسکین [illegible] شربت [illegible] باید داد و بعد از فصد

اول و [illegible] در روزها [illegible] از میوه‌ها از قبیل خیار و هندوانه [illegible]

عوض غذا حیوان [illegible] التهاب و عطش [illegible] یا از [illegible]

در استعمال [illegible] نباید [illegible] در صورت [illegible]

[illegible] از میوه [illegible] استعمال [illegible] مشروبات [illegible] در این امراض [illegible]

[illegible] ابتدای [illegible] در صورت [illegible]

[illegible] از چوب و غیره [illegible] التهاب [illegible]

با ترنجبین [illegible] روغن [illegible] از [illegible]

تا [illegible] مسهل [illegible] در [illegible] مسهل دادن [illegible]

[illegible] نباید [illegible] در [illegible] یا وقت [illegible] از [illegible] بعد [illegible]

[illegible] نباید داد و باید دانست که [illegible] از چهارده ساله

به [illegible] صبیان و اطفال [illegible] نباید و در اطفال [illegible] از [illegible] تا

[illegible] نباید [illegible] اطفال لازم [illegible] فصد [illegible] مناسب [illegible] شربت [illegible]

[illegible] مناسب [illegible] از [illegible] باید دانست که امراض [illegible]

[illegible] امراض [illegible] و [illegible] در [illegible]

[illegible] در [illegible] بعد [illegible]

و [illegible] امراض [illegible] و [illegible] در [illegible]

[illegible] واقع [illegible] لازم [illegible] باید [illegible] اول [illegible]

[illegible] بالعرق [illegible] از [illegible]

[illegible] در [illegible] لازم است و باید دانست که [illegible]

[illegible] استسقا [illegible] در [illegible]

[illegible] استسقا [illegible] در صورت [illegible]

[illegible] و [illegible] در [illegible] استسقا

استسقا [illegible] شود در صورت قبض [illegible] سودا [illegible] آنگاه دماغ [illegible] زنان [illegible]

نفس نماید و منع زیادت [illegible] کند [illegible] امراض تابعه خواهد شد و در ابتدای [illegible]

آن امراض اهم فایده کلی دارد [illegible] با اهتمام در تجویز ادویه [illegible] شود و در معالجات اولی [illegible] اهتمام

نمایند و اگر در قوای [illegible] ضعف [illegible] نماید مبادرت به تقویت آن قوة نمایند و چنانچه حرارت [illegible]

در کبد [illegible] نماید اقدام در تبرید آن [illegible] روز [illegible] از ضعف

قوای کبد باشد تقویت آن [illegible] از وقوع [illegible] اهتمام در تنقیه [illegible] اهتمام

در تجویز [illegible] و شرب [illegible] و تبرید کبد [illegible] حرارت کبد کم [illegible] روز کند و در

روز [illegible] پیدا شد [illegible]

در این [illegible] اجتماع مائیه [illegible] در شکم

[illegible] در این صورت [illegible] از اجتماع مائیه [illegible]

[illegible]

[illegible] اجتماع [illegible]

[illegible]

باید که [illegible] اجتماع [illegible] علاج فوری

در ازاله

و اخراج آب [illegible] بدفعات اخراج

مائیه را نمایند و در [illegible] تمام [illegible]

فی علاج قیلة الماء

باشد [illegible] نمایند [illegible] در قیلة الماء [illegible] و توقی

از [illegible] اخراج شده [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فی حرقة البول

[illegible] و از جمله علل و امراض کثیرة الوقوع [illegible]

و حرقة البول اگر [illegible]

اهتمام در علاج [illegible] حرقة البول از [illegible]

از [illegible]

العلاج

و در این صورت محتاج به [illegible] و جلاب [illegible] عمده [illegible] علاج [illegible] رفع [illegible]

و ادرار [illegible] جلاب [illegible] و رفع [illegible] از [illegible] و [illegible]

[illegible] در [illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] از [illegible] و [illegible] بپزند [illegible]

[illegible] و [illegible] در روز [illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible] از [illegible] و [illegible] روز [illegible]

[illegible] از [illegible] و [illegible] در [illegible]

[illegible] از [illegible]

در [illegible] از [illegible] و [illegible] در [illegible]

اصفهان [illegible] از [illegible] در [illegible]

و [illegible] و [illegible]

در [illegible] از [illegible] و [illegible]

[illegible] در [illegible] از [illegible]

با بابونه

با بابونه [illegible] از فضول مانده در بدن [illegible] از [illegible] لازم است

[illegible] و [illegible] از [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible]

در [illegible] و [illegible] لازم است [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] در [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible] و [illegible]

فی ورم الانثیین

و از جمله امراض [illegible] ورم انثیین است [illegible] در [illegible] و [illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible] از [illegible] و [illegible]

لازم است [illegible] و [illegible] لازم است [illegible]

برفصد قیفال کنند از صفرا و بلغم [illegible] تا بنیه تا حتی الامکان در روز اول [illegible] باشد و در علاج [illegible] اصرار نمایند [illegible] ملینه درمانگاه

[illegible] صحت [illegible] ورم [illegible] روز [illegible] کثیر [illegible] نیم کوفته [illegible]

یا مرد [illegible] در سینه [illegible] کشیده [illegible] جوش [illegible] فشی [illegible] تا [illegible]

[illegible] فصد [illegible] روز سیم [illegible] تا [illegible] از [illegible] مستعمل خون بگیرند و در روز چهارم [illegible] ملینه

[illegible] بدهند [illegible] دارد [illegible] که در رفع اورام [illegible] و ظاهر [illegible]

[illegible] از [illegible] باشند و یا [illegible] و ورق [illegible] و یا [illegible]

[illegible] باشد و [illegible] و روز پنجم در صورت اشتداد ورم [illegible] فصد [illegible]

اگر [illegible] بیشتر از [illegible] بگیرند و [illegible] زود [illegible] اشتداد [illegible]

و یا [illegible] ورم [illegible] فصد [illegible] لازم [illegible] و دلالت [illegible] داشته باشد [illegible]

یا [illegible] و یا [illegible] فصد [illegible] و یا فصد اول [illegible] نمایند و [illegible] تمام [illegible] در صورت [illegible]

تجمع و انفجار [illegible] دارد [illegible] از [illegible] فصد و تنقیه [illegible] ورم [illegible]

[illegible] عامه [illegible] باشند و [illegible]

و تقویت [illegible] تا [illegible] ورم [illegible] تبیغ [illegible] ظاهر [illegible]

و کم [illegible] خون [illegible] از [illegible] لازم است [illegible]

ناخون

ناخون [illegible] از ابتدا تا [illegible] لازم است [illegible] ابتدا [illegible]

[illegible] آتش و [illegible] بسیار [illegible] کثیر [illegible]

و [illegible] بالند و در اشتداد [illegible] مخلوطه [illegible] و در اشتداد [illegible]

[illegible] مجلدات [illegible] و [illegible] الملک [illegible]

علق و [illegible] شرط و اقدام [illegible] ورم [illegible] موجب [illegible]

[illegible] مواد [illegible] توجه و نزول [illegible] و ام خبیث [illegible] اورام واقعه در [illegible]

[illegible] جمیع [illegible] ورم و تنقیه [illegible] اتفاق [illegible]

و [illegible] انفجار [illegible] و عمق [illegible] نقیه [illegible]

لازم [illegible] شربت [illegible] در [illegible] شرب [illegible]

مناسب [illegible] معمول دارند تا [illegible] رفع مواد [illegible] نماید و از جمله علامات فضاء

تناسل قلت [illegible] و ضعف انتشار و سرعت انزال و رقت [illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] فضول [illegible] از [illegible] باید [illegible]

[illegible] از تحقیق [illegible] مقدمه [illegible] رفع فضول [illegible]

اشتها و [illegible] از [illegible] کلام و [illegible]

[illegible] تقدیم علاج [illegible] انسدادات

در امور عارضه در امور دیگر مثل تراکم فضول و یا امور دیگر از وقوع در خفقان عارض گشته مخوفات و در دوام هموم و غموم و غیر

اینها اسباب ضعف قلب و دماغ شده باشد و بعد از معلوم شدن امور متقدمه علاج باید باسباب خارجیه موجبه ضعف

قوا الا بقدر امکان هر قوم مخصوصه و بعد از آن اقدام بر تنقیه و فضول متراکم و متبدلات نفس از اغذیه و تولید

اخلاط [illegible] صالح لا طعمه و در این صفت ملاحظه حالات [illegible] بخصوص هر یک از این کیفیات

العلاج

کما اگر با عارضه علیه داشته باشد بر تنقیه یا تبدیل مزاج باعتدال آورد و بعد از آن علاج باید ملاحظه نموده اگر قلت تولید

خون باشد بمواد [illegible] لبوب و مغز دانه اغذیه متولده خون بسیار و تولید خون [illegible] و [illegible]

باعتدال [illegible] طبیب باید [illegible] اگر [illegible] موجب [illegible] و شفقت طبیعت [illegible] تولید [illegible] شده و اگر ضعف

دماغ یا قلب [illegible] باشد اقدام بر تقویت اینها باید که [illegible] مفرحات قلبیه [illegible]

[illegible] دماغ [illegible] خاصه [illegible]

از اعضای نفسانیه [illegible] ضعف [illegible]

در ضلالات آلات [illegible] عارض [illegible] فضول [illegible]

مرضیه [illegible] بدن [illegible] آلات [illegible] اقدام بر [illegible]

[illegible] بدن عموما [illegible] آلات [illegible]

هر روز [illegible] عرق [illegible]

از انقی

۱۱۳

از قطن زیر [illegible] و [illegible] اطلیه مقویه [illegible] از قطن تا [illegible]

[illegible] و در جمیع آلات [illegible] روز [illegible] جمیع بدن [illegible] عرق آور [illegible]

[illegible] کنند [illegible] نگاه دارند تا اثر [illegible] باید [illegible]

[illegible] آلات [illegible] اعصاب [illegible] و هم چنین [illegible] مقویه از [illegible]

[illegible] ضعف [illegible]

و از جمله علامات ضعف تناسل اعضاء رحم است اگرچه در این مختصر جمیع امراض عارضه

رحم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

در ضعف رحم و علاجه

باید که تا مهمی که سیلان حیض شده باشد و کسی که از ضعف یا ما انفی و بالای حلقه عقب و زیر رکبه و حجامت

ساق و وضع محجمه بر جانب بالای کس بسیار با بهره بار از جهت آنکه سیلان بسیار شده باشد بسیار اهتمام

در رفع حیض ... و اصول سیلان طمث ... زیرا که موجب ... اختناق و عقر و اورام رحم و ... عرق النسا

و ظلمه بصر و سوء هضم و ظنون ... و مالیخولیا و عرقی کرده و ... و غیر آنها میشود والله اعلم

وعلاج فی سیلان الطمث

و از الجمله تسبید آن با فراط باعث ... سیلان طمث و ... تا ... از امراض ... حیض

و اهتمام در علاج آن از لوازم است و اسباب ... و شش ... مثل ... خون بدن با ... و ...

کیفیت و قوه جاذبه و دافعه رحم و ضعف ... سیلان ... حیض از رحم از ... یا ... و ...

از آنجا که باید ... حفظ باید و تحقیق شود سبب ... و سبب ... مقدم بر علاج ...

دم ... علاج ... رحم و ... از ... تقریر ... و حجامت ... در ... و ...

و وضع محجمه بر زیر پستانها و ... بر ... و ... یا ... بالا ... نمایند و اگر

بالا ... ... شرح ... شرب ... بر ... تا ... روز ... از زور

بار ... از ... خون ... و ... ... و ... و ...

در ... و ... با ... و ... از ... با ... و ... از ... بالا ... با ... نه ...

و ... باید ... یک ... مثل ... و ... ... با قلیل ...

مرداست.

بر دارند ... باید که ... بر این ... اگر ... و ... بعد ... و ... و ... پستان ... از ...

... ... و ... ...

و ... و ... در ... از ... باید که و در ... و در ... مروارید و ...

... و ... ... و ... ... و ... ...

و ... ... و ... ... باید ... ... و ... ... در کتب مبسوطه

مسطورات ... باید ... از ... ... خارج ... فصل پنجم در علاج ... و ...

و ... از ... و ... و ... ... از استعداد

در قلب ... و ... ... از ... اشتغال

در قلب ... و ... ... از قلب ... ...

حرارت غریبه ... از قلب ... و ... ... از قلب ... قلب

... ... مثل حرارت ... ... و ... و ... ...

... ... از ... ثلاثه بدن ... پس ... بلطف فی البدن ... ارواح ...

... در بدن ... سلطان ... البدن ... از ... ...

لطافت ... از ... ... و ... ...

در علاج خفقان و غیره و شبور ...

اجسام بدن در اطراف و کناف [illegible] خلط در رطوبات محقونه در عروق یا خارج از عروق باشد از احتمال خلط [illegible]

و عفونات منهیه اند و لکن آن حرارت منتشر شده که کیف فی البدن حرارت [illegible] باشد [illegible] جلد لاحمر و [illegible]

[illegible] با کیف غیر نظام [illegible] در این صورت [illegible] حمیات زیاده بر [illegible]

[illegible] یومیه [illegible] دقیقه [illegible] **اما حمیات**

یومیه اقسام است باعتبار انتساب بعرض که اول منسوب باحوال نفسانیه مشتمل

از غضب یا فرح یا غم یا هم یا فزع یا فکر یا نحو اینها و یا خواب [illegible] **دوم** منسوب باحوال

بدنیه [illegible] از تعب یا [illegible] یا سفر [illegible] یا در [illegible] یا گرسنگی یا تشنگی یا از تخمه یا از [illegible]

و سده یا از ورم یا از [illegible] بدن عارض شود سیوم منسوب باموریکه از خارج [illegible]

[illegible] آفتاب یا آتش یا گرمی حمام [illegible] در برف و یا سرد [illegible] منافذ ظاهر

جلد [illegible] فرو رفتن در آب سرد [illegible] مانند [illegible]

[illegible] **و علامات** جمیع آنها تقدم [illegible] سبب [illegible]

و کم شدن روح [illegible] در نبض [illegible] سبب [illegible]

[illegible]

و در ابتدا [illegible]

در حمیات یومیه

در علامات حمیات یومیه

و در ابتدا [illegible] مثل [illegible] و [illegible] احتمال [illegible]

[illegible] کم یا زیاد [illegible] و تشخیص حمیات یومیه ابتدای [illegible]

و اما علاج [illegible] **علاج حمیات** منسوب [illegible]

[illegible] سبب [illegible] غضب [illegible] و غم و فزع و فکر و نحو اینها و خواب [illegible]

و تعب [illegible] حموم [illegible] معتدل و دخول در آب معتدل الحرارة [illegible]

از [illegible] مرطبه [illegible] ممزوج با آب [illegible] یومیه [illegible]

[illegible] در حمام [illegible] دادن [illegible] یومیه [illegible] مرطبه [illegible]

مثل [illegible] با گوشت [illegible] یا [illegible]

[illegible] و تعبیه [illegible] و از بقول و فواکه بارده رطبه مثل

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

علاج الیومیة المنسوبة بالامور النفسانیة

[illegible]

وعلاج اشقراغیه [illegible]

[illegible] اما علاج حمی وجعیه [illegible]

[illegible] اما علاج حمی غشیه [illegible]

علاج الاشقراغیه

علاج الوجعیه

علاج الغشیه

[illegible] اما علاج الوجعیه والعطشیه [illegible]

[illegible] اما علاج حمی سدریه [illegible]

علاج الوجعیه والعطشیه

علاج السدریه

و اگر علت ورم طحال از غلبه سودا باشد بعد از استفراغ اخلاط از جهت غلظت سودا باید مقدم داشت بعد از آن منضجات و مسهلات و ضمادات فایده ...

از قبیل افتیمون و بسفایج و آنچه سودا و اخلاط غلیظ را بقدر امکان دفع کند و غلظت و لزوجت سودا را تلطیف نماید بعد از آن سکنجبین بزوری

و غیر آن در روز خورده [illegible] در ایام استعمال حقنه باید نمود و سهل از قبیل افتیمون و [illegible] و سکنجبین

و دیگر [illegible] بهتر بادیان اگر در سینه حرارت باشد و اگر نه با آب و ضماد [illegible] در صورتیکه با شرب

نضج با دو اینها اکتفا نمایند و بعد از آن [illegible] استعمال مسهلات و در صورت اکتفا بجوشانده افتیمون و حقنه جانب ...

از استفراغ به مسهلات دو روز [illegible] بالکلیه و [illegible] از جو و شیره ...

و دارچینی و زنجبیل و مانند آن با جوشانده ... بادیان و غیره در صورت ...

مسهل روز قبل از آن ... در طبع ... و اگر ضعف ... در طبع باشد ... با شربت ...

و استعمال ... از ضعف ... و دیگر ... احتمال دارد ... اگر حمام بروز

فیوره و ... از حمام ... علاج ... و ... در دو ساعت و تا ... معلوم ...

... روز ... شدید ... اگر روز ... از ... و غیره ... در ... بادآورد ...

باید داد **اما علاج تخمه معده از امتلاء تخمه** ... و فضول ... بهتر آنکه

از آن جهت طبیعت ... بحرکت ... بهتر و ... مسهلات ... باید نقیات خفیفه مانند سکنجبین

با آب گرم یا اقوی از آن ... اگر ... طبیعت ... تا دفع

فضول

فضول حاصره در معده و نفس ... و حالت ... ان ... اقدام ... فضول ... از ... ضعف ... در معده و معاء

... اگر ... باشد و ... در اول ... باد آن ...

باشد ... با شربت ... اگر ...

مانع باشد و اگر ... از ... و ... بادیان و ... تا ... از ...

باز از ... باشد ... در آن ...

... شدید ... معده ... و ... در ... ضعف ...

و ... از ... و ... معده ... از ... و ...

از قبیل ... در ... و ... با ... و ...

نحیف ... از ... و ... از ... یا از ... و ...

... در ... باشد **اما حمیات تابعه اورام**

باطنه پس از تحقیق حمیات عفنیه است اما حمیات تابعه اورام واقعه در ... جلد

و لحوم واقعه در زیر جلد ... علاج آنها همان علاج اورام ... ابتدا ...

نفض ... فصول ... از ... در صورتیکه اورام ... باشد ... در ...

علاج الورم ...

فی علاج التخمه

و نیز سیلان خواهد آنکه در مواد ان ادرار خباثتی و سمیتی باشد در این صورت لازم است که از جهت مواد فی فرط نباشد
تا ناخنی از مرور مواد و بقیه عرض شریف شود و لازم است از تریاق میانه قلب و موضع ورم از قرب بسته ورم تا به نوعی از سنگ
شود تنقیه ورم قلب شود و پس می شود که بجان از فراز اسباب خون ورم رفتن مشیع و از استعداد دفع بخار حرض مشیع ضعیف آنکه
بعد از فصد استفراغ از جهاد نماید بر حقنه یا شرب ملینات از قبیل آب نیلوفر تمر هندی با آلو آلوی بالنگ سفید
بارهنگی پاییز خشت با تقصار از آن است بحول چهار مثقال فرنجمشک با اقوی از آن با شهد از حلقوم
از چهار تا هشت مثقال و ورق تا هفت از ده چهار مثقال نقوع اینها ادرار و اسهال آورد شیر خشت بسنده
و جمع بعد از ذکر مطبوخ حفظ آن شستن محکاه ورم اما بنفع دلالت بسته صبر بعد از فصد استفراغ و استعمال طلیم
و ضماد تقلید ادویه تبرید مطبوخ جهت تقلیل انصباب از فتق قطع از رگ یا ...
اخلاط ادرار شیر باب کشیده از روغن بسته با جاذب انفجار بهم رسانده و خونش منبع شود و یا به مفجر تقیی
ادویه منفجره بالخصوص مرهم تر زرد سیاه و ... تا تنقیه شود مدّه آنها رفیع آید و یا نشتر اول استفراغ
و بعد از اخراج مدّه و صدید فتیله تا چیده مرهم هستون اخضر که در اندک سطح تا بیند و یا به روز و شب
سه دفعه تجدید نماید تا جمیع مدّه و صدید بیرون برآید و التیام یابد **اما علاج قشعریره که بعد از ابدان حادث**
باشد حادثه شدید که معتاد حمام و شیر نیفند بدن باشد تا در کف و غبار را و در تک نمجه سه شبانه روز از ...
استسقا دارد و همچون بمار کثیره جلد بدن را از او طلاخ تا کف و خود ... قرصه و بشره ... کثار
... موجب

موجب اظهار حرارت و التهاب باطنی شود و جمیع اذیت رساند **اما حمیات صوریه که از حرارت**
آفتاب آتشی یا حمام یا هوای گرم حادث شود در ارواح نفسانیه ترقیه و بالارواح حیوانی قلبیه احتراق شده
باشد عمده تدابیر علاجی استبدال بسبب اصحاب گرمای آفتاب سایه ادهان و از رجا و درستاش و ارشدان و گروح
از حمام و یا در احیان حمام از نشستن در آب خاک تر یا مرد و نقل ازو اهوای بهوا یابد و حقنه که صنه بحول
سرد آب شده خلاصه صادران سرد آنکه حار است و با فوائد آن شده و بعد که آثار شربت بسته با آلوی و آخر حقول
دوا که یا لیمو و اغذیه مرطبه یا لیمو از شبهای اسفناج و کدو و باد رنجویه و ماش و ... با آلو و نخود
پخته و خوردن کاهو با سکنجبین بسیار تر از نفع اغذیه است **و اما حمیات علاج تپ نوبه**
حاد از شرب شراب و دیگر از جهت سده باشد تا شراب آن کهنه باشد و ازسر عرق قهر تنقید و سلام و غیره نقاد و شیا
تا حال ان ستم که محکاه حمیه از شراب تقطیر به او شده باشد که مهیا باشد قوام و قیل از لوازم آن دخول
در آب خاک تر در حمام و آب سرد و در بعد تا به اقوه در صورت ظهور علامات غلبه دم از دو رک
و حمرت چشم و لبها و زبان و التهاب و تشنگی نفس فصد نماید بعد از عرق فصد ... و تسکین صفرا
الکلی در آن و بعد از آن باشد **اما علاج حمیات که از احتقان عقب جلد یعنی تکاثف شدن** ...
جلد عارض شده باشد و در باطن احتباس انجره و ادخنه الحلیب تقسیم شده باشد ارواح داخله بدن حرارت غریبه
بدن شده و آن بر فسخ قسیر از او خود در اثر شدید ایمیوه و قوع در هوای بارده و توقف در آب سرد و ...

علاج الحرقه
علاج تپ حادث از شرب المسکرات
علاج الجلد تنگ شدن

العلاج

از دماغ شدن و در ابتدای آن قی صفرا نیز شنیده شده و ناخن و از شدت قبض و التهاب بدن مثل جلد مکیه در آتش بریان ... بیاید

باشند طبق نسخه **علاج** پوشیدن بدن به تبرید میکند از گشادن اطراف و پوشیدن عرق و سیلان آن ... شده باشد متوقف

شدن در آب گرم و هوای گرم و حمام در صورت اطمینان از بودن امتلاء و صعود ... که امتلاء و حمیات التهابی به تنهایی عفونت

خارج دائم ... در علاج حمیات ... از وضع این مخصوص بود و ساخته اگر ... علامت اشتباه به حمیات

خارج عفونات و از علامت ... عفونت ... شده ... و علامات ... اطباء مختلف

اکنون شروع بذکر سبب و علامت و علاج حمیات مخلطه ... از خوض ... مخلوط حرارت

غریبه و این حرارت بدن ... کند موجب ... از جسم ... اضطراب و احتراق در صورت ... رطوبت ...

جسم ... رطوبت ... و یا به تعفین در صورت ... از جسم ... عفونت ... حرارت غریبه

فی السوناخس

در ... رطوبت سائله و در اخلاط ... اجسام ... استعمال ... مخصوص اند ... تاثیر حرارت غریبه در آن موجب تعفین

بس این تاثیر در خون باشد ... از این ... و جوشیدن ... در خلط ... کند و موجب ... و ... بسبب

و یا تاثیر ... بجهت تعفین ... و این تاثیر ... اخلاط مخصوص خون ... بجهت کثرت مقدار خون

نسبت بسایر اخلاط ... خون ... از قبول ... خون ... حرارت غریبه در این صورت ... تاثیر ... داده

بر تعفین ... و جوشیدن در خون حرارت ... میکند و از ... حرارت ... بیونانی ... نامیده

شده ... و این ... از ... بواسطه اینکه ... ارواح ... از عفونت ...

عفونت

عفونت ... در خون ... باشد و ... در علامات غلبه خون ... اندکی ... دارد از ... زبان و چشمها و لبها

و ... و عظم نبض ... نفس و ... و ... و ... و ... و ... رنگ ... بول ... و ...

العلاج

و ... و ... و از ... اکثر ... از بدن ... و ... شدن ... در حمام ...

علاجش بعد از ... از ... و ... غذا ... و ...

و ... در صورت غلبه صفرا ... در صورت ... و ... در صورت ... نفس و ... قلب

زیاده ... قوه ... و ... و ... خون ... و رقیق ...

باید ... روز ... باشد ... خون لازم نیست و ... صفراوی ...

لازم است و ... و ... و ... فصول ... غلبان خون ... از ... خون

تا روز سیم تب قطع نشود ... در ... حرارت ... و ... باید ... غذا ...

در ... تب ... از ... در صورت ... از ... اخلاط

شکر ... و ... که ... و ... از ... دارد رقیق ...

مصروف ... تعفین ... در ... و تب ... از ... نشود

معلوم است ... و ... چهارم و روز چهارم تب قطع خواهد شد ... شب

... و ... داخل ... و ... از ... قبل از ... غذا ...

و هیچ چهار از اکثر ... باشد ... [illegible] ... و بعون اشتها و خلاف ... [illegible]

... [illegible] ... داده ... [illegible] ... خواص [illegible]

... [illegible] ... معمول دارند ... از استعمال ... [illegible]

... [illegible] ... مذکوره ... و از العلة ... [illegible]

... [illegible] ... با عوض ... [illegible]

و العلة ... [illegible] ... اشتها ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... [illegible] ... باید ... [illegible]

اقتصار ... [illegible] ... احوال ... [illegible]

... [illegible] ... احتیاج باشد و قوه ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... [illegible] ... و مناسب ... [illegible]

و اهم احوال ... [illegible] ... باشد از ... [illegible]

در شقیقه ... [illegible] ... در قلب ... [illegible]

و اشتهی

و اشتهای ... باشد از ... [illegible] ... و قوام و ... قوة ... لازم ... [illegible]

در ضعف ... [illegible] ... از ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... [illegible] ... بعد از ... [illegible]

و شهر ام از آنکه ... باشد ... [illegible]

و بر شقیقه ... [illegible] ... احوال ... [illegible]

... [illegible] ... از علیا ... [illegible] ... اکثر الاقتصار ... [illegible]

و ... [illegible] ... از لوازم ... [illegible]

... [illegible] ... در این صورت ... [illegible]

... [illegible] ... قصه ... [illegible]

... [illegible] ... از علیا ... [illegible]

... [illegible] ... از تحلیل ... [illegible]

... [illegible] ... و احتمال ... قوة ... [illegible]

قوه از لوازم ... [illegible]

... [illegible]

وقایع ... [illegible]
و علامت آن

[illegible] شیر تنها نباید [illegible] و در هشتم و دهم [illegible] از آب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

در دماغ [illegible] در روز [illegible] اگر قوه [illegible] علامت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تعفنش می‌شود بی تکلف و اعراض نائبه کرده می‌شود و لاغری اگر شود و [illegible] قبول تعفن کرد از تحلل

و اعراض نائبه دارد و هم ازان اقسام است و اعم ازانکه منتقل بطبقه شود یا از جمیع [illegible]

منقلب بطبقه شود یا امتلا از خون عفونت بهم رسد در این علاج [illegible] دارد در تسکین [illegible]

ابتدا [illegible] احتیاط دارد تنقیه و تبرید و تلطیف [illegible] ازاله عفونت مقدم است

و با غلبه خون [illegible] لازم [illegible] مذکور [illegible] از [illegible]

در پنجم روز [illegible] در هفتم [illegible] تغیر [illegible]

از پنجم [illegible] از پنجم [illegible]

فصول [illegible] احتیاج [illegible] علامات [illegible] غلبه [illegible]

بطوریکه [illegible] روز [illegible] اطمینان [illegible] باشد [illegible]

اقسام [illegible] قطع [illegible] اشتها [illegible]

[illegible] اصلاح معده و کبد و تقویت [illegible] قوی [illegible]

بطبیعت [illegible] روز [illegible] باشد [illegible]

[illegible] اشتها [illegible] باشد [illegible]

[illegible] از اشتها [illegible] قطع [illegible]

دو قتی

فی المحرقه

و وقتش بعد از صرف [illegible] و [illegible] از [illegible] تطفیف [illegible]

[illegible] در پنجم [illegible] بعد از [illegible]

بدن [illegible] باشد [illegible] از [illegible]

و بروز اشتها [illegible] باید **و اما حمای محرقه** [illegible] عفونت [illegible]

در اکثر و نادرا از [illegible] می‌شود و [illegible] صفرا [illegible] **و علامتش**

لزوم [illegible] تشنگی [illegible] روز اول [illegible] قشعریره [illegible]

مانند [illegible] قشعریره [illegible]

و [illegible] و عطش و در اکثر [illegible] اشتداد [illegible]

و خفقه دارد و [illegible] شود [illegible] شدت [illegible]

[illegible] از [illegible] بعد از [illegible] می‌کند

[illegible] از اول [illegible] و چهارم و پنجم [illegible]

العلاج

دلیل [illegible] باشد [illegible] دلیل [illegible] باشد دلیل [illegible]

[illegible] علاجش تعفن فصول صفراوی [illegible] از معده [illegible] اول [illegible]

[illegible] از [illegible] و [illegible] تسکین [illegible]

نیز ان بعد از [illegible] نباید و تشنه بماند و [illegible] خشک شود و بر روی سینه [illegible] الطلیه بر ترتیب از قبیل صندل [illegible]

[illegible] سابیده [illegible]

[illegible] در ایام اطلیه [illegible] از خشک شدن [illegible] و هم اتفاق [illegible] در ایام [illegible]

[illegible]

در روزهای [illegible] از ایام مرض و روز یازدهم [illegible] چهاردهم [illegible] و از بیماری [illegible] تحت

[illegible]

یا بستر [illegible] تقاضای حالت [illegible] باشد و [illegible]

فی الغب الخالص وعلاجه

بعد از قطع تب [illegible] و هم چنین است معالجه غب دایره

بلکه [illegible] زیرا که نوبت [illegible] چهار [illegible]

و چون چهار [illegible] در کمال [illegible] روز اول ابتدا [illegible]

بالجمله [illegible] باشد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اسفناج و کشنیز با جوجه مرغ یا گوشت [illegible] باید و روز [illegible] مرطبه [illegible] روز نوبت [illegible] همان خاکشی را با [illegible] نبات

[illegible] با وجود عطش [illegible] روز اول

قبل از ظهر [illegible] باشد تا بعد از ظهر [illegible] و اگر بعد از ظهر [illegible] باشد [illegible]

و تسکین تشنگی [illegible] از حرکات عنیفه [illegible]

حفظ باید [illegible] روز اول [illegible] روز دوم [illegible] حرکات [illegible]

ظاهر شود [illegible]

[illegible]

[illegible] از کم شدن تمام بدن [illegible]

[illegible] رفع عطش نباید [illegible] عرق [illegible]

[illegible]

بالجمله [illegible]

مریض [illegible] روز اول [illegible]

[illegible]

[illegible]

صاحب بطن ضعیف و مالیخولیا و مستعد [illegible] موجب حرقت و دفع شود و از نوبه دوم یا سیم یا چهارم از دیاد و بیشی اقسام بیابد شد

خلاصه فایده و جمیع مختلف شدن را نیست در صورت اوصاف اشتداد و مقدم شدن وقت نوبه احتیاج بشرب منضج در

روز چهارم و تنقیه کامله بعد از آن بشرب شربت در روز پنجم و نوبه سیم [illegible] منضج [illegible] شدند و [illegible] نوبه ها دارد شربها شدند

مگر اینکه از نوبه روز سیم خفت در روز ششم و روز هفتم [illegible] تنقیه ها از روز چهارم اقوا باید بحقیقت لکن اگر ماده نسبت دارند

در شروع بقبض ادرار [illegible] مثل شیر ترش [illegible] از ده مثقال [illegible] باید و در فوران [illegible] از این قبیل [illegible] گل سرخ

در ادرار کامله اقراص [illegible] و روز [illegible] باید داد اگر [illegible] بعد از [illegible] دانند بدهند [illegible] گل سرخ

بنفشه آلو [illegible] عناب سپستان [illegible] با شیر خشت [illegible] اسم [illegible] خرف [illegible]

و در روز هفتم تنقیه مذکور را با شیر خشت [illegible] مذکور رفتار باید اگر نوبه بروز [illegible] روز [illegible] ترش

در تغذیه باید داد اگر نوبه [illegible] بعد از [illegible] و [illegible] گرم [illegible] اگر غذا [illegible]

یکی از میوه های سرد و تر مانند خیار [illegible] با سکنجبین یا [illegible] با کاهو با سکنجبین و از [illegible] لازم [illegible]

بر تقدیر [illegible] یک [illegible] اشتهای [illegible] مصروف دارند و [illegible]

یکی از آشهای ترش دار تغذیه باید و در روز هشتم روز [illegible] از مطبوخ با فقوع مذکور [illegible] و شیر خشت

هر کدام [illegible] مناسب [illegible] مانند [illegible] لکن [illegible] مناسب [illegible] عوض [illegible] روز [illegible]

خامسه [illegible] طعام [illegible] یا [illegible] با سکنجبین [illegible] مصروف دارند و روز نهم

مانند

مانند روز هفتم رفتار باید اگر نوبه بریده شود نعم المطلوب و اگر نه روز دهم [illegible] از [illegible] مذکوره [illegible] مسهل

و شرب [illegible] کنند در [illegible] از [illegible] اول [illegible] چند [illegible] انقضای [illegible] در نوبه [illegible] زیرا که [illegible]

گرم و خشک [illegible] موافق [illegible] از [illegible] آن نوبه [illegible] لازم است و بعد از شرب [illegible]

شروع [illegible] در روز نوبه [illegible] قبل از نوبه [illegible] با [illegible] [illegible]

باید از تنقیه تنقیه اخلاط [illegible] نشاید [illegible] نوبه بریده شود زیرا که اگر تنقیه اخلاط متعدده [illegible] قبول [illegible]

بر تنقیه اخراج [illegible] از [illegible] نوبه [illegible] البته [illegible] علاج غب خالص [illegible] تا نوبه بریده

شود تا انقضای [illegible] باید [illegible] از تخم [illegible] و کشنیز [illegible] در [illegible] کشیده

با شیر خشت [illegible] یا [illegible] و روز [illegible] از [illegible] اشتها یا میوه ها [illegible]

مذکوره تغذیه باید و [illegible] روغن و گوشت [illegible] با [illegible] یا آلو [illegible] ترش دار

[illegible] ترش [illegible] باید بعد از انقطاع نوبه اگر در [illegible] بپزند از [illegible]

لازم دانند فصد [illegible] بعد نوبه [illegible] اگر از اخراج خون [illegible]

و بار [illegible] کیفیات [illegible] باید و [illegible] از [illegible] نوبه [illegible] زیرا که [illegible]

نوبه [illegible] از اخراج [illegible] بسهولت [illegible] الکیفیة [illegible]

اما غب غیر خالص [illegible] از [illegible] غلیظ [illegible]

و [illegible] ملطف باید [illegible] تا نوبه [illegible] از او از [illegible] میکرد [illegible] بسعه [illegible]

اتفاق افتاد شخص [illegible] روز بیشتر از [illegible] استواد دایم برسد علاج [illegible] طرایق استفراغ [illegible] دارد

آنستکه در منضج آن لازم است [illegible] شده [illegible] مقدار [illegible] و در [illegible]

خشک [illegible] بزرگ [illegible] استعمال [illegible] با روغن بید انجیر [illegible] چهار [illegible] نمایند

و در مسهل شروع [illegible] اخلاط غلیظه [illegible]

تخم [illegible] خشک [illegible] اخلاط [illegible]

غلیظ [illegible] لازم است [illegible]

نوبه [illegible] لازم [illegible] انقطاع [illegible] معمول دارند [illegible]

الاسباب [illegible] از اول [illegible] خاصه [illegible]

از قبیل [illegible] و اورام طحال [illegible] استسقا [illegible] اخلاط [illegible]

لازم [illegible] انقطاع نوبه [illegible]

[illegible] علاج حمیات [illegible]

[illegible] بکتب مبسوط رجوع [illegible]

[illegible] اما حمیات بلغمیه غیر حاده [illegible] رطوبات بلغمیه شده است

والعلاج

فی الحمیات البلغمیة [illegible] والمواظبة و علاجه

پس آن [illegible] قبول عفونت [illegible] عروق [illegible] الاکثر [illegible] لازم است [illegible]

[illegible] نیست [illegible] در این تب [illegible] کمال [illegible]

[illegible] از [illegible] صورت [illegible] مقدم [illegible]

و کثرت [illegible] مولده بلغم [illegible] مولده بلغم مستعده [illegible] قبول عفونت [illegible]

رطبه مانند [illegible] اخلاط و رطوبات بلغمیه [illegible] عفونت بلغم خارج [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible]

نوبه [illegible] شروع میکند [illegible] عوام میگویند [illegible]

[illegible] میکنند [illegible]

[illegible]

[illegible] سیلان [illegible]

[illegible]

[illegible] غلیظه [illegible]

[illegible] قبول عفونت [illegible]

و [illegible] سیلان عرق [illegible]

العلاج

باید شست ... غالبه از [illegible] میشود و باز اثار نوبه بروز میکند علاج حمّی در روز اول

بروز [illegible] آب ... دماغ [illegible] تا [illegible] مگر [illegible] اگر [illegible] و اثار [illegible]

باید [illegible] شربت [illegible] العسل و روغن [illegible] باشد [illegible] باید خواهد [illegible] خورده باشد

و بعد از [illegible] و [illegible] شدن و [illegible] ابتدای [illegible] گرم و [illegible] قبل از [illegible] عرق [illegible]

[illegible] و بعد از سیلان عرق [illegible] از [illegible] دار [illegible]

[illegible] سیلان عرق و [illegible]

[illegible] روز [illegible] دماغ [illegible] از [illegible]

[illegible] نوبه [illegible] روز [illegible] [illegible] مذکوره [illegible] آب [illegible]

و [illegible] اثار نوبه بروز کند [illegible]

باشد [illegible] دماغ و [illegible] گرم [illegible]

باشد [illegible] از [illegible] [illegible]

نوبه [illegible] قرار [illegible] وقت [illegible] آمدن [illegible]

و میوه‌ها [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] روز [illegible] [illegible] باشد

باشد [illegible] از [illegible] دماغ [illegible] [illegible]

از [illegible] مذکوره [illegible] دماغ و [illegible]

از [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

در این صورت [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] دماغ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

از آنکه به جوش نشیند الحمد والمنة بیفتد و در روزهای از روز چهارم و هفتم و از دوم و شاید از دوم تجربه کنند میانه شرب مسهلات

مذکوره با احتیاط چنانکه گفته شد کامل صفرا زده و منضج های [illegible] دارد باید کشید و از شش از دوم بر بعضی در ازواج

اگر شرب مسهل باز احتیاج شود در اختیار آن اثر مدبر بطبوخات مسهله مذکوره نسبت شیر اکه در اخراج بلغم افتد

زبد سفید جوف صمغ عربی شیره از قشر بادام جو مقشر و غیر آن که گفته و شیر باشیر از جمله ماء المعتاد که مضطر کرده

هم نقرس سکنجبین سفید از جهار جهار مثقال مخلوط نمایند و هرگاه غبار و مبادا و اگر بعضی قوت ... توانند بلغ

دو روز گرم بکشند از دهم شش شوند در صورت قلت عطش که در کاله از شکر بخار و روغن بادام که مکث یاید و در روز قبل از

روز نوبه بیدون عرق سکنجبین که از یک ... تا یکی ... یا [illegible] و در آن شب مشدود و از جمله علامات

مخرجات بلغم در مواطنه و الشقه و شطر الغب بلکه ربع تجویز شده جلب طرحی از جلب مثقال ... مقدار و از طبع

از آن یک نقدار به هر دو گرم یا بر ربع یا ثانیه در صورت استعداد نوبه از بقیه روز بلکه در مداومت مسکنات و روغن

و شربت بصل و قرص ریوند و امثال آن تجویز شده و ساعت با حر کلو مذکور و غیر از شربت ... مسهلات ... به گفتن

و عرق دیگر قبل از روز نوبه تا طلوع نوبه شده و قابل تب شده بسیار بدایر احتیاط مخصوص **اما حمیات**

مرکبه از اخلاط مختلفه بر حسب ترکیب و مقتضیات اخلاط زاید شده و آنچه معین و محدود

شده از اقسام شطر الغب ... صفرا و بلغم ... قبول عفونت شوند و اتفاقات ... اسم ... شود و آن چهار قسم شد یکی

آنکه صفرا و بلغم هر دو خارج عروق متعفن شده اند **علامتش** نوبه که هر روز شدید یک روز نرم شود صفرا ...

بالنوبه

۱۲۷

علامات

علامات

علامات

العلاج

بالنوبه بلغم را بتناوب نوبه ... شدیده یک روز نائبه و اعراض صفراویه ظاهر است و اگر مشتد اختلاف ... روز نکند

و دفعه از خوام ... و پس از دیگر بلکه ... تعیین ... نوبه بنا به نوبه نائبه در آخر نوبه اول ... روز

خوام ... به نام نقص ... نوبه ... و از شدیده یک روز خفیفه ... قسم دویم از اقسام شطر الغب آنکه صفرا و بلغم هر دو

در داخل عروق متعفن شده ... علامتش تب دائمی ... قشعریره و سرما ... و اعراض تب صفراوی در یک روز

و اعراض تب بلغمی در دیگر روز و روز تب صفراوی ... اعراض بلغمی ترکیب ... صفرا و ... علامت

و قسم سیم از اقسام صفرا ... ولی ... بلغم ... و ... صفرا ... در خارج عروق متعفن شده ... بلغم در داخل عروق

علامتش تب لازمه بلغمی ... اعراض بلغمیه ... و یک روز ... صفرا و اعراض ... قشعریره

با لرز ... از صفرا ... تب صفراوی ... بلغمیه ... و قسم چهارم

از اقسام عکس آنست یعنی صفراوی ... بلغمیه ... صفرا در عروق و بلغم خارج عروق

علامتش لزوم تب با اعراض صفراویه ... و هر روز نوبه بلغمیه ... قشعریره و برودت ... و اعراض

بلغمیه ... روز میکند **علاج** جمیع اقسام مرکب از علاج بلغمیه و صفراویه ... با رعایت جانب خلط غالب و ... از اشتداد

اعراض ... علامت ... تکرار ... از عروض ... بعد از ... شدت

و در ... بر ... روز ... از دوم ... باید ... از ... هر روز ... مذکور

در بلغم ... و در روز ... و شدت اعراض ... روز ... نوبه ... از دادن ملینات و مسهلات ...

زحمت مریض باشد با استعمال حقنهای خواص قویه احتراز باید نمود و مریض را که انتفخ کرده اند و ملتفت وقت روز
نوبه باشند هر قبل از رفتن و بعد از نوبه غذا اشما با میوه های بسیار از جهت با انفعالها ... مصروف نمود ... اخر
غش و سنگینی نوبه و مستعد از منشا اش مریض بلکه باید معده خالیه از نفخ شود عقب باشد و بعد از حرکات
عنیفه و عوارض نفسانیه مونس شد فارغ باشد هنگامیکه اثار روز نوبه و یا عوارض استعداد دخان شده شروع
به تخریج از دماغ بای ... و زنان با ... که به نفخ ... نماید و در نوبها صفرا و ... دماغ ... تا ... و اگر
تنوع و اثار رفته ظاهر باشد و ... سکنجبین و ... و قبل ... و ... پیش ... شده ... باید
دیگر ... اگر سکنجبین ... باشد انفع ... در ابتدای این نوبها قاطع این نوبها است و بعد از ...
گرم و شده ... شربت ... نیست و در ... قبل از ... و زمان ... عرق ... سکنجبین
بار ... نافع است و ... سیلان عرق ... نوبه ... روز عرق سکنجبین ... موقوف دارد
و جای ... دماغ ... باید تا وقت ... الوقت غذا ... مصروف دارند ... استعمال ... روز نوبه
و بهتر آنکه وقت ... مریض باشد ... اتفاق و ... با گوشت ... و شبت
و ... آب ... در ساعت قبل از ... سکنجبین ... کرده ... مصروف
دارند و بعد از زوال ... مسهل شروع ... روز ... شده ... بعد
از استعمال حقنه باید ... مسهل در روز ... مصروف ... روز نوبه ...

خوردهم نموده در ابتدای روز نوبه ... دقیقی ... اضطراب ... حمامات ... و با ... تنوع ...
خلاصه ... و دیگر اتفاق اضطراب ... باید اقدام ... اطراف ... گرم ... معده و استعمال ...
... معده و ... و ... باید ... اقدام ...
به حقنه از شیره ... مشروب ... شیره ... باید ... در ...
... از ... با ... گرم ... باید ... بعد از
سه چهار دفعه ... صادق ... باید ... دو ... مسهل ...
و ... شربت ... اگر ... استعداد در این روز اتفاق ... شربت ... قبل از
وقت ... از لوازم ... و بعد از آنکه ... تمام شود و نوبها ... لازم ... چند روز
... مرکب ... از ...
... مقدار ... حرارت و علاج حرارت
مریض ... اول ... عرق ...
پوشیده ... از ... اول ...
و بعد از ... سکنجبین ... باید ... مریض مصروف دارند
و ... وقت ... از ... باید ...

مبتلی را به تدریج فرو برند النبض و باید در ایام نوبت تنقیه از سوء مزاج طبع و لیکن از عفونت تحفظ نمایند از رفع سوء مزاج

اگر روز نیکه حمیات تحفظ علی عوض سکنجبین شربت بالای آن ده مثقال داخل نقوع حب نجیب نوشند و یا کالاز شکر نعناع و روغن گل

دیرینه حب خار کشک نمک نیکوفر نیکوفر در روز خفقه اطلاق بزند و یا اول آب تا بدهند مسهلات یا حب از صبر زرد و راوند

چینی مصطکی بسیار زعفران کمی سنا کوفته بیخته در جلاب طبیخ افتیمون بخورند مقدار حب باشد از یک مثقال تا دو مثقال

در روز خفقه اطراف بعلاوه نقوع ربع نایند یا باعود کاسنی که در خفقه قدری بزند و نقوع را از روز نوبت در روز خفقه

از تب نوبت حرکت و سکون و در پیشاب نقوع حب که در شب نهند رفع سوء مزاج طبع کلام نباید و قطع نوبه ایام مرض باشد و ضعف بدن

اطراف ملیکنند و شستها می آورد و دوا کیفیت در طبع باشد و داشتن موجب ضعف بدنیه دانند هر روز بعد تنقیه

الکل و انیسون بوداده کوفته در نقوع شربه کشیده و بادر عرق بید چوش خنیا تفاق ... نقوع مذکور ممزوج کنند

بیشتر تا ... روز زوال کرم بالینت بیچیده در روغن ... وقت ... عرق ... کنند ... زیره کرم و فلفل

روغن گل و روغن کرفس کیک ... یا با آب ... داد خفال خلوص ... روغن بید انجیر

نافع است و سیاری اطلاق رفع می شود ماتب ربع دایره ما ده آتش خارج عروق متعفن شده علامتش

نوبت نمودن یک روز در میان با قشعریره و سرما و از تب شکستگی اعضا و مبتدا او با تب و چهار ساعت بگیرد و منقطع شدن بعرق و آن نمود

نوبت بار روز دوم ... از جمیع عوارض با جهت هشت ساعت کمتر است ... در آن وقت روز اول باشد و تب

زود تر و یا دیر تر ... کسالت و شکستگی اعضا و قشعریره و سرما و لرز میشود مثل روز اول و یا شدیدتر یا خفیف تر

فی الربع الدایر و علاجه

علامتی

بحران مبتدا را یکی تا اول ترو به تب گرم احاطه می نماید تا منتهی رسیدن عرق و نهایت ضعف و عروض نوبت ربع کم کم

مرا ابتدا باشد بد دفع تقدم حمیات یکی از غب و محرقه بلغمیه و حمیات مختلفه مرکبه و شغل ها نباشد و کم اتفاق می افتد

مر بعد از آن از چهار ربع دایره آمیخته بدو جدا مرکب با نایب شیر باشد و بعد از انقضاء آن از مسهل ... خلط نوبه ها و اخلاط

تر مد اخلاط منتهی ربع شود و از ترم ها خلط می ... ربع شود عوارض آن خلط در نوبت ربع ظاهر می شود

و آن در اعراض معلوم شود که ترمشی از چه خلط است و بتدریج باید تنقیه آن خلط باشد مثلا اگر

نوبت غب یا غیبان منتهی ربع شود در حال عروض نوبت ربع تشنگی خشکی دهن و حدت تب گرم و اکثر عارض

شود با تلخی دهن و سایر عوارض صفرا اقل از آن به غب ربع ریکند و هم چنان شد عوارض بسیار اخلاط

در آن بعضیکه از ترم آن خلط بهم رسیده مشکل از اجتماعی بروز می کند در علاج اسهال می کنند میگیرند

بلغمیه و سیاه قبل از عروض ربع در علاج نوبتهای متقدم معمول میدانست در اینجا اقوی از آن الا بعد از نضج

در آن مثلا در غب از طبیخ زیره ... سیاه ... مثل ... نضیج میدانند در اینجا باید قیمتی از سیاه

شیره انجیر نایند و الا بر ما سهل سیاه نیکوفر ... در روز ... عرق معمول میدانست اما

تا لازم سیاه در روز ... روز نوبت ... داروها و در افطار بالاترش ... منشای فیشی

برنج ... سیاه ... و ... نایند ... بود ... را ... دارو

... نایند و ... تا ... در روز ... افطار ... نایند و ... روز ... تا

العلاج

که فصد در ابتدای ربعیه کوفت نشده و کلفتی تا مقارب بسیار از حرف شیخ بود و تا موضع طلب [illegible] تا تنقیه شود و اخراج شود بعد از

انقضای عرض نوبه در روزهای وسط استعمال از اصول المضایق [illegible] بسیار [illegible] تنقیه [illegible]

مطبوخ [illegible] اسهال از [illegible] و جهت نفع طبیعت و غلظت و رقت اخلاط باید [illegible]

دستاویز شود و بعد نضج با چهار مثقال [illegible] باز [illegible] مثقال در [illegible] مطبوخ باید [illegible] بالنکه [illegible]

را قبل از [illegible] فرود داشت و باید در جهات [illegible] و مسهل [illegible] در ایام [illegible] اطباء [illegible]

[illegible] نوبه انقضا باید [illegible] در ربع تجویز فصد لازم [illegible] خاصه آنکه سودا احتراق [illegible]

باشد و [illegible] شدید [illegible] غلظت باشد و [illegible] بدن [illegible] و کلفت [illegible] باشد

و [illegible] شدید اللون [illegible] فصد [illegible] باشد بعد از انقضای [illegible] باز

در روز وسط فصد را از باسلیق باید [illegible] از [illegible] تمام باید [illegible] و غلیظ [illegible]

[illegible] مقدار [illegible] رنگ و رقیق [illegible] باید [illegible] بگذارد تا ربع [illegible] از آن [illegible]

بردارند اگر خون سیاه و غلیظ [illegible] بگذارد تا مقدار لازم بر آید و [illegible] خود آب بندند [illegible]

معالجات [illegible] بود [illegible] طول [illegible] از [illegible] تنقیه نوبه [illegible] اگر

لازم [illegible] از [illegible] سکنجبین [illegible] از روز نوبه [illegible]

روز [illegible] از [illegible] در این زمان [illegible] مستغنی [illegible]

داءه [illegible] زیرا که در قطع نوبه [illegible] در [illegible] قطع نوبه بعد از

تنقیه [illegible] بدن از خلط [illegible] و [illegible] سبب [illegible] غلط [illegible]

[illegible] بعد از قطع شدن [illegible] از اول [illegible] از [illegible] و [illegible] و

[illegible] تولید کند و [illegible] و در این [illegible] لازم [illegible]

از قبیل [illegible] در [illegible] در روزهای وسط [illegible] قوه [illegible]

[illegible] در این نوبه ربع خواهد [illegible] در [illegible]

[illegible] و موجب [illegible] شکم [illegible] در [illegible] غذا و [illegible] موجب [illegible]

در [illegible] بعید [illegible] از آن [illegible] انسان [illegible]

[illegible] اگر [illegible] باشد [illegible] از [illegible]

[illegible] در طبع باشد و [illegible] از [illegible] باید [illegible]

[illegible] روغن [illegible] روغن بادام [illegible] روغن [illegible]

[illegible] از باسلیق [illegible] فصد [illegible] در [illegible]

[illegible] باشد [illegible] در [illegible] کامل [illegible] الصادق [illegible]

[illegible] در [illegible] اسهال [illegible] در [illegible] ده روز [illegible]

في الحميات

اقدام نمایند و سیب و کمثری و شفتالو و لخته طلبیدن خصوصاً با حضور علاج آنها علاجی است و از جمله حمیات

کثیرة الاخطار حمیات غشیه است که ابتدای روز نوبه و یا قدری از ابتدا گذشته غشی عارض میشود و رفع

بیهوشی و بد احوالی میشود و اکثر این نوبها بدوره مواظبه می آید زیرا که بیشتر از ماده بلغم مرفین یا مرکبه از خلط احادث

میشود و از ماده صفرا و تنها بسیار کم عارض میشود و در ربع و در مواد سوداوی نادرة الوقوع است الله الحافظ

از جمله علامات آن قبل از روز غشی روز ضعف فم معده و ذکاوت حس فم معده و ضعف

قلب و عفونت اغذیه در معده و متاذی شدن از ورود اغذیه شدیدة العفونة و یا کثیرة الرطوبة و فاسد شدن

فواکه کثیر الفساد والاستحاله است همینکه نوبها مواظبه و یا شطر الغب گردد صاحبان این احوال رو بزوال دهد

میباید از رعایت فم معده و الاغلب آن غفلت نشود و گرنه زود مبتلا بغشی خواهد شد و رعایت آن

از تشنیها و میوه‌ها و اشربه بارده با النفع حتی که ... قبل از عروض نوبه و بروز آثار و ابتدای روز

قشعریره و لرز با کم شدن تمام بدن بلکه تا وسط اشتداد تب کمال احتراز داشته باشند و در صورت عطش

آب دوغ یا ... تجرع نمایند و بر فم معده اطلیه مقویه بمالند مثل ... سنبل الطیب و سعد کوفی

در گلاب نیم گرم بمالند زیرا که بسیار اتفاق افتاده است که نوبها از ابتدای عروض غشیه نبود بلکه بعد از انقضای

اکثر نوبه و عدم التفات بدفع با طبیب ... احتراز ... از جانب ... غشی شده

علاج الغشي

علاج آن در حالت غشی هوا ... خبردار ... اطراف از نوبه پایها تا سر انگشتها از بازو و فوق

تا سر انگشتها

تا سر انگشتها تقویتی که درد آورد و مریض خبردار شود و اگر باز بیهوش باشد با ... باید

طرف کف ... و بالا روغن تقویت نبض زنند و الصاق محجمه ... زیر زانو نمایند و تقویت

بالکلیه نکنند تا خبردار شود و اگر چیزی ... فرو دهد ... زبان و ... مشک ...

نیم گرم باید ... سابق ... پیدا شده ... آب

... تقویت ... بقلب ... بهبود ...

با انضمام ... مناسب و تقویت با اغذیه و شربت ... تریاق ...

در نقوع ... العلاج ... المخاطره بسیار ... خلاصی ...

و در ... کنند نعم البدل ... نوبها ... رسیده ... نوبه

غشیه هم نعم البدل ... هنوز معلوم نشده زیرا که حکم ... تاثیر ... از استعمال ...

متعدده نوبها ... اکثر ... باشد ... معلوم ...

... حکم ... الله الحمد ... نوبه غشیه ... زیرا که معالجات موافق

و مبادرت ... که مانع از رسیدن نوبها ... غشی ... از افاقه از غشی ... مبادرت ...

... المقدار ... التقویة ... گوشت ... مقدار ... کباب

... باشد ... مزوج ... صفرا ... باشد ... قلیل ... در ...

اگر گشت حق کسی باشند بایز بود در انضمام پذیرد و نفوذ بعروق کنند پس بر این مرتبه انضمام و نفوذ مخصوص سکنجبین

شراب و امثال مخصوص است خصوصا که از منبه قرة قصیره باشد مانند مواظبه بر نان قسر تش باید بر بشی رقیق نرد و مسعد

بلان شیره دهد تا در در این صورت بعد از انضمام رعیت باید که بیشتر مبادرت به معمول داشتن حضمها سر رقیق العقل باید

نمود بعد از عدم کالیه تهییج ورش کرش کنند و اعلام وقت بر روز ابتدای نوبه مانده کنند و از دهم معده اش شود بالینشع

اهتز نوبه باید و اگر مشاء از اهتز نشود موجب خفقان شود و اگر نوبه بر روز نوبه باشد و با حواز رشح اسطراب افتد و انقلاب غثیان باشد

مجرب است تقیه را در زمان فترة روز نوبه خفیف بعمل آورد و تغذیه و تقویت را به همان نحو کرده از باید و اما اگر اهتز

نوبه بالا از غب باشد خواه خالصه و خواه غیر خالصه زمان فترة مقدار دو روز دارد در روز راحت عوض مسهل محرج صفرا

با نخج اخلاط از خالصه را می توان داد در شهمار شیشه دار با سکنجبین با شکر و قند با تمر هندی دارد و با عوض آنش جو اسهم

ببرد از اعنت از مسهل یا تام بمرد ابدا روز بعد عقد بعد از نه با موقوف شام تا از سلیم با سکنجبین یا با آب جو یا با نخود خیار

با با لگلست و با بار نجیه بار تقاید تقیه رایکه بشتها و نیلوفری تقاضا کنند مرحبند به تدریج بمعروف و الی شرب و صبا از روز نوبه وقت

اگر بالعسر از ظهر روز نکنند منقول لازم دارد از مگاه تخم نکوی چه گاه موخم بلالانه نیم کوفته در عرق گل گاو زبان شب نیمکل با گلاب نجفت

باشند و اگر نوبه صبح باشد وقت عطف ریشه بعمل آرند منقول بخار باشد اما تربت ما حتمی قبل از وقت نوبه بعمل آرند شفی کرده

عرقگان درد بغ ممزوج بقوت و نان با اکثر کنند که از دو اگر بکار برد تقیه هم نحو معده مکمله قند منا یا از چهار تا چهار پیاله با اتشی مقدار با سکنجبین

منقع تا یکبیر قبل از شروع نوبه دزدن کند نگه بیاشد مد بلا مناسب شده بعد از روز ها نوبه اگر تمتع باشد مبادرت به تقریر اند

[illegible]

و تقیان در شرب سکنجبین و آب و اشربه نماید و پر با انگشت به حلق فرو برده و اصرار در دفع مواد صفراوی غلبه کنند و اگر آن مواد

قبل از حدوث غشی دفع شود و بعد از قی کار لختی کند طبع نماید و فی قریب به سلام حرارتی غشی را منع نماید و سایر اگر غثیان

و تهوع امر کمی باشد و بعد از شرب سکنجبین و آب و اشربه ساکن شود آنچه الحاح و اصرار تا نباید بعد از تب میشود طبیعت خلط مواد زیاده

محدر زرد از فم معده تحمیر اقدام رقی خلاف نفس طبیعت میشود دارد حابس برفم معده باشد غشی بلکه تر شح تقلب بکشد

و حالت موتش پدید آرد بیکه خاصه اینکه ماده صفرا از کبار بر باشد و از خدمت مانند سموم مشرف و انقلاب غثیان و

تهوع از اذیت آن بر فم معده مرد که آوده حس دارد و حادث میشود بعد از آن اکثر شرب آب سرد و سکنجبین بسیار

دفع نحو معلوم شده طبیعت آن مواد از دل به فم معده داده و با سهال دفع نماید و باید اعانت در دفع

آن با سهال نمود خصوصا باتب طبیعت نحو آن شفای عاجل ایک و از جمله حمیات عارضه القایه

تب بانه [illegible] [illegible]

صحاح بدن بسیار ملایم بلکه اکثر آنکه ظاهر بدن نام فرق و بنا نوبها برد و در باطن اعتداد دارد التهاب

دارد زیرا که اسباب در دفع این رد آن است و اشخاص محیط با بدان شخصی دائم در حرارت به تشفی و از خام

بدن و بانشاق دائم نمود رحیو به بدن نسبت بی اکثر مردم بلکه در حیوانات ذکر کرده الحمی تابیر آن قطعا

میشود و قرار داد بر قرار اختیار می نماید و اسباب رد آنست و عفونت آن در سابقه و واحد تسلیم به حرارت شدید

کاو بینه می باشند و نفوذ است و اشکال کو الکبب با عشر برای آن حفظ مخصوص قبل از حدوث حکم زمره شش

میباید جمیع اسباب و علامات و تاثیرات و طریق احتراز از تشنج در باب قی کرده و صغیره مفصلا نوشته ایم بآن

العلاج

دانستن و معمول داشتن رجوع باید باید نمود تا مقصود حاصل از روی بصیرت بعمل آورند **اما** در اینجا مختصر بر سبیل اجمال

در باب تب و قی و بیش از عروض قی و سایر مقدمات و احتراز از وقوع و بعد از ابتلاء در عروض حرکات اسباب استفراغ از تمام قوی بقدر امکان

گرفت و بیشتر از عروض بمانند میشود و خفت و در اشکال متعدده خاصه عظم تب در این باب بعمل باید اقدام

بر شقیقه جهره از اطراف حرکت و ریختن بلغمات ضعیفه بر معده الاجاج نمود از قبیل کلیه دماغ و ادراک اجزاء تیزه

بالشربت کاسنی و انار و امثال آن زراعی بالمرح حب شقاء در صورت غلبه صفرا و تهوع و بعد از اجتماع فواید با سکنجبین

بیماران بمعروف داروی روزی بالجمیع حرکات زیادتی در و با سکنجبین نباشد و اگر مریض در وحشت در اجوال حرکات

باید قبل از شروع عرق و غیره و گرسنگی و جوش و اگر در سینه التهاب باشد بالضافه بابلانی و قند و مسهل در حرکات باشد

ربطه اندکینه و بیش از آن با باید جوشانده گردد جهت آب سرد و امثال ریحان اضافه نمایند اقل میشود بعد از رفع تب

مذکور در ادراک عطش و التهاب در خوف پنبه دانه و با سکنجبین و یا شربت لیمو تر تبیه بیمار شیرین و با فقدان التهاب بعضی مقدار

نیز از اغذیه مانند چای و یا شربت سیب و مسکه و امثال معروف داروی و بعد از انحلال از معده قصد باید خاصه

آنکه مفلوج باشد و مسلسل از خون در دماغ گذشته باشد در صورت قبلا رنگ و قوام بالشربت سقیم از قبیل خاصه صداع

و یا دوار کاری داشته باشد و یا از با سیلیق در صورت طیش قلب و سکته خفی و زیاد بودن اوهام و غیره انظام

شود و اما بعد از عروض قی و با در بروز تب بیش و عموم حالات تشنج و اگر متعدد علامات قی است که در ابتدا از ضعف و تهوع

در بعضی اگر علاج تب یا دو کرنش تا استر داده است معروف دارد

در معده پدید ار میشود بیماری احتیاط تمام نماید اگر قبل از روز عذا اشتها خورده باشد دفع میشود و بعد از آن رطوبات رقیقه

سپید رنگ و یا شیره و صفرا کرات سکنجبین التهاب و تشنج امیده رفع تب میشود و در هنگامی که استحکام شروع نماید

بدفعی رفع فضول عذا است اندکی رفع میشود و تقویت طعام الکبت و فورا سرد بروز و بیشتر بالا میشود و ابتدا از سر

انگشتها و بستر تا زانو و فوق و بالا تا نجات برسد و بروز در داروی از زیر زانوها و قدم حرکت یا از کنار و پیمانه سیکشند و تعدیل

دارد و در وقت ظهور معمول دارد و نفس تمام از شدت سکته التهاب و بسبب این احوال بالاجماع افعال قلب

بواسطه وارد شدن هوای عفن در ابتدا محلی که در اطراف قلب محصور در عروق نبض باید هواییت در الکیفیت مریض

در رطوبات مجاور آن هوا و از روح محصور اثر بروز در تعفن میکند زیرا که حافظ رطوبات از فساد همان روح حیوانی

مجاور است بعد از آنکه حافظ رطوبت در این کیفیت شود البته در آن رطوبات مستعد از قبول فساد و عفونت محفوظ نماید

رطوبات متزاید در اطراف قلب میشود طبیعت برای دفع موذی و مفاسد از قلب متوجه و تشنج حاصل از آن میشود بسیار

رطوبات و فضول بیش لیکن طبیعت توجه می نماید و نفع معده مجاور قلب بیشتر از تشنج اسباب اضطراب

میشود لابد باید از خود دفع نماید پس تنقیه معده و تقیه و رفع تشنج میشود و رفع تنقیه معده هم باستعمال چون اضطراب

قلب مانع از قوه دفع اخلاط موذیه غلیظ بالاصل باشد در این احوال بیشتر نمیتواند دفع نماید در اکثر احوال همان

رطوبات رقیقه با آنچه آشامیده رفع می کند و اما خلط موذی از جای خود باقیست و بعد از هنگامی که جهت

مریض و دفع خلط موذی اگر بر سبیل قی و استعمال اقدام نمایند اغلب موجب هلاکت مریض در اولین حالت و سستی اسکته

بالتقویه قلب اعانت در دفع سموم نماید و تقویت قلب و تعدیل و تعطیل اعراض حادث در رفع ضرب باشیدن سرکه با آنکه

صندل و مقود و گلاب در خستان [illegible] یا محرق با گلاب و بید مشک و فرنی مطلوق مثل آنکه از برگ بید و بید مشک و کشنیز تر دار نموده

ادویه فضا در منخر و حاقه مخلوط شده و بر سینه و فم معده هر نفعی از آب [illegible] صندل و گل مخلوط و مخمور در آب خیار یا کاهو و کشنیز

با گلاب و بید مشک و یا به و سیب پاره کتان [illegible] از آنکه مکرر بنشیند از و اگر حرارت دو بدن باشد بر سینه گرم و برسینه انداز نمود

تا هر [illegible] خشک شود تجدید نمایند و لعاب اسفرزه و تخم خرفه و شیر تخم و اسفناج تر و بودن ترکان [illegible] یا سیب خوب

یا عرق [illegible] و اشتداد [illegible] و اما [illegible] رفع سموم [illegible] اشتداد دارد در سکان با آب [illegible] و روغن [illegible]

مکرر در صورت عطشی [illegible] و اگر عطش باشد [illegible] ماء العسل [illegible] از آب [illegible] روغن بادام [illegible] قیلیا [illegible]

و اگر مخلصه [illegible] و منافع [illegible] در ادویه [illegible] روغن بادام و آب [illegible] باشد [illegible]

[illegible] و اگر [illegible] تا مفرط [illegible] و اختلاط [illegible] و اشتداد [illegible]

مبادرت باید [illegible] اکلیل الملک [illegible] با جا [illegible]

[illegible] روغن بادام [illegible] معمول دارند [illegible]

[illegible] از [illegible] مقعده [illegible] مکرر [illegible] اعمال روز اول و ابتدای روز [illegible]

زیرا که در این مرض سریع الحرکة [illegible] اهمال [illegible] موجب خطر [illegible] باید [illegible]

نظر باید [illegible] اطراف [illegible] امید [illegible] اشتداد [illegible]

اعراضه

الاعراضه [illegible] ضعف [illegible] از اد [illegible] قطع [illegible] معلوم باشد لازم است مبادرت با [illegible] نمایند اگر [illegible]

[illegible] و اگر [illegible] استعداد [illegible] از با [illegible] تقویت [illegible] قوه [illegible] و اگر در [illegible] باشد

[illegible] از [illegible] و غیره [illegible] رسیده باشد [illegible]

[illegible] عرق [illegible] رسیدن [illegible] نمایند [illegible]

از [illegible] عمق [illegible] نماید [illegible]

باشد [illegible] ادویه [illegible] مشک [illegible]

[illegible] و اگر [illegible] شده باشد [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] اکلیل الملک [illegible]

باشد [illegible] کرم [illegible] و [illegible]

[illegible] شدن اطراف [illegible] باشد [illegible]

[illegible] باشد [illegible] تقویت [illegible]

[illegible] مشک [illegible]

[illegible] احوال [illegible] معمول دارد [illegible]

ما بین باشد از اغذیه حوائجیه شوربای آش انار دانه یا سماق یا زرشک چاشنی دار یا میوه‌ها نیز نعناع و کلم ترشیده با ارتنگ

و بر تقدیر که اسهال با سکون حرارت و تشنگی تمام قاطع حمی است هم نافع است و اسهال باشد بر وقف داروی که ذکر شد و اسهال

باشد خواه محرور خواه استفراغ با پرسیاوشان باشد یا مسهل یا مرکب و بزر قطونا یا قی باشد ... مشروب ماء از اقسام کمونی

تخم کاهو تخم خیار تخم کدو در عرق کاسنی یا شیره با شربت غوره یا شربت نیلوفر پس از شفا نفع یا قلیل یا غیر آن که

تا ایام که باشد تنقیه با هر پاشد و تا مدتی بماند و مالید آن شیره و فم معده را با ایلی و اکثر تابی کن عست نیز شیرهٔ تخم خرفه فورا

حاله صاف و اگر تب تجدید شد یا نمیشد تا روز مولد تدریج شده بعد از تسکین حرارت نفخه را پاره هر لحظه تنقیه

و از تکرار رستق تا افاقه کنند بعد الان خواهد فعل با تنقیه شروع با حالت از اکلیل ازرق شنبلیله تخم کوکنار و تخم ...

بالوچ بسرلات خشک اصل السوس ریشه کاسنی شاهتره با تخم خیار و تخم کدو و بسرخ در ماء زبد ...

بعد از عمل آن و اگر ثقل ماند با برگ الا بسیار گذار معتدل یا شربت با تحت آن ساده ... در رفع استسقا نیز دفع شود

بعد از عمل آن و اگر اخراج خلط موقوف شد ... تبرید کند تا برخی گاه ...

تا تنبیه برگ اتحیه بر همین قسم رفتار نماید تا بسیار معمول شود در صورت بطون حرارت ...

دل در کشی در بیماری اورافی ... کند که یکی ... و عرض ... حرارت ...

... از بیک ... تقاعد کند ... تا بشر ... تا نفع ... در هر روز و شب ... از سه

دار ... مسکن ... در ... اسهال ... پشته ... ادوات ... از زرشک ... و سیب

خصوصا

خود ماء الرمان از ادمان ... با ... باید ... و ... استعمال معده را ... از ...

خلط نماید و اگر ... احتیاطی لینت رو داده شود غالبا در این مرض اتفاق می افتد در این صورت لکن در ...

باشد ... و ... باشد ... و ... و یا اجتماع ... ... تمام در دفع

آن با ... از ... یا ... و ... یا ... و ... باشد و از ... خصوصا

خاصه ... در ... باید ... و ... اگر ... و ...

از ... و ... و ... یا ... و ... و ...

از ... باید ... و ... و ... جملة

... و اگر ... و ... با ...

و ... و ... و ...

و ... و ... و ...

... شد در ...

... و ...

و ... از ... اند ...

خاتمة الحمیات بعون الله تعالی اکنون بذکر مختصری از علاجات اورام و بثورات

کثرة الحدوث اقسام مجموع بدانکه هرگاه دمیکه در غشاء بدن بهم رسد و بر سطح جلد و ظاهر و غیره شود و بزرگی [illegible] بلند تر
یا صلب تر یا نرم تر از وضع ساختمان و [illegible] متغیر بود و سایر اورام در شکل و لون و قبول تفرج و عدم قبول
تفرج و استعداد انفجار و یا تحدید جلد و خشونت و ملاست و غیر اینها اسامی مختلفه بنزد اطبا دارند و آن
صور [illegible] مختلفه و اسامی عدیده بواسطه اختلاف مواد موجبه بر حدوث آنهاست پس اگر ماده محدث آن بخره
غلیظه متولده از دم و صفرا و یا از بلغم و یا مخلوطه با آنها باشد و طبیعت دفع آن بجلد کند
یا از حفا [illegible] جلد و پوست نشاید و بواسطه ضیق منافذ و غلظت ابخره در زیر جلد و سطح ظاهر با اختلاف نسبت
و بلند شود با خارش و سوزش و حمرت باشد بثره [illegible] بلند [illegible] و بعوض [illegible] اسم
اسم دارد در بعضی بلاد [illegible] علاجش در صورت حمرت اورام [illegible] خون [illegible]
مطفئات [illegible] خون از قبیل [illegible] و عرق [illegible] و نقض فصول [illegible]
[illegible] باشد خون بگیرند از هر رگیکه مناسب باشد و اگر از اورام سوزش بیاید و صفرا [illegible]
صفرا [illegible] و [illegible] بایسکان [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] بایند و [illegible] از [illegible] زرد [illegible]
[illegible] و [illegible] و غلظت [illegible]
[illegible] و صفرا [illegible] باشد [illegible] و [illegible]
دارد

وشربت [illegible] و [illegible] از اندام و [illegible] بپوشد کند و [illegible] و اشتها [illegible]
خواهند اینکه قوه جالیه مقدمه [illegible] شیشه و [illegible] باشد [illegible] ابخره غلیظه از داخل به خارج
بالا شود و از جمله اورام [illegible] حمره مینامند در بعضی مواضع بدن [illegible]
سرد صورت اکثر از سایر مواضع حادث میشود علاماتش [illegible] و جلد [illegible] سوزش [illegible]
سرخی روشن دارد و در روی آن ورم [illegible] انگشت [illegible] زیر انگشت سفید میشود بعد زرد [illegible]
سبب [illegible] خون صفراوی رقیق است [illegible] در جلد [illegible] نفوذ کند [illegible] و اگر [illegible] الله
علاجش بعد از تسکین صفرا و تلیین طبع و اخراج [illegible] از معده و امعاء [illegible] از جانب مخالف ورم اگر [illegible]
به تکرار فصد باشد و اگر [illegible] موافق شود و بعد [illegible] صورت [illegible] ورم باشد از [illegible]
یا باسلیق از دست [illegible] فصد کند و [illegible] بعد از [illegible] اقتضای احوال باید از دست جب
موافق با ورم کند و خون [illegible] از فصد اول [illegible] لزوم تکرار [illegible] موافق ورم بگیرد
خواهند ورم در [illegible] باشد و [illegible] و [illegible] از ابتدا [illegible]
[illegible] و [illegible] مالیدن [illegible] آب [illegible] و [illegible] مالیدن و [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible]
و [illegible] اقسام [illegible] و [illegible] معمول [illegible] باشد [illegible]

اقدام ننمایند زیرا که اگر بدفعی از ارکان شرط یا علتی رفع شود رفته رفته تنقیه کرده علاج [illegible] شقیقه

و تزیید و فصد رفع میشود و اگر آنگاه درد و سوزش آرام نگیرد لازم میشود که زالو اندازند و یا شرط بالا عمیق

زنند زیرا که ماده موجب در حمره عمیقتر باشد و خونیکه در زیر جلد است بسهولت اخراج نمیشود بر خلاف

حمره به جسم زیرا که در آنجا منتشر شدن سطح بشره [illegible] آتش [illegible] از ماده اش اگر نشسته در عمق و تحت

داخل جسم شده لوزش و التهاب میشود انسکه تشنج در عضو [illegible] میشود اند و هم چنین در عمق شده ورم

فلغمونی و نمله باقی [illegible] از [illegible] هم انها با سوزش و التهاب [illegible] ظاهر و باطن از عضو [illegible]

حادث میشود و تفاوت در ماده موجب انسکه حمره به جسم از صفرای مرکب با دم بود و در [illegible] فلغمونی از دم غلیظ

حادث و نمله از صفرای لطیفه [illegible] از افواه عروق [illegible] تفاوت در صورت انسکه حمره شور [illegible]

[illegible] و نمله شور [illegible] منبسط میشود در سطح جلد با التهاب و سوزش [illegible] سیکند و در [illegible]

زود [illegible] مسکین [illegible] موجب لهذا [illegible] در [illegible] علاج هم اولا تنقیه [illegible]

بفصد مکرر خاصه در فلغمونی و با سهال صفرا و خواهد در نمله بیشتر از حمره چنانچه در نمله از حمره فصد کمتر لازم میشود و

مبالغه در [illegible] اقسام [illegible] استعمال اطلیه [illegible] در ابتدا [illegible] ورم [illegible] از قبیل [illegible]

[illegible] آب [illegible] الثعلب [illegible] مثلثات و [illegible] آب کشنیز تر و آب [illegible] بالسویه

بالسویه وضع طبیب [illegible] و اخراج [illegible] خاصه در نمله [illegible] از [illegible] تخفیف [illegible] زیرا که [illegible]

دروح

در روح [illegible] طبیعت [illegible] لهذا از ترویح [illegible] تسکین [illegible] شدت حرارت و خفقان [illegible] اتفاقا [illegible]

[illegible] از [illegible] سبز از [illegible] متقی [illegible] لطیف [illegible]

[illegible] و بند [illegible] خمیر [illegible]

و با خمیر کرده [illegible] خواهد [illegible] و [illegible] تخفیف [illegible] افزوده شده و

[illegible] اتفاق میشود در ورم فلغمونی [illegible] در ورم [illegible] غلیظ و در [illegible]

[illegible] رسیده [illegible] از کثرت و غلظت [illegible] مانع از ترویح روح [illegible]

و نهادن در تنقیه و تخفیف ماده و [illegible] از عضو میشود و مبالغه و اصرار در [illegible] بر [illegible] عضو

[illegible] از [illegible] و اطلیه میشود [illegible] تعلق [illegible] جلد اطلیه [illegible]

موجب [illegible] از [illegible] در ارواح [illegible] عضو از [illegible] میشود و اسباب [illegible] عضو [illegible]

و [illegible] در [illegible] موت عضو [illegible] از قطع عضو [illegible]

[illegible] عضو [illegible] از [illegible] عضو [illegible] باشد

[illegible] فی الجمله [illegible] از [illegible] و [illegible] مبالغه در تنقیه و فصد [illegible]

است و مقصود [illegible] از [illegible] ذکر کردن [illegible] از [illegible]

[illegible] مذکوره [illegible] میشود [illegible] لهذا [illegible] از [illegible] شدن [illegible]

فی الطاعون

دیگر از روز غانفرز با مبالغه در تنقیه و اخراج مواد لازم دانسته تیغ زدن عمیق بر ورم تا دم رسیدن تخلخل و عمق عضو

برای جذب مایل بودن از دل کرده و سرکوب از محروسیت تامیان و اشیاء ادهان مانعه از عفونت شهند و دور و برگ کیف

بلا تجفیف و لاله طوم مانند ... پیدا تا اثر حرف شیاف ... بعد از آن اطلا و فصد ها و شربت ها مسهلات تقیم

و مبالغه در تنقیه نماید در باغ ... **و دیگر از جمله شوره و دمامیل خبیثه طاعون است**

جمع طاعون بر مشتق از طعن ... زدن نیزه ... و بسبب تاثیر و کثرت انقلاب ... بدن و برون

دانه ان ... کوچک ... و باقلا مانند ... آنکه ... انقدار ... بنا بر ... بشکل ... بر ... استیلا ... بی

و اشکال دیگر ... حقیر شده و ... طوم ... جاسه ... خارجه ... بعد از آنها ... خصوصاً در

در ... بخیث ... و زیر بغل و ... لوزتان ... مواضع فضول ... اعضای رئیسه ... بر ... باید اگر ... شوره

و دمامیل مقدم بر ... لازم است ... از انجائیکه ... بعد از ... بیرون

... با التهاب ... دو ... ورم ... سیاه ... احمر یا اخضر ... ده

لیکه ... نوع ... نیز ... داند ... برهان

العلاج

الوان ... همان ... غالب ... تریاقیه داشته باشد و حافظ قوه ... رئیسه خصوصاً قلب

... مطلق دارد باشد ... باید ... آنجا ... باید از ... بیرون

که دیگر ... مراهم ... اکثر ... بیرون ... صورت احتیاط

ایکه

اینکه ... احوال لکه ... اصلاح شده ... مرض باشد ... باید داشت ... اگر ... در

بر وزن ... باور ... خصوصاً ... باشد ... از ... فصول ... فصد ... جانب ... کند مثلاً

در شب ... باید در ... ورم شد از ... همان ... بقدر ... قوه ... انقاضا

داد ... باشد ... همان سمت ... یا ... باز ... همان ... از ...

... ورم و در ... بشرط ... باشد ... و ... در ... مواضع دیگر

مواضع ... باید در ... مرض ... باشد ... قوه و ... ورم با ...

با ... قبض ... تقلیل ... اطراف و ... اقدام باید

... مقدم ... باید زیرا که ... از ... بلغم ... شده و ترید

در ... فصد ... از ... فصد ... مرض ... زیرا که ... انتشار

... در بدن ... اخلاط و عفونت ... مثل

... شدن ... مثلاً ... باید ... و ضعف

... در بدن ... از ... بواده ... از ... برود ...

... بر آن ... از ... مرض ... بعد از ... خروج

... وقت ... دیده ... دیده ... ضعیف ... نشاء در ...

وحصول اتفاق افتاده است و سایر قرحه از دبیله شروع در قسم اطلاق کرده اند که در شده با درد ندرة و ابتدا بر سینه ققنب موجب هلاک
شده پس از دبیله بجهت ضبط رد به لا قیاس با دبیله سیم اخیر میتوان ملحوظ کرد گذشته از این فصد از عرق موافق
واقع در زیر درم یا بیژه فصول مانده بلا از خشم قریبه بموضع علت افراج می‌نماید و بدل اخذ بیرون فقیر بلکه کاند سیلا
از جهت مخالف یا موضع علت بر فقی تسلیم جهت بهم برد در بدل اخذ بیرون می‌نماید و سایر اقسام ورمها از این رو در دیده شده
و مسموع نگردیده بر همین ملاحظه است که شیخ الرئیس در علاج تجویز فصد نموده بدفع تقلیل سمیت در ابتدای حدوث و دادن
شرط و تکویز از ثبات لا معمول داشتیم فوایدش فیه کافیه در خلاص مبتلایان یافتیم چه در دفع مرض و چه در تجربیات سایه
بلکه عقب بدفع فصد معتبر یافتیم اما له کلام بلا در دفع یا بسیار لازم دانستیم زیرا که در اتفاق فصد عظیم مخاطره در عشر
وقوع در دمیکه بیشتر حد و بعد الان ببادرت در تنقیه و تسکین خون و تقویت قلب و دماغ و نفع معده بر سکر از اطلیه
و تبرید کبد و تسکین غلیان خون و صفرا در او درراه دو اهم انکه در جمیع در نوع جراحات احساس شود اگر مخدور طلب
در بهداوه و بعد در ناقف و ایرش باشد در تسکین او اهتمام تمام باید بر ضمده و اطلیه و حفظ نقاهت و ز نجم باده
و در تشمیم مرقوات اقدام می‌شود بعد از نقص در صورت استعمال مرتفع بلحوظ بار ازه و غلبه صفرا اطول انسب است
و بعد از انجاد منطفه شد و خرسیده الحجر در عزم اثر بر حلول در پیاس لی ار تنفیه‌گان سب با آنکه اکتفا با مهلان مناسبه
اسهال است بر ربیق و در تدقیق غالب نیست و اگر نقضا یا بنشر باید مبالغه نکود در اکثار را مکرو شرب مسهلات ادویه
النفرکه اندواء شود که در این یا نقناع و دکتر نادر یکو در بسمند در ادرار مرفوح با کلاب و امثال ان نکو و بعد از فصد

و تنقیه

و تنقیه ز روزم و بشره تیغ عمیق زدن است در بیرون نشره وود تمت و فراج بلا از پنبه و جدا کردن آن از گوشت و پوست
صحیح ز مخترعات حقیر است این علاج بلا اول در موردیکه مشرف بمرگ بعد از حدوث فرایح آن از آن شاید
از روی کفلش بمقدار کف دست سیاه شده و با صلابت و قبل نظر آمده در عصر روز ششم از بدو روز
مرض از صدیکه بیخ بلعم ریده نقیمیکه بسیار از فراح باقی مانده در رم کرده کمی از عنبر بار آتش طلبیه نام تا روز
فصل از کثیر ادویه ها که شیده ازان جراحت کرده تا نصف ازت و بعشم زنفیه که الیه جاها تنقیه شده در بیمم هم بلا
نیز از ان بلا جراحته تا خوشه مراد است و بسبب انست ز قطعه الخوره همی از معارف در اطلاق قبل از کسی بطریقه بادق احراث
بیشه بدفع خوج و در جاهای اعطا از تیغ بر بند و خون ما منشی بود می‌آورد ننمود از زخم دفع صدمات تقلیل اول باید
جمله محفوظ است و بسیار بر از مجهه این خبیث در رسالات جونیه صد و سیزده که خط رد و است مهربانی
از جهت تبوید مکان تو خود در طلاق قبطران نوشتم تعصب با بعد رجوع باین رسالت با بیمه با او فقه فوایدش بلا
علاج دانی هو اورشد زانش تماماً دواهان بر چه در سالم جواد قابلیه بر کتیه شده و یا استعداد بر انفجار
نیفه بیان زدن بیشتر دمکان یش دعواه قابل هیچ کرام نباشد مانند بعد وی از جنبه آن درم بازشته عقیده
در انعقادات عصب حرقه و منعد و دیگر اهتمام سفر در ابتدا بعد از تنقیه متناسب عرض بعد و نبود داریه
تکون از ابتدا هیچی از خلدرت با استعمال اطلیه در ضمده و مداه ما تکرار در طول مدة تحلیل میرود و در ستحرات برتیه جاب
گشته بلا نیز کلاه‌ها و یا کیشتی بلا افرایه تا نبود نزد علاج بکری زیر و دوا قابلیه بر انفجار بلا ما نند آوام و نحانیزه مولد حقیقی

در تنقیه اورام
و علاج جراحات

و در پیچهای زخم شکوک که دخول تیر یا نیزه و انواع دمامیل و شقوق یا بیرون شقیقه و فصد و اخراج خلط غالب فاسد بقدری که اطمینان
رسیدن نهد و موضع عفنه جاهای شجه در زخم ضخیم استعمال اطلیه یا لاسه و ملینه و مسکن اوجاع بلا تقدیر بیکه لازم باشد و تخلیت
و کی از بر نما بیند ناتیمه از اهم از انصباب مواد اقدام بحبسها تشیخ و ادلام نماید از قوی الانفتاح متعدد جاه اقوی از انفتاح
رسند بر نفس مادیا بگذارد دن ادویه منفجره که نعم الاتفاق شده که زبور از نفخه کامل نیشتر نمود و اپیده بلا عمیق تر در رعایت
مذاهب الیاف اعصاب و اوتار عضلات کشیده در زدن نیشتر قطع نکند و احتیاط ضماد [illegible] بر چهره فی تشریح اسبابی
لیسپا تکلف شده بکند رضفار [illegible] اگر نظائر اطلاع ندارد نیز و دست اقدام حقیر بحکم با یاری رعایت ایسر بلا اشکال منفع نیست زیرا که
بعد از ظهور شدن ورم زخم که در جلد و دمه از ان بهم رسید و الیاف عضله و اوتار عصب در کمال صلابت [illegible] نقیح
احتیاط از انج [illegible] رسته بسیار هم [illegible] جسم [illegible] نیشترها در کمال باریک [illegible] نیستهای [illegible]
گذارد و حیطه [illegible] قطع کند و باز [illegible] صلب بیک حالت التفاق پذیرد پس تزلزل در زدن از انجهت [illegible] گذارد دوم
نیشتر در تحت [illegible] ورم زخم شود مده [illegible] اسهال باشد [illegible] از انفجار [illegible] زدن نیشتر [illegible]
جاهره [illegible] فتیله [illegible] در سوراخ فرو [illegible] بگذارند [illegible] بعد [illegible] ورم میکند [illegible]
کشیدار [illegible] گذارند [illegible] صلابت [illegible] اطراف ورم باقیه و انضاج [illegible] باشد و در روز شب دو دفعه یا سه
دفعه فتیله [illegible] آورده و مده [illegible] فتیله [illegible] گذارند تا [illegible] مده [illegible] فتیله [illegible] روغن
گوشت [illegible] جواب [illegible] دهگاه [illegible] انفجار زخم باشد [illegible] رفتیله گذارد [illegible] التیام پذیرد

دهگاه زخم از فتیله [illegible] با آنکه باشد قطاع [illegible] اطراف [illegible] ناز [illegible] شعور و تعدد [illegible] نماید زیرا که آتشی
[illegible] در [illegible] جانب از [illegible] استعداد قبول [illegible] زیرا که [illegible] فایده [illegible]
و هم چنین [illegible] استعمال ادویه [illegible] و [illegible] و تنقیه [illegible] از [illegible] و [illegible] ضرورا .
و با چنانکه [illegible] زدن [illegible] ضمه [illegible]
یا هم [illegible] اگر [illegible] اقدام باصلاح [illegible] از [illegible] اطلاع [illegible] باشد [illegible]
بلا [illegible] اشخاص [illegible] از علم و تذکره [illegible] و [illegible] از [illegible] لازم دانسته [illegible]
و از جمله زواید یکه از ظاهر بدن بروز میکند رشته الیته است و در کتب طبیه باسم عرق [illegible]
[illegible] از [illegible] دیگر الوقوع [illegible] از [illegible] بالا
در [illegible] سکته [illegible] از [illegible] رشته [illegible] وضع [illegible]
[illegible] انتدار [illegible] و [illegible] بالا رسید
[illegible] میکنند [illegible] ورم رشته [illegible] بیکار [illegible] روغن
[illegible] او جاع [illegible] از [illegible] ورم [illegible]
با [illegible] از [illegible] بدن رسید [illegible] از [illegible] ورم [illegible] روز [illegible]
بروم [illegible] بلکه [illegible] اطلیه [illegible] کنند [illegible] زیرا که [illegible] تر [illegible]

ح العرق [illegible]

[illegible]

دواها تا بعد تجدید [illegible] گشته شد و از بعد از نفع معالجه [illegible] نیست و از این جهت بعضی اطبا و [illegible] و دیگران

[illegible] در زیر روح دانسته و گفته اند که بعد از خروج نطفه [illegible] خلاف واقع است [illegible]

باید مکرر [illegible] کنند در روغن [illegible] بالا [illegible] آب [illegible]

[illegible] فعل [illegible] مقدار [illegible]

باید [illegible] هر روز [illegible] دیگر باید [illegible] باید داشت [illegible] تا تمام [illegible]

و اگر [illegible] متقصد [illegible] و پنهان [illegible] شدید

[illegible] و علاج [illegible] میکنند و اگر تمام [illegible] میکنند

فی تنقیة البثور وعلاجاتها

اما بثور از اصناف و شرح و اصناف آن متقیح و غیر متقیح رطبه و یابسه و [illegible]

و در کتب [illegible] از ابتدای [illegible] و [illegible] اگر اخلاط [illegible]

[illegible] و در [illegible] رطوبت [illegible] از طبیعت [illegible] و در [illegible]

[illegible] از [illegible] و از [illegible] بعد از [illegible] از

[illegible] از فضول [illegible] از آن مواد از خارج [illegible] بسیار

[illegible] از فضول [illegible] از خارج بدن [illegible]

[illegible] طبیعت [illegible] و طبیعت [illegible] مقصود از [illegible] مدد [illegible]

و از

141

و از [illegible] در [illegible] در [illegible] و اخلاط [illegible]

[illegible] در این صورت [illegible] اینکه بثور [illegible]

[illegible] اعراض [illegible] از [illegible] اتفاق [illegible]

[illegible]

[illegible] از [illegible]

فی تدابیر السموم

[illegible] خاتمه در تدابیر سموم [illegible] و از احتراز از [illegible]

آنکه چه سمی وارد شده و مداوا [illegible] احتراز از سموم

[illegible] هموار [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] از [illegible] سموم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

یا بادیان از هر یکی یک مثقال ضماد کنند بعد از آنکه سه چهار گشته باشند طعام کم بخورند و بعد از خوردن طعام پاشیده شود و قدری نمک بر آن

با شیر گاو گرم غرغره کنند بعد تنها و معجون البطور بانده داده به و پیره قدر زنند و با شیر دراز مکث باز هر سه مثقال از هندی آنچه قدر ارزان

در شاخ بیاد بیار از حیوانات و نارجیل و پسته و ساجد وارد فاتحان کتخداوی مکرر تا بکوتر سه برابر بلید از مرکب و سیاه از روغن ...

اگر بخورد از زیتون را کرده تناول عنبر بریزند در دهان و غلیان ... از کتیبه سموم علاج آن تر سیب وقت خواب

فی توقف سموم المشروبه

سموم حاره اگر اردبیل شده و یا بار دیگر شده ارغوان و رق باید خوابید بی اگر درد و اضطراب از هر دو نابینا و اطراف

بوزش دکر نمکو تعطیل و التهاب و خشک و تشنگی در زبان و لبها باخشونت و سواد و در خطی با دیرباب اثر سموم

حادّه شدید پیش در روح و فرق آن تشنج و سر و ملکه و امثال آن باشد و اگر سبات و بیهوشی و تکدر و تیرگی در

در اعضا و صباحت و خدر رو داده شود اثر سموم بارده است مثل بنگ آن و بنگ دانه و نشادر و مانند آن

و اضافه و ودیعه فقط کلمات دیگر از اشیاء علاج هر یک از انواع ضرر سموم حاره تسکین خشکی و تشنگی

شیر یا سکنجبین یا بادروغن بادام و غیره که دوشیره نامیده شده از روغن بادام و تخم بنفشه و شیره اسفناج و آب میوه های

بارده و از ترکیبات مثل تقوی بارده و محفوظ و در قدم ... کرده و کدو و خیار و حماض ... صندل

و برغم بیاد از هیون تا زرد بهرای بهر درافتن کرفس و طفه ... بعد از آن با گلاب و سرکه

و بهم با بشقاب بر کرده قرص ساختن و قدر دو درم ترا بر ... زعفران از یک انگشت دوانگ ... بعد از روی وقت در دوا

و بر آن دوا وزن در آب حسب خراب و بر تصور آنکه ادخال کافور به ...

دوادار کنجبید و شیر دراز آب سرد آن و بعد از طعام شیره و روغن باز زعفران معلوم و به بر وقت در ...

زعفران خلط کرده خفض روح حیوانی نشاید ... و اظهار کافور ... لازم داشته اند هر چند اختیار آنکه ...

تنها زعفران تسکین حرارت ... شوند بر شیر ... کافور و جمال السلحفی است و مثل آن

اثبات حرارت کافور ... کوره ... کافور ... اشتهار ... ضرب جمال ...

اوساط بلاد ... در زمستان و گرما ... در اوایل ... و حالات ...

و مفرحات اعلاوی بیله و ضعف قوت بلیه و شدت ... یا ضعف ... و دادن ... قرص

صبح و شام ... باداد ... با دوغ و با شیر ... خوردن و قصد مخصوص ...

مجوزخیت زیرا که منع ... ... و خلاف ... اینکه ... درد تب ...

واقع شده ... فصد ... بر دراز ... از ... ... بعد از

مشروب و غلیان ... در رفع غلیان و توجه آن جا ... فصد و اخراج دم به قدر ضرورت

و اما ... سموم بارده ... کبد و بعد از ... یک ... باشد از

گرم ... سرکه ... حاد و بجهت ... کرده در ... الملیته ... ده از ... و جمعی ... قرص

... مثقال ... قرص ... و به ربع آن ... طیب ...

مجوجانی تا ... ایارج ... شیر ... به قدر ... از آن ... یا بادام ... به قوه

نمایند و بعضی از اسباب آتشی را رانند و تریاق کبیر و تریاق اربعه و شمانیه و مثرودیطوس علامت یک ... باشد ... و سام

نجو لاشند در سموم حاره اهم این تریاقات قویة التاثیر والانجاح ... باید ... حفظ عوارض و تاثیر آن سم ... خصوصه

زهر ... و سقوط نبض و غشی و برودت اطراف با التهاب ... در شکم و ... التسکین ... رسد ... جانب ...

از سموم قویه سریعة الاهلاک ... با ... آن ... و ... باید ... سیمین

تریاقات قویة الاثر سریعة الانجاح خصوصا ... و اخراج سم از بدن ... و اگر ... سموم ... اعراض ...

منفذ از سموم ... تاثیر ... بر ... بدن و کدام عضو از اعضای رئیسه ... باید ... شدید

مثلا اضطراب ... شیافات ملینه و حقنهای لینه از شیر و کره و روغن بادام و لعاب ...

از ... و ... زیرکان و ... مخصوص ... و امثال آنها علاج نمایند و اگر ... در چشم و صورت

نمایان شود سموم حاره احتراز ... بر ... باید ... و ... مانند آب ...

و ... تریاقات حافظ ... و اگر ... غشی و ... از ... احتراز ...

تقلیب ... حافظ قلب از ... و ... الطیب ... و امثال آنها

... بادرنجبویه و ... و امثال آنها بالتدریج ...

متعدده ... و ... بادرنجبویه ... و ... الطیب ...

با ورق طلا و نقره مروارید و امثال آنها ... و ...

سموم ... احتراز ... باید ... در ... و ... ... دارند

و از ... استنشاق نمایند و دیگر را علیه ... مانند ... بسیار ...

... و امثال آنها در سموم ... مانند ... و ... و ... و ... آنها

در سموم باردهٔ ... و ... از ... تریاق ... عوارض باید ...

از ... سموم ... روغن بادام نافع و نتیجه است **اما احتراز از هوام و طرد و ... آنها بدان**

نفع الاحتراز از الهوام

... با ... و ... و ... در ... و ... از ... خانگاه

و ... از ... و ... و ... بستن ... و ... کردن و ...

و ... در ... خانه ... و ... اطراف

احتراز از رتیل

... و ... و ... در ...

و ... باشند ... از ... و ...

احتراز از پشه

باشد و ... و ... در ... و ... گاو و سیاه دانه

احتراز از مگس

... سیاه و ... زرد و ...

احتراز از موش

... موش ... از ... و ... دست ...

احتراز از زنبور

از ... و ... زنبور ... از ... و ...

مالیده شده خطمی زنند از زره آرد و در [illegible] و در برگ [illegible] از اکثر [illegible] بوده [illegible] و [illegible] پشه [illegible]

علاج گزیدن سباع

افیانی [illegible] گزاننده [illegible] از خوردن پشه [illegible] و اما گزاننده [illegible] سباع

[illegible] از [illegible] مهلک [illegible] از [illegible] شود [illegible] مار [illegible]

و اگر [illegible] از [illegible] و باد [illegible] از بادام [illegible] کشنده [illegible] آب [illegible]

علاج [illegible] نهشته الهوام

بلکه [illegible] و اما نهش هوام و لدغ [illegible] معلوم شد [illegible] چهار انگشت بالاتر از موضع [illegible]

محکم ببندند و موضع [illegible] بمکند و بحجامت [illegible] از موضع [illegible]

دفع نمایند [illegible] اقدام نمایند [illegible]

گذارند [illegible] در احوال [illegible] سلطان [illegible] معلوم است [illegible]

و ادویه [illegible]

و [illegible]

[illegible] بر آن کنند و اما حیات مارها

فی لدغ الحیات

باشند [illegible]

[illegible]

[illegible]

از موضع

[illegible] العلاج

از موضع [illegible] چهار انگشت بالاتر از موضع [illegible] اگر [illegible]

[illegible] از [illegible] از [illegible] باشد

[illegible] موضع [illegible]

[illegible]

از [illegible]

[illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible] از موضع [illegible]

[illegible] تریاقات [illegible]

[illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] از موضع [illegible]

فی انواع العقارب

علاج بکار برده شد **واما انواع عقارب پس علامات نسعه انها** در مرشد با علامت شده و بدون سرد و گرمی با اختلاف اصلی مرتب نماید و ضعف و کرب و دوش و سرد و اکثر دست در بدن دارد و **علامت جراره** گزیدن

بالا رود و ضعف باشد و شکم طبیعی و بکیدن با گرمی و سر رود از معینه جاده او اعتبر خارج و درم کو چنین عقرب نیلی

بر موضع نسعه ورم بازوم کوچنی زرد رنگ و کوه بیرون رنگ سیاهی و مایل از هم اشارق شراب شد و گذاردن برخوت

درون ورم و غرب بسیار از جهات سکی رود ضد است و واضحی از زهر او بالا ایشان است که در هم جانها اظهار

ترشح و عرق ملا حال انتشار شد و در ان وقت بقند و قوی باشد پس حکمی جاه و نیکگاهی شد و دست نه تنند و عرق

انسکه در آتش زدن تام نبود و دود و جا از ان تا نمیدادش مانند تریاق اربعه و تریاق فاروقی پس نسعه

عقرب برجانی اربعه زراوند طویل خلطیانا فستقی حب الغار پوست بیخ کبر تخم خطمی زرد و کبر

ابزار الاس و دیگر قسط و خمیره با جنس سعف و مقوم بجای تا نیند و اگر نعمه برابر بسته پس شیره پیوند جات

سفوفات و مطبوخات با استعمال در موضع بالسند و انع شده است و جنبانی برد گردد از زهر کیده او غدد است که از سرکه خشک

درگشاد جات جلیتیت از زهر کیا ر مقعد بکوبند و با و خشک خمیر کنه با نوع قفل الفوانیه تا نیند و آب شده دستوری الاکح

پنا کمه بر ان نسعه بنهند و دیگر انجه ما رسی و بار دوم عادی از زیر با ان که آن خشک باقوم خمیر کنه بر نسعه گذارند و سکی زرد بست

دو نوع از عقرب نیست الاطراف را هم باشند از جهت گیسوان دم انتشار زهر در بلاد دخور شیان بسیار شده و موضع

انها جاره است و در زدن انها در بلاد محسوس نیست و مایل از یکدیگر روز متوجه شد موضع نسعه و درم

میکند

در ربیع الثانی

به یکنند و بول الدم و غش و خفقان و بروز یرقان و حبس طبیعت بروز میکند علاج مثل الصاق محجمه و شده جذب

سم است و ضماد نمودن اطراف موضع لسعه و فصد موافق از زیر موضع لسعه قریب باشد و شرب تریاق عقرب بجوشانی

بادیان و تنتب خطیانا افیون زراوند و نعناع و مسقونیا را ان کانی برگ سداب و شیرین و ساده بجوشانند و نهند

نا بالسقرار او بار انچه یا شربتها بجوشانند و تریاق اربعه را جام کانی زرد خشک و از برگ سیاه تلخی و کبر خشک

سا در کوفته بیخته مرقد بر بیمار نهند تا که سقات سعف بیایند **واما نیش رتیلا با بعضی از اصناف انها**

اهل اردبیل و امثاله از آنجا بلاد که دانسته شود بیشتر جهت قرن کشمار اند اثر انها محسوس ضعف و عظیمه التهاب و درد و غیب

و انتشار بلکی در اطراف و عارض سیاهی گردد و بعضی ها ورم میشوند ورم میشود موضع نیش زخم و زیر

با مکوره می شود و اطراف ورم است و عرق بسیار بر شده و مختلف اللون بحسب اختلاف احوال انها

بعضی قسم الوجع و کثیر الخارج و بعضی بیکسی ان بیار در بدن و در شکم در سیاه از انها و در سفید انها گرد

و کبکبه هر بر نهی خطوط زرد در شده رد و اکثر احوال عام الملات میکند و زرد و زغب دار و اور

حال بشد رطوبت از زیر نیش بروز میکند درد شدید و عرق و اشتغال شکم و جلادت موت از انها بروز میشود

اغلب لادر اکثر اصناف اینها عوارض زیاد و تقیصه بروز میکند در علاج اینها مبادرت بر حجامت بیضی از محجمه و استفراغ

بکیدن بعد از زدن تیغ بر موضع نیش و نیز بستن با عاشش شطیطی با آب عناب و نمک و رماد و خاکستر داغ و از

محلول در سرکا در آب نمک و او فقاع کبر و چوب انجره و شور آب و قلیا مکرر نهند تا نیه و بقوة محجمه بالالتصاق بخواباند کسی تا بنیه

و دوا الحلتیت و سعوف سیاه و دانهٔ کرفس نافع است و تریاق مخصوص بان [illegible] و دانه [illegible] ریسمان [illegible]

و مار [illegible] عاقرقرحا و قوزه [illegible] دار [illegible] عصاره [illegible]

[illegible] افزاید [illegible] نمایند و قرص [illegible]

نوع العقرب

[illegible] تازه [illegible] و اما عنکبوتیه [illegible]

کثرت التفاف [illegible] قضیب [illegible] و اشتعال [illegible]

[illegible] علاجش [illegible] سیاه دانه تریاق اکبر [illegible] و اما [illegible]

[illegible] کوتاه [illegible]

[illegible] علاجش [illegible]

[illegible] سیاه [illegible]

[illegible] و اما [illegible] عارض [illegible] علاجش

نوع زنبور

از [illegible] و اما [illegible] علاجش [illegible]

[illegible] و اما زنبور [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible]

۱۸/

۱۴۹

و اگر [illegible] در همان روز [illegible] موضع [illegible]

العلاج

[illegible] علاجش [illegible] زنبور [illegible]

[illegible] نمایند [illegible]

[illegible]

نوع [illegible]

[illegible] و اما [illegible]

[illegible] علاجش [illegible]

اما [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اما [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] موضع [illegible]

العلاج

[illegible]

[illegible] علاجش [illegible]

[illegible] نمایند [illegible]

بگذارند و بردارند و فشانند برآمدن ... زوال ... و تب ... بعد از آن ... باید علاج ... [illegible]

فی عضّ الکلب

نمایند و اما آنچه از دندان درنده کلان و یا از ناخن آنها عارض می‌شود از قبیل سگ و گرگ و شیر

و امثال آنها ... احتیاط ... معلوم نمایند که آن حیوان دیوانه بوده یا نه ... و اگر دیوانه نبوده ... معلوم است

قطعه ... زخم ... نمایند و ... [illegible] ... دیوانه ... و الّا ...

و یا ... [illegible] ... زخم ... نمایند و بعضی ... [illegible] ...

یا اگر ... معلوم می‌شود ... دیوانه ... باید ... [illegible]

و زخم ... [illegible] ... و قوّت ... [illegible] ... خون باید ... [illegible]

... [illegible] ... زخم ... نمایند و ... [illegible]

... [illegible] ... از ... [illegible]

... [illegible] ... بعد از ... [illegible]

مانع شوند و معمول ... [illegible] ... از اینکه ... [illegible]

... [illegible] ... دیده شده ... [illegible]

... [illegible] ... باید ... [illegible]

... [illegible] ... دیوانه ... [illegible]

پارچه

پارچه ... [illegible] ... و ... [illegible]

... [illegible] ... عدسی ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... عدسی ... [illegible]

... [illegible] ... در حمام ... [illegible]

از سرد ... [illegible] ... روز ... [illegible]

... [illegible] ... عدسی ... [illegible] ... شده ... [illegible] ... قوّت ... [illegible]

... [illegible] ... نمایند ... [illegible]

... [illegible] ... نمایند ... [illegible] ... نمایند ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... نمایند و روز ... [illegible]

... [illegible] ... فارسی مشهور ... [illegible]

... [illegible] حضرت سلیمان ... [illegible] ... تختگاه مقبره ... [illegible]

تختگاه مقبره ... [illegible]

قبل از آنکه از آب بیرون آید بسیار خوب است و بالهای ... و جمیع لباسهای بلا رفیع می‌آورد و در پنبه پیچیده ... سنگ ...

عود می‌نماید و بعقب سر نگاه نکرده از لباس برهنه آمده میگذارد و لباس دیگر پوشیده بیرون رود و از تکالیف و از ...

سنگ دیوانه ... و خصوصی شیخ العلم عبدالله دیگر از جمله ... قلعة الشرف که از کتب اسبابیه که ...

نوع رابع فصله الشیر

که ... و در فی طبیب گفته است که از زهره گربگی ... در آن ... معلوم ... و از ... خون از ...

رفع می‌نماید ضرر ... سیاه ... علاج ... از ... دانسته اند ... معتبر ...

[illegible]

خیار ... [illegible]

کیفیت میکند در این ... [illegible]

از هر قسم ... [illegible]

گذارد و حقیقت ... [illegible]

گفته اند ... [illegible]

شبیه ... [illegible]

می‌نماید ... [illegible]

و سیاه ... [illegible]

و طبیخ برگ انجره و بلوطی و زیت ... نافع دانسته اند و از جمله اربعه و از بعضی ... دفع ... الاذن بخار ...

تا یک شب ... دیده شده از ... و چهار ... میگردد ... شرح ...

می‌باشد ... گفته اند ... اول میگذرد ... میگذارد ...

و احوال مالیخولیا ... نیز ...

کرده شده ...

گیاه ... دانسته اند ... نافع ... والله اعلم بالصواب

قد تمت الکتاب ... بعون الله ... ۱۲۹۱

هذا رسالهٔ وبائیه

بسم الله الرحمن الرحیم

نحمدک اللهم یا حافظ صحة الاصحاء و یا شافی امراض الاعلاء و نصلی علی خاتم الانبیاء و سید الاوصیاء و آله الانقیاء اما بعد

معروض ... [illegible]

... [illegible]

و با ... [illegible]

در غایت الی به تجربیات خود بلاد بکرات در بلاد حادث شده وبا و در آن بلاد معمول داشته و جمع کثیر از مبتلایان

از دلالم با کمال دعوا رفع مختلفه مشاهده و معالجه شده مفصلا در شرح حال تحریر نماید مع عند الضروره بجهت خود مذکره و بجهت بلاد

و حال ایشان نوشته تبصره شود لهذا ابتدا بذکر اسباب و علامات و الم و حدوث آن ثبت نماید بعد از آنکه طریقه احتراز بعد از آن

علامات و بعد انواع معالجات بعد از آن طریقه حفظ صحت و مسکنات شتی و فصد و غیره پس مطالب در ضمن مقدمه و مقاله

و خاتمه بیان میشود مقدمه در بیان اسباب و علامات متقدمه داله بر وقوع آنست اما اسباب بعد شدن تعفن هوا [illegible]

یا هوای گاه رسیده بجهت آنکه هوا در گاه در زمانی بر طبیعت خود باقی نیست بلکه مخلوط و ممزوج با بخار [illegible] بواسطه حرارت

تابش شعاع آفتاب [illegible] میکند و [illegible] از [illegible] در [illegible] صعود میکند و [illegible] از [illegible]

معادن جاها و بقول و اشجار که [illegible] متعفنه و [illegible] حیوانات [illegible] تعفن میکنند [illegible]

رطوبت غلیظه و کدورت [illegible] که [illegible] و [illegible] ابرها [illegible] شده و [illegible]

ضعف شده [illegible] بمقام [illegible] رسد و [illegible] متعفنه [illegible] اجزاء [illegible] پراکنده در هوا

باشد بسبب نزول باران [illegible] بسبب [illegible] از علامات متقدمه وبا میشود و بعد از آنکه متعفن شد هوا

در موضع لا محاله در امراض [illegible] استعداد [illegible] میکند [illegible] بدن میشود [illegible] نسبت

تعفن بیشتر از سایر اعضا [illegible] روح حیوانی و [illegible] حفظ [illegible] از [illegible] و سایر [illegible]

در این باب در کتب مبسوطه مذکور است پس اول عضوی که از [illegible] متأثر میشود قلب است [illegible] روح [illegible]

بدن

بدن و بعد از آنکه متأثر شد ضعیف میشود و رطوبات و اخلاط [illegible] در قلب و حوالی آن بسبب آن عفونت متعفن میشود و از تعفن

[illegible] غریبه در قلب احداث میشود و از قلب بجمیع اعضا سرایت میکند [illegible] میشود [illegible] بسبب ضعف [illegible]

در باطن بسیار شدید [illegible] بجهت آنکه در بسیار [illegible] حرارت غریبه از رطوبات [illegible] و [illegible] در اعضا [illegible]

قلب میشود و از قلب [illegible] بجمیع اعضا [illegible] میکند [illegible] اول رطوبات [illegible] در قلب و حوالی آن متعفن میشود پس [illegible]

حرارت [illegible] و [illegible] متوجه قلب [illegible] در بسیار [illegible] و [illegible] و این [illegible] بسبب [illegible] بسیار

موت اما علامات دالّه بر حدوث آن [illegible] بر وقوع آن چنانچه در [illegible] مطعون [illegible] در [illegible]

[illegible] و کدورت [illegible] روز [illegible] و [illegible] و [illegible] کدورت [illegible]

و [illegible] روز و [illegible] شب [illegible] اختلاف [illegible] استشمام [illegible] غریبه [illegible]

و [illegible] و بسیار [illegible] و فساد [illegible] و [illegible] از میوه [illegible]

و [illegible] و فساد [illegible] و [illegible] و [illegible] و عدم [illegible]

و [illegible] مطعون [illegible] تابستان [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible] و [illegible] اختلاف [illegible] کدورت

و [illegible] بلند [illegible] و [illegible] بلند [illegible] چنانچه [illegible]

و وزیدن بادها [illegible] جنوب و [illegible] ماه [illegible] و علامت [illegible] و [illegible]

[illegible] کردن حیوانات [illegible] خصوصاً [illegible]

و [illegible] کردن [illegible] از مواد [illegible] مقاله اول در بیان احتراز از [illegible]

باشد [illegible] از اخلاط [illegible]

[illegible] روز [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دبه و سیب و کمی یا سی و غیر آنها با افشره سکباج و یا قند و گلاب یا عرق نعناع شیرین یا عرق دارچینی یا ... شربت
بالیمو یا شربت غوره یا ارزن [illegible] تناول نمایند و کمی بکمتر از خوردن شراب و عرق چندان ... نیز ... [illegible]
نیز [illegible] ... شراب و یا عرق ... [illegible] ... بلادت [illegible]
[illegible] ... شراب [illegible] ... [illegible]
... تناول نمایند و هم چنان ... [illegible] ... خیال ... [illegible]
[illegible] در این وقت ... از مسکرات ... [illegible] ... اندوه و حوادث [illegible]
[illegible] ... مسکرات ... [illegible] ... احوال [illegible]
و [illegible] ... ادویه ... زعفران و یا کباب ... گوشت ... [illegible]

مقدم [illegible] ... و از جمله احتراز [illegible]
[illegible] ... و پاشیدن گلاب ... [illegible] ... خانه و دیوار خانه
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
الکر

[illegible] ... و از جمله
احتراز [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... و از جمله احتراز [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] حمام ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... اعتدال ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... اعتدال ... احوال
چنانکه ... [illegible] ... اعتدال ... احوال بدن ... [illegible]
[illegible] ... از جمله احتراز [illegible] ... خوردن میوه ... [illegible]
[illegible] ... غذا ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... خوردن غذا ... میوه ... و از جمله احتراز [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
مقاله ... در ذکر علامات و ... [illegible] ... [illegible]
دارد ... [illegible] ... [illegible]

مقاله ... در علامات و ...

مکرر نافض و سوء تنفس و در بعضی اطراف بدن سرد شود و تنفس بدون بالکلیه کم است و دفع و نفث بلغم رقیق [illegible] مواد

و بعضی صفرا و بعضی با رنگ بالا بیک بیرون میشود و در بعضی قی و گرفتگی نفس و در بعضی [illegible] و در بعضی بی‌خوابی در روز میکند و در

بعضی تقدم رعشه و در بعضی غثیان و در بعضی کثرت عطش و در بعضی [illegible] عطش و اشتیاق بر هوای بارد است

و بعضی عطش شدید و بعضی اشتیاق بر هوای سرد و در بعضی شرب آب سرد [illegible] ساکن میشود و در بعضی [illegible] ساکن نمیشود و در بعضی

عطش ساکن میشود و التهاب باقی و در بعضی [illegible] در صورت اعانت فضلات با بلغم و عرق [illegible] و تواتر نفس و بعضی

با ضعف نبض و اختلاف [illegible] از شدت نفس و بدبو [illegible] ادرار و عرق و حبس بول بعد از [illegible] روز بیشتر در آخر

ظهور اسهال و [illegible] خصوص چشمها [illegible] جسم [illegible]

بدفع [illegible] چنانچه [illegible] و [illegible] شده میشود [illegible]

و سبب یکی از [illegible] بر طبیب حاذق معلوم است بجهت طول کلام ذکر آنها را ترک کردیم اما معالجات

این مرض باید معالج ابتدا قبل از حدوث [illegible] و [illegible] احوال شخص ملاحظه کند [illegible]

دوام [illegible] شنیدن [illegible] باید [illegible]

[illegible] بقدر یکه خواب غلبه کند و [illegible] اختیار [illegible]

و گلاب [illegible] از ضرورت [illegible] که باشند بر چیزهای خوشبو [illegible] قلب و معده و مسکن [illegible]

از [illegible] لطیف [illegible]

در کنه

اما معالجات

در کنه [illegible] در میان [illegible] نبض [illegible] شد [illegible] که باشند [illegible] از ضرورت

ممزوج کرده بخورانند و اگر بعد از حدوث تب [illegible] ملاحظه [illegible] معده [illegible] از غذا [illegible] اعانت [illegible]

روغن بادام [illegible] زرد [illegible] بآب [illegible] تخم [illegible]

کنند با این طریق [illegible] آب [illegible] بعد از

ظاهر شدن معده [illegible]

تجربه [illegible]

در صورت [illegible] ممزوج کرده بخورانند

و بعد [illegible]

کرده و [illegible]

ملاحظه ضعف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ممزوج بر شولا قابض و [illegible] یا شیر [illegible] باشد و خاگینه [illegible] کباب [illegible] سماق [illegible] والله اعلم
و از جمله تدابیر [illegible] تسکین [illegible] است بقسمی که در [illegible] احتراز از [illegible] خوابگاه [illegible] اطراف [illegible]
[illegible] روز [illegible] محتاج [illegible] قطع [illegible] باشند [illegible]
در آب سرد [illegible] بر سر و بدن [illegible] اطراف [illegible] شود [illegible]
[illegible] باشد [illegible] بالا و پائین [illegible] باید [illegible]
[illegible] بدن [illegible] باشد [illegible] گندم [illegible] نفع [illegible] دارد [illegible] بنوشند [illegible]
آب [illegible] باطن [illegible] کنند [illegible] در آب [illegible]
در [illegible] کاه [illegible] پوشیده [illegible] صندل [illegible] سنبل الطیب [illegible]
مکرر [illegible] بر سر [illegible] و در صورت [illegible] بر سر [illegible] و در صورت [illegible]
[illegible] در صورت [illegible] و در صورت [illegible]
[illegible] کشیده [illegible] متفرق [illegible] باید [illegible]
قلب [illegible] تسکین حرارت و ترویح و رفع عطش [illegible]
[illegible] مکرر [illegible] بر همان موضع [illegible] تسکین [illegible]
و انقلاب و رفع عطش و التهاب معده [illegible] سنبل الطیب [illegible]

[illegible]

[illegible] و زیره [illegible] گلاب [illegible] هرگاه [illegible] شده باشد [illegible] مکرر [illegible]
و همان [illegible] مکرر [illegible] اگر [illegible] تخم کاهو [illegible] اکلیل الملک
[illegible] و گلاب [illegible]
[illegible]
[illegible] اکلیل الملک [illegible]
[illegible] گندم [illegible]
[illegible]
[illegible] لازم [illegible]
[illegible] فصول [illegible]
[illegible] فصد [illegible]
[illegible] احوال قلب [illegible] مریض [illegible] هموم و غموم [illegible]
[illegible] حفظ قوه [illegible] مقویه [illegible]
[illegible] خاتمه [illegible]
[illegible] اصلاح [illegible] و تقویت قلب [illegible] معده میکنند [illegible]

حب نشاط

و منع توحش و رفع خوف میکند مقدار آن ربع یک رطل تبویب زرشک ... زعفران ... کبر مفرح الطیب

با قلادی ... مروارید ناسفته یاقوت ... لعل بدخشی کهربا شمعی عنبر ... عود قماری ... هندی ...

بقدر ... [illegible] ... وقت ...

و در ... دست ... مفرح صاحب قرانی وجه تسمیه آن اینکه در اوان ...

سنه ... دار الخلافه طهران ... نواب ...

عالیان پناه خاقان صاحب قران ... مرکب ...

شاهنشاه ... پناه حکم ...

و ...

رئیسه و معده ...

مفرح یاقوتی

صاحب قرانی

... کتاب ...

...

...

...

و پوشیده بعد از ... روز ...

ماسک

تا ... روز ... دفعه ...

... شده ... زعفران ...

در ...

...

و ...

سهولت ...

کهنه ...

بمرتبه ...

معده ...

زنجبیل ...

خصیة الثعلب ...

ملاحظه احوال و منافع ...

...

مرکب ...

صفت فلونیا

واکثر امراض بارده مناسب مفید و مسکن [illegible] در سرفه و ربو و بلغمی [illegible] و جهت مبطون [illegible] شوند کند بارد

[illegible] بزر [illegible] در بسیار امراض مقدار آن [illegible] جندبیدستر سلیخه

سعد کوفی دارچینی [illegible] سنبل الطیب فقاح اذخر [illegible] زعفران افیون [illegible]

فلفل [illegible] زنجبیل فودنج [illegible] روغن بلسان [illegible] عسل [illegible] بطریق معروف [illegible]

و بعد از شش ماه و کمتر تا چهار روز استعمال [illegible] تا هفت سال باقیست [illegible]

صفت مفرح اعظم

مفرح اعظم از مخترعات [illegible] حقیقت [illegible] باز دارد و [illegible]

کند جمیع مفاصل [illegible] زاید کند [illegible] تقویت باه و رفع [illegible]

باز دارد مقدار آن جندبیدستر عاقرقرحا فرفیون [illegible] سنبل الطیب [illegible]

کبابه جنطیانا [illegible] زعفران [illegible] مومیا [illegible] یاقوت [illegible]

[illegible] قرنفل دارچینی مومیا [illegible] زعفران [illegible]

[illegible]

[illegible] مرکب [illegible]

دارد [illegible]

نوشته ام اما تریاق اربعه مشهور است که اول [illegible] ساخته اند [illegible] حکیم [illegible]

الخ

صفت تریاق الاربعه

ترکیب [illegible] سموم [illegible] و در رفع [illegible] مخصوص [illegible]

چراکه تقویت [illegible] معده [illegible] بسهولت ساخته [illegible]

مقدار آن جنطیانا [illegible] زراوند طویل [illegible] مقوم [illegible]

شربت [illegible] بعد از شش ماه [illegible] میتوان استعمال [illegible]

یک [illegible] تریاق [illegible] مشهور [illegible] تریاق فاروق [illegible]

ساختن [illegible] ترکیب [illegible] میتوان [illegible]

[illegible] اما [illegible]

[illegible] مقدار آن [illegible]

[illegible] افیون [illegible]

[illegible]

[illegible] مقدار آن [illegible]

[illegible] افیون [illegible]

[illegible]

[illegible] مقدار [illegible]

مقوی قلب و کبد و معده و مشتهی طعام [illegible] عطش و مطفی حرارت و التهاب معده است صفت آن آب انار بی‌دانه آب [illegible] زرشک [illegible]

[illegible] شیراز [illegible] آب [illegible] یک [illegible] آب سماق [illegible] هر یک [illegible]

[illegible] آن قند داخل کنند [illegible] در میان [illegible] بجوشانند [illegible]

دیگر [illegible] بقوام [illegible] بیرون آورند [illegible] و حلول [illegible]

داخل کنند [illegible] تا [illegible] بنوشند [illegible]

روزی [illegible] آب [illegible] سعید [illegible] مستقیم [illegible]

[illegible] و وزن [illegible] جالیس و [illegible] عطش [illegible]

د[illegible] [illegible]

[illegible] بقدر [illegible] خشک [illegible] بوده [illegible] آب [illegible] وقت

تناول [illegible] آب [illegible] بوده [illegible]

[illegible] در [illegible] در [illegible] در رفع [illegible] الله [illegible]

واقف [illegible] اتمام [illegible] در چهارشنبه [illegible] ۱۲۹۱

صفت قرص طباشیر جالیس

هذا [illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الذی لا یضر مع اسمه شیء ولا داء اما بعد

چون [illegible] طاعون و وبا [illegible] شد [illegible] بر [illegible] تجربه [illegible]

[illegible] شد [illegible] اخبار [illegible] خاصه [illegible]

[illegible] و امثال آن [illegible] مانند [illegible] و امثال [illegible] در [illegible]

و [illegible] مردم [illegible] حفظ [illegible]

[illegible] در [illegible] و [illegible] در [illegible]

[illegible] بعد از [illegible] و [illegible]

[illegible] کنند [illegible] استعداد و قبول [illegible] از حفظ

[illegible] و [illegible] مانند [illegible] و [illegible]

[illegible] مانند [illegible] بعد [illegible] تریاق [illegible] فاروق [illegible] در وقت [illegible]

تدبیر در [illegible] شرب

شربت انار یا ملاحظه عادت و داشتن و عادت ملاشامی باید و اشربه مقویه مانند گلاب [illegible] عرق بیدمشک شیره یا دم گاوزبان

و قهوه و مسهل [illegible] از تنقیه [illegible] اگر کدام [illegible] باشد با انار [illegible] خوردن چیزهائیکه [illegible] ذکر کرده و نخود آب [illegible] روغن

بعد از [illegible] و زعفران [illegible] که [illegible] باید [illegible] در [illegible]

باشد [illegible] باید [illegible] کمتر [illegible] باشد [illegible] در آن [illegible]

که [illegible] خوردن [illegible] در شبی [illegible] یا گلاب [illegible]

دیگر [illegible] منفعت میکند [illegible] معده [illegible] در [illegible] باید از خوردن شیر و شیر [illegible]

و [illegible] در [illegible] معده و [illegible] از [illegible] معده [illegible] موجب

[illegible] میکند [illegible] از [illegible] روغن [illegible] که از [illegible] میشود در [illegible] معده و [illegible]

[illegible] باید [illegible] از [illegible] آب [illegible] در [illegible] معده [illegible]

[illegible] باشد [illegible] در آن [illegible] دارد [illegible]

[illegible] باشد [illegible] معده [illegible] باشد [illegible]

[illegible] اگر [illegible] باشد [illegible] خصوص [illegible]

باشد [illegible] و [illegible] باشد [illegible]

[illegible] و [illegible] دیگر [illegible]

و لعاب

بالفعل [illegible] که [illegible] بیرون [illegible] باشد [illegible] دارد [illegible]

یا مرباء [illegible] در [illegible] یا مربای [illegible] اسهال [illegible]

[illegible] خصوص [illegible] گرم باشد و در [illegible]

خورده [illegible] باشد [illegible] حفظ کنند [illegible] که [illegible] خوردن [illegible]

از [illegible] باید در [illegible] میکند [illegible] معده [illegible]

هر کسی [illegible] باشد [illegible] ادرار [illegible]

[illegible] اگر گرم [illegible] باشد [illegible]

از [illegible] موجب [illegible]

[illegible] باشند [illegible] را [illegible]

[illegible] باشد [illegible] کنند [illegible] موافق [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible]

در [illegible] و [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

اما تدبیر در حرکت و سکون بدنی

اما تدبیر در حرکت و سکون بدنی و نفسانی باید بقدر امکان در هوای گرم و بالا رفتن خاصه آنکه از شدت [illegible]

گرد و غبار روده خالیه باشد حرکت نکنند در صورتیکه لازم شود در صبح و عصر با تأنی و وقار حرکت نماید [illegible]

بدن نحیف حرکت کند در این حرکت در حالت گرسنگی شدید باشد در حالت خالی بودن از خوردن بخصوص بیرون نیاید

و اصرار در جماع در هر وقت بدست خاصه در این هوا بخصوص در گرسنگی شدید یا سیری زیاد [illegible]

حمام رفتن در رفتن حمام و مکث کردن زیاده باعث ضعف قلب و ضعف ارواح و قوی بدن خواهد شد [illegible] باید ساکن

در یک جا نشستن هم باعث ضعف [illegible] و منع سرور و غلبه [illegible] خواهد شد [illegible] باید رعایت

جمیع از حرکات نفسانی و حفظ روح حیوانی بقدر امکان بکنند اولا باید همواره مشغول امور باشد و بیکار ننشینند

[illegible] ثانیا آنکه باید از غضب [illegible] و از [illegible] و فکر [illegible] و خیال [illegible]

باز دارد ثالثا آنکه از حکایات [illegible] اخبار مردن مردم [illegible] معاف دارد و کسی [illegible] سخنهای [illegible] منع کنند [illegible]

وحشت آمیز [illegible] نگوید رابعا آنکه وقت [illegible] را از دست ندهد [illegible] و وقت [illegible] معطل [illegible]

[illegible] افکار [illegible] عارض [illegible] هوا را استشمام بوهای خوش باید [illegible] و دیگر [illegible] چنانکه استشمام [illegible]

کنند [illegible] از [illegible] و [illegible] اغلب باشد [illegible]

نفعی کاره [illegible] اما علاج مبتلایان وبا [illegible] باید [illegible] عارض شده است

از [illegible] خوردن [illegible] از [illegible] و اگر [illegible] خوردن [illegible] در غذا خوردن [illegible]

[illegible]

العلاج

[illegible] مانند [illegible] و [illegible] از روی [illegible] خوردن و حرکات عنیفه حمام رفتن جماع کردن [illegible] رسیده [illegible] کنند [illegible]

[illegible] نکنند [illegible] کردن [illegible] خوردن نکنند یا روغن [illegible] یا با [illegible] و [illegible] تا تمام [illegible]

[illegible] و مکرر [illegible] از [illegible] باشد [illegible] یا [illegible] خنازیر [illegible]

[illegible] روغن [illegible] در صورت [illegible] باید [illegible]

[illegible] روغن [illegible] روغن [illegible] در صورتیکه [illegible] روغن [illegible]

[illegible] در صورت [illegible] گرم [illegible] در شکم [illegible]

[illegible] شربتی [illegible] چند [illegible] در گلاب [illegible]

[illegible] معده [illegible] از [illegible] و [illegible] شربت [illegible]

[illegible] روز [illegible] در حمام [illegible] و با روغن [illegible] اگر [illegible]

[illegible] نشده [illegible] از [illegible] اول [illegible]

[illegible] در این صورت [illegible] باطن [illegible] گرم [illegible]

و التهاب [illegible] در معده [illegible] دارد باید [illegible] و [illegible] قسم [illegible]

[illegible] آب [illegible]

با [illegible] گلاب [illegible] باید [illegible]

بقوة بر آید بالند و دستها را از دوش تا پایها بالند و اطراف نیز از بالا بپایین محکم ببندند و در دو جمیع [illegible]

اذیت کنند که مخصوص کاهو [illegible] طباشیر [illegible] بقدر نخود فرو برند و بر بالین [illegible] فوفل سعد [illegible]

و در [illegible] و در [illegible] و آب اطراف [illegible] با اضافه [illegible] تا ناف بمالند و اگر [illegible] باد دست و پا سرد

باشد و اندر [illegible] التهاب [illegible] در [illegible] دست و پا [illegible] در آب [illegible] بمالند در صورت [illegible]

[illegible] بکار [illegible] آب [illegible] کنند [illegible] و چهار [illegible] پیش [illegible] موجب [illegible] و دست و پای

او [illegible] کنند [illegible] در صورتی [illegible] بنکو [illegible]

[illegible] و [illegible] استماع کنند [illegible] و [illegible] بعطریات [illegible] معطر سازند

[illegible] پس باید [illegible] قبول [illegible] از بول

[illegible] موقوف [illegible] علامات [illegible]

[illegible] علامات [illegible] میدارم [illegible] هر گاه [illegible] مذکور [illegible]

[illegible] معلوم [illegible] که [illegible]

[illegible] بادا [illegible] بادام [illegible]

[illegible] بادام [illegible] صداع و [illegible]

[illegible] باید [illegible] در صورت [illegible] و [illegible]

و در صورت

و در هر صورت [illegible] و [illegible] از فصد [illegible]

میتوان [illegible] گرفت و [illegible] میتوان داد [illegible] مذکور [illegible]

و [illegible] صورت [illegible] باشد [illegible] باید داد [illegible]

[illegible] باید داد و [illegible] باید داد [illegible] باید [illegible]

از [illegible] باید [illegible] مذکور [illegible]

آب [illegible] مذکور [illegible] از آب [illegible]

[illegible] باید داد [illegible] از آب [illegible] الملک [illegible]

[illegible] باید [illegible]

[illegible] مذکور [illegible]

[illegible] مذکور [illegible]

و [illegible] اگر [illegible] باید [illegible]

[illegible] باید [illegible]

با روغن [illegible] باید [illegible]

[illegible] هذا ما خطر بالبال قد تمت الکتاب [illegible]

هذا تفرقه بين الحصبه والوباء

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي خلق الانسان وعلمه البيان وشرف بعضه
لبشر منه علم الابدان والاديان الذي نطق في حصر العلم بهما
كلام سيد المبعوث على الانس والجان محمد الذي يداوي داء
الكفر والعصيان بدواء نزول القران صلوات الله وسلامه عليه
والى الهداة الى سبيل النجاة والغفران اما بعد فلله والمنة

برحسب الامر الاشرف الاعلى رفيع الامکان شهنشاه اسلام و اسلامیان ناصر الدین شاه روحنا فداه خلد الله ملکه و سلطانه و نواب اشرف
والا [illegible] السلطنه العلیه وزیر العلوم در تحقیق [illegible] و اسامی [illegible] [illegible] مرقوم [illegible] باشتباه [illegible]
[illegible] ذکر [illegible] شبیه العوارض [illegible] از الجمله مرض [illegible] شبیه العوارض [illegible] تحقیق [illegible] در لغت
بعضی مرض عام [illegible] عموم [illegible] در تسمیه آن [illegible] جمع [illegible] در اصطلاح [illegible] اطبا [illegible] از متقدمین

ومتاخرین اطبا وحکما از این جهت که در کتب اسلاف تعدد مذکور گردیده که طورات تعفن اخلاط است سبب این رفتی عام شده که از رقی الحمی

سبب که فرد الحمی عموم است نسبت فلاسفه اند ودر اسباب مزمن دریه حافظ قوه سببیه که محتاج الیه انسان نیست از همه شی وخلط ودایم

الوهو بر اهل بدن منسوب است محیط است بر این که تعفن شریان ودماغ وسایر اعضا از اهل بدن شیئه ومعده که تکون روح حیوانی در قلب است

از اعتدال دو افراق ده حاوی بر آلیه از نباتات وحیوانات وما کولات ومیاه ومشروبات که موجب منافات باعث میشود پس حفاظت هوا

موجب حفظ اشیا است وفاسد تعفن سبب فاسد شده است ضعیف بر اطراف رابطه تا نسبت ده حفظ مزاج بر جزء

واردهم معاده از ارقی ودماغ وخلط بدن مستفعلات ومعاقد واستمرار که گفته الا که ضعیف میشود ودماغ اتفاقیه

فهم عفونت شده بلا اتفاق در اعضا ناشی میکند وبعد از قبول کیفیت ردیه در هر تنفس دارد وقلب که ظرف روح حیوانی است متعدد میگردد که

در حالت صحت دیگر نسبت روح میکند ودر این حالت میکند موجب عفونت شده اطبا موجب هیجان در دو سه حمیات در قلب منشعب

وحرارت غریبه که عبارة از حمی وتب میباشد اعراض شایع میشود از قلب سرایت به جمیع بدن از راه شرایین نموده جهت

بدن نسبت میکند پس از دید که اطبا قایل هستند قبول ان عفونت شده وحرارت غریبه شده است روح از متاع ومتعدد و...

مجتمع در قلب جمیع طلبات اعضا عفونت حاصل است رفع تب میباید وبعد از رفع تب چون ابتدا دارد از قلب سلطان بدن نسبت

ترویج میکند موجب ضعف و رنگ نفسی وقوه رفعی اشیاء طبیعیه مدبره درین صورت متوجه قلب باید دفع موذی نمود وضعف حواس

طبیعت در ارواح واخلاط حصول یابد بعد از وقایع طبیعی تربیت حوا ما قلب مشیع وقلب بسبب قوت کمال ایشی در دفع

وطرف قلیه بسیار لازم در باب بعضی از این محبت بدن صنا اخلاط در رطوبات فاسده مدرسة الوقوع باید دست در ابواب حافظ

امراض

امراض نفع متوجه قلب شده طبیعت مدبره حامیه حافظ بر دفع فضول موذیه مبادرت میکند جهت هر نایب حار از حرارت معده هم معده

ومعاده در حالتی که بر تب بر دفع بایستی پس از آن رطوبات غریبه معده در غم معده میریزد ونفع دفع ترشح ان شایع ونزد بعیده از

معده بلا تقوی معده واسعا بریزد وما سبب از تطبیق رنایید در این صورت بدون قوی حالتی که قوة دافعه بلا امور خوش

خارجیه قوت دهم بکند که طبیعت بلا از اقوای بدن سبب اشیا باز دارد وار موذی معلق شده حواد فاسده موذیه مرطوب

وفیما از رطوبات تعفن دفع شده وکار بر عضو سبک شده با بعضی امور موافق خارجیه اگر حواد فاسده شدیده از دم

ودیگره اگر از ردیه حامیه از قبول دفع باشد اعراض حایله آنهم بیشتر وناخوشی کمتر است واستعداد این امور با تشخیص بر تعدیل حرارت

حامیه این مه حافظ وظیفه خود حرارت طبیعت ساری میشود واز صداق الطبیب خادم الطبیعة خارج شده ودیگر

بعد دقت ملاحظه نماید بعد از توقف عفونت شده اهل سبب های سابق این تب است تشخیص دهد هجوم و مقابلات حرارت

حمات وبایست بیابد جمیعا نیک وان علاجی که مبادرت بقبول عفونت نکرده است کدام خلطات نیز از آنکه

از روی تحقیق دانسته حمات وبایست بقیه راه کار بابد هجوم بلا از قوام وضعف تب بیاید از بین برده معده طبیعی

الا اینکه قوام است در فهم مشغول بر خوشبوسازی امور نزول هجوم شده دیر اقبال اسکن طبیعت حالات

هجوم واقتضای نضج ودفع اقوام باید حالی که در رساله سابقه خصوصیت علایم حمات وبا نوشته ایم از اسباب تعیین بی اتفاق

ومعالجه بیشتر در رساله خود مرقوم فرموده اند و درباره معالجه مبادرت کشته تقویت قلب وحفظ دم معده وامراض

خلطات عفنی ماعدا دفع بر نحویکه خلاف فعل طبیعت وجهت دفع آن باشد مثلا هجوم بلا اگر مکرر غشیان وقی

عارض شود و خلط مودی علاج از قبول دفع استعداد شده باشد بتقیبات مسهله شد تحریک اینکه تنها یا با تکثیر

یا با بعض قیبات یا هم تریاق صحه و تحقیق در او نباشد زیرا که درهم این مسهل در آن عضو لیکن دفع معده و قی معده برد

موجب بشود و اسهال میشود صورت است که بر تیقه او گشته از بسیار قبول است بود اسهال تاثیر مواد و اعیان در رواج و قوی ریاح قی زیاد

میشود و در آخر امر مرض متعدد مرقول منقطع این تاثیر مواد در حرکت که گذاشته و در کار تربیت می به نفسها تحقیق الاعضا و تفتیش

در آن جهت بامعده در آن حالت اختیار تحقیق لا به تا و نفی تقلیب دا بود و ازان قیست میدارد نه پیمار از تحقیق بیابی

بعد از سه روز اول دو قسم از این جهت است که هجوم مواد از بستر ریب بود و اثر بر بار دهد منع نباید تحقیق با تکرار موسی حق

و مقدار تنقیح نمود و هم باید نمود بر اسهال نباشد به حقنهای ملینه از نقیه مثل الصیب از فعل اسهال بار با تدبیر

از بر این که از جمله اثر طبیعی انها با فهم تا و نه خشک آنها گشته نقصان اسهال انها با روغن با هم تریاق با آنکه جهت تسکین

یا با نکته ها نه کرم مکرر بر ارزانی و اصرار در حقنه تیز از منقی نباشد بلکه در میان نه جاشه میبود و از استعمال مسکنات

قه درد خلط دفع حاجت نفی شروع با دو علاج و جهاد داکرد شما مادو نطول و کردن کلا غافل تخفیف مکرر در حالت غشیان و تهیج و تنفیع

عرق بود شده عرق بود یا ماء الشعیر ادامه انها بوده که با شیر تازه کرم کرده شد و علاج در ازمنه ابتدای عمده حار بکمال خصوص در ایام

بالاخره و بعد سکنات ابتدا بر اکثر باشد و ادامه آب انار باشد و در معده بلاد تقویت بشرد در قوی و تقلیب و تسکین کنند تا در اثبات

ایشان اقرار او را بر آن که ورود به سبب شده و در بعض تنفیع اکثر تر بار هم که تا سالانه خود نباشند و با استعمال اطلاع داشته چون

با تعفن شده باید اخلاط را متعفن شده چون مبادرت نقص لازم است اگر بود اسهال بر داد اطراف قدر لازم مواد قصد خون

بر تنقیه با هجوم متعفن باشد یا موضع دیگر باشد که مواد تیز یا از راس عضوی لازم میشود چه بسیار نشسته که کلام است یا موضع قطع نکنند

بجز صداع و چهار نبض میشنید یا از قطعه از جانب مخالف و موضع عرق النسا و هم از جانب نیست و موضع صافن و در اخراج

دم تقدیر و اجتناب باشد در حالت بعد از ارکان حرکت تنقیه که نتیجه اعراض حاد به یا به سائله میشود بعد الا که اخطلاف و قیقی

سکون به هم رسیده باشد و لطافت بسیار به تدبیرات مخلط معدوم نباید بمعالجه بر داشته و لیکن رشد است از ابتدا تا اختلاط در اوایل

که علیه دارد در ظاهر بدن حرارت حمیات که باشد بلکه برد اطراف خفقان ظاهر باشد لا مسیر شنوانند حصاه یا بر و مطلع در باطن

کامل انتهای سطح دارد و از این جهت است که بسا میشود تقیح و خمیر اند و از این حمیات دیته الافعال و ملکیته الباطن است و سطح

بعد از تسکین اعراض یا علیه نسبت و ظاهر بدن میشود و تشنه اندام و بیرون بر تنقیه حاد ملینه ای حس استعداد و انتقاص

دارد شده اگر با مهر معقول باشد استعداد غیر لازمه حالت دارد و هم حقنه یا دوا و محصل سیار کلام که خشونت دو روز دارد تا با اتمام ارکان

ما به لا به معالجه بعنوان نباشد و هجوم سیب یا به دوا و این سبب شام متعفن شده اثر باشد یا قیقه از دهه است روز خوف بد لا باطل

جوب ظاهر مغفر با تزول بیان شده و ناحیه میشود بعد از زوال با الکلیه الا که نیست غلیظ شد از خلاف عرق تعریفه

در خصوص به توقف متعفن بدار است بلکه در دو وقت از اوقات بعد از تقلیم که آن اسباب اشد در او مساند از انواع برود که مسکنه

و تجربه داشته وجود اختلاط در سیاره و رطوبت و بخار به قلمع در یا علیه تخلیط شود با آنکه از جمله اجمال اسکنجبین تنقیه

و حرکت از جمله در زمین مضغه و نده بلا در دفع شد کثیر از همه نوع متعلق کثیف اعلی از این حرکت علیقه مرتب حاصل باشد

نا بنده بود اختلاط موذی است جوامع ازین بدن دفع کند با از یاد شده مصعد اینکه اینهم نمود باشد به کثیر خلیقه

فاسد شدن غذا است در معده و امعاء و از اسباب فساد غذا در معده پر شدن است از مواد و [illegible] معده و از اسباب
فضول از دماغ و سایر اعضا [illegible] حال دیگر آنکه هضم کیفی در هر کدام [illegible] [illegible]
[illegible] در معده [illegible] از [illegible] باشد مثلا اگر [illegible] باشد [illegible]
غذا [illegible] [illegible] از معده [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] از این [illegible] اعمال [illegible] [illegible] معده و [illegible]
اخلاط [illegible] معده [illegible] [illegible] غذا [illegible] غذا [illegible]
معده [illegible] [illegible] و سیلان [illegible] [illegible] [illegible]
زیاد [illegible] [illegible] اغذیه [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] روز [illegible] و یا [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] از [illegible] اخلاط و [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] اخلاط [illegible] [illegible]

اخلاط فاسده جمع میشود در [illegible] و عروق [illegible] [illegible] کیفیت اخلاط و اجتماع و تراکم [illegible]
در عروق [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و فساد اخلاط [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] علاج [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] اخلاط [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] از [illegible] اطراف [illegible] [illegible]
دستها و پاها و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فضول [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فضول [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فضول [illegible]
[illegible] [illegible] قبول و دفع شدن [illegible] [illegible]
[illegible] قبول و دفع شدن [illegible] و یا اخلاط [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

دیگر کوز ذهنش شیوه و اولا و ثانیا اگر قوت مستحکم و بدن فربه شود و استعداد مطلب دلالت کند قی کرد خواهم اینکه در اواسط نوشته

پیدا کنند و اسباب ضعف قلب و ضعف معده شود و ازین طبیعت هم از ضعف قوت کبد جاذبه و دافعه از کار افتد و اجابت

بول و ادرار بر انست و ادرار کسیار انگیزش شود و دفعه اعانت کنون بر طبیعت که در دفع مواد ز اسهال اگر متعود و کهنه شده

شدید باید اولا انگشت و بر روغن بنفشه تر کرده و آب نیم گرم بخورد تا قی نماید اگر مواد در معده نباشد و اغذیه مانده مواد

موذیه دفع شود سکنجبین قلیل با نمک یا دوغ با آب نیم گرم اگر افزاید بادام داخل روغن بادام تلخ بعد تیار شده با آب

ترتیب باید که بعد ترتیب افتد نمایند یا پنج فوج با سیاه خربوزه که در آب دلالت نیز کشیده میوه شده و بزنند مقصود

از مقصدات علاج این اطراف هست زیرا که تقویت لا محاله فرو رسیکند چنانکه ازین علاج دفع مواد نقیع شود

معلوم میشود اغذیه و مواد دماغی بر تفصیل است و از ضعف دفع غیر با هم برکرار و مالم و حقیقی طبیعت معاد ترتیب باید نمود

و از ضعف بالتقریب تا قوی رسانید و ساده جمیع مرتفقات علاوه از قبیل اسهال بغیر از فعل و رنج و اهمال اما

و افعال بایع شده و از جار و دات ما ننده نمک و خاک تلخ و اشباه انها اخراج ازو لازم هست درین احوال موجب افراط آب

طبیعت باید خواهم اینکه و استفراغ ببلغم و مواد معتدله دال بر تولید دم و علامات طاعم دال باشد فصد اما

خواهم از باسلیق و تکرار آن سه روز زیاده لازم میشود و با علاج اسهال فصد اقدام برجامات یا ارسال علق

از لوازم هست زیرا که اگر اخراج اندام مبتلا یا بلغم شود سایر مواد موذیه از جریان قبول دفع مینماید

و سهولت قبول آن حاجت هر نوعی و حقیقت خاص میشود و بسیار میشود بعد از گذشتن امراض تب عارضی شود

از جمله

از جهة وقوع اضطراب حرکات عنیفه از مواد مستعده و قبول عفونت بلا فصل خواه داخل عروق و خواه بیرون باشد

مطلقه با حرقه باغیه لازم و بسیار که اتفاق می افتد بر شقیقه و حمیات که دارد بهم رسد اگر مواد خارج عروق

متعفن شود بیشتر غب خالص و غیر خالص و دیگر نظائر غب و مواظبه روز و شطر الغب شود و بسیار شده مواد لازم در اعضاء باطن

و ظاهره از استفراغ کماد یوضع بیکه ضعف تمام رسیده است و قیاع علاجات مناسبه است فبالجمله

تفرقه میانه حمیات دائم با ثبه و مطبقه بر چند امر است اول عموم سبب است در حمای دائمه عفونت

اخلاط باید باز و علامات عفونی تعفن در اول انتقام بر عروقی و مقارن با عروق پدید آید دوم آنکه در دائمه

ادوار تب عارضی شود خواه یومی باشد حاد و گاه ناحیه در اول شده و از رواج تلا عفونت عارض شده و خواه غیرانکه

اندکی در رطوبات خلیطه عفونت باز کشیده باشد و تب روز دیگر باشد نامیده و درین تب ابتدا از روز اول از تب

نه از عفونت یکی و نه از عروق بر خلاف مطبقه که مطلق در ابتدا از تب نیست نه در ظاهر و نه در باطن یکی یوم الی

گذشتن عوارض ایله و رفع مطبقه انوقت در بعض اشخاص تب عارضی شود بدنی لکن مطبقه بلا در ان تب مطبقه

باشد بر تسلیقیه و نه بر طبقیه سیوم آنکه در مطبقه فساد غذا در معده لا محاله باید سبب ابطال مطبقه باشد بخلاف حمای دائمه

که فساد غذا در معده شرط عروض نیست بلکه اگر آنگه در خلال سعده رود و تب عارضی شود زیرا که تب از عفونت

عفونت در مقدار قلیله ضعیفه مستعده سر تغیر است چهارم آنکه در حمای دائمه عطش و التهاب لا محاله است و در مطبقه

لازم نیست بلکه در اکثر مبتلایان مطبقه مغرات طبیعت معده انجاز از عطش و التهاب نیست پنجم لکنه

در ایضه اگر بدن طاهر شی بر کوزه سرد می شود الم سی از زرد و تشی متاثر میشود کلاه حاری و با ماء بدن گرم [illegible]
سمت [illegible] حرارة عزیزیه در تب عباره از ازدیاد حرارت ظاهره و محسوس است منقلبا انستکه قوة آن سبب در باطن
بدن منتشر است از ظاهر بدن و در بعضی از اطراف آن پیدا میشود ششم آنکه در سقوط و استعمال عارضه از حار و بایسه
رطوبات رقیقه چسپیده دفع میشود و در بیکار دفع می شود [illegible] مزاج [illegible] مانده و اخلاط غلیظه و اکثر
در استعمال مسهلات آب [illegible] دفع میشود هفتم آنکه در حار و بایسه و جمیع در دفع مواد [illegible] و معفونه نفعی و معفونه عرق [illegible]
بر خلاف [illegible] عرق و اندرود اگر داشته باشد با معفونه نیست هشتم آنکه احتیاج بدل در ایضه [illegible]
میشود و در حار و بایسه [illegible] صحی شود رفعش مشکل است [illegible] تفصیل [illegible] اگر

باب الاستفراغ [illegible] الاعتبار [illegible] العالم [illegible]
ایکه [illegible] با عوارض [illegible] مقبول عجیع
ن ک ز ق و با شیت [illegible] ام با اگر عوارض
حار و بایسه [illegible]
خداوند [illegible] ادراک [illegible]
[illegible] از [illegible] از جمیع
[illegible] از [illegible] حفظ
[illegible] السلام

[illegible] ۱۲۹۱

فی الاستفراغات

باید دانست که استفراغات عاتیه [illegible] که [illegible] بعد استفراغ [illegible] لازم باید داشت اول
ده امر است اول امتلاء دوم قوت طبیعی سیم مزاج چهارم سن پنجم [illegible] ششم [illegible] هفتم [illegible] قرب از وقت
استعمال نکرده باشد نهم [illegible] دهم [illegible] ششم [illegible] نباید که [illegible] باشد [illegible]
[illegible] ششم [illegible] استفراغ [illegible] کثیر [illegible] باشد زیرا که عدم امتلاء و ضعف قوت و [illegible]
[illegible] و استعداد در استعمال [illegible] و [illegible] ولیت [illegible] و [illegible] شدید الحرارة و [illegible]
و ضعف شدید التحلیل [illegible] استفراغ [illegible] استفراغ موجب اضرار [illegible] و هم غلبه [illegible]
[illegible] و استعداد [illegible] مزاجی [illegible] و [illegible] مزاج
[illegible] از [illegible] قوة [illegible] الطبیعه [illegible] خواه آن قوه [illegible] باشد و خواه [illegible]
[illegible] دیگر [illegible] شده در معده [illegible] استعمال [illegible] مسهلات [illegible]
[illegible] اول آنکه [illegible] استفراغ
[illegible] اگر [illegible] موجب [illegible] استعداد [illegible] گردید
[illegible] ماده [illegible] طبیعت [illegible] نماید [illegible] اگر [illegible] باشد [illegible]
[illegible] طبیعت [illegible] ماده [illegible] اگر [illegible] طبیعت [illegible]
تحریک [illegible] سیم آنکه ماده [illegible] نکنند [illegible] آنکه [illegible] کند [illegible]

بفصد یا سلق از دست یا بتر کشند نه از دست چپ نه از قیفال دست راست و دیگر شرط است که عضو مجروح اسهل
از عضو استفراغ نبوده باشد پنجم آنکه استفراغ بعد از نضج ماده نبوده باشد خصوصا در امراض باطنیه آزوال و اگر در امراض
حاده سریعه آزوال باشد ماده در غایت حدت و هیجان نبوده باشد در اینجا یعنی انضاج ماده او ساخوام نبوده و قرشتاب
در شرح کلیات قانون میفرمایند که در اخراج اثقال امعا به حقنه و شیاف و ادرار به مدرات بول و قی و غیر آن
و در استفراغ که مقصود از آن تنقیه بوده باشد در امراض مزمنه در وقتیکه ماده در غایت حده و وقوف است در آن بعد از نضج
بوده باشد و گاهیکه ماده در غایت فساد و رداءت و خوف فساد عضو و انعطاف قوی نبوده باشد دوم چنین در وقتیکه
ماده دایم الانصباب بعضو و خوف زوال تفرق و سوء مزاج در آن ماده نبوده باشد در این ضعف قوت و خوف سقوط آن
ز رد استفراغ بوده و هیجان نضج و اشتغال در آن نیست و حکم آن مقتضی تنقیه ماده مطلقا نمیشد زیرا که سهلات قوی
سریعه الحرکه در بدن و اخراج ماده تحت هضم عضو اجراء میکند و بحران عیب بلکه نیست نفع آن میدهد و دفعه تا شرب
حادی وارد نشده میکند و مرتی هنوز در تنقیه سهلات نیست که بکوشد از او قاده و هستند از بحران یکی نیست
بالای بلغم تر دارد منع میکند و در روز دیگر سهلات مسهل میدهند و استعمال در رفع سبب میخاینند و بعد از سهلات زور ان
است که در مقدار اندک و کمی حقنه قوی و کیفیات متوسط و بدفع اخلاط و ابدال استفراغات طوری نبوده باشد مع آنکه
نفع اخلاط و تقویه عضو را میفرمایند در سهلات دیگر شناختن ایضا ت مذکوره از ذریعه تغیر و ذریعه و تقویت در کتاب
مفید بسیار مذکور و در اینجا بر تعریف سطر است حاصل مقصود در این رساله در تطویل کلام نیست بلکه اختصار کوشیده ام
منفعت

منفعت دوم در اسباب تولد نفخ و علامات آن و سبب آن ریح غلیظ از و انفعال از بخار و حرارت قلیله و برودت ضعیفه است و بر
آنکه ماده حصول در وقتیکه غلیظ باشد و منفذ تنگ و بخار مستحکم گردد بیرون آید و اگر ماده لطیف باشد منفذ فراخ و بخار بسیار
در زرده تخم مرغ و نخود و حلویات و نان میده و باقلا و اشباه آن از نفخ ماده و منافذ تنگ بیرون آید تولد میشود و در وقت
و حرکات معتدله و تدبیر حاره رطبه خصوصا حار اسهال میشود از اسباب نفخ او چون طبعیت منسد گردد و ماده زیاده و رطوبت
گردیده و از آن مقدار کیفیت حرارت در بدن نبوده و بعضی احوال میکند و ماده در آن فاده شکافیده باشد یا شکم
در طریق حدوث باشد مثل ریح که انسان بدن و گاهی درد کرده بدن و کشیده شکم و رگها و ریزه از آن و کثرت منافذ و امراض
در آن سر در زمان هوای و امتلاء قوه هضم در معده ضعیف و در زمان و زیاد کم استحاله و حکمی که از حرارت باشد باقی مانده
و بدن چون از نفخ پر شود مثل مشک و بخار در میدان منفذ از او منفذ پر شود مانند دهان و بوی ناخوش
و خارج درد جهت بسته دو دیدن نفخ و امراض دلالت بر غلبه خون میکند مثلا نفخ در بینی قادر بر حرکت
و رفت خارج نیست و اگر هاضمه ضعیف باشد نفخ در معده میکند و رفته بجهات میکند و دست و پا ضعیف
با در چشم نفخ بیرون آید و در دیگر بدن پا در غلظ تا بدن شکم و منعه و بعد از آن نبض ضعیف و خواب پریشان در
حوالی عضو از نفخ افتاده قوه رخصت بدن نماید که از علم تعبیر و قوت ندارد و آگاه کرد از آن منفذ نفخ و ماده
گرم در غایت ضعف و قوت باشد که نفخ را در بدن نیست در حال ضعیفه نماید هم ای غذا و علاج مقوی و معده
گفت دیگر در خواب نفخ زیاده و از آن چهار وجه مذکور را استدلال بر کثرت نفخ میتوان نمود و آنچه ...

خون سودا نکه خون [illegible] اگر چه بدان بدن و ماده روح و حرارت غریزیست [illegible] که کمیت و کیفیت آن از مجرای طبیعی [illegible]

آن تغییر پذیرد و موجب [illegible] امراض میگردد و اگر امتلا در [illegible] بفصد یا حجامت تدارک نکنند بهلاکت [illegible] فایده [illegible]

از فصد بیشتر باشد اقتصار بر حجامت [illegible] نکنند و [illegible] دیگر از فصد مقدم بدارند [illegible] از [illegible] اصلاح بدن [illegible]

شاعره در این باب گفته چو خون زاندازه فزون بینی [illegible] که چنین [illegible] زود [illegible] کرده

باشد [illegible] فصد [illegible] عظیم [illegible] خصوصا [illegible]

باشد اگر امراض [illegible] از حرارت [illegible] باشد و چون فصد [illegible] کمیت اگر [illegible] دیگر [illegible] عروق

غالب و فاسد گردیده باشد [illegible] دفع میکنند و اگر امراض [illegible] مستعدان [illegible] و سکته [illegible] کثرت خون

و [illegible] سیلان خون [illegible] از [illegible] منقطع گردیده باشد [illegible] خون [illegible] ارجند [illegible] دلالت

بر وجوب فصد کنند و اگر امراض چشم و گلو [illegible] و سینه و [illegible] و [illegible] مفاصل و عروق [illegible] ماده

ماده ان در داخل عروق متعفن شده باشد و [illegible] در [illegible] مستعد [illegible] محتاج

به تنقیه خون [illegible] فصد یا حجامت از [illegible] دیگر [illegible] منقطع میگردد و در بعضی امراض [illegible]

اگر اوقات [illegible] خون [illegible] و اگر امراض معده و اگر انواع [illegible]

و هم چنان [illegible] و تبهای که در [illegible] و حرارت [illegible] باشد و اگر [illegible] ماده [illegible]

خارج عروق متعفن شده باشد و طاعون و اگر سموم [illegible] و در روز [illegible] بحران [illegible] فصد

لازمست

لازمست [illegible] و هم چنین فصد [illegible] در [illegible] غایت [illegible] بعضی [illegible] اگر [illegible] باشد [illegible]

در بعضی [illegible] و کاست [illegible] هلاک کرده اند [illegible] اطبای [illegible] دو [illegible] باید دانست [illegible] در فصد اگر

تنقیه ماده [illegible] و اگر [illegible] ماده [illegible] محتاج [illegible] گردید

از [illegible] غلیظ [illegible] و در این وقت [illegible] بر [illegible] جایز نیست [illegible]

غلیظ [illegible] فصد [illegible] تسخیر [illegible] ارواح [illegible] قوه میگردد خون

[illegible] بجوم [illegible] باشد و [illegible] فصد میکنند زیرا [illegible] مواد [illegible]

منجذب [illegible] میکرد و [illegible] فصد [illegible] ارواح گردید و [illegible] قوه [illegible] و [illegible]

خواهد گردید [illegible] چون [illegible] رقیق القوام [illegible] افراج [illegible] مفاصل [illegible]

قبل [illegible] قوام فصد جایز نباشد زیرا [illegible] تحلیل [illegible]

[illegible] فصد [illegible] میکنند [illegible] و اگر [illegible] رقیق القوام [illegible] فصد [illegible]

نیست [illegible] تقدیر فصد واجب [illegible] معده [illegible] از فصول [illegible] باشد اول معده [illegible]

[illegible] فصد [illegible] باید [illegible] معده [illegible]

ذو [illegible] معده محتاج بفصد گردند [illegible] و علامات [illegible] اول باید [illegible]

[illegible] فصد کنند و اگر

و اگر ضعف معده از برودت طبعه باشد فائده بالا باشربت انار ... [illegible] نعناع و ... مسعده ... [illegible]

اول ... [illegible] کرم و سکنجبین ... معده ... کما ... الافق ... معده از ... [illegible]

... [illegible] الافق ... فصد کنند و ... الافق فصد ... [illegible]

... [illegible] و اگر ... [illegible] ضعف غالب ... باشد

... [illegible] بالجمله زیاده ... فصد ... [illegible]

و اما ... [illegible] اعراض ... میکرد ... الافق ضعف ... [illegible]

عارض میشود ... فصد ... [illegible] خون ... [illegible]

... [illegible] و اگر ... [illegible]

... [illegible] مقصود ... [illegible]

... [illegible] کنند ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible] از دست دیگر

فصد کنند ... [illegible] فصد ... کنند و اگر خون ... [illegible]

... [illegible] الافق ... [illegible] خون ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible]

دوازدهم

در شرح کلیات قانون حکایت میکند که در دمشق شایع شده که مردم بلا استفراغ در موسم ربیعی فصد میکردند و فصد

میکردند و در ... مقصود ... و اطبا امر بفصد از دست دیگر میکردند و ... بران

... [illegible] هلاک شدند پس در این هنگام ... ازان رگ ... دیگر از همان دست فصد کنند و اگر ... [illegible]

... [illegible] و خون ... سیلان ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible]

... [illegible] قطب المحققین علامه شیرازی در شرح کلیات ... [illegible]

... [illegible] فصد ... العنکبوت ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] حکیم ... در شرح قانون نقل ... فصد ... [illegible]

در زیر ... [illegible]

... [illegible] فصد ... [illegible]

ورم اندیشه و فایده نیفزاید مبادا محل فصد متعفن گردد و اخراج از مواضع [illegible] و اندام الملوث حاضر گردید از رفع

مناسب نمی‌بود تا تنگ افتند و چرک بیرون آمده مرام مناسب ملتحم گردید و فایده شده بدانکه این فن را رعایت احتیاط

تألیف این رساله دادم و این بیانات مع کونها مناسب مختصرات نیست و لیکن چون سمند [illegible] میدان [illegible]

افتد شوق را دو غالب گشته تا حدود [illegible] بالتوافق عنان منعطف میکند [illegible] ترویج کنم در بقیه از فروع این مبحث [illegible]

از عروق مقصوده دست آنچه بیان فصد شایع و متعارف است سه است اول باسلیق [illegible] در میان انگشت خنصر است

بر پشت دست [illegible] از طول [illegible] ساعد میکنند در اکثر مردمان رگ باسلیق [illegible] و فصد آن اسیلم

از نواحی [illegible] بدن و اعضاء [illegible] میکنند دوم [illegible] انگشت [illegible] و [illegible] وسطی

[illegible] اسیلم میان [illegible] و قیفال است و چون علامات غلبه [illegible] در جمیع اعضا ظاهر گشته زدن اکحل

انسب است سیم قیفال است [illegible] انگشت ابهام [illegible] خلاف [illegible] مختلف [illegible] و فصد آن

اسیلم [illegible] فائق میکند [illegible] پایان تراز کردن [illegible] میکنند

واما عروق مقصوده پا آنچه اکثر اوقات فصد میکنند عرق نسا است که در جانب وحشی از کعب است و نفع

فصد آن در علت عرق النسا عظیم است هم چنانکه در [illegible] دوالی و داء الفیل نافع است و دیگر صافن است

که در جانب انسی از کعب موضوع است [illegible] از عرق نسا و فصد آن از [illegible] اسیلم [illegible]

اعضای پایین تر از جگر [illegible] میکنند [illegible] از [illegible] مواد [illegible] میگرداند هم چنین

الالک

منفعت زدن عروق متعارفه در بدن سه نوع است

از علل امراض سوداویه مفید است و فصد [illegible] در ضعف بصر از [illegible] و در وجع [illegible] در سر فصد میکنند شش عروق

جبهه [illegible] عرق [illegible] رگ بینی [illegible] امراض سر و چشم و [illegible] نافع [illegible] بدانکه از فصد

احتقانات [illegible] اخلاط [illegible] فصد [illegible] اخلاط [illegible]

[illegible] شد [illegible] تکرار از فصد [illegible] اخراج خون [illegible] در آن وقت [illegible] میکند

و از [illegible] معلوم میکنند اول از قوه [illegible] خون [illegible] و [illegible] طبیعت [illegible]

خون را از جهت [illegible] از [illegible] اوست [illegible] قطعت

دوم از رنگ خون [illegible] سیاه و غلیظ است [illegible] و [illegible]

قوه [illegible] و [illegible] در آن وقت [illegible] قلیلا قلیلا [illegible]

[illegible] اول رقیق و کم رنگ بیرون آید [illegible] غلیظ و تیره [illegible] اکثر اوقات [illegible]

[illegible] علامات [illegible] خون و [illegible] سیم از نبض معلوم میکرد [illegible]

[illegible] نبض در [illegible] قوه و [illegible] نبض [illegible] باید [illegible] ضعف

[illegible] هم چنانکه [illegible] امتحانات [illegible]

[illegible] اول [illegible] متعارف است [illegible] دوم [illegible]

[illegible] سیم [illegible]

امتحانات [illegible] سه نوع

بر عضو نهند تا قوت سرد رست آلی مرتکند و حجامت بشرط خون رقیق از زیر جلد عضو حجوم میکند و از عضوی دیگر اخراج

بو هر روح بسیار میکند و اثر آن باعضا رسیدن پیشتر میرسد و حجامت با شرط مراد الان مرتبه بسیار از عضوی دیگر و حجامت

اتش مراد الان مرتبه اولی غلیظ است بقوت تمام بدانکه حجامت با ضرورت کمتر از فصد تحقیق است بدان باعتبار نسبت

و این دوازده شرط است اول آنکه در اول ماه و در اول ایام اخلاط واقع شود دوم در فصول و ادویه

و موسم ربیع باشد واقع شود سوم آنکه معده خالی نباشد چهارم آنکه باید بر نوره ده

آنکه ... بجوم شخص متهیج نباشد از جهت آنکه خون را ... پنجم آنکه مجموم رقیق الدم یا غلیظ الدم یا ضعیف القوت

باشند زیرا که ... ده زیاده میشود اگر اخراج خون در ... باشد ششم آنکه بعد از حمام نبوده باشد

که در کسیکه خون غلیظ نباشد هفتم آنکه بعد از حجامت جماع نکند هشتم آنکه قریب بسن الان از نور دو

کم رنج ... زیرا که ... هم اندوه ... آنکه قبل از نماز ... حجامت

نکنند از جهت آنکه خون در اطفال و ... دهم آنکه ... حجامت ... و شیر ... کاس

باسکنجبین و کاه ... ریا زدهم آنکه حجامت باشد در روز ... پنجشنبه ... در روز چهارشنبه

مرض ... باقی ایام سبعه ممنوع است هم ... و در دسته ... حجامت در اول ماه و ... ماه و آخر ماه

دوازدهم آنکه اگر حجامت باشد در ... است ... که ... و ... سال از ... بخوانند ... سالها از

فی ارسال العلق معاف ... ما ... ارسال العلق ... حجامت ... میکند

دو نشتر و ... نهاده ... بعد از ... بدن ... حجامت ...

بسیار زیاد ... در بدن ماده ... باشد با آن موضع ... که ... بسیار قوی گردد و اگر ... خون الان

موضع ... در ... باعضای ... اکثر باشد خون ... مقدمات ... آنکه

در ... خون در ... و ... و تقلیل غذا ... باید کوشید و از لوازم ... و علو ... جگر

... باشد ... باید ... تا آنکه ... خون ... تمام مقام ... و ... باید و از ...

... و ... با ... و ... که ... بسیار ...

که ... حمام ... احتراز باید نمود ... اگر علامات ... باشد ...

و قوه ضعیف و ... باشد ... از فصد باید نمود و ... باید کرد و ... تا ...

زائد ... بدن ... باید ... اگر سودا ... در بدن ... باشد یا آنکه ... ضعف قوه ...

ماده ... فصد ... کرده باشند یا آنکه ... خون ... باشند ... باید

... اگر ... خون ... باشند ... در ترید و تغلیظ خون بکوشند و اگر ... علامات

سودا ... باشد در تلطیف و تقطیع آن بکوشند و با جمله اگر بسببی از اسباب مثل ضعف قوه یا ضعف معده و یا ...

و ... مرات فصد ... تقلیل و تلطیف غذا ... احتمال قوه واجب گردد تا آنکه طبیعت

... و ... خون ... گردد و از ... شد ... باید ... اسباب ... و ...

مشقت در عمل مسهلات و محل خطر انها

و رب بهائی و معانی از آن و مرتوکات باز ده و در این نوع باز ده مختلف ساز کنند ساز زند و تنها مر روایح طیبه باز ده باشند تا آنکه کار کنند

باستعمال ایشان منفعت در آنچه دانستی در رعایت منفعت مسهلات تر طیب آن و دیگر مسهله و حب و دل آن چهار ده در این باب اول آنکه

باید دانست که سقی مسهلات این نظم بطبیعت که از دو یعنی مسهله در قوت اطراف از فتق و سطح آن بر پوست شیخ ابو العلا در روحیت

خوشنمائی مسکنه مر طبیب تر کی بر دیست مسهلات مسهل مانند اول ربع بر خشن فتح و از بینه بس ان محکوم دارد اگر وقایع نهایت قوم

دفعات احتیاط دافع آن خانه تنفیه مر ابتدا ازش در بینه اقامه قدر تر و دست مکونه طبیب باید در دو نظم چهار در مسیر از دو یه

مسهله یکقرار دهد ه خلط شده از اول درجه از آن بعد از آن تا وزن نباید دادن مشترک کرد و داد در مرتبه ثانیه تعدیل نکنند و ما طلب

تنقیه اختیار از درجه ثالثه و رابعه نباید و در هر یک از دفعات اول و وسط و آخر بدون دار و در تبدیل مزاج زهیمه

مقدار رعایت کنند و در اول امر کمتر از آنچه حقیقی در دیه مرتبه اندازه تا بیند اعتدال و اگر خارج ابعد خواهد طبیعه الان اگر نا چار

باشد اختیار از اقوا ایشان مخصوص نشد برگاه سوء المزاج هم مفهوم کند که باید سر و تعدیل شده و کم خود را از انقطاع مادوت

نباید و با تعالیف تطیف نکرده و هاشیر گاه قرار اعتبار نکنند اهتمام اشتد در رجات مسهله آنچه با ستفراغ مانع المعده و تعدیل با تخمینه

از آن معلوم کند در اول درجه او بها باید دانست و آنچه انتقال ایکه در وجه مسهله بعد باشد با انتقال افراج باید عنا بیخه

فعل آن اگر کشتنی ظاهر کند در از درجه او بها بدانسته آنچه مقدار آن تا زه بر آن بعد باشد حتی که از این عادت

دنبال و تا در مفهوم کند در افراج انتقال انقطاع تقدیر نموده باشد در اول درجه ثانیه باید دانست که آنچه اهم است

بامساک آن اعتدال ثانیه باید اول تا نشد و اگر نقض مستولی شاز دادن ان بود و آنچه بیت منفعت بر دفعات نوبت اسهال کنند

غوایل

غوایل عظیمه باید در درجه بالا بعد با حد دانستکه چند این مقدار معلوم که بدو صاحبی و اجتناب علا بغلظه بینند اگر مسهلیکه اختیار

نمایند نفوذ شان بغم معده و در دهلیز از دو یه بر طبیعه از آنچه مقرون نفس ب معده باشد تا بن مخلوط سازند و با آنچه باید مسهل از

تقویات معده مثل مصطکی و فستیق و انیسون و از آنچه بنیع نفوذ مسهل از آن معاینه بدو مثل سقمونیا دیگر از دو نخود فستق و آنچه اصلاح کند

تنفس و فاسد باشد دوم آنکه از دو یه حاده باد و بر مسهله بسیار مخلوط سازند سیم آنکه مسهل بالیه از شتیم نکنند چهارم

آنکه اگر از دو یه مسهله بدون شد طا باد و بر دیگر مسهل قوه مسهله است مخالف نکنند پس از آن بتعاقب دفع خود پنجم آنکه مدد در روز

ضعف حاجت بر جهد نبق اگر موافق تر بعد باشد ربع و در آن دافع کنند ششم آنکه آنچه از دو یه مطبوخات مسهله صالح آن

جرم و ثفلها باشد همانند مقدار آن دانسته ثفلهای آن تا همانند مقرر نباشد دادگر و انتهای مقر الباب کما قبح مسنونیت مکر مر

بر مقدار آن شاید افزون هفتم آنکه هر وا الا مقرر در استعمال میکنند از مقدار آن مقرر نکنند و اگر بار دو یه مسهل دیگر ترکیب باید

از دو یه کم کنند مثل اگر مرکب از آن دوا است لهذا هر کدام نصف تر کیب کنند و اگر مرکب الثلث ثلث و اگر چهار دوا است از هر کدام

ربع تر کیب شود از آن دوا اند و یکی کنند هشتم آنکه آنچه از دو یه مسهله جرم آن لطیف بعد باشد مانند گلها و برگها مثل نقشه

دست او کم ما و باقی تا کیب نقع مقدار اند در اول از طبخ در اند کنند و زیاد بر یک شده تر نزنند و آنچه جرم صلب و کثیف باشد

در اول جوش دادن کنند مثل خیار شنبر ما نند آن دهم آنکه مقدار را از مطبوخات تقدیر ابعد باشد چون سزاین آن در بوشی

تحلیل و مدد آن بعد از اعتدال نیاده تر قدر را در آن اول در میان ... و در وقت حقیقت معده اعمال آن دانسته شد به بعد باشد

در هنگام ضعف و الا شفا مینکوید مقدار تر بیت مطبوخات تیاده بر کیلی مقیاس باید یاز دهم آنکه شغل از دو یه در مطبوخات قدر آخر

از طبیعت در جمیع جوش زرد نیک باید کشید بعد از آن دیگر سالی فرو کرده شراب باید که دو د اذهب که مجرب است
انچه بجهت تنقیه معده و امعا را لایق باشد ذکر یافت انچه بجهت تنقیه از مواد منحرف شده و جلا به باشد
که یک بار بترتیب بیند دهم که در اول صبر و ارزاق و بید و روغات تنقیه الجراره [illegible] قرار دهد
سه از استعمال باید که زرد و تیب ایام ضعیف تر است بعد بدان تنقیه الفضول ضعیف القلب و احراره آن کرده
کافی و دراقی چهار دهم که بعد بدان تنقیه مقادیر را در سه مزاج باید صحیب ماء الجبن ضیق در معده توقف
نماید به نحو دارو بر چند در مقدار ترتیب استعمال و اقبال بدان طریقه ترتیب لهذا اکتفا شد ادویه مسهله
از مسهل تریاق فی مقدار تقلیل می دادند مطلق دوست نمیکنند بلکه تنقیه جبر و در رفع میکرد د منش

خفقان در اسباب آن شده و علامات حدوث و بیان معالجات آن بدانکه شده ... [illegible]
خفقان در اسباب آنکه شده و علامات حدوث و بیان معالجات آن بدانکه شده سبب بسیار از اعراض صعبه
است که در حدوث آن وقوع تب زیست در مرض شدن سنگ تیره در حمل بعد از خلط زرد با خون آلوده مانند انا
بانکه بر و رنگ پوست قوی گرم سبب و در شیوع باز بجهت شده است که با ضعف دافعه ماده در دل تدبیر شده دفع باز بجهت
بستنی شده است با اطباق قوی است سبب آنکه در حال دوران آن نحو آن روضه فاسد در اشتغال بجهاد گاه یکی از این اسباب
مرتبه میکرد دو گاه پس از جمله از جمله ابتدا شده جمیع گرمیها خلط دمان میده عضوها طول و دیگر اسباب
غلیظ اعضا نرم دیگر رنج و جادوی و باچه و غلظ خشک و فربهی جمیع تیزیها عضوها و در آن خلط خلو و حقیق باشد
مثل

خفقان در اسباب آن
شده و علامات حدوث
و بیان معالجات آن

مثل علامات آنکه در اسهال و غش و تطایف و غالوده دهانند اینها و در دل حرارت شده میکنند عضوها گرم دیگر تنبیه بعد از آن
ترکیب شده بار سبب بسیار با دل اینها و دل اما علامات شده بدانکه اگر شده در میانه معده و جگر و اتیع شود علامات آن
را طب بسیار با بر ارزد گرمی آن دیگر عطش و قلق خون و تفرق بسیار بسته التهاب در مکانه در میانه معده و حال حادث کند
علامات آن نکر شده است و در جگر و شعل حال است در مکانه در میانه معده و امعا اعراض کثیف اعراض ایلاوس زو قولنج ظاهر
کند در مکانه میانه معده و دماغ پدید آید علامات آن نکر شده است با صداع غراب و توهم و قلق احساس بلیغ الطعم تنند و کند
اما علاج اول در منقوع برای انکه تبرید آن است شربت در زمان وارد در مجاری و ایضا باشد شکر آن نگارش عضو مجاری ایضا با هفتوح
سازد و سپس بیم از آن شدید و تیر و لطیف باشد شربت اولیه لطیف است مشفق تیه است و از ادویه مفرده اشق و اقحوان و زیتون
و کمال و بنفش سن الجلب و قرزه و انچه منقیه درانه کیکر پرورده و بجو السرو و روغن الملک و دار منقی و دار چینی
زرد و بند و زرایاب و زعفران و زنجبیل و زوفا خشک و مصطکی و سنبل و شاهتره و مقل و عود و قند و فوه و غافث و قلع و قسط و کتیرا
دیگر نیز دیگران که ذکر شد و هند با برکه اینها مجموع از جمله منفعات شده عضوها ملکه مرکب است و بعد نیز از ادویه منقوع چند دار
خطا نیست چون چند روز با سکنجبین نوشند تنقیه شده دیگر در استسقا امراض که بیایند بنماید و رنگ نیز در دل که تحت
مراد دو از مرکبات منقوع بید نیز همه سکنجبین است و بعد نیز منفعت آن بیان است تنقیه مواد رد و تنقیه شده و معده فضلات
و کار تراب و فنا است سوء القنیه و استسقا و الا صفرا آن و بیشتر برده تانه و سکنجبین از هر کدام دو درم و بیشتر اگر ببازده درم
هم را نایاز هم ندان هم گرمی از هر کدام تیب دارم تعلیم از نزده درم سنبل الطیب منقوعه از هر کدام ده درم معجون را در آب حیز بیای

سکنجبین از برای
سوء القنیه و استسقا

برآورده صاف کرده سیب بقوام آورند قدر شربت آن پانزده درم تا بیست درم و دیگر اشربه مقوی گرفته انواع ترشی دیابیت

خصوصاً با این نسخه از یک بستان [illegible] دوم و لوازم آنها و در ابدال [illegible]

طبع میکنند و بشرابهم [illegible] از انواع ریحان و مروارید [illegible] خصوصاً مقوی ماه آفاقه کنند [illegible] از ترتیب

غذایشان [illegible] و از آن معده و جگر [illegible] که انواع [illegible] و [illegible] در دم

و کار آن [illegible] پانزده درم [illegible] چهار [illegible] لازم [illegible] آنکه با سیر [illegible]

[illegible] انجیر آن [illegible] بقوام آورند و قدر شربت آن از ده مثقال تا پانزده مثقال است

منفعت شیرخشت ده درهم در کفچه آدویه اسهال و مداوای اسهال با دویه حابسه از مفرد و مرکب بدانکه اکثر

اسهال الدوا بسبب از چند امر غافل میشوند اول از وقوع اشتباه فیمابین انواع اسهال پس باید در

تشخیص و تحقیق نوع از آن غایت سعی و نهایت دقت بکار دوانیم [illegible] امر [illegible] صعب [illegible]

از آنکه تشخیص و تمایز فی مابین بسبب بعیز [illegible] اکثر مشتبه میشوند کبدی و معوی است و فرق

میان این چنین نوع از نه وجه است اول آنکه اسهال کبدی [illegible] و تب [illegible] علیل

با درد [illegible] بخلاف معوی [illegible] دوم

آنکه از کبدی خون [illegible] تا آنکه بار دیگر جمع شود

بخلاف معوی [illegible] آنکه [illegible] بخلاف

معول

معوی [illegible] سوم آنکه استفراغ در کبدی از اول تا آخر بخون خالص میباشد بخلاف

[illegible] مختلط گردیده بخلاف معوی [illegible] در ابتدا [illegible]

[illegible] چهارم آنکه [illegible]

[illegible] ششم آنکه کبدی [illegible] هفتم آنکه [illegible] در کبدی [illegible]

[illegible] هشتم آنکه در کبدی [illegible] نهم آنکه اگر کبدی

[illegible] دیگر [illegible] اسهال [illegible]

چنانکه [illegible] و دوم [illegible]

معده [illegible] دیگر آنکه [illegible] اسهال

[illegible] دیگر آنکه [illegible]

[illegible] دیگر آنکه در معالجه اسهال [illegible] اسهال

با [illegible] اسهال علاج باید [illegible] اسهال

[illegible] دیگر آنکه [illegible] اسهال [illegible]

[illegible] دیگر آنکه [illegible] دیگر آنکه [illegible]

[illegible] دیگر [illegible] دیگر آنکه [illegible]

[illegible]

اقراز باید و اجتناب است دیگر آنکه تا ممکن باشد بقوابض رفع صداع نکنند دیگر آنکه پیاپی دوا نستانند علاج [illegible] جبین جوز [illegible]

و مضاعف بر نظر تا دو بار [illegible] بعض [illegible] اما در استعمال مخدرات [illegible] اگر اوقات خطر است و شیخ الرئیس رحمه الله [illegible] کرده

[illegible] احتمال استعمال افیون [illegible] شده و بعض اوقات [illegible] داده و آوردن خواب [illegible]

پس اگر [illegible] بعد [illegible] زعفران [illegible] اما استعمال باید کرد دیگر آنکه باید [illegible] خواب [illegible]

اسهال [illegible] از جمله [illegible] استعمال [illegible]

از جمله ادویه حابسه

و از جمله ادویه مفرده حابسه [illegible] بر بندد و اگر با [illegible] درین [illegible]

با [illegible] کنند [illegible] نافع [illegible] بر بندد [illegible] و افیون [illegible] اسهال است

[illegible] نافع [illegible] بر بندد [illegible] و اسهال دم [illegible] نافع [illegible] اگر [illegible]

[illegible] شده [illegible] بر بندد [illegible]

[illegible] نافع [illegible] و اسهال [illegible] اگر با ادویه موافقه مثل [illegible] مخلوط کنند اسهال

[illegible] بر بندد [illegible] اسهال [illegible] قطع کند [illegible]

[illegible] بر بندد [illegible] قطع کند [illegible]

نافع [illegible] بر بندد [illegible] اسهال [illegible] بر بندد [illegible]

[illegible] نافع [illegible] اگر [illegible] نافع است

[illegible]

۱۷۴

برا آورد [illegible] اسهال [illegible] نافع [illegible] بر بندد و اگر [illegible]

[illegible] قطع کند [illegible] بر بندد [illegible] اسهال [illegible]

[illegible] بر بندد [illegible] نافع است [illegible] اسهال [illegible]

[illegible] بر بندد [illegible]

[illegible] اسهال [illegible] نافع [illegible] الموافق [illegible]

[illegible] بر بندد [illegible]

[illegible] بر بندد

[illegible] و اسهال [illegible] نافع [illegible] بر بندد [illegible]

[illegible] اسهال [illegible] بر بندد

[illegible] بر بندد [illegible] نافع [illegible]

[illegible] بر بندد [illegible] و اسهال [illegible] نافع [illegible]

[illegible] بر بندد [illegible] بر بندد [illegible]

قطع دم [illegible] نافع [illegible] قطع اسهال [illegible]

[illegible] و اسهال [illegible] نافع [illegible] قطع [illegible]

قطع اسهال مزمن از سده ها با رقت مواد حادث شده باشد نافع بود عضوها با نکس بسیار با تا بستن قطع طلا سازند و باد و بر هوا اتفاق قوه
مسهله از عصاره الوثی قوه قابضه از او باید مثل کل شیخ و جلنار و طرا ثیث و صمغ عربی و زبان گنجشک و مانند آن دو سبطریا
سود نافع باشد و بیا سس اسهال مواد دیر نافع بود زرد و زرجیلا شکم بربندد زر بناد و درم از سویق آن با آب سرد
قطع اسهال سوی و سعد ... از آنکه قوه قابضه باشد بکند سفوف ... از غذا شکم بربندد ... با اسهال ...
بهم بشد ... مثل ... نیست زیرا که قابض و مدر است ... قطع اسهال مواد ... خواه ... خواه ...
بکنند ... شکم بربندد ... اسهال ... منتظم النافع ... از هر موضع بباید بربندد
سویق الشعیر و سویق النبق و سویق ... و سویق ... قطع اسهال بکنند ... دادورا
یکدرم با آب ... قطع ... الدم و اسهال ... بکند ... در ... و ... بکنند صمغ عربی
اسهال مواد ... شکم ... بکنند ... خورد و ...
... بکنند و ... شکم بربندد قطع ... از ... بکنند ... قابضه
... قطع خون ... بکنند ... چون ... با ... بکشند
بریزند شکم بربندد و ... استخوان ... و ... ساییده ... از آن با آب
... شکم بربندد و ... دارد ... چون ...
... اسهال ... شکم بربندد ... استخوان ... شکم بربندد ... یکدرم

یکدرم

یکدرم شکم بربندد و ... با ... شکم بربندد و مجموع ... نافع بود ...
... شکم بربندد و ... در ... شکم بربندد و ... بر زند و باب
... شکم بربندد ... بکنند ... درم ... قطع در ب
بکنند ... چون ... شکم بربندد ... اسهال ... نافع بود ... شکم بربندد ... فور ...
مواد ... دارد ... شکم بربندد ... بکنند ... شکم بربندد ... شکم بربندد ...
... شکم بربندد ... شکم بربندد ... عضوها
... بکشند اسهال ... بربندد ... ساییده ... شکم
بربندد ... شکم بربندد ... نافع بود ادویه ... در اسهال ... از ان ...
بود باشد ... مثل ... زبان ... بود ...
... باشد ... در آن ... بود باشد ... و اگر ... ادویه
... چون ... شکم ... بر زبان ...
... ادویه مرکب ... اسهال ... در ... اسهال ... نافع ... شده ...
... درم ... در ... باشد ... از آن
... بکنند ... اسهال ... درم

ادویه مرکبه نافع در اسهال کبدی با آن اسهال باشد

اما مرکبات اسهال الکبد

سفوف اسهال الصفرا

معجون مفرح اعظم

عارض میشود نافع و جهت بهق مفید است مفرح دل تقویت کند سعد از هر کدام یک درم کوفته بیخته در شیر و عسل کف گرفته

نگاه دارند مروارید ناسفته مرجان زعفران کهربا ابریشم خام بادرنجبویه مروارید و مرجان و کهربا را بالاپوش بسیق و صلایه

نمایند در میان آب لیمو و بعد بقدر یکروز در آن در زیر آب پوشیده بعد از آن بگذارند و از آن بسازند در شربت از جهت تقویت

و قوه باه و تقویت روح حیوانی و نفسانی و طبیعی و نشاط و قوه در جمیع بدن و دفع ضعف دل که از کثرت تحلیل باشد بسیار مفید است

روغن تنباکو

در معده و تقویت معده و حافظه و دفع رطوبت و در شبستان و دفع قوه ها شفا و قوت بدن و دلها را نافع است

روغن تنباکو بدانکه قرا کرده اند تنباکو را از روغن صحیح عرق تنباکو خاصیت از آن نافع و فایده و استفراغ

اعصاب و استسقا و مفاصل دارد و تحلیل ریاح ممده و تفتیح سده ها از آن و از زایل شدن صداع و آوردن شهوت

طعام و رفع سموم بلغم و ریحی و تحلیل مواد کشنده رحم و تفتیح سده ها از آن و رفع بخشه و جمیع امراض جربها

و بلغم و ریحی صفت آن تنباکو زرد خوب یک چارک دیگر تنباکو خشک ازین چارک با کلاه معتبر از

هر یک نیم چارک در ظرف نقره بیضاوی الیاف ... روز یک تا آخر در چار کشیده روغن آن را نخلیه نمایند پس

کشند و صاف کنند نیم مثقال آن را بوشیشه کرده نگاه دارند جهت دفع آن در دکر شمعات اول آنها شمع مرداسنگ

شمع مرداسنگ و انواع آنها

صفت آن بگیرند مرداسنگ نرم کوفته و روغن کنجد در ظرف دربسته بریزند و بر روی آتش ملایم بگذارند و متصل

بهم زنند تا بقوام آید و در آن وقت بدم کم کم آب بر آن و آن بزنند و روغن او تمام شود و بعضی قسم بقدر آنکه جوش بیاید تا بقوام

شمع گشته و بهم یک خوب مخلوط کرده این شمع از برای جراحت و پوشیدن جلد متقرحه بسیار مفید است و چون قوه

چند بار

چند بار کم کم آب بر آن زنند اگر محتاج شوند بایستعمال شمع مرداسنگ مرکب هم در اول شمع چیده و یا شمع و بابلیون نهند

و در میان بنام شمع خوب فرنگی مشهور است دوم از انواع شمع ساده شمعی مرداسنگ مرکب است شمع و بابلیون

باشد صفت آن بگیرند شمع و بابلیون ساده چیده تکه تکه کرده چهار قیراط موم زرد نیم قیراط با آتش ملایم در ظرف گذاشته از روی آتش

بردارند و چون قدری سرد شد ربع قیراط روغن گل با ناسخ نیز و ربع قیراط سفید و ربع قیراط آنچه لازم است بپاشند

علاوه کنند و بهم زده باید در روی آتش ملایم خوب بپزند و بار دیگر از روی آتش برداشته متصل بهم زنند و با یکدیگر خوب مخلوط

نمایند و چون با هم آمیختن دارد در این باید در حالت گرمی کم کم از آب امیزه نموده بهم زنند و چون این شمع چیده شد یاد داد

این دوا در اکثر جراحات مفید است سیوم از انواع شمع زنگاری است صفت آن بگیرند موم زرد و روغن گل و روغن

کنجد مگر بقدر هر دو روی آتش ملایم با هم مخلوط کرده و بپزند و چون مانند شمع گشت از روی آتش برداشته

و بگذارند تا قدری سرد شود نیم قیراط زنگار کوبیده با وی اضافه و مخلوط نمایند و این شمع شفا دهد در شستن جراحت

جلدی لازم باید چهارم از انواع شمع زنگاری چیده دارد صفت آن بگیرند موم زرد و روغن زیتون از هر یک

و کنجد مگر بقدر با هم دیگر خوب مخلوط کرده و در روی آتش ملایم بپزند تا قریب به سرد شدن نیم قیراط زنگار کوفته در آن ریخته

خوب بهم زنند و چون چیده شد یاد کردند و از آن در هر رتبه استعمال نمایند که جراحت کهنه تا ده روز عفونت

پیدا نکند ده روز طول کشد تا این شمع از عفونت کشته شود و بدانکه زنگار را باید در روی آتش مخلوط بسیار از حرارت

نگاه دارد و از حرارت آتش دور نگاه دارند قوه آن بشکند پنجم از انواع شمع و قرار آنها صفت آن و بگیرند

موم زرد یک جزو اقلقونیا و روغن کنجد ملکه یم جزو چون باتش ملایم گداخته و بهم مخلوط شده باهم یک جزو ارکه و شوکران

الحاصل کرده خوب باهم زنند تا خوب مخلوط شده و این شمع محلل اورام غدد زیر و نقرس و غدد دیست و اکثر

استعمال شود در امراض چشم **ششم** زر امانا شمع اکلیل الملک اکلیل الملک صنعی افتی رو یکی بر اکلیل الملک تازه ده جزو

پیه گوسفند گداخته چهار جزو و دو اتش ملایم گرم کرده و از عرق بال کذر یا پنده به ده جزو و زفت و شش جزو موم

زرد اضافه نموده باره باتش ملایم گداخته مخلوط باهم نمایند و این برای حل اورام غدد زیر **هفتم** شمع باز ده

یا شقوات **صفت** و یکی بد شمع اکلیل الملک و شمع زرد ارسنک ساده ملکه ده جزو موم دو جزو یا زرد محلول

در روغن زیتون نیم جزو روغن کاج یک جزو ادفوان ربع جزو یا مراد است ملایم بریزند تا شمع گردد

و این نیز محلل اورام است **هشتم** شمع الثق بر کم مفصل **صفت** و یکی بد اشق یک جزو را بر کم مفصل داشته تقلاب

بریزند بتوانند شمع دو تمام کنند و این شمع بسیار خوب است بجهت تحلیل اورام مفاصل **نهم** شمع

الحلیمی موسوم به شمع نافته **صفت** و یکی بد نافته فرنسا صاف بسیار خوب باریم در کارگاه منقلب از تحت

کشیده بطوری که چینی نداشته باشد بعد بریشم ابریسم کرده با قلم مو ماده را بکشند و بعد از خشک

شدن دوباره بریشم اور مالیده و بگذارند خشک شود تا مرتبه بعد از آن جاذبی علم نایند تا ماننده در قدر

او کشیده شده بعد یکی بد چهار ضمن لیه و در عرق حل کرده چند روز با قلم مو مالیده خشک نمایند بعد از کار

کاه باز کرده نگاه دارند **دهم** شمع چوبه است یکی بد شمع زرد ارسنک ساده یک جزو موم سفید ربع جزو با تش ملایم

کدا

گداخته و باهم مخلوط نموده از روی اتش بردارند همینکه قدری خشک شده پیه ثلث جزو یا ربع جزو روغن کاج

بر نیند یا تخته کرده بعد که داخل شمع و موم اب شده نمایند و این شمع بسیار خوب است بجهت تحلیل اورام و بسیار

نسخه جات فی الادهان

مفید است **نسخه جات فی الادهان** اول دهن بید بگیرند موم یک جزو با دو جزو روغن کنجد گداخته

از ذکر سیر در شدن یک جزو گلاب اضافه نموده معمول دارند اما محل استعمال در شقاق بیدا اعضا بسیار نیکو است **دوم**

دهن باسلیقون بگیرند روغن گاو چربیه گوسفند قلقونیا موم زرد دو جزو و روغن کنجد نیم جزو طبیعا ملایم داده استعمال

نمایند اما محل استعمال بجهت جذب مواد نیکو و بسیار از موده است **سوم دهن زراریح** روغن کنجد هشت جزو موم سفید

چهار جزو با یک ملایم طبیخ داده زراریح ده جزو اضافه نموده استعمال کنند تا خوانی بجهت جذب مواد داخلی بسیار مفید است

الکا دهن بجهت جذب مواد بگیرند تربانتین دوازده جزو اسفیداج چهار جزو روغن زیتون نیم جزو موم زرد یک جزو

باهم گداخته دهن حاصل شود و خواص او بجهت جذب مواد است **روغن** بجهت جای شستن زخم بگیرند روغن

شش جزو ایشتو ان یک جزو الخلاید مخلوط نموده دهن حاصل شود از جهت معمول جراحت نیکو است **روغن چوبه و گوگرد**

بگیرند چوبه دوازده جزو اهشت جزو پیه گوسفند صلایه نموده که تخته شود بعد از آن پاش تا ده جزو پیه کوک

سحق و صلایه نموده بطوریکه با ذره باقی نماند جمع و خوب مخلوط شود و از همه صلایه اسان تر خواهد بود گاه قدری

از روغن چوبه اکثر خط بر سایر ظاهر رود بجهت تحلیل اورام به نظر است **روغن سیر** بگیرند روغن سیاه چهار جزو

با هشت جزو سیر در قلیانیه یک جزو ابریشم خالص ما لیده دهن شود بجهت تحلیل اورام نظر ندارد دو عقده

دهن چوبه سرخ بپزند چوبه [illegible] گندم روغن [illegible] چوبه [illegible] بقدر [illegible] دهن [illegible]

[illegible] وصلایه کنند تا دهن شود جهت شقاق لب و پستان [illegible] نافعست دهن عقرب بپزند مغز استخوان گاو [illegible]

[illegible] یک قطره [illegible] دهن شود جهت [illegible] نافعست دهن مخفف قروحات

بپزند [illegible] روغن [illegible] دهن شود جهت تجفیف قروحات [illegible] دهن کافور

بپزند [illegible] کافور [illegible]

جهت قروحات [illegible] نافعست دهن [illegible] بپزند روغن [illegible]

کفایت [illegible] دهن شود [illegible] دهن حب رطب و زردچوبه بپزند

روغن [illegible] روغن [illegible] دهن شکر بپزند [illegible]

روغن [illegible] ده جزو جهت تجفیف قروحات مفیدست آب دلاک بگیرند [illegible] کافور [illegible]

عرق [illegible] روغن [illegible]

[illegible] موسوم [illegible] آب دلاک [illegible]

در مائیات

جهت [illegible] نافعست **در مائیات** اول آب [illegible] موسوم باسم حکیم [illegible]

بپزند [illegible] عرق [illegible]

[illegible] آب [illegible] بنام حکیم بپزند شکر [illegible] عرق [illegible]

ملد

١٧٨

ملد [illegible] مخلوط نمایند جهت غلیظ [illegible] آب پلنگ موسوم بنام حکیم بپزند کافور

دارو [illegible] مخلوط نمایند [illegible]

آب شده [illegible] موسوم [illegible] نافعست در

درعرقیات ماء عرق کافور بپزند عرق [illegible] کافور مخلوط نمایند [illegible]

[illegible] بسیار مفید [illegible] زعفران

در ضمادات

[illegible] **در ضمادات** بپزند زرنیخ [illegible] مرهم [illegible]

[illegible] جهت [illegible] بسیار نیکوست ضماد [illegible] بپزند [illegible]

[illegible] مرهم شود [illegible] ضماد دیگر بپزند [illegible]

در سنونات

زعفران [illegible] جهت [illegible] سنون دندان [illegible]

[illegible] گندم [illegible]

سنون دندان بپزند [illegible] ده جزو [illegible]

چون [illegible] جهت [illegible] دندان [illegible]

در نسخه جات

[illegible] **در نسخه جات مختلف** [illegible]

[illegible] تقویت

کرهٔ تبلان ماده ... بسبب ... نسخهٔ دیگر ... مثقال ... دم ... صاف کرده ... ترکیبی ...
نشنی مثقال ... اضافه نموده ... شند ... از جهت ... و استلا ... بمواد ... از جاها ... بجهت
نسخهٔ دیگر ... کندم ... آب ... صبح ... مثقال ... روغن ... مسهلات ... مخصوص ... در کیلب
... بسیار مفیدست نسخهٔ دیگر ... شش ... نشن ... از جهت رفع نقرس ...
... نسخهٔ دیگر ... یکدرم ... ورق ... از ... چهار درم ...
چهار ... در ... تا ... بیاید نسخهٔ ... و شوراب ... از یک
... بقدر ... نسخهٔ دیگر ... در چهار درم ... ورق از
اریک چهار درم ... بعضی ... در قید ... اطفال ... نسخه
... یکدرم در چهار ... دم ... ده درم ... تنقیه نمایند نسخه
... بذر ... کندم ... چهار سیر از جهت رفع ... البول استعمال نمایند
نسخهٔ دیگر بگیرند ... یکدرم ... از جهت حرقة البول و نقوط
بسیار نافع است نسخهٔ دیگر بگیرند ... قطره پانزده قطره صبح و پانزده قطره شام ... میل نمایند
... تشدیده حرقة البول ... باشد نسخهٔ دیگر بگیرند ... مثقال ...
نموده ... صبح ... مثقال ... شام میل نمایند ... حرقة البول مفیدست نسخهٔ دیگر بگیرند ...

بالات

بالات ... کندم ... کندم ... قطره ... صبح ... شام
... رفع حرقة البول مفیدست نسخهٔ دیگر ... چهار ... صبح و شام
... نسخهٔ دیگر بگیرند ... سیاه ... مشهور است ... یک ... جوز ...
... درم ... روز ... صبح ... بجهت ... مفیدست ...
... نسخهٔ دیگر بگیرند ... از یک
... کندم ... چهار ده ... صبح ... شام ... کندم ... مثقال
... مثقال ... شام بجهت رفع ... میل نمایند ... ترکیب ...
... شدن ... کندم ... جایز نیست
نسخهٔ دیگر بگیرند ... کندم ... قدر ... میل نمایند
... نسخهٔ دیگر بگیرند ... یکندم ... میل نمایند ... نموده
نسخهٔ دیگر بگیرند ... مثقال ... صبح ... شام میل نمایند
در ... بسیار مفیدست نسخهٔ دیگر بگیرند ... یکدرم ... درم ... آب
خالص چهار سیر ... نمایند ... بسیار مفیدست نسخهٔ دیگر بگیرند ... یکدرم ...
ده قطره ... درم ... نسخهٔ دیگر بگیرند ...

از دیگر درم بکره رب سه گندم افیون یک گندم نیم و چون تنش صبا بنیند حار و حرارت درست قوی به یک یا دو بار عطش

مجرب نفع اسهال بسیار بیغرض از دو دو ماه رفع میکند نسخه دیگر بگیرند سویده زرد و تپایسی از دو دانگ

زنگخ چهار مغز کلاب [illegible] و نقرش و [illegible] صبح بین بیندازند این نسخه مجرب رفع کوفت زخم و درد از اثر

کوفت و نقرس بسیار نیکوست نسخه دیگر بگیرند فطر نقره درم بلبان کهربا و نیشتر درم جملو هم نفع قطره

جمله و قطره دارو قطره شام روغن قنداغ اطفال نفع حلا بنند در قرحه البول یا سیلان بسیار مفید است

نسخه دیگر بگیرند نفع سیاه مهر زرد از هر یک درم ریوند چینی یک درم نعناع هر صبح و شب بیکباره صبح بنند

در بواسیر مفید است ناپید بسیار خوب است نسخه دیگر بگیرند بذر دو قنبایس یک شقه بصبا با پوست بگذارند و دو مثقال

ابکسی نفعی صبح و نصف شام حلوا زرد بسیار مجرب است نسخه دیگر بگیرند نفع سیاه یک مثقال بذر دوقنبایس

یک مثقال بعد بکشند با دو مثقال سیاه بنند خوردن او از بعد از نفع زرد بسیار مفید است نسخه دیگر بگیرند

برادهٔ نقره محلول در آب لیمو شده باشند و بعد حل کرده باشند بگیرند از او دوازده گندم ترتیب

نابیخ سه درم کلاب بگیرند و نیم حلوا زرد از روز صبح و یا بعد فقط صبح بنند مجرب قلت دم در اطفال غیر از

و در فی نوبه مولد دم و از سرعت التحلیل و نیابر اطلاع است نسخه بگیرند برادهٔ نقره چهار مثقال در تخم شیر آب

تره قرو طاهر نموده و از سه روز هر صبح و شام درم حلول است نسخه دیگر بگیرند نفع سفید و نقره تقلیل

و حفظ بها از هر یک نیم سیر مخلوط نموده بر موضع سیلان الدم ذرور نمایند نسخه دیگر بگیرند

۱۸۰

سرو الفار سفید یک گندم یا یک گندم قند بسیار رستی و حلاوت فقط یک گندم و یک طرف و یک شام حلوا پانزده روز مجرب نفع ربیع

عام و بیناب الایتی فرموده و مرطان از خورده است نسخه دیگر بگیرند میوه زرد دو مثقال ده گندم با ریشه ملح چهارده حبه نفع یک حب

صبح و یک حب شام بدین نمایند از بیت رفع کوفت بسیار نافع است نسخه دیگر آب انگور خالص یا بارتنگ کرم نوشند از جهت

رفع عموقت معده و حیا احاطی و حرقه البول و کثرت سیلان مده بسیار نافع و مفید است جهت اطفال رفع مواد

و کرم چیانی با بعد نفعی یک دندان کرم خورده دارند دهان و دندان را پاک نگاه دارند و بعد از هر غذا با آب نیم گرم

و دو روز از دو نوبت با مسواک دندان و لثه را با کره بشویند تا نشر قوت بگیرد و کافت دندان زاید شود بعضی مفید است

نافع بگیرند دو نیت که نزد آنکه مفید بر پشت از دارو زمان کوفته و دو روز دو نوبت با لثه را و دندان را بشویند مرهم

سنون با بادام سوخته و پوست بادام در تقویت لثه نفع عظیم دارد فصل خامس در بیان قرحه سالک اما سالک عبارت

از قرحه مخصوصی که در بعضی بلاد ظاهر میشود مانند بغداد و زخم و مرض صعب است بعد از چند مدت با اثر آن رفع میشود و دیگران شخص عارض نخواهد شد ابدا مگر

بعد از آنکه سالک بیشتر نوع مرض میشود اول سالک که در یک موضع بدن مخصوص قرحه مثل دو حبه و بعد در بسیار مواضع دیگر مثل عبارت

مخصوص با قطعات ارنیب میشود در مدت چهار ماه بدین حالت باشد مگر آنکه جلد را بابر ها مرض صحیح شوند و بعد از این مدت از وسط لثه بیرون آیند و بگذارد

و زخم خیلی شکل مرا در اطراف کنده و بعد از یک سال تا پیچیده در موضع او برویده و رفع شود و در موقع او اثر ناخن ماند قسم دیگر سالک مغزی و شی

جیوه نیم قسم جنبانند و یک قطعه از جلد بر رنگ مجهول تا یکسال کف دست بعض مثل او لعاب میشود بطور رسوب و زنگ سیاه پوشد و بعد از چند وقت با اثره

نیکو شده و قوی در عمل عارض نشده و بعد از یک سال رفع شود نوع سیم آنکه از من شنیدم که بعضه خیلی دیده تقدر عدس و شیرین است بطور حلقه عارض

بیکره و در وسط نیم دایره جلد سالم است هم بعد از چند مدت متغیره شده رفع شود و در دایره او حلقه دیگر ظاهر شده و بعد از رفع او دایره دیگر بعضی ابتلا شد

بیماری صورت سالک ظاهر میکند و این مرض سالک در جمیع بیشتر و در بعضی عارض شده پیش میشود و احوال مکرر دو بخصوص که در لثه را زایل میکند و دو سال مکث میکرده

به بلاد و بطور یکه در غرب از عموم داراند و در ایران در بعضی بلاد هست و در بعضی نیست بدین در اسباب او مجهول و بنا در شده و یک در مدت عمر او نوبت با سالک

مبتلا کرده و اما علاج چون زینبا سالک ورت بدین و اسباب او مجهول مثل سایر قرحه ها و جهت او زود رفع نمایند و بجهت علاج او بهتر از دیگر تجربه شده ام و النفع

[illegible] بالله [illegible]

[illegible]

در بیان ورم ثدی و طریق علاج آن

[illegible]

صفت نسخه [illegible]

[illegible]

فی الله

[illegible]

نسخه از [illegible]

[illegible]

فصل تاسع از باب اول در بیان جراحات [illegible] اسباب [illegible]

[illegible] زنبور [illegible]

واما از زنبور

[illegible]

واما لدغ عقارب و نیش رتیلا

[illegible]

علیل از ضعف عارضی شود و نبض میل بصغر نماید باید ادویه مقویه و منعشه مانند جدوار و سنبل الطیب و [illegible] و مشک و کافور و افیون و [illegible]

و اما ملخ اما استعمال کنند و هم شربت مطبوخ نباتی موسوم به [illegible] یا حبهای [illegible] این علت [illegible] و اما ملخ از گزیدن او علامات مرض [illegible]

یا تب [illegible] عارضی شود مخصوصی دو چند بلوک و مله در شهر میانه شهرت دارد و هم [illegible] و عرق و [illegible] آب

[illegible] باک [illegible] و ضعف قوا و علیل [illegible] بسرعت بهم رسد و [illegible] بموضع ملدوغ [illegible]

منفور کردند و اما علاج او [illegible] در نوع عقرب بیانی نموده ایم باید [illegible] در همراه داشته باشند و [illegible]

گزیده شدن فقد از موضع ملدوغ [illegible] دو چون [illegible] از گزیدن گذشته باشد مالیدن [illegible]

و امونیاک [illegible] در [illegible] و شرب [illegible] مانند [illegible] عارض [illegible]

و اما لذع هاکم کلم از [illegible] و اما لذع مار و [illegible] باید [illegible]

[illegible] در [illegible] مانند افعی و ثعبان و [illegible] در [illegible] و [illegible] در

[illegible] از [illegible] و [illegible] دیگر [illegible] از [illegible]

[illegible] از [illegible] بدن [illegible] دارد [illegible] مانند

[illegible] ملدوغ [illegible] و [illegible] باید [illegible] اگر مار [illegible] در این [illegible] از [illegible]

[illegible] گزیدن مار [illegible] و در این مرحله اگر [illegible]

[illegible] و هم باید [illegible] از سموم [illegible]

[illegible] از مار گزیده شده

وهم

وهم [illegible] سم دیگر موسوم [illegible] از [illegible] از [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] **اما از گزیدن مار** [illegible] موضع [illegible]

بلکه [illegible] از موضع [illegible] و در این حالت [illegible]

و نفس [illegible] زرد [illegible] جلد [illegible] عارضی شود و علیل [illegible]

[illegible] **اما علاج** باید او

[illegible] از [illegible] باشد [illegible]

[illegible] باید اول موضع ملدوغ

[illegible] و [illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible] از [illegible] افعی [illegible]

[illegible] از [illegible] و قوت او [illegible] ادویه

اما جراحت سگ دیوانه

منعشه [illegible] مانند مشک و کافور [illegible] و مانند [illegible] **اما علاج [illegible] از [illegible]**

از گزیدن [illegible] علیل [illegible] اشیاء [illegible] در [illegible]

اندامها مبتلا شد و بعد از گزیدن و مجروح شدن ملهوف از رسیدن لعاب مذکور بجراحت آسیب عظیم او را رسد و هلاکش سازد
و هم چنین انسان در حالت غضب مفرط دندان بدهن ش سخت متغیر بحد رساند بحدی که اگر کسی را بگزد بیشتر هلاک نماید
و اگر کسی از سگ دیوانه گزیده شده باشد و در حالت جنون دیگری را بگزد ذیمقراطیس از این تحقیق او تا به شش ماه سرایت
نموده ملهوف و از گزیدن سگ دیوانه همیشه جنون و اعراض ردیه بهم خواهد رسید بلکه مستعد ... سمیت سرایت نماید
دیگر آنکه اگر کسی عارف باشد بدین نکته که از گزیدن سگ دیوانه چه اعراض بهم میرسد پس بعد از گزیدن جنون عارض
او خواهد شد بخلاف اگر کسی عارف نباشد ... تحقیق ... بعضی در اوایل ... بکتاب باید ... اعراض
جنون سگ دیوانه ... و چون از جهت حفظ صحت لازم است علم بعلامات جنون سگ دیوانه باشد
لهذا بعضی از آن را در اینجا بیان مینمائیم قسم اول آنکه بادی شرارت و سبعیت وی زیاده و علامات آن ... چند
روز معلوم گشته و زبان ... بالا ... نمیتوانند چون چشم و سینه و ... پیدا نماید
و دهانش را حرکت دهد ... آنکه ... باید ... و ... باشد ... باشد
و با آنکه ... چند روز ... سوال ... دارد و دهانش خشک
و ... تشنگی ... بشدت ... شده و
و ... دیوانه ... نماند
قسم دوم از سگ دیوانه ... نزارت ... ندارد ... اگر کسی را بگزد ... رسد و ... قسم ...

علامات

علامات او بعضی مانند قسم اول است الا آنکه در اینجا ... و ... حرکت ... بهیئت ولیکن ... اولا ...
دارد و بباید دانست که سگ ... دیوانه میشود ... اگر کسی را ... جهت
باثر آن ... آن ... دیوانه خواهد شد ... بگزد ... و جراحت و حکم
... سگ دیوانه ... باشد ... جراحات ... التیام پذیر ... دارد
... جنون ... و ... التیام ... و ... سیلان ... جراحت ...
... از ... هفت یا چهارده یا بیست و یک ... بعد از ... شدن موضع التیام
یافته و جراحت ... رسیده و ... التیام ... شود و در این ... علامات موضع
... که ... علامات ... موضع ... خواه التیام یافته و خواه ... و ...
... و ... حرارت ... و ... علامات ... این ...
... و ... شدید ... اشتداد ... و ...
و ... چند روز ... چند ... شدید ...
... رسد ... و ... چون ...
... و بعد از چند ... و چون ... و ...
... و ... و ... از ... باشد ... رسانند و از ...

حاجیان این علت را با اغذیه [illegible] از [illegible] ۲۴ [illegible]

تشنج [illegible] گویند و [illegible] این علت را [illegible] نمایند [illegible]

تغیر [illegible]

با [illegible] فوق [illegible]

[illegible]

[illegible] روز [illegible]

لکن چون [illegible] جمیع معالجات [illegible] رسید والله [illegible] تمام شد [illegible]

حب چیپال

حب چیپال از مجربات [illegible] مغز چیپال [illegible]

یک [illegible] سیاه [illegible] کوفته و بیخته [illegible] سفید [illegible] مخلوط کنند

و جمله را با آب [illegible] حبها سازند [illegible] بقدر [illegible]

سازند بقدر [illegible] حب [illegible]

[illegible] نماید و بعد از [illegible]

[illegible] مشهور [illegible] چیپال [illegible]

[illegible] چیپال [illegible] شده است

[illegible]

١٨٤

طریق تنقیه چیپال

فائده تجربی چیپال چنان [illegible] مغز ها [illegible] مغز ها را [illegible]

بربندند و مهره را با آب [illegible] تازه [illegible] از هر طرف [illegible]

[illegible] در شیشه [illegible] روغن [illegible]

[illegible] دیگر [illegible] از آن طرف [illegible]

[illegible] مغز [illegible]

و پرده در میان [illegible] مغز ها [illegible]

ناخن ونه

اما ناخن ونه [illegible] مستعمل [illegible]

[illegible] پرده [illegible]

[illegible] نماید

حب برص

حب [illegible] بقدر [illegible] استعمال نماید [illegible] حب برص حب [illegible]

[illegible] زرنیخ [illegible]

[illegible] حب [illegible] بقدر [illegible]

حب زرنیخ

[illegible] حب سعادی دیگر [illegible] افیون [illegible]

[illegible] زعفران حب [illegible] نسخه حب زرنیخ [illegible] زعفران [illegible]

نشاسته صمغ عربی کثیرا بزر البنج بنفشه [illegible] تخم کاهو تخم خشخاش حب ساخته بقدر [illegible] روزی [illegible]

صفت حب مسلول و مدقوق

و بعد [illegible] حب [illegible] **حبی که مدقوق و مسلول را** [illegible] بود [illegible]

نافع بود بگیرند صمغ عربی کثیرا مغز بادام [illegible] تخم خطمی مغز بادام [illegible] مغز تخم کدو مغز تخم خیارین رب السوس

حب [illegible]

نشاسته تخم کاهو تخم خرفه همه را کوفته و بیخته با لعاب اسبغول [illegible] حب ساخته قدر شربتی یک مثقال

با [illegible] **صفت حب [illegible]** در زیادتی حرارت [illegible] نافع باشد بگیرند [illegible] نشاسته کثیرا [illegible]

مغز تخم خیارین مغز تخم کدو مغز بادام [illegible] خشخاش [illegible] با لعاب [illegible] حب ساخته قدر نخود

[illegible] استعمال [illegible] **الفاجبرقی** [illegible] نافع [illegible]

حب [illegible]

[illegible] و اضطراب [illegible] خواب [illegible] نافع [illegible] سینه [illegible] صفت آن بگیرند [illegible]

نشاسته کثیرا صمغ عربی رب السوس [illegible] سفید با لعاب [illegible] قدر نخود قدر شربتی [illegible]

[illegible] **سفوف قرص طباشیر** [illegible] نافع [illegible] حرارت و

خفقان حاره [illegible]

[illegible]

[illegible] قرص [illegible]

گل سرخ رب السوس مغز تخم خیار [illegible] طباشیر سفید صمغ عربی کثیرا [illegible] سفید کافور [illegible] زعفران

[illegible]

[illegible] (margin note)

نسخه قرص طباشیر

نافع

حب مغص

[illegible] کوفته و بیخته با لعاب [illegible] حب ساخته قدر شربتی یک مثقال با [illegible] **حب مغص و سحج** بگیرند

[illegible] زعفران مقل ازرق زرنباد ریوند چینی صمغ عربی [illegible] اجزا را [illegible] کوبیده و بیخته با لعاب

حب حافظ الصحه

[illegible] حب ساخته [illegible] قدر نخود [illegible] قدر شربتی [illegible] **حب حافظ الصحه** از جمله

[illegible] ضعف معده و نفخ معده [illegible] از امراض [illegible] معده [illegible] باشد بسیار

مفیدست صفت آن بگیرند [illegible] هلیله زرد [illegible] مقل ازرق کندر ریوند چینی صمغ عربی رب السوس

زعفران گلاب [illegible] لازم کوفته و بیخته [illegible] حب ساخته [illegible]

حب قوقایا

[illegible] **صفت حب قوقایا** [illegible] از امراض [illegible]

بسیار مفیدست [illegible] قوقایا [illegible]

[illegible]

هلیله زرد [illegible] کوفته و بیخته [illegible] حب [illegible]

سفوف مقوی

[illegible] **سفوف مقوی معده** [illegible]

از امراض ضعف معده بسیار مفیدست و تقویت معده میکند و رفع نفخ میکند صفت آن بگیرند زیره [illegible]

[illegible] کوفته و بیخته [illegible]

سفوف دیگر بگیرند [illegible] ریوند چینی [illegible] کوبیده [illegible]

استعمال نمایند از ایلاف مغص و سوء هضم ... که دارد ... از سفوف ... در فنجان ... بعد از دفع

خلط ... و از ایلاف مطلق ... بجهت ... بسیار مفیدست ... معده و کبد و ... سفوف

... در فنجان ... **ایضا سفوف مغص و سوء** ... بسیار مفیدست

تجربه رسیده در انواع اسهال ... و مغص ... تخم خرفه ... تخم ... نشاسته ... صمغ عربی

تخم خرفه تخم ... کوفته و بیخته ... بر یان ... از ... و سوء ... و ... اسهال

نوشانند نافع ... **معجون مقوی معده** بگیرند ... زعفران ... سعد کوفی ...

... مرجان مروارید ... عسل ... کوفته و بیخته با عسل سرشته ... معجون سازند ... از ... مثقال

نسخه برشی بگیرند فلفل ... زعفران سنبل الطیب ... عاقرقرحا فرفیون ... جوز

... جوزبوا ... دارچینی ... ریوند ... سعد کوفی ...

... زعفران ... عسل ... کوفته و بیخته با عسل سرشته ... از ...

... نافع ... جمیع امراض بارده ... **نسخه زرور چشم** ... زرور ابیض ... مطلق

... بسیار مفیدست ... چشم ... ریخته ... چشم ... بعد ...

... کوفته ... از ... چرب ...

... کوفته ... اضافه ... زرور ...

برید

زرور ... خواهند ... زرور ... ازیار ... جرد ... زرور ...

... اضافه نمایند ... زرور ... جدا ...

... اضافه نمایند ... لازم ... زرور ...

... اضافه ... اضافه نمایند ... در ...

... **زرور کبریت** ...

... بسیار مفید و ... ازین ...

... سبز ... در چشم ... دماغ ... زرور ...

... مروارید ... کوفته ... روز ...

... **زرور جرب** ... تجربه رسیده ... کافور ...

... چشم ...

زماجرت ... اللهم ...

... بگیرند ...

... **شیاف سماق** ...

جرب چشم ... بگیرند ... کوفته ... کنند

سفوف مغص

معجون مقوی معده

نسخه برشی

زرور ابیض

زرور کبریت

زرور جرب ...

جرب ...

شیاف ...

اکتساق [illegible] که در ظرف مس ریخته [illegible] باشد ریخته و بمقدار [illegible] مخلوط نمود و که در میان آفتاب بگذارد
آنچه [illegible] گذشته تا [illegible] بقوام [illegible] و بتوان شیاف ساخت انقوت شیاف در [illegible] در [illegible] حاجت باب
سائیده در چشم [illegible] باشد از [illegible] خواهد شد **شیاف دیگر** [illegible]
و جای کند شیاف [illegible] بعد آن [illegible] از [illegible] گذرانیده بعد الان در [illegible] که [illegible]
شیاف ساز [illegible] در [illegible] سنگ [illegible] جمع شده [illegible] باشد [illegible] در چشم [illegible]
[illegible] چشم [illegible] شد از [illegible] سائیده [illegible] استعمال شیاف [illegible]

شیاف دیگر

شمع [illegible] [illegible] شمع
[illegible] مردار سنگ اول مردار سنگ [illegible] بعد از آن [illegible] در میان [illegible] بقدر [illegible]
[illegible] آن وقت [illegible] باید آن وقت [illegible] شد از روی [illegible]
[illegible] مردار سنگ [illegible] مخلوط [illegible] آن وقت [illegible] کشیده [illegible]
[illegible] خارج و داخل [illegible] **دهن [illegible]** باید دانست که [illegible] مانند [illegible]
[illegible] در [illegible] در [illegible] که [illegible]
[illegible] مرتبه از [illegible] و [illegible] او که [illegible]
موضع [illegible] در جمیع اقسام [illegible] که [illegible] مخلوط که [illegible]
الخ

ضعف دهن

187

معجون کبریت

اگر [illegible] موضع [illegible] کنند **معجون کبریت** [illegible] از [illegible] و درد معده بسیار [illegible]
از بلغم و سودا [illegible] باشد کبریت [illegible] در میان [illegible] بکوبند [illegible]
[illegible] سیاه [illegible] مخلوط [illegible] از [illegible]
[illegible] در [illegible] **ضعف دواء [illegible]**
ضعف دماغ

از [illegible] بسیار [illegible] در [illegible]
[illegible] در [illegible] از ده [illegible] بنوشند [illegible]
[illegible] با [illegible] معمول [illegible] داده [illegible]
[illegible] موضع [illegible] باید [illegible] از [illegible]
[illegible] روز [illegible] همه روزه [illegible]

خنازیر [illegible]

[illegible] **[illegible]** [illegible] سیاه [illegible]
سائیده بعد باید [illegible] باید [illegible] روز در آفتاب [illegible]
در [illegible] باید [illegible] بعد الان [illegible] باید [illegible]
[illegible] در [illegible] باید [illegible]
باید [illegible] خواهد شد و [illegible] خواهد [illegible] مجرب [illegible] است

مجربه بهق و برص

دوای [illegible] در ازالهٔ بهق و برص بگیرند اطریلال [illegible] تخم و مستعملست مانند تخم کرفس [illegible] رنگ
و [illegible] بشکل زیره [illegible] تلخ بود و [illegible] قدری زرد از آن زردتر بود [illegible] و آن اطریلال
مصری بود طبیعت آن گرم و خشک در آخر درجهٔ سوم و در مداوات بهق و برص [illegible] نفع تمام [illegible]
میکنند و [illegible] ازین [illegible] عاقرقرحا [illegible] و بعضی [illegible] و [illegible] کنند یک مثقال [illegible]
در آفتاب نشیند چندانکه عرق کند و گاه باشد [illegible] و بعد از آن زرد آب بسیار از آن
روان شود و آن موضع [illegible] اندام [illegible] و اینچ زحمت در موضع [illegible] بود و تر
و آسان تر زایل شود و اینچ مجربست [illegible] جامع اینچ کتاب امتحان کرده و [illegible] علت [illegible]
اول [illegible] کرده باشد بعد از آن اینچ دوا را استعمال کنند باید که در تابستان باشد و [illegible] آفتاب [illegible]
باشد و [illegible] اطریلال [illegible] یکبار [illegible] کوفته و بیخته [illegible] روز
[illegible] درم [illegible] منبد از [illegible] شفا یابند [illegible] هر روز آفتاب نشیند چندانکه عرق کند
و اگر [illegible] اطریلال [illegible] کنند [illegible] هر روز [illegible] مثقال [illegible] روز [illegible]
[illegible] شود و اگر کوفته و بیخته [illegible] از حب ساک بسیار مجربست

مجربه ساک

و امتحان شده است صفت آن بگیرند روغن [illegible] سفیداب [illegible] بلادر مرداسنگ [illegible] روغن بلادر [illegible]
[illegible] سفیداب [illegible] روغن [illegible] وقدری روغن آن بلادر [illegible]
[illegible]

مجربه ساک

و طلا [illegible] در میان [illegible] بجای زخم [illegible] هر وقت حمام رفتند خوب بشویند بعد از آن روغن
[illegible] دوا [illegible] مجربست و امتحان شده است بگیرند قوزه پنبه [illegible]
[illegible] در آب [illegible] بجوشانند تا آب [illegible] بعد از آن [illegible]
بجوشانند تا قوام [illegible] بعد از آن بر حمام [illegible]
[illegible] و [illegible] بعد [illegible] را الا [illegible] و [illegible]
[illegible] دیگر [illegible] حمام [illegible] خوب بشویند بعد [illegible]
[illegible] حمام [illegible] روز [illegible]

مجربه سوزنک

دوای سوزنک که مکرر امتحان شده و بتجربه رسیده است مشهور [illegible] صفت آن [illegible]
و برگ [illegible] در [illegible] آب [illegible] بود داده و بعد [illegible]
[illegible] بعد [illegible] چهار [illegible] خار خسک تخم خرفه [illegible]
در [illegible] کشیده [illegible] هر وقت [illegible] غلبه [illegible] امتحان [illegible]
[illegible] تقصیر [illegible] کنند [illegible] و اگر [illegible] در [illegible]

مجربه بواسیر

مجربه بواسیر دیگر که مکرر امتحان شده است و بتجربه رسیده صفت آن [illegible]
[illegible] سیاه [illegible] پیدا [illegible] هم [illegible] کوفته [illegible] مخلوط [illegible] [illegible]

بردارند تا رفع خواهد شد و اگر ماده اکله خون سیاه پیدا شود بلا دررا رود کشند و مقعد را دو دبر ... ارشادن خونها تمام شود **دهان مخفف** و اکلان قرحهات که جرب بسیار روی بسته ... و روز یک مرتبه دو اول ...

... صفرا و روغن کنجد هر دو ارسنگ طلا ... کلات کبود ... همه را کوبیده در روغن ریخته تا قوام بیاید

نجوبه الان روز روز بعد دفعه با به تا خشک شود ... بعد از تنقیه خلط غالب باید این عمل را ... نمایند

کشته روح ... از کلات سفید و از ... ظلفره و ... در دهان کنجد بسیار ... با هم ... آن ...

... روح را در میان کفچه آهن آب که ... از آن ... بریزند در میان ... رو آتش باشد تا وقت

... شود ... میان روح آب ... آب ... بریزند و با آهن ... بزنند ... شود ... بزنند روح

تمام ... خاک ... که صورت ... از ... ریزه ... برابر ... آتش ... صورت ... ند

بعد از ... تمامه خاک شد بردارند ... بکوبند از ... بسیار ... تا ... در ... طلفره ... فی

با دست ... بریزند ... دیگر از مقصود ... شود اما در جرب ... دهان ... بسیار کم

شمع ... مرکب جرب ... صفرا ... موم ... روغن زیتون ... همه را در ظرف

آب ... بعد از آن ... روغن زیتون را میان ... بزنند تا ... شود بعد از آن

... زیاده ... بعد از آن ... سال ... بیشتر از ... دفعه

... روز ... دفعه ... در این ... رفع خواهد ...

فصل

دهن مخفف

کشته روح

شمع مرکب

189

فصل رابع در قروح خبیثه ... سبب ... الا ... بعد ... چون مرض ... در ... و ... علاج

علاج ... باید ... **اما درجه اول** ... از آن ... روز بعد از جماع ...

... در ... تیره ... بر ... سرخ ... شفاف ... باید ... تیره

از ... که ... زود ... بعد از ... القیام ... باید بلکه ... دیگر ... کنار ... که

... زود ... پوشیده است از ... سفید ... که ... باید

... بنشیند ... نشود ... منتقل گشته ... بپوشانند

اما علاج از تقدمة المعرفه ... باید ... بعد از جماع ... اول

بشویند ... درجه ... رسول ... بگیرند

... زیتون ... بپاشند ... و ...

با او پوشیده ... المرهم ... زنبق ... اطراف ... دست ...

و هرگاه در اطراف ... مشغول ... باید علیه ... برانید ... طبوخ ...

... المقدور ... درجه ... اگر ... تا آنکه ... بپیچند ...

... شود ... باید ... از خوف آنکه مبادا درجه ... روز ... باید ... است علاج

... در ... علاج ...

اما آبله فرنگ در دوره ثانیه در فرنگستان در جلد بروز نماید باشکال مختلف و بثور در حلقوم و جوف دهان عارض شود
بعکس در این حال اگر در حلقوم بروز نماید و در این حالت مذکوره علامت در جلد ظاهر بسیار در خلف حلق
و لوزتین بصورت زخمهای مختلف ظاهر شود و هرگاه کسی تحمل نماید با وجود ورم حلقوم از درد در بلع قلیل نماید
و قسم دیگر از آبله فرنگ در دوره ثانیه آنکه ثالیل لحمانی در کنار لب یا بینی و قضیب و مقعد یا در تمام بدن عارض
شود قسم دیگر از این دوره آنکه التهاب در حلقه عنبیه چشم بروز نماید و اگر غفلت نمایند صاحب خود را
اعمی نماید و وجع در عظام بهم رسد خصوصا آنکه وجع مفاصل و لاکن این وجع احیانا مخصوص جبهه و ساق و شب
اشد از روز است و بعد از دخول به بستر وجع تا نصف شب شدت کند بعد ساکن شود اما علاج در دوره ثانیه از آن
بر این طریق است اولا صاحبان این مرض واجب است تحفظ در غذا و پوشیدن لباس گرم بجهت آنکه
همیشه در عرق باشد و طبیب باید لزوم داشت از جماع و حرکات عنیفه پرهیز نمایند و حکما در این
مرض مرکبات استعمال مخصوصه اند و نفع دیده اند و بعضی از حکما اثبات نموده اند که فرنگی نسخه
کلمل جیوه و یودور جیوه و امثال آن از انشا نفع نمایند مانند عشبه و چوب چینی و پیاز و دم و غیره
ادویه را اولیه از استعمال زیبق باید بکار برداشت **ثالث** از ادویه مستعمله در این مرض زیبق و املاح
واد های او است مثل کلمل و دارشکنه زیبق احمر و یدید جیوه و هم خالص و از ادویه نباتیه در این مرض
یاد داشت است طریق استعمال زیبق این است که اول مسهل از قصد خود بعد از رابطه مسهل از قول

چنا

حمام نشسته چند نوبت حمام رفته چند روز در بستر گرم بخوابانند آنگاه بگیرند درهم زیبق یک مثقال و رب قیمه آلو سیاه
و بکرم زبرقا داخله و روز سیم یک مثقال دیگر داخل کنند و بسیط در اقسام نخود مالیده دوم بگیر زیبقا داخله و بعد یک مثقال دیگر
بر داشته بسیط در اقسام خود مالیده و بعد از آنکه زیبق یک مثقال دیگر به نخود مالیده بالجمله اگر از این عمل نشئی
متوقف نشد از دهان رطوبت زیاد سیلان یابد و شکم نفخ و قار و ره بار بوی سیاه شود و بر از دهان بیماری رساند
دل از غذا کشیده و علیل را بحمام فرستاده و لباس او را تبدیل نمایند چند روز شب و با چنین مسهل خالصه نمایند
زیبق برابر روغن گاو به یک نوبت کفایت بکند و عمل مکرر نمایند تا اعراض مذکوره بظهور رسد اگر چه این عمل
صاحبان قسم دوم از دوره ثانیه و ثالثه را نفع نماید و لکن ضرر در بعضی دیده شده در نتیجه این عمل علیل را
تشنج عام یا سکته عارض شده و مریض بهلاکت رسیده و در عمل حکما رحمت اطلاع و سلاست نیست اند و سایر
ترکیبات زیبق بلکه رسیدار و در اشکال زیبق به طرح عمل علاج بود زیبق یک بار ظلمه گیاه باشد و از
جمله املاح جیوه است دارشکنه **نخود دارشکنه** یک گندم کلمل سیاه دارو مقدار مخلوط حلیه روزی یک مثقال یا برد
نوبت نه شده و اگر از شرب این دارو شیان عارض شود اضافه نماید را تقلیل افیون چهار ده قطره و دانه شیر
میسر نمایند و بعد از چند روز بوزن او بیفزایند تا عمل طبیب شود **اما دوره ثالث** از قسم سوم بعلاجه که
با خصاز بر همراه باشد نافع ادویه بیدار او با نشاسته بتر قسم مردوز عرق مخلوط از دار کلماب جلاب نجم
با بار رب السوس چهار مثقال بر دو نوبت مسهل نماید و از استعمال ادویه بیدستر کمال احتیاط باید نکرد بعد از آن الان فرنگی

در صورت امکان استعمال میوه ... در شربت ... و چند ... طبیخ ... دست ... نماید نفع خواهد بود در ... استعمال

... از البانیات ... و بقولات ... و ... واجبست ... چون ...

... از ... طلا ... یکی از ... طلا است باید استعمال ... طریق ... مذکور ...

... در تیرانداز ... نماید ... جزو ... آتش ... از او ...

مانده یک گندم ... از ... قسمت ... روز ... از چند روز ... قسمت از او ...

... ماند و ... نماید مانده در ... **حب ... از برای خنازیر متقرحه و غیر متقرحه و از برای ...**

... چون ... مفردات ... گره ... آرد جو و آرد ... سفید

... بعد الآن ... دیگر ... نماید ... که ... تقدیر ... داشته ...

... روز ... عمل ... ان ... در صورت ... حرارت ...

... در صورت ... حرارت ... که ... جمع و ... عقب ... ناید ...

... **صفت مرهم خنازیر متقرحه** ... مردار سنگ ... سفید ... موم ... روغن زیتون ...

در ... بعد الآن مردار سنگ را در میان ... نماید ... میان ... آب ...

دفعه چهارم ... میان ... نماید ... بکوبند ... بکوبند ... الآن ...

موم ... نماید ... تا ... خنازیر تمام شده باشد

اول

... روز ... دفعه ... نماید حب ... اند ... تقدیر ...

یافت **صفت حبی که از برای ... مقابله ...**

مفردات ... زنجبیل ... زعفران ... مصطکی ...

... قدر ... حب ... ثبت ... مثقال ... آب ...

وحبوب دیگر از ... سیاه ... قدر ...

... از ... لازم ... حب ... قدر ...

در ... از ... حرارت ... قسم ... قرار ...

از جهت ... و حابس و ممسک ... حرارت ... بند و ...

مفردات ... اکا ...

... الآن ... نماید ... الآن ... داخل ...

... نماید ... زعفران ... نماید ... باشد ...

... بعد ... قدر ... دیگر ... داخل ...

صفت ... مقلیا ... **مفردات** ... موم ...

... ساده ... داخل ... از ...

حب مقابل ضعیف

قرص ... تابض و حابس

حب ...

ضعف باه ج فیقرا

برفع کند و بواز انفخ ... ادویه ... طریق بوداده ... مخلوط با زنجبیل ... بعد و ... قدر ... [illegible]

با نزد ... معجون ... ایارج فیقرا ... و ... ارجاعات ... از ... نفع ... مواد ... بلغمی و سوداوی ... در ... کی

بیدا ... معجون ... سنبل الطیب ... با ... اسطوخودوس ... دارچینی ... [illegible]

زم ... کوفته ... [illegible] ... مخصوص ... بعد ... الان ... [illegible]

ایارج ... مخلوط ... اجزای ... در وقت استعمال ... مقدار ... [illegible]

ضعف باه ایارج

... ایارج فیقرا ... هلیله زرد ... افیون ... هندی ... [illegible]

... ایارج ... بکوبند با ایارج فیقرا مخلوط ... بعد الان ... [illegible]

ساعت ... بعد از خوردن شام ... اگر ... ضعیف ... [illegible]

... [illegible]

شق زخم

... طریق ... زخم ... صندل ... [illegible]

... موم ... کافور ... [illegible]

مرهم کافور

... زخم ... [illegible]

مرهم کافور ... صندل ... روغن ... [illegible]

... [illegible]

گیکه درد دندان

اگر کسی دندانش درد کند و ... [illegible] ... دندان ...

به بندند در ... [illegible]

به بندند ... [illegible] ... دندان ... [illegible]

شاخ گاو کوهی ... زعفران ... سنبل الطیب ... [illegible] ... زردی دندان

از ... زردی دندان ... [illegible]

ستون دندان

... دندان ... خون ... شاخ ... [illegible]

... [illegible]

... دندان ... [illegible] ... خون ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

در ... [illegible]

تریاق فاروق ... [illegible]

فی الباه و ...

قال محمد ابن زکریا ... [illegible] ... الباه زیاده

... [illegible] ... روغن ... [illegible]

آب تمام ... روغن ... [illegible]

مدر حیض

ثابت ابن قره گوید زنی را هفت سال بود که حیض او بسته شده بود با این شیاف گشوده شد زعفران مر مکی

بوره ارمنی ابهل سلیخه [illegible] خشک مویز دانه از هر یک [illegible] همه را بکوبند و به زهره گاو سرشته شیاف سازند

و بخود بردارند اثر کند [illegible] و در کرمان زنی [illegible]

حیض او باز ایستاده بود به همین شیاف علاج کردم و چند جای دیگر آزموده ام نافع افتاد و مجرب شده است

ماء الحیات

عرق شبت از مجربات اطبای اصفهان جهت رفع سودا و بلغم و رفع سودا و اکثر امراض معده و ضعف قلب

و از این قبیل [illegible] مویز دانه [illegible] که دانه بیرون کرده باشند [illegible] گاوزبان [illegible] بادرنجبویه

بهمن سفید و سرخ شقاقل مصری [illegible] سنبل الطیب پوست ترنج [illegible] گاوزبان [illegible]

زرنباد تخم [illegible] قرنفل نعناع خشک عنبر اشهب [illegible] زرد [illegible] گاوزبان

عرق بید مشک گلاب [illegible] کوفته [illegible] مهیا سازند و [illegible]

در آب [illegible] روز [illegible] ملایم [illegible] عرق بکشند

عنبر را [illegible] در تفریح و تقویت [illegible] سفوف از برای اسهال اطفال

سفوف اطفال

از مجربات [illegible] زرد [illegible] پوست [illegible] همه را کوبیده [illegible]

[illegible]

[illegible]

سفوف از برای سحج

سفوف اسهال از مجربات حکیم [illegible] نافع است از برای سحج [illegible] مفید است

زعفران

١٩٣

زعفران

از قطونا [illegible] صمغ عربی [illegible] گل ارمنی [illegible] سفید [illegible] از قطونا [illegible] کوفته [illegible]

سفوف قرص

سفوف [illegible] قدر [illegible] حقنه [illegible] از برای اسهال

اسهال مزمن

[illegible] اسهال [illegible] از مجربات حکیم محمد [illegible]

رحمه الله علیه زعفران گل ارمنی [illegible] کتیرا سفید صمغ عربی [illegible] نشاسته [illegible]

[illegible]

[illegible]

سفوف اسهال بلغمی

سفوف اسهال بلغمی از مجربات حکیم [illegible] از برای اسهال بلغمی بسیار مفید است زعفران

[illegible]

[illegible] حب [illegible] از برای [illegible] مفید است از قبیل [illegible]

حب [illegible] از برای [illegible] مفید است

[illegible] زعفران [illegible] زعفران

سنبل الطیب [illegible]

[illegible]

شیاف بواسیر

شیاف [illegible] زعفران [illegible]

افیون [illegible]

قاعده در رنگ کردن ملکس زیبق را از برای امراض سوداوی از قبیل کوفت و قروحات خبیثه و مفاصل بار [illegible]

و از برای خنازیر مقروح و غیر مقروح و از برای امراض چشم را از رطوبت [illegible] بسیار مفید است و [illegible]

از یک [illegible] کندم [illegible] روزی [illegible]

در کاغذ [illegible] ریخته [illegible] صفت آن زیبق عرق کوکرد

اول زیبق را در یک فنجان [illegible] الآن

زیبق را در میان فنجان [illegible] در کنار آتش گذارند و روی زیبق قدری عرق کوکرد [illegible] بقدری [illegible]

روی زیبق را [illegible] آنوقت [illegible] آتش [illegible] عرق [illegible]

بازهم [illegible] زیبق [illegible]

[illegible] زیبق [illegible] اگر [illegible] عرق [illegible] تا تمام ملکس شود آنوقت

فنجان را در میان [illegible] آتش [illegible]

[illegible] شود آنوقت [illegible] سفید [illegible] آتش [illegible] سفید

شود آنوقت [illegible] از میان فنجان [illegible] از برای [illegible] بسیار مفید است

[illegible] احتیاط تمام بکنند از اینکه [illegible] زیبق [illegible] چشم [illegible]

ملکس زیبق

در بیان دوغ ملکی بسیار مفید است [illegible] سیاه [illegible] الآن

در خانه [illegible] دیگر [illegible] از بیان دوغ [illegible] رنگ [illegible]

[illegible] از بیان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] صفت آن چوبه [illegible]

زنجبیل [illegible] زرنباد اول چوبه را [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

زر بابا ملکس

[illegible]

و اگر زخمهای پا بشوید ایضاً از جهت پاک کردن گوشت مرده و زخم و بار دویدن انار اصفهانی گل ارمنی
توتیای هندی کبود این همه را با هم بیامیزند اگر خوره باشد فایده بخشد زنگار گل ارمنی
و توتیا را جلا به نحوه داخل یکدیگر از این ایشان که مخصوص نمایند تا گوشت ما صبر طرف شود
ایضاً دوای دیگر گوشت آورنده است از برای زخمها انار اصفهانی از زروت خون سیاوشان
گلنار فارسی زنجبیل مرجان طباشیر برگ حنا زرک سوده گل ارمنی همه را جلا به کرده داخل
یکدیگر نمایند هر روز و هر شب پاشیدن بر زخم ایضاً بباید شخصی که مبتلا به کوفت بوده باشد
تا چهار ماه از خوردن پیاز پرهیز نماید حمام نرود و جماع نکند بعد از چاق شدن زخمها نیکو
و حمام برود جماع نکند و پرهیز از ماست و ترشی تا چهار ماه پیاز نباید ایضاً قضا بر جای
خوردن صبح بباید دو دفعه شود از نخود آب گوشت ناشتا بخورد آب با چهار طعام ... گاه نان با نمک
گاهی حریره برنج و نشاسته و بادام ایضاً دوا از جهت تنگی که از زخم بود که زخم شده باشد و گوشت
بروید باید علاج از زروت خون سیاوشان زنجبیل مرجان گل ... گلنار فارسی طباشیر
شاخ گاو کوهی سوخته همه را جلا به کرده روزی چهار پنج دفعه بر روی زخم بکشند بر روی زخم ایضاً
مرهم از برای زخم کوفت چاق از خام موم کافوری روغن گاو تازه ... شده باشد ایضاً ... آب
آب ... بخوف ... روغن ... آتش برداشته بر زمین گذارند تا روغن ...

مرهم زخم

بعد بخوف مبتلا به کفه بود ... ساختن ... مخلوط به یکدیگر ... بعد از آن ... استعمال نمایند
الحق که بر روی زخم بگذارند و روزی دو دفعه بگذارند و تجربه ... الله اعلم ... از کتب ... شده
از تجربات است جهت جمیع زخمها و جراحات تازه و کهنه و جهت زخمهایی که در پشت ... ظاهر گردد
ظاهر شده ... جهت ... پیدا ... جراحات ... العلاج ... حقیر
مکرر معالجه کرده ... نهایت ... شده ... بر ... آنچه ... چون خواهند
زخم را فتیله گذارند ... که آن داشته باشد بعد ... مراد گوشت آوردن باشد
بخصوص فتیله را آلوده کرده بگذارند و پارچه ... کدام ... خواهند الحق که ...
مرهم بر روی آن گذاشته بر روی زخم و فتیله بگذارند و باقی ... مرهم ... دو دهه ...
... بعد ... جهت استعمال نمایند صفت آن ... سفید را ... کوبیده ... در ...
... که بر روی آتش ... گذارند تا ... بر تمام ... حرارت آتش ... داشته
سرد کنند ... آن گاه ... از آن ... سنگ ... بر روی آتش گذاشته
... پس ... که ... بسیار ... روی سنگ ... پس ... روغن
بکشند و ... برابر ... روغن ... تازه ... روغن ... مناسب باشد
و ... برابر ... و ... روغن ... دو ...

داخل آئینه و مکرر بر هم زنند تا خوب مخلوط شود آنوقت بر داشته بر روی چوبی [illegible] کشیده استعمال نمایند [illegible]

صفت خط آهن

صفت و اینکه خط بر آهن نقش می نمایند چهار گرم پاک نخواهد شد زاغ سفید کات کبود نوشادر اجزا برابر

برابر کوبیده بعد از آن بر آهن سیاه که خواهند نقش نمایند اول آن را با خاکستر پاک کنند بعد از آن قدری

پیه بر او در ظرفی که در روی آتش بگدازند تا آب شود آنوقت با قلم نوشته روی آهن بعد از آن آهن را گرم کرده

داغ بر او در میان آب بکشند [illegible] بعد از آن روی نوشته را از اجزای مذکور بریزند تا بگدازند تا قدری

خشک شود بعد از آن [illegible] خشک شد قدری ریگ روی [illegible] را تر نمایند آب سرد چکانند [illegible] بگدازند

باشد قدری ریگ [illegible] طول کشیده آنوقت دستکار در [illegible] تمام گرفته با کهنه نقوده تمام روی نوشته را

پاک نمایند بعد از آن با خاکستر روی نوشته را خوب پاک که [illegible] شود و این خط هرگز پاک نخواهد شد [illegible]

صفت مرهم شقاق

صفت مرهم شقاق مجرب حقیر شده و نهایت مفید است صفت آن [illegible] چهار جزو

در قدر [illegible] استعمال نمایند [illegible] و تقشر [illegible] و شقاق لب و اطراف و مجرب [illegible] زخم

آتشک و شقاق چهار پایان آزموده است شیاف ابو [illegible] صفت آن [illegible]

شیاف ابو [illegible]

[illegible] شیاف [illegible]

صفت حقنه [illegible]

[illegible] صفت حقنه [illegible] صفت آن [illegible] سفیداب قلعی [illegible]

[illegible]

196

حب مسدد دم

حبکه جالینوس دم بسته [illegible] استعمال باشد [illegible] صفت آن مروارید ناسفته مرجان سفید اگر

[illegible] شیمعی [illegible] دم الاخوین کثیرا صمغ عربی [illegible]

[illegible] سنگ [illegible] کوفته و بیخته با آب برگ [illegible]

[illegible] حب [illegible] دو حبه [illegible]

نوعی دیگر

[illegible] حبکه جالینوس دم [illegible] دم الاخوین کثیرا صمغ عربی [illegible]

[illegible] کوفته و بیخته [illegible]

حب قرص [illegible]

[illegible] حب [illegible] دو دانه [illegible] حبکه [illegible]

[illegible] دم الاخوین [illegible]

صمغ عربی [illegible] کوفته و بیخته [illegible]

در [illegible] دم الاخوین [illegible]

[illegible]

شیاف [illegible]

شیاف [illegible] چشم [illegible]

[illegible] چشم [illegible] صفت آن [illegible] کثیرا صمغ عربی [illegible] انزروت [illegible]

[illegible]

مثله با نقیده هم مربع و شیر دختر در سیدک سائیده در چشم بکشانند و اگر شیاف ابیض کندر کنند بهتر است [illegible]

گرفته اطبا تفسیکه ذکر شد درست کنند عوض افیون کندر اضافه نمایند هر قدر که افیون است همان قدر کندر اضافه

نمایند بعد الان شیاف زنبق روب هر وقت خواسته باشد با نقیده هم مربع و شیر دختر سائیده در چشم بکشانند

لاکن چون استعمال این شیاف بعد از انفجار شدن قرحه است نه آنکه منفجر نشده است ابیض افیونی باید [illegible]

نه آنکه منفجر شده بعد از انفجار شد آنوقت شیاف [illegible] ذکر شد اجزا آن

از بلاد سند کهنه

نسخه از بلاد سند کهنه بسیار مفید است به تجربه رسیده است صفت آن نعناع خشک کشنیز [illegible]

کوبیده از [illegible] که [illegible] با هم مخلوط نمایند در هر روز [illegible] قیمت [illegible] در [illegible]

[illegible] دیگر آنکه [illegible] چوب [illegible]

قرص از بلاد سند و سیح

بکرده [illegible] در زمان طبیع [illegible] شود نسخه سفوف قرص [illegible]

از بلاد سیح [illegible] با هم [illegible] مفید است صفت آن [illegible]

[illegible] نسخه دیگر مانی اثر دارد

نسخه دیگر مانی اثر دارد

نسخه دیگر هم از بلاد سیح [illegible] بسیار مفید است [illegible]

[illegible] صفت آن [illegible]

[illegible]

سفوف از بلاد سند [illegible]

[illegible] نسخه سفوف از بلاد سند [illegible] مجرب [illegible]

[illegible] به تجربه رسیده است صفت آن [illegible]

سفوف [illegible] و از جمله ادویه

ادویه جات مفرده در [illegible]

مفرده در حبس [illegible] افیون [illegible] در وقتیکه حبس [illegible]

تا بر عظم داغ دهد و این دیگر رسیده و آنچه از دفع خلط موی زیاد بشود دیگر در دفع [illegible] اند

خصوصا شیخ ابو [illegible] بشیر [illegible] است [illegible] یک بشویند چند مرتبه بعد از آن برزند [illegible]

کنند در مرتبه [illegible] دیگر از [illegible] قطره [illegible] و داغ [illegible] بشوید

و بعد [illegible] بسیار نافع است [illegible] از این [illegible] شده [illegible] بعد از بود دادن [illegible]

تا [illegible] بعد از آن [illegible] بسیار بسیار نافع است [illegible]

و [illegible] مفید است

١٩٨

نسخه مدر حیض

نسخه مدر حیض نخود زرد [illegible] حیض بسیار مفید است [illegible]

[illegible] بعد از آن [illegible] نافع [illegible] بیفتد [illegible] روغن زیتون جوشانیده [illegible]

[illegible] ۱۰۵ [illegible]

نسخه درازی

[illegible] و در [illegible] بقدر [illegible] یکبار [illegible]

نسخه درازی موی نخود زرد [illegible] ۱۰۵ [illegible]

[illegible] بعد از آن [illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نسخه** [illegible] موی [illegible] مالیدن [illegible] موی [illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نوع دیگر** [illegible] موی [illegible] شوند

[illegible] بعد از آن [illegible]

[illegible] بعد از آن [illegible] بمالند

نوع دیگر

و بعد از آن روغن [illegible] بمالند **نوع دیگر** موی [illegible] سفید [illegible]

نوع دیگر

[illegible] موی [illegible] کنند **نوع دیگر** موی [illegible] کنند موی [illegible]

چند نوبت [illegible] بمالند [illegible] کنند [illegible] موی [illegible]

نسخه موبر دیانه

نسخه موبردیانه [illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نوع دیگر**

[illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نسخه دیگر** [illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نسخه دیگر** [illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نوع دیگر** [illegible]

[illegible]

نوع دیگر

نسخه [illegible] **نسخه** [illegible]

نسخه زرنیخ و ... کهن دیگر

[illegible]

نسخه زرنیخ ... کهن دیگر [illegible]

نوع دیگر

[illegible] **نوع دیگر** [illegible]

نوع دیگر [illegible]

نوع دیگر

[illegible]

تعظم

تعظم الذکر [illegible]

[illegible]

[illegible]

نسخه

[illegible] **نسخه** [illegible]

نسخه

نسخه [illegible]

[illegible] **ایضاً** [illegible]

نسخه

[illegible] **ایضاً** [illegible]

[illegible] **ایضاً** [illegible] **ایضاً**

نسخه

[illegible] **ایضاً** [illegible]

[illegible] **ایضاً** [illegible]

نسخه

[illegible] **ایضاً** [illegible]

[illegible]

نسخه

[illegible] **ایضاً**

نسخه هر که زهره گاو و نرگس عاقرقرحا و موز همه را کوبیده و در زهره گاو بیامیزند و در قضیب طلا کنند جماع بسیار شود و درشت [illegible]

و قضیب فربه نشیند مگر آنکه تا خفته باز روغن بشویند ایضا هر که روغن نرگس بر قضیب بمالد شهوت قوی شود و بیفزاید [illegible]

نسخه نرگس بمالد گرم بود و [illegible] وقت جماع [illegible] مرد با زن [illegible] ایضا هر که سست باشد در جماع کون

[illegible] روغن [illegible] قضیب بمالد قوی گردد [illegible]

نسخه [illegible] ایضا اگر کباب و عاقرقرحا و دارچینی و زنجبیل همه را کوبیده [illegible] کنند [illegible] جماع [illegible]

[illegible] جماع کنند لذت عظیم [illegible] شود ایضا [illegible] عاقرقرحا [illegible]

نسخه همه را کوبیده [illegible] و چشم [illegible] زن [illegible] جماع کنند [illegible] شود ایضا

اگر روغن [illegible] بر قضیب بمالد [illegible] جماع لذید شود [illegible] ایضا اگر [illegible]

[illegible] زن [illegible] جماع کنند چنان لذت [illegible] عظیم [illegible]

نسخه جات مختلفه

[illegible] نسخه جات مختلفه اگر خواهی که زن [illegible] شیر [illegible] بود شد

نسخه اگر شیر [illegible] فرزند نرینه بود و اگر شیر [illegible] نسخه اگر [illegible] از وسط

[illegible] بستان [illegible] باید [illegible]

نسخه باند و [illegible] شود نسخه هر گاه [illegible] در داغ و [illegible] و کون و [illegible] باید [illegible] ایضا

اگر

نسخه مشهور بر ریش

اگر روغن [illegible] با افیون [illegible] باید [illegible] نسخه [illegible] الالوان [illegible]

[illegible] ریش [illegible] سفید [illegible] سیاه [illegible] افیون زعفران [illegible]

نسخه [illegible] وقت [illegible] نسخه هر گاه [illegible] شب

نسخه [illegible] سفید [illegible] نسخه در ذخیره الحکمه [illegible] جالینوس [illegible]

اگر خواهند که موی سفید را سیاه کنند [illegible] سفید [illegible] سیاه [illegible] روغن [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] هر روز [illegible]

نسخه [illegible] سفید [illegible] نسخه در دفع [illegible] در جایگه [illegible]

[illegible] در جای دیگر [illegible] الف [illegible] بعد [illegible]

خارج سازند [illegible] الف [illegible] هر روز [illegible] شب [illegible]

نسخه [illegible] نسخه اگر [illegible] در جای [illegible]

نسخه [illegible] نسخه اگر [illegible] خاکستر [illegible] چشم [illegible]

نسخه هر که [illegible] با زهره گوسفند در گوش [illegible]

نسخه بد [illegible] در گوش [illegible] نسخه هر که [illegible] با زهره گوسفند [illegible]

نسخه سفوف دیدان

باشد بچکانند انچه در کشی رفته باشد زفیر او بود و ام دردسانی کرد انه نسخه سفوف جهت کرمهای کدو دانه

بکیرند ترمس [illegible] تنبیت [illegible] [illegible] تا سه روز

اش [illegible] [illegible] سفوف [illegible]

نسخه زرنیخ کلی خوردن

و کوبند قدر شربت [illegible] نسخه هر که عادت کند کل خوردن و رفع ان نشو بکیرند [illegible]

ناخواه [illegible] نسخه [illegible]

[illegible] ناخواه [illegible]

نسخه سفوف زرنباد جوارش

در [illegible] سفوف [illegible] نسخه سفوف [illegible]

[illegible] کل خوردن [illegible]

[illegible] زرنباد [illegible] ناخواه [illegible] سفوف [illegible]

نسخه سفوف انیسون جوارش

[illegible] نسخه سفوف دیکر جهت [illegible]

[illegible]

نسخه حب سعال

[illegible] نسخه حب سعال [illegible]

[illegible]

نقره

نسخه جوارش خوزی

بقدر [illegible] نسخه [illegible]

نسخه جوارش خوزی جهت [illegible] و تقویت معده و جگر و دفع [illegible] و اعاده [illegible]

[illegible] دو دانه انکور [illegible]

[illegible] ناخواه [illegible]

[illegible] قدر شربت [illegible]

نسخه شقاق اب

نسخه هر [illegible]

و دیکر [illegible] نسخه شقاق اب از [illegible] اول [illegible]

[illegible]

[illegible]

در میان [illegible]

[illegible] شقاق [illegible]

نسخه دیکر

نسخه از [illegible]

دار [illegible]

نسخه در بعض از عجایبات

بانه محکم تر خواهد شد نسخه در بعض از عجایبات بجهت جماع کوینه اگر زهره مرد را با سیالات قضیب طلا نماینه بغایت نیکو

بجهت دلالت زنان و بجهت مغز طیبید نماینه بلنیاس کوید اگر برگ درخت غار را وازو درخش کنند بپیش از

انکه از درخت بریده شود آنچه کشش کنند بکذارند از شراب مست نشود و از خوردن شراب مبتلا عارضی نشود

و کوینه اگر کسی ملاحت العذار در شراب کنند به آنچه همان لحظه دیوانه شود و اگر تریاق بخورد همان ساعت عقل باز آید شود

بلنیاس کوید اگر زنبق با ریحان یا ریحان کاسنی یا قلقند در تنور نان بر بیندازند هر نانی که در تنور

بربندند بر نشیند زنبق را از موم خنثی شد اگر کسی رگ حلق [illegible] کوشه ابر [illegible] بیت قلیل دو

مخلوط شده بدن خود [illegible] بالد عقرب [illegible] زنبور رباوز زدیک نشود و نکزد هذا علاج خواص بلنیاس کوید

اگر وسخ کشته ردم را مقدار [illegible] و با مشک روح در پشم پارها بسته بر زنی تعلیق کنند تا وامیکه

بار و باشد حامله نشود بلنیاس کوید اگر چراغی در آب [illegible] دهند در آنجا ضفدع فریاد کنند اسکاکو خوشی

شنیده و بای صدا نکنند و اگر بیضه ضفدع را در دست لطخ کنه دیکیکه در جوش باشد فرو برند نور اگر

اندر فریک را بر بیضه ضفدع طلا نماینه از آتش جوشش نیاید بلنیاس کوید اگر از [illegible] آتش نیاید خطاف

بر کند منحی نماینه در روغن [illegible] ملبوث کهنه بجانه و کرکاه با لند در دو نابه [illegible] شدن و دفع جماع ان

شود و خود فارغ شود جابر کوید اگر کسی دانه حب الملوک را با استاعه در دست بکیرد تا وقتی که او را در شته

درویت

٢٠٢

درویت بکرد بسهال آنو بود الیفه کوید اگر انسان را عقرب بکزد و او قطعه [illegible] را در خود بکذارد بود در

و آلام ساکن شود ام چنین در لسع مار ... فایده دارد بود و کویند اگر بسر خروس رو غن کنند بالند او

شوند کو و اگر زر در جار روغن لطوخ کنند نشسته تتوانند آواز بلند کنند اسقلبیوس حکیم کوید اگر زیبا

ازان روا ترن حامله بر بندند فرو فتد وضع حمل راه و اگر قطعه زبد البحر را ناگاه بر بیندند زنی حامل

فی الاشیا توردث المحبة بین الزوج والزوجة این فدای قدر مرارة الذئب واخلطها باشیئ

من العسل واطلاه القضیب وجامع امرأة شبت فانها تحبک محبة عظیم او خذ مرارة الثور الابیض واطلا

بها القضیب وجامع امرأة اردت فانها تحبک محبة عظیمة او خذ مرارة الغنم او کان سمینا واطلها القضیب

وجامع امرأة اردت فانها تحبک محبة مفرطة یا اخی خذ مرارة الذئب واخلطها بمرارة الدجاجة او حمامة او

غیرها من الطیور واطلا بها القضیب وجامع امرأة اردت فانها تحبک محبة عظیمة عن ابن ذکی یدیه و جلدة استعلا

ثم ارادة او غلام او جاریة فانه یعطیک من شربها محبة عظیمة عفوفة الرق الادماء اذا خرج البلغم والصدید ...

حب الآس ان معلولکون عود منقع ... نعناع بستان ... حب الاس ... عوف ... مصطکی ...

٣ ٣ ٣ ٣ ٤ ٣ ٣ ٣

دیگر مع ... کو ... شافیات نوع منه الیف عفوفة ... الادماء والمعدة اذا کان

من ضعف قوة الماسکة ... مصطکی ... الکون المدینة ...

٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢

ادویه مع الاشیا توردث المحبة

عفوفة الرق الادماء

نفوخ للبواسير

جلنار حب الآس سماق قشور الفستق يدق وينخل مع سكر قليل الشربة منه اثنان فما فوقه نفوخ للبواسير ينفع البواسير

صفته كحل الملك بابونج بنفسج [illegible] يسحق ويؤخذ منه مقدار شيء درهماً ويفتر [illegible] زعفران افيون [illegible]

مدقوقة جلده [illegible] يطلى الحباب بريشة [illegible] فيسد المقعد ويجعل منه على ورق ويلصق على الموضع [illegible]

مرهم للبواسير

شحم [illegible] الدجاج ويوضع على الموضع وهو فاتر مرهم للبواسير اذا سيل البواسير صفته [illegible]

سنام الجمل [illegible] دهن النوى المشمش ثم يخلط به يذوب الشمع والمخ والسنام والمقل [illegible]

شياف للبواسير

يدس المشمش ثم يخلط به صفرة البيض واحدة يستعمل منه دائما بان يمسح به دائما شياف للبواسير

شياف النافع للبواسير صفته كندر حلبة ملك [illegible] يدق ويخلط ويعجن ويجعل منه شيافات

نفوخ لوجع الاذن

على قدر سبابته ويستعمل منه وقت الحاجة نفوخ لوجع الاذن دواء النافع لوجع الاذن [illegible]

والشبانج والبلادن البارد [illegible] صفته فربيون ورق السذاب [illegible] دهن الزيت [illegible]

قطور لوجع الاذن

[illegible] بنار لينة حتى يذهب [illegible] ويبقى الدهن ويقطر منه في الاذن فاترا فانه نافع لوجع الاذن قطور لوجع الاذن

[illegible] صفته دهن [illegible] ودهن اللوز المر كندر [illegible] ويقطر منه في الاذن

دهن النافع لوجع الاذن

فاترا فانه نافع لوجع الاذن دهن النافع لوجع الاذن [illegible] صفته [illegible]

[illegible] دهن اللوز المر [illegible] مع وزن [illegible] درهما [illegible]

العتيق

قطور لوجع الاذن

العتيق بنار لينة حتى يذهب [illegible] ويبقى الدهن ويصفى ويقطر منه في الاذن فانه نافع لوجع الاذن قطور لوجع الاذن

الحار [illegible] الحرارة صفته دهن الورد دهن اللوز [illegible] ويطبخ بنار لينة حتى يذهب [illegible] ويبقى الدهن

دواء النافع لوسخ

ويقطر منه في الاذن فاترا فانه نافع لوجع الاذن دواء النافع لوسخ في الاذن صفته [illegible] الاحمر وورق [illegible]

على الصفر يدق ويعجن بعسل واذا احتيج يداف في الخل ويقطر في الاذن فانه نافع لوسخ الاذن دواء للطرش

دواء النافع للدوي والطنين

[illegible] صفته [illegible] يدق وينخل ويخلط مع [illegible] ويجعل في الاذن دواء النافع للدوي والطنين

في الاذن صفته دهن [illegible] السذاب دهن اللوز المر [illegible] ويطبخ بنار لينة حتى يذهب [illegible]

الدهن ويقطر في الاذن فانه نافع للدوي والطنين دواء النافع للدوي والطنين ايضا [illegible] صفته ورق

دواء النافع للرياح الغليظة

السذاب الصنوبر [illegible] ويطبخ بالماء [illegible] ويصفى ويقطر في الاذن فاترا [illegible]

دواء النافع للرياح الغليظة البارد في الاذن صفته [illegible] جند بيدستر [illegible] ورق السذاب

ويجعل في القدر ويطبخ بنار لينة حتى يذهب الماء ويستعمل في فتيلة ويدخل في الاذن فانه نافع للرياح البارده

